

Úradný vestník

Európskej únie

C 271

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 56

19. septembra 2013

Číslo oznamu	Obsah	Strana
I	<i>Uznesenia, odporúčania a stanoviská</i>	
	STANOVISKÁ	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	490. plenárne zasadnutie v dňoch 22. a 23. mája 2013	
2013/C 271/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálny rozmer európskej hospodárskej a menovej únie“ (prieskumné stanovisko)	1
2013/C 271/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Kam speje euro po 10 rokoch existencie? Hospodárska a politická budúcnosť EÚ a nová zmluva“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	8
2013/C 271/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ekologické hospodárstvo – podpora trvalo udržateľného rozvoja v Európe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	18

SK

Cena:
8 EUR

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

490. plenárne zasadnutie v dňoch 22. a 23. mája 2013

2013/C 271/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Konceptia pre rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu – Zahájenie európskej diskusie“ COM(2012) 777 <i>final/2</i>	23
2013/C 271/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov“ COM(2013) 44 <i>final</i> – 2013/0024 (COD) a na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu“ COM(2013) 45 <i>final</i> – 2013/0025 (COD)	31
2013/C 271/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií“ COM(2013) 71 <i>final</i> – 2013/0045 (CNS)	36
2013/C 271/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV“ COM(2013) 42 <i>final</i> – 2013/0023 (COD)	42
2013/C 271/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Zavedenie nástroja konvergencie a konkurencieschopnosti“ COM(2013) 165 <i>final</i> a na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Ex ante koordinácia plánov zásadných reforiem hospodárskych politík“ COM(2013) 166 <i>final</i>	45
2013/C 271/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom ku komplexnému európskemu rámcu v oblasti on-line hazardných hier“ COM(2012) 596 <i>final</i>	48
2013/C 271/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru: Nový európsky prístup k neúspechu v podnikaní a platobnej neschopnosti“ COM(2012) 742 <i>final</i> a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní“ COM(2012) 744 <i>final</i> – 2012/0360 (COD)	55
2013/C 271/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ochrana podnikov pred zavádzajúcimi marketingovými praktikami a zabezpečenie účinného uplatňovania – Revízia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamlivej a porovnávacej reklame“ COM(2012) 702 <i>final</i>	61

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

490. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 22. A 23. MÁJA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Sociálny rozmer európskej hospodárskej a menovej únie“ (prieskumné stanovisko)

(2013/C 271/01)

Spravodajca: **pán JAHIER**

Pomocný spravodajca: **pán DASSIS**

Predseda Európskej rady sa 24. januára 2013 rozhodol podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Sociálny rozmer európskej hospodárskej a menovej únie“

(prieskumné stanovisko).

Podvýbor pre sociálny rozmer európskej hospodárskej a menovej únie poverený vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijal svoje stanovisko 23. apríla 2013 väčšinou hlasov, pričom jeden člen hlasoval proti.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) prijal 161 hlasmi za, pričom 50 členovia hlasovali proti a 47 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie návrhov

1.1 **Európska hospodárska, sociálna a politická únia** je stále iba vytýčeným cieľom. Pri zavedení menovej únie nebol dostatočne zohľadnený hospodársky a sociálny rozmer, avšak jej hospodárske a sociálne dôsledky sú značné. V súčasnosti sa usiluje o zavedenie finančnej, fiškálnej a bankovej únie, avšak bez príslušných rozpočtových prostriedkov EÚ na sprievodné opatrenia určené na podporu hospodárskeho rastu a sociálnej súdržnosti. Takisto pokrok smerom k vytvoreniu sociálnej a politickej únie je naďalej zablokovaný. Avšak hospodárska, menová a sociálna únia sú vzájomne závislé, jedna druhú navzájom podporujú a posilňujú. Spoločne by mali ponúknuť konkrétnejšiu Európu vychádzajúcu zo skutočného života, s ktorou sa môžu občania cítiť prepojení, ktorej môžu investori,

výrobcovia, pracovníci a spotrebitelia dôverovať a s ktorou sa môžu stotožniť. Mala by to byť dynamickejšia Európa podnecujúca konkurencieschopnosť, inteligentný a inkluzívny rast, hospodárske príležitosti, zamestnanosť a skutočné uplatňovanie všetkých sociálnych práv. Bez takejto vyváženosti nemá politická únia žiadnu budúcnosť.

1.2 V období medzi rokom 2008 a februárom 2013 sa miera nezamestnanosti v EÚ 27 zvýšila zo 7 % na 10,9 % s celkovým počtom nezamestnaných 26,4 milióna, pričom v eurozóne dosiahla úroveň 12 %. V 19 krajinách sa zvýšila a vo 8 klesla. V EÚ 27 je v súčasnosti nezamestnaných 5,7

milióna mladých ľudí (23,5 %), pričom začiatkom roku 2013 bola celková miera nezamestnanosti v USA 7,7 % a v Japonsku 4,2 % (1). Tieto údaje sú v úplnom rozpore s cieľmi stratégie Európa 2020. EHSV je preto presvedčený, že našou najvyššou prioritou musí byť zvrátenie poklesu konkurencieschopnosti, oživenie rastu, vytváranie nových pracovných miest a odstránenie chudoby. Je nevyhnutné zriadiť posilnený mechanizmus dohľadu nad dosahom hospodárskych a menových opatrení na sociálnu situáciu a trh práce v členských štátoch, pričom opatrenia týkajúce sa sociálnej oblasti a zamestnanosti by mali byť zahrnuté medzi ustanovenia, na ktoré sa bude vzťahovať dohľad nad národnými hospodárskymi opatreniami v rámci európskeho semestra. EHSV sa domnieva, že podobný postup je nielen naliehavý vzhľadom na uvedené dramatické číselné údaje, ale je plne v súlade s článkom 9 ZFEÚ, ktorý sa týka cieľov EÚ v sociálnej oblasti a oblasti udržateľného rozvoja. Sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie (HMÚ) potrebuje jasné nástroje, ukazovatele, ako aj kvalitatívne a kvantitatívne ciele, ktoré by boli rovnako účinné ako hospodárske a finančné povinnosti HMÚ. Práve týmto spôsobom lídri EÚ opäť priblížia občanom európske ideály.

1.3 Na doplnenie opatrení na upevnenie finančnej, bankovej a fiškálnej únie by sa mal zaviesť nový **európsky akčný program v sociálnej oblasti**. Program by mal stanoviť jasné **konkrétne ciele**, kvalitatívne aj kvantitatívne, ktoré budú vychádzať z cieľov vytýčených v rámci stratégie **Európa 2020** a zároveň ich budú zlepšovať, a to najmä podporovať úsilie o opätovnú industrializáciu Európy, **obmedziť a eliminovať masovú nezamestnanosť, zabezpečiť základné sociálne práva, podporovať podnikanie a vytváranie nových pracovných miest, bojovať proti chudobe, podporovať sociálne začlenenie, uľahčovať sociálne investície, propagovať vyššie vzdelávanie a odbornú prípravu a zlepšiť riadenie v sociálnej oblasti a participatívne stotožnenie sa s európskym projektom**. Nový európsky akčný program v sociálnej oblasti by mal byť uvedený do chodu prostredníctvom nelegislatívnych a legislatívnych opatrení (podľa toho, ktoré budú vhodnejšie) v celej EÚ alebo prostredníctvom posilnenej spolupráce. Jeho súčasťou by mali byť **plán hospodárskej obnovy Európy, európsky balík o investíciách do sociálnej oblasti, európske posudzovanie sociálneho vplyvu, iniciatíva na ochranu európskej mládeže a jednotný európsky pas zručností**. Zároveň by mal zabezpečiť rešpektovanie **horizontálnej sociálnej doložky, základných sociálnych práv a občianskej účasti**. Program by mal tiež preskúmať a presadzovať právo európskych občanov na minimálny garantovaný príjem.

1.4 EHSV by rád navrhol **dve nové prieskumné iniciatívy**: 1) vydávanie **európskych sociálnych dlhopisov** pre finančne realizovateľné investičné projekty v sociálnej oblasti, ktoré by sa poskytovali prostredníctvom **európskeho fondu pre opatrenia**

v sociálnej oblasti, udeľovali by ich príslušné orgány EÚ, avšak financovali, vlastnili, riadili a transparentne kontrolovali by ich aktéri občianskej spoločnosti (zo súkromnej, podnikovej a verejnej sféry); a 2) zriadenie **európskej vzdelávacej siete pre nezamestnaných pracovníkov**, ktorá by ponúkala dlhodobé, účinné, kvalitatívne vzdelávacie príležitosti zodpovedajúce potrebám trhu práce, a to prostredníctvom vydávania **cezhraničných vzdelávacích poukazov** a systému prenosu kreditov za absolvovanie kurzov (podobného ako Erasmus) na pomoc nezamestnaným pracovníkom pri zdolávaní nových horizontov v oblasti vzdelávania, získanie nových kognitívnych zručností a odborných kvalifikácií, otvorenie nových možností rozvoja kariéry a opätovné začlenenie sa do európskeho trhu práce. Európa zaručujúca slobodný pohyb si zároveň vyžaduje bezpečnejší a aktualizovanejší základ pre mobilitu (napríklad náležité práva na informácie a pomoc pre ľudí pracujúcich v iných členských štátoch), aby sa uľahčil pohyb obyvateľstva v rámci Spoločenstva pri hľadaní práce v celej EÚ, pričom by sa zabezpečili rovnaké podmienky spravodlivej hospodárskej súťaže a dodržiavanie základných sociálnych práv a kolektívnych zmlúv.

2. Hospodárske riadenie si vyžaduje sociálny rozmer

2.1 Európsky sociálny a hospodársky výbor verejne požaduje, aby sa prijali komplexné kroky na urýchlenie vytvorenia **hospodárskej, sociálnej a politickej únie**.

2.2 Súčasťou **hospodárskej únie** by mala byť **finančná a banková únia** so spoločným systémom ochrany vkladov, spoločným fondom na riešenie krízových situácií a celoeurópskym dohľadom; a **fiškálna únia**, ktorá by mala byť založená na spoločných dlhových nástrojoch v rámci rozpočtovej disciplíny, fiškálnej konsolidácie a **dynamickejšieho európskeho modelu rastu**, s ktorým sa občania môžu stotožniť a ktorému môžu investori, výrobcovia, pracovníci a spotrebiteľia dôverovať. Je potrebné prekonať pretrvávajúcu neistotu v otázke integrity eurozóny, pretože oslabuje dôveru verejnosti aj podnikov. Summit v júni 2012 vrátane **Paktu pre rast a zamestnanosť** a plánu vyčleniť naň 180 miliárd EUR a spolu s oznámením ECB *urobiť všetko, čo je nevyhnutné* na prelomenie začarovaného kruhu medzi slabými bankami, štátnym dlhom a jeho neudržateľnými rozpätiami predstavujú dôvody na zvýšenie dôvery v rozvíjajúci sa európsky hospodársky rámec. Európa potrebuje nový investičný program (2) na aktivovanie prostriedkov, aby sa podporila opätovná industrializácia, obnovil rast a znížila nezamestnanosť.

(1) Údaje Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>

(2) Niečo ako nový Marshallov plán: pozri stanovisko EHSV na tému „Rast a štátny dlh v EÚ: dva inovatívne návrhy“, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, body 2.8 a 2.13 – pozri Zelená kniha Komisie „Dlhodobé financovanie európskeho hospodárstva“, COM(2013) 150 final/2, 9.4.2013.

2.3 To je však iba jedna strana mince. Dôsledky úsporných opatrení mali zároveň ničivý dosah na sociálnu súdržnosť, sociálnu ochranu, inkluzívny trh práce a mieru chudoby. V EÚ je v súčasnosti 26 miliónov nezamestnaných, pričom 120 miliónov ľudí žije v chudobe alebo čelí sociálnemu vylúčeniu. Ciele hospodárskej obnovy, menovej stability, udržateľného rastu a konkurencieschopnosti nemožno dosiahnuť bez obnoveného sociálneho rozmeru. **Európska rada na svojom jarnom zasadnutí 14. – 15. marca 2013** túto skutočnosť konečne uznala a vyzvala členské štáty, aby **zaradili sociálne politiky medzi hnacie sily hospodárskeho riadenia, hlavne prostredníctvom zmeny zamerania európskeho semestra** v záujme podpory zamestnanosti, sociálnych investícií, sociálneho začlenenia a uplatňovania hľadiska sociálnych cieľov⁽³⁾. Európsky hospodársky a sociálny výbor berie na vedomie tento nový dôraz na sociálnu politiku na národnej úrovni, domnieva sa však, že kroky na úrovni EÚ sú potrebné aj z hľadiska sociálnych opatrení, sociálnych investícií a tzv. sociálneho benchmarkingu.

2.4 Je preto načase **vybudovať** v rámci sociálnej Európy **sociálny pilier HMÚ**, bez ktorého bude stotožnenie sa občanov s európskym projektom naďalej ohrozené. Súčasné rozpätie sociálnych nerovností v Európe v skutočnosti nielen oslabuje udržateľné riešenia na podporu hospodárskeho rastu a sociálnej súdržnosti, ale pokiaľ ide o blížiacu sa voľbu do Európskeho parlamentu v roku 2014, predstavujú zásadnú výzvu z hľadiska tých, podľa ktorých sú na obnovu potrebné kroky na úrovni EÚ, a tých, ktorí sa opierajú o vnútroštátne alternatívy. V rámci volieb do Európskeho parlamentu sa budú sústreďovať myšlienky aj hlasy. Je nevyhnutné, aby tieto voľby predstavovali odrazový mostík, a nie brzdu, pre **„viac Európy“, pre Európu, ktorá je bližšie k občanom, rodinám a podnikom, pre sociálnejšiu Európu.**

2.5 **Základné sociálne práva** sú neoddeliteľné od občianskych a politických práv a zo Zmluvy vyplýva záväzok tieto práva dodržiavať a presadzovať. Komisia a ECB ako členovia Trojky musia v rámci všetkých svojich činností dodržiavať povinnosti týkajúce sa základných sociálnych práv. Komisia by mala v rámci sociálneho rozmeru HMÚ účinne sledovať, hodnotiť a zabezpečovať plný súlad s týmito povinnosťami týkajúcimi sa základných sociálnych práv.

3. Nový európsky akčný program v sociálnej oblasti a Pakt o sociálnych investíciách

3.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal v roku 2008 prieskumné stanovisko, vypracované na žiadosť francúzskeho predsedníctva Rady EÚ, v ktorom navrhuje, aby sa spustil

nový **európsky akčný program v sociálnej oblasti**. Stanovisko odkazovalo na priekopnícku prácu výboru, ktorý pomáhal pri zavedení Charty Spoločenstva o základných sociálnych právach pracovníkov, Európskeho akčného programu v sociálnej oblasti z roku 1989 a z nich vyplývajúcich *acquis* v sociálnej oblasti súvisiacich s jednotným trhom, zmluvou a celkovou činnosťou EÚ. V stanovisku sa uvádza, že nový európsky akčný program v sociálnej oblasti je potrebný, **„aby sociálny rozvoj v EÚ dokázal držať krok s hospodárskym a trhovým vývojom.“** Žiaľ, napriek podpore vyjadrenej na neformálnom stretnutí ministrov práce a sociálnych vecí počas francúzskeho predsedníctva Rady EÚ návrh výboru čoskoro zatienila hospodárska kríza a päť búrlivých rokov, ktorým dominovala snaha zachrániť HMÚ a dosiahnuť väčšiu hospodársku súdržnosť v eurozóne. Teraz zjavne nastal čas, aby sme sa opäť zaoberali myšlienkou nového európskeho akčného programu v sociálnej oblasti s cieľom dosiahnuť a udržať nové formy hospodárskeho riadenia spolu s rovnocennými opatreniami v oblasti sociálnej súdržnosti a sociálnej politiky.

3.2 Vo svojom stanovisku z roku 2008 výbor požadoval **„viacúrovňové riadenie“** nového európskeho akčného programu v sociálnej oblasti, ktoré by bolo založené na legislatívnych opatreniach, sociálnom dialógu, občianskom dialógu, koregulácii a samoregulácii, otvorenej koordinácii, uplatňovaní hľadiska sociálnej politiky, posilenej spolupráci a práve občanov na iniciatívu. Nestanovil žiadnu hierarchiu, pokiaľ ide o formu opatrení, jedine z hľadiska ich efektívnosti, pri zachovaní **metódy Spoločenstva** a dodržaní novej horizontálnej **sociálnej doložky** (článok 9 ZFEÚ). Výbor tiež požadoval prijatie finančného záväzku, napríklad prostredníctvom cielenejšieho a dostupnejšieho využívania Európskeho sociálneho fondu, ďalej vytvorenie prípadného európskeho fondu na sociálnu inováciu, ktorý by podporoval nové iniciatívy experimentálnej povahy v sociálnej oblasti, a zväzanie myšlienky zriadiť nástroj na poskytovanie pôžičiek v rámci celej EÚ na rozvoj sociálnej infraštruktúry.

3.3 Medzičasom výbor čoraz častejšie požadoval uplatňovanie **metódy Spoločenstva** a dodržiavanie záväzného charakteru horizontálnej **sociálnej doložky**. Jedným z jeho konkrétnych návrhov bolo zriadenie **európskeho paktu o sociálnych investíciách** s cieľom zabezpečiť, aby boli úsporné opatrenia a poloautomatické sankcie v rámci hospodárskeho riadenia a uplatňovania európskeho semestra vyvážené posudzovaním sociálneho vplyvu, rešpektovaním základných sociálnych práv, skutočným záväzkom splniť ciele stratégie Európa 2020 v oblasti boja proti chudobe a celkovým rozvojom európskeho **„sociálneho riadenia“**.

3.4 Výbor víta skutočnosť, že Európsky parlament nedávno zdôraznil **potrebu „sociálneho paktu pre Európu“** a „kritérií v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti“ pri „záväznom dohľade nad rozpočtovou disciplínou“. Podľa EP je tiež

⁽³⁾ Závery Európskej rady, 14. – 15. marca 2013, EUCO 23/13.

potrebné, aby ročný prieskum rastu zohľadňoval „udržateľnosť sociálneho modelu“ a aby sa **„integrovateľný rámec politiky v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky“ chápal ako „piaty základný prvok“ v pláne realizácie HMÚ** (4). Takisto víta cieľ Európskej rady predstaviť opatrenia a časovo záväzný harmonogram v súvislosti so „sociálnym rozmerom HMÚ“, ktorý si stanovila na svojom zasadnutí v júni 2013 (5). Člen Komisie Andor tiež nedávno zdôraznil, že je potrebná „menová únia s ľudskou tvárou“. Podľa jeho názoru „sa musí sociálny rozmer HMÚ chápať ako schopnosť pravidiel HMÚ, mechanizmov jej riadenia, fiškálnej kapacity a ďalších nástrojov politiky **zabezpečiť, aby sa ciele v oblasti hospodárskej efektívnosti a sociálnej spravodlivosti dosahovali súbežne**“ (6). Výbor víta aj závery predsedu Európskej rady Van Rompuy z vrcholnej tripartitnej sociálnej schôdzky, ktorá sa konala 14. marca. Ako uviedol, „európsky sociálny model predstavuje naďalej významnú hodnotu a globálnu konkurenčnú výhodu“ a **„je potrebné, aby sme našli mechanizmy, ktoré pomôžu zmierniť sociálne rozdiely v našej únii.**“ (7) V „balíku o investíciách do sociálnej oblasti“, ktorý vydala Komisia, sa stanovujú usmernenia pre členské štáty na podporu sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia (8), pričom tento balík je orientovaný na vypracovanie ukazovateľov týkajúcich sa sociálneho rozmeru. Výbor sa však domnieva, že „prehľad“ nerovností v oblasti zamestnanosti a v sociálnej oblasti v EÚ si vyžaduje aj angažovanejší rámec pre činnosť v celej EÚ. Výbor preto opakuje, že je potrebný komplexný a proaktívny **európsky akčný program v sociálnej oblasti** s viacúrovňovým riadením vrátane príslušných **európskych** úradov, orgánov a aktérov zainteresovaných na legislatívnych aj nelegislatívnych opatreniach. Jeho úlohou by malo byť dosiahnuť ciele v sociálnej oblasti vytýčené v rámci stratégie Európa 2020, a podľa možnosti ich prekonať.

4. Konkrétne návrhy

EHSV podporuje ciele stratégie Európa 2020, ktoré kladú dôraz na zvrátenie poklesu našej konkurencieschopnosti, oživenie rastu, vytváranie nových pracovných miest a zmiernenie chudoby. Výbor v súlade s článkom 9 ZFEÚ, konkrétne „podporou vysokej úrovne zamestnanosti, zárukou primeranej sociálnej ochrany, bojom proti sociálnemu vylúčeniu a s

(4) Správa Európskeho parlamentu, ktorá obsahuje odporúčania Komisii v súvislosti so správou predsedu Európskej rady, predsedu Európskej komisie, predsedu Európskej centrálnej banky a predsedu Euroskupiny nazvanou „Smerom k skutočnej hospodárskej a menovej únii“ (2012/2151 (INI)), s. 29, ako aj sprievodné stanovisko Výboru EP pre zamestnanosť a sociálne veci, *návrh J a odporúčanie 6*.

(5) Závery Európskej rady o dobudovaní HMÚ zo 14. decembra 2012, bod 12 písm. b).

(6) Príhovor Lászlóa Andora, člena Európskej komisie zodpovedného za zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie, na schôdzi ETUC (28.1.2013, Madrid).

(7) „Hlavná téma dnešného rokovania, ktorou je sociálny rozmer európskeho sociálneho modelu, predstavuje naďalej významnú hodnotu a globálnu konkurenčnú výhodu.“, vyjadrenie predsedu Európskej rady Hermana Van Rompuy po vrcholnej tripartitnej sociálnej schôdzke, Brusel, 14.3.2013, EUCO 68/13.

(8) K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020, COM(2013) 83 final.

vysokou úrovňou vzdelávania, odbornej prípravy a ochrany ľudského zdravia“, požaduje závažnejší a náležité financovaný **celoeurópsky program opatrení a záväzkov v sociálnej oblasti** vrátane nasledujúcich konkrétnych cieľov.

4.1 Súčasťou **uplatňovania európskeho semestra** musia byť **kritériá v oblasti zamestnanosti a sociálneho začlenenia** v medziach rovnakého **rámca dohľadu**, aký sa vzťahuje na koordináciu hospodárskej politiky a štrukturálne reformy. **Merateľné európske ciele v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí** musia zodpovedať pravidlám stability a rastu, ktoré sa vzťahujú na ciele týkajúce sa dlhu a deficitu, a musia byť ich súčasťou. Súvisiace **prispôsobovacie mechanizmy** by sa mali uplatňovať na zníženie makroekonomických a **sociálnych nerovností** s cieľom podporiť inteligentný a udržateľný rast, kvalitné pracovné miesta, prístup k vysokokvalitným a cenovo dostupným službám všeobecného záujmu a zmierniť sociálne rozdiely v celej EÚ. Krátkodobá hospodárska účinnosť nesmie ísť na úkor dlhodobějších **investícií do sociálneho kapitálu**. Opatrenia v oblasti fiškálnej konsolidácie treba hodnotiť na základe ich vplyvu na rast, zamestnanosť a sociálne začlenenie. **Európske mechanizmy solidarity** by mali sprevádzať štrukturálne reformy. Aby sa zabezpečila podpora skutočnej hospodárskej a menovej únie zo strany občanov EÚ, musia ísť národné programy reforiem **ruka v ruke s náležitým sociálnym a občianskym dialógom, a to v rámci dynamiky európskeho sociálneho rozmeru**, ktorá by nespôsobilala znižovanie úrovne, ktorého výsledkom by bola dostupná hospodárska súťaž, deflácia miezd a nižší celkový dopyt. **Musí sa zaručiť slobodné a nezávislé kolektívne vyjednávanie. Európsky sociálny dialóg** by mal zohrávať zásadnú úlohu pri rozvoji a uplatňovaní nového hospodárskeho riadenia. **Základné sociálne práva platné v celej EÚ** by sa mali lepšie monitorovať a lepšie dodržiavať.

4.2 **Európsky sociálny fond a Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii** musia byť pozdvižené na úroveň úmernú situácii v EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti, ktorú predseda Európskej rady Van Rompuy označil za „ľudskú tragédiu a situáciu sociálnej núdze.“ (9) To si bude jednoznačne vyžadovať „povinnú a komplexnú revíziu VFR“, ako sa uvádza v uznesení EP z 13. marca (10). V rámci mechanizmov flexibility, ktoré sú v ňom spomenuté, pokračujúcich rokovaní medzi EP a Radou a nanajvýš žiaducej štrukturálnej revízie VFR po

(9) „V dôsledku toho čoraz viac ľudí jednoducho odchádza z trhu práce, opúšťa akúkoľvek odbornú prípravu a vystavuje sa riziku marginalizácie (môže ísť až o 13 % obyvateľstva vo veku 15 až 24 rokov). To je ľudská tragédia a situácia sociálnej núdze.“ Príhovor Hermana Van Rompuy, predsedu Európskej rady, EHSV, Brusel, 17.1.2013, EUCO13/13.

(10) Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. marca 2013 o záveroch Európskej rady zo 7. a 8. februára o viacročnom finančnom rámci (2012/2803 (RSP)), bod 9.

zvolení nového Európskeho parlamentu musia sa aspoň obnoviť sumy z pôvodného návrhu Európskej komisie, a to náležitejším využívaním vlastných vyčlenených prostriedkov EÚ a výrazným zvýšením prostriedkov pre fond územnej súdržnosti, sociálny fond, prostriedkov na vzdelávanie a odbornú prípravu a fond na prispôbenie sa globalizácii.

4.3 EÚ by mala zároveň lepšie **napomáhať zodpovedné sociálne investície** a podpornú úlohu **sociálneho hospodárstva**, najmä prostredníctvom opätovného zavedenia európskych štatútov pre združenia a vzájomné spoločnosti, výslovného zahrnutia programov na zakladanie a rozvoj sociálnych podnikov do plánovania štrukturálnych fondov, uľahčenia sociálneho označovania a kompenzačných opatrení a možností v oblasti verejného obstarávania pre podniky s osvedčeným spoločenským významom. Mal by sa tiež vytvoriť **európsky fond na sociálnu inováciu** s cieľom obnoviť cenné medzinárodné pilotné projekty zamerané na boj proti diskriminácii a znevýhodneniu na trhu práce, ktoré boli oslabené po tom, ako Európska komisia ukončila program *Equal*.

4.4 Takisto je nevyhnutné prijať všetky potrebné kroky a opatrenia v oblasti zamestnanosti v záujme **opätovnej industrializácie** Európy a splnenia cieľa zvýšiť do roku 2020 podiel priemyslu na HDP na 20 %. EHSV upozorňuje na význam **konkurencieschopnosti** spoločností, ktorú je potrebné dosiahnuť prostredníctvom uceleného **európskeho rámca**.

4.5 EÚ musí *konať v prospech mládeže*, inak bude hroziť, že sa mladí ľudia natrvalo odcudzujú európskemu projektu ako takému. Dramatický rozsah **krízy nezamestnanosti mladých ľudí** v Európe si vyžaduje dôveryhodnejší rozpočet EÚ, než je nedostatočných 6 miliárd EUR, ktoré boli navrhnuté v rámci **európskeho balíka pre zamestnanosť mladých a iniciatívy na ochranu európskej mládeže** na zabezpečenie zamestnanosti, odbornej prípravy alebo vzdelávania pre nezamestnaných mladých ľudí, predovšetkým tam, kde je to najviac potrebné. Bez dostatočných finančných prostriedkov hrozí, že iniciatíva na ochranu európskej mládeže pre mladých ľudí bude považovaná za podvod. K posilneniu vedúceho postavenia EÚ by mal prispieť aj **jednotný európsky pas zručností**, ktorý by rozšíril európsky kvalifikačný rámec tým, že by uvádzal všetky kvalifikácie a zručnosti získané v rámci formálneho, informálneho a neformálneho vzdelávania. Zjavne nevyhnutný je **európsky rámec partnerstiev medzi školami, hospodárskymi subjektmi a sociálnymi partnermi**, pretože spolu s podobnými strategickými synergiami kladie vyššie vzdelanie a celoživotné vzdelávanie do jadra problematiky tvorby pracovných miest,

riešenia nesúlady medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a podpory zamestnateľnosti, inovácií a podnikania. Európsky semester musí zabezpečiť, aby opatrenia na zníženie štátneho dlhu a schodkov štátnych rozpočtov neohrozili verejné investície do vzdelávania a odbornej prípravy.

4.6 **Skutočné pracovné miesta, dôstojná práca a prenosnosť sociálnych práv musia byť stredobodom udržateľného európskeho plánu obnovy.** Európsky sociálny model je výhodou z hľadiska prilákania zahraničných investorov a rozvoja podnikania v Európe, ktoré by sa mali oceniť prostredníctvom fiškálnej podpory krokov zameraných na vytváranie pracovných miest, vrátane mikropodnikov a skutočnej samostatnej zárobkovej činnosti. **Zaručené sociálne normy** sa musia presadzovať v rámci celoeurópskych opatrení v oblasti zamestnanosti a trhu práce. Konkurencieschopnosť a flexibilita musia ísť ruka v ruke s dôstojnou prácou a mzdami, ktoré nie sú pod hranicou chudoby. **Európski sociálni partneri sú** v rámci svojho pracovného programu **osobitne zodpovední** za riešenie problému chudobných pracujúcich.

4.7 EÚ sa musí **serióznejšie a konkrétnejšie angažovať v otázke zníženia a odstránenia chudoby**. Hospodárske a sociálne prínosy aktívneho znižovania chudoby sú pre Európu nákladovo efektívnejšie ako pretrvávajúce hospodárske a sociálne škody spôsobené nečinnosťou alebo opatreniami, ktoré chudobu ešte zhoršujú. **Jeden z hlavných záväzkov stratégie Európa 2020 – vymaniť do roku 2020 z chudoby 20 miliónov Európanov** – sa musí v rámci európskeho semestra aktívne plniť, a nie oslabovať opatreniami na zníženie deficitu. To si v prvom rade vyžaduje lepší súbor ukazovateľov platných v celej EÚ na meranie dosahu chudoby a zabezpečenie náležitého monitorovania a prípadnej korekcie národných programov reforiem a úsporných opatrení, ktoré môžu v skutočnosti prehĺbiť chudobu a oslabiť hospodársku obnovu. EHSV tiež skúma **systemy zaručeného minimálneho príjmu** v členských štátoch s cieľom nájsť osvedčené postupy a informovať o nich v celej EÚ. Výbor takisto podporil výzvu Európskeho parlamentu preskúmať a zväziť legislatívny návrh na zavedenie primeraného minimálneho príjmu vo výške aspoň 60 % mediánového príjmu v každom členskom štáte⁽¹⁾. Mohol by byť zriadený osobitný **európsky fond solidarity a boja proti chudobe**, ktorý by uľahčoval prijímanie opatrení na podporu príjmov, ako je stabilizujúci sociálny mechanizmus na prispôbenie v rámci európskeho semestra. Výbor tiež pripomína svoj návrh, aby sa 20 % všetkých prostriedkov ESF vyčlenilo na riešenie problému sociálneho začlenenia a chudoby.

⁽¹⁾ EHSV požaduje podrobný plán uskutočňovania stratégií aktívneho začleňovania na miestnej úrovni. Podporuje výzvu Európskeho parlamentu adresovanú Komisii, aby preskúmala dosah legislatívneho návrhu na zavedenie primeraného minimálneho príjmu vo výške aspoň 60 % priemerného príjmu v každom členskom štáte (Ú. v. EÚ C 248/130, 25.8.2011).

4.8 **Európsky akt o prístupnosti (European Accessibility Act) je nevyhnutný na to, aby sa osobám so zdravotným postihnutím zabezpečilo právo na voľný pohyb a prístup k tovaru a službám, ako aj prístupnosť zastavaného prostredia.** V tejto súvislosti by konkrétny a účinný nástroj predstavoval **európsky preukaz mobility.** Komisia by mala vypracovať aj nástroj na **hodnotenie vplyvu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím** a zakomponovať ho do procesu európskeho semestra.

4.9 Takisto by mala byť vypracovaná **metodika EÚ a rámec porovnateľných a merateľných ukazovateľov ochrany zdravia a zmiernovania nerovností v oblasti zdravia,** ktoré by slúžili na kontrolu situácie v členských štátoch v rámci európskeho semestra.

4.10 **Spoločenské kritériá platné v celej EÚ** a usmernenia týkajúce sa osvedčených postupov v oblasti zosúladenia pracovného a rodinného života, služieb starostlivosti o deti, aktívneho starnutia, dobrovoľníctva, práva na bývanie a boja proti bezdomovstvu by mali byť taktiež súčasťou sociálneho rozmeru európskeho semestra.

4.11 Pracovníci a pracovníčky z radov prisťahovalcov pozitívne prispievajú k hospodárskemu rozvoju a blahobytu v Európe. Postupy EÚ týkajúce sa prisťahovalectva za prácou musia byť legálne a transparentné. Právne predpisy v oblasti prisťahovalectva musia rešpektovať ľudské práva a zaručovať rovnaké zaobchádzanie. EHSV sa domnieva, že EÚ musí posilniť integračné opatrenia, ako aj boj proti rasizmu, xenofóbii a diskriminácii prisťahovalcov a menšín.

4.12 Udržateľná obnova si vyžaduje väčšiu hospodársku a menovú symetriu a väčšiu sociálnu súdržnosť v celej EÚ. Európsky akčný program v sociálnej oblasti vrátane uvedených konkrétnych cieľov by pomohol stanoviť ucelenejší sociálny základ pre spoločný postup a opätovné prepojenie EÚ s jej občanmi. Z tohto dôvodu je vhodnejšia dvojúrovňová obnova sociálnej rovnováhy v EÚ aj HMÚ, ktorá by bola v súlade so zásadou subsidiarity v jej dynamickom poňatí. Ak však v otázke obnoveného sociálneho rozmeru EÚ bude chýbať dostatočná zhoda alebo politická vôľa, EHSV by navrhol možnosť posilnenej spolupráce v rámci HMÚ, s vlastnými finančnými zdrojmi, doplnkovým sociálnym fondom, paktom sociálneho pokroku pre Európu, a to na základe rovnako demokraticky zodpovedných a prísnych zmluvných podmienok upravujúcich hospodársku a menovú konvergenciu, a na základe sociálnych noriem, cieľov a stabilizačných mechanizmov (v tejto súvislosti by sa mala uskutočniť diskusia so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou o tom, či a akým spôsobom môže byť užitočný systém poistenia alebo dávok v nezamestnanosti v rámci HMÚ, ako nedávno navrhol člen Komisie Andor) zodpovedajúcich fiškálnym, rozpočtovým a menovým stabilizačným mechanizmom užšej hospodárskej a menovej únie – HMÚ s príslušným sociálnym rozmerom.

4.13 **Zmluvné záväzky v oblasti konkurencieschopnosti a rastu,** ktoré boli premetom diskusie na summite EÚ v decembri, musia **podliehať demokratickej kontrole.** Zároveň by v súlade s článkom 3 ods. 3 ZEÚ nemali oslabovať európske sociálne trhové hospodárstvo. Takisto je nevyhnutné lepšie definovať a stanoviť mechanizmy solidarity na podporu úsilia členských štátov. Tieto mechanizmy by mohli postupne získať podobu skutočných finančných prevodov. Spočiatku by disponovali konkrétnym rozpočtom vo výške 50 – 100 miliárd EUR, ktoré by pochádzali z mechanizmu podobných Európskemu mechanizmu pre stabilitu (EMS).

4.14 Na dosiahnutie väčšej vyváženosti a súladu so sociálnym trhovým hospodárstvom stanoveným v Zmluve musí posilnenie úlohy člena Komisie pre hospodárske a menové záležitosti v rámci kolégia sprevádzať **posilnenie úlohy člena Komisie zodpovedného za zamestnanosť a sociálne záležitosti.** Takisto posilnenie úlohy Rady ECOFIN musí byť vyvážené **podobným posilnením úlohy Rady EPSCO.**

4.15 V kontexte európskeho hospodárskeho a sociálneho riadenia, najmä vzhľadom na európsky semester a stratégiu Európa 2020, je tiež naliehavo potrebné, aby bola posilnená úloha **Európskeho parlamentu aj národných parlamentov.** Z rovnakých dôvodov by sa malo rozšíriť zapojenie **sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti,** ktoré by sa zároveň malo zabezpečiť na všetkých úrovniach politického rokovania.

5. Návrhy na preskúmanie

5.1 Európske sociálne dlhopisy

5.1.1 Súbežne s uvedenými návrhmi by sa možno mohla venovať väčšia pozornosť dodatočným spôsobom zapojenia európskych občanov, občianskej spoločnosti a zainteresovaných podnikov do obnovy európskeho programu v sociálnej oblasti, konkrétne angažovaniu sa vo veci **európskych sociálnych dlhopisov** a ich vydávaniu. To by v čase obmedzených verejných zdrojov umožnilo aj zmobilizovať dodatočné zdroje na jasne stanovený cieľ zo značných rezerv pochádzajúcich z nevyužitých súkromných úspor.

5.1.2 Táto iniciatíva by bola nezávislá od prebiehajúcich diskusií o vydávaní stabilizačných dlhopisov (na rozloženie dlhu) a dlhopisov na financovanie obnovy a rastu (ako súčasť balíka EÚ na oživenie hospodárstva) na úrovni EÚ. Na rozdiel od toho by **Európske sociálne dlhopisy** neboli financované zo štátnej pokladnice ani by neboli spolufinancované z rozpočtových mechanizmov EÚ, ale ich nákupom by do nich investovali jednotliví občania, podniky, odbory a skupiny občianskej

spoločnosti, ktoré by mali záujem uplatniť v praxi koncepciu sociálnej zodpovednosti jednotlivcov i podnikov. Zapojili by sa tým do **európskeho fondu pre opatrenia v sociálnej oblasti**, ktorý by sami financovali a spravovali. Fond by mal prijateľné úrokové sadzby a neziskový charakter. Bol by transparentne regulovaný a podliehal by dohľadu. Jeho fungovanie by umožnili príslušné orgány EÚ, ktoré by zaň zároveň poskytli záruku v primeranej výške.

5.1.3 **Logistickú stránku** vydávania dlhopisov by zabezpečili príslušné orgány EÚ. Ich vydávanie by zvyčajným spôsobom organizovali a vzájomne riadili zainteresované strany z radov súkromných osôb, podnikov a verejných orgánov, ktoré by sa zapojili do systému a prevzali by zodpovednosť za európsky fond pre opatrenia v sociálnej oblasti. Títo aktéri by nakupovali, zhromažďovali a investovali dlhopisy do sociálnych programov podľa vlastného výberu, podľa možnosti v rámci navrhovaného európskeho akčného programu v sociálnej oblasti. Technickú pomoc by im pri tom poskytovali príslušné inštitúcie a poradné orgány EÚ s cieľom preveriť ich finančnú spôsobilosť a možný sociálny dosah. **Takéto investície by sa mohli vzťahovať na oblasti, ako sú napríklad:** sociálne bývanie; družstvá a sociálne podniky; podpora pre svojpomocné skupiny; vzájomné združenia, komunitné služby v oblasti sociálnych a zdravotných služieb, siete v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a rekvalifikácie, sociálne inovácie, výskum a vývoj; pôžičky a partnerstvá na rozvoj infraštruktúry, agroturistiky, výmen v rámci cestovného ruchu, činnosti v oblasti kultúry; charitatívne podujatia atď.

5.1.4 Následne by sa mohli preskúmať štruktúrovanejšie plány na rozšírené využívanie európskych sociálnych dlhopisov. Jednou z možností by bolo napríklad vypracovanie celej škály takýchto dlhopisov, ktoré by spomínané subjekty propagovali a spravovali na miestnej a/alebo celoštátnej úrovni. Tieto dlhopisy by ako z hľadiska cieľov, tak aj z hľadiska spôsobu spravovania boli v súlade s kritériami všeobecného európskeho systému a získali by príslušný európsky certifikát umožňujúci zapojiť sa do všeobecného systému. Na základe toho by bolo prípadne možné získať aj daňové úľavy pre účastníkov.

5.1.5 **Správnu radu európskeho fondu pre opatrenia v sociálnej oblasti** by mali tvoriť zástupcovia zainteresovaných strán zapojených do systému, a to v pomernom zastúpení podľa výšky ich investícií do európskych sociálnych dlhopisov,

pričom príslušné orgány EÚ (vrátane EHSV) by im poskytovali logistickú pomoc a poradenstvo.

5.2 Európska vzdelávacia sieť pre nezamestnaných pracovníkov

5.2.1 Masovú nezamestnanosť sa nepodarí vyriešiť v krátkodobom alebo strednodobom horizonte, aj keď prognózy týkajúce sa rastu do roku 2014 sú optimistické a celoeurópske stimuly by sa už mali začať prejavovať. Je potrebné zvýšiť význam európskeho trhu práce ako prostriedku, ktorý našej pracovnej sile umožňuje voľný pohyb, ponúkajúce zručnosti tam, kde sú potrebné, získavanie zručností s cieľom oživiť ich a rozvíjať. Je nevyhnutné, aby naša pracovná sila ostala aj naďalej aktívna, podľa možností v rámci zamestnania alebo prípadne zamestnania na čiastočný úväzok, a ak nie, tak v rámci vzdelávania, odbornej prípravy alebo rekvalifikácie. Je dôležité, aby bolo vzdelávanie účinné, orientované na budúcnosť, inovatívne a primerané z hľadiska potrieb trhu práce. Mnohé systémy vzdelávania a odbornej prípravy sú zamerané skôr na krátkodobú a svojim absolventom často neumožňujú nájsť si stále zamestnanie. Starší pracovníci, ktorí stratia prácu, sa do takýchto systémov veľmi nezapájajú. Mohol by sa preskúmať dlhodobejšie zameraný prístup s európskou perspektívou, aj na základe využitia niektorých európskych osvedčených postupov, ako bol napríklad program vzdelávania dospelých, ktorý sa uskutočnil vo Švédsku v rokoch 1997 – 2002, alebo duálny systém odbornej prípravy v Nemecku a Rakúsku. EÚ by možno mohla uľahčiť zriadenie **európskej vzdelávacej siete pre nezamestnaných pracovníkov**, ktorá by ponúkala možnosť komplexného dvojročného vzdelávania. Vďaka nemu by bolo možné zmeniť profesionálnu dráhu, zapojiť sa do pracovných, učňovských alebo študentských výmen medzi rôznymi členskými štátmi, a to prostredníctvom vydávania **cezhraničných vzdelávacích poukazov** a systému prenosu kreditov za absolvovanie kurzov. Konečným cieľom by bolo získanie vzájomne uznávanej odbornej kvalifikácie.

5.2.2 Ak by mal tento systém k dispozícii primerané finančné prostriedky a ak by ho vo veľkom rozsahu prijali členské štáty v rámci dôsledných zmluvných ustanovení s pracovníkmi, ktorí by sa do takéhoto programu dobrovoľne zapojili, mohol by prispieť k tomu, aby sa na vysoko kvalitných pracovných miestach udržal veľký počet dlhodobo nezamestnaných osôb, ktoré by inak určite nenašli pracovné uplatnenie. To by bolo prínosom ako pre dotknuté osoby, tak aj pre celkový spoločenský kapitál európskych krajín.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Kam speje euro po 10 rokoch existencie? Hospodárska a politická budúcnosť EÚ a nová zmluva“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 271/02)

Spravodajca: **pán Carmelo CEDRONE**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 12. júla 2012 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Kam speje euro po 10 rokoch existencie? Hospodárska a politická budúcnosť EÚ a nová zmluva“.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 134 hlasmi za, pričom 27 členovia hlasovali proti a 22 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania pre budúcnosť eura

1.1 EHSV pokladá vznik eura a HMÚ za najvýznamnejšiu etapu európskej integrácie. Bol súčasťou strategického plánu Únie v rámci vízie, ktorá inšpirovala Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele a rímsku zmluvu. Bol veľkým a odvážnym úsilím, vkladom do budúcnosti, ktorá vyvolala také veľké nádeje, že všetci boli presvedčení, že sila spoločnej meny prekoná odpor, ktorý ešte pretrvával a bránil vytvoreniu úplnej hospodárskej a menovej ako aj politickej únie, ako by si to bola situácia vyžadovala. Euro však stále zostáva predpokladom tohto všetkého.

1.2 Po dlhých dvadsiatich rokoch však treba pripustiť, že sa tak nestalo. Možno aj preto, lebo euro nebolo vystavené žiadnym vnútorným ani vonkajším vážnym otrasom, možno aj pre pretrvávajúci nedostatok dôvery v Európe medzi krajinami, ktoré úver poskytujú a tými, čo ho prijímajú, čo nakoniec vedie k nedostatku súdržnosti a dôvery voči našim vládam. Všetci si zvykli na pokoj a jestvujúci blahobyť. Zdalo sa, že všetko ide hladko, ale pokoj to bol len klamlivý. Nástup medzinárodnej hospodárskej a finančnej krízy, ktorá doľahla na EÚ, vyvolal poplach a spôsobil, že sa naplno prejavili **protirečenia vo vnútri štruktúry HMÚ**, ktoré spôsobili, že euro stratilo svoju príťažlivosť. Na začiatku sa myslelo, že na to, aby HMÚ fungovala, stačí niekoľko „účtovných pravidiel“ ako napríklad pakt stability, zatiaľ čo problém nebol povahy technickej, ale hospodárskej a politickej.

1.3 EHSV si uvedomuje význam stability. Táto stabilita sa však nemá týkať len cien alebo hospodársko-finančných inštitúcií, ale aj politiky a sociálnych podmienok. Občania majú právom dojem, že sú to práve oni, ktorí musia platiť najvyššiu cenu za krízu, keď musia splácať dlh, a nie banky, ktoré zohrali v kríze rozhodujúcu úlohu, a že to je nespravodlivé. EHSV je presvedčený, že úsporné opatrenia nie sú politicky dlhodobo únosné. V niektorých krajinách už presiahli medze únosnosti.

1.4 EHSV sa preto domnieva, že jednotná mena bude udržateľná len vtedy, ak sa podarí dosiahnuť konvergenciu hospodárskych kapacít krajín eurozóny a zvýšenie ich konkurencieschopnosti ako celku. To sú ciele, ktoré si vyžadujú tak hospodárske, ako aj politické úsilie. Krátkodobé vylepšenia nestačia. Potrebný je kvalitatívny skok, pri ktorom budú dôležité nielen mena a hospodárstvo, ale aj politika, suverenita, ľudia a schopnosť viesť dialóg medzi európskymi národmi. Potrebujeme väčšiu politickú integráciu, menej riadenia hospodárstva štátom a sociálne trhové hospodárstvo, aby rast a zamestnanosť dostali nový impulz a aby euro bolo opäť vnímané ako výhoda, a nie naopak.

1.5 Zo stanoviska jasne vyplýva, že návrhy EHSV sú proaktívne, kým odpovede Komisie a Rady na krízu boli a sú prevažne reaktívne. Pripomíname napríklad, že v Zmluve o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii sa kladie dôraz na stabilitu, nie sú v nej však navrhnuté spoločné finančné nástroje na oživenie hospodárstva a pre zamestnanosť, aj keď dohoda o osobitnom ochrannom mechanizme (SSM) je významným krokom vpred, chýba tu však dôveryhodný a konkrétny plán postupu pre politickú úniu. Európa však musí opäť produkovať blahobyť, aby ho mohla spravodlivo rozdeľovať. Je to najlepší spôsob, ako zmierniť protesty. Len nútitiť k úsporným opatreniam nestačí.

1.6 EHSV žiada, ako to už urobil niekoľkokrát, aby sa v záujme záchrany eura a Európy vykonala pravdivá analýza situácie, v ktorej sa nachádzajú, a to pokiaľ ide o ich politické a hospodárske hranice, prínosy a straty, ako aj zodpovednosť za súčasnú situáciu. Konať treba rýchlo. Veľké slová, klamstvá a rozprávky už naozaj nie sú na mieste. Len tak možno zabrániť rozpadu Európy, ktorá je dlhší čas na úpadku. Preto by bolo lepšie neobviňovať z populizmu tých, ktorí protestujú proti nanúteným obetiam. Európa sa musí naučiť počúvať bez arogancie. Nemôže sa ďalej tváriť, že nič nepočuje.

Návrhy na dovŕšenie HMÚ: chýbajúce prvky

V hospodárskej oblasti:

1.7 EHSV sa domnieva, že najlepším spôsobom ako dovŕšiť HMÚ, zabrániť recesii, znížiť štátny dlh a stabilizovať rozpočty, je obrátiť súčasnú zásadu, na ktorej spočíva hospodárska kultúra EÚ (stabilitou k rastu) a vziať za základ rast, nie úsporné opatrenia, a podporiť nový **pakt na (vzájomnú) podporu rastu, zamestnanosti a stability**, aj zapojením sociálnych partnerov (rastom k stabilite). Výbor je presvedčený, že

- i) oživenie nemožno dosiahnuť len opatreniami v oblasti menovej (napríklad poskytovanie rozsiahlej likvidity bankovému systému, nízke úrokové sadzby) a fiškálnej politiky (v súčasnosti v mnohých krajinách obmedzená v dôsledku nutnosti fiškálnej konsolidácie), ale sa musí podporiť aj zvýšením investícií v sektore alternatívnych zdrojov energie, životného prostredia a **investícií do sociálnej oblasti** a vytvorením dopytu súkromného sektora po investičnom majetku a službách, pričom treba zohľadniť aj potreby domácností;
- ii) týmto spôsobom je možné **znížiť veľmi vysokú mieru nezamestnanosti a dosiahnuť výnos z daní potrebný na zníženie verejného dlhu a deficitu štátnych rozpočtov**;
- iii) tieto investície nemôžu byť financované len na základe vzorca „viacej daní – viacej verejných výdavkov“, ale **dlhopismi, ktoré by pritiahli celosvetové prebytky úspor bez možnosti investovať**, čím by sa podporil rast tak v EÚ, ako aj v celosvetovom meradle: rast, ktorý by zvyšovali výťažky z financovaných projektov, nie daňové presuny medzi členskými štátmi;
- iv) prednostne by sa mala **posilniť finančná kapacita podnikov**, predovšetkým malých a stredných podnikov, z ktorých dnes mnohým hrozí zánik, pretože nemajú dostatok úverov na kúpu komponentov a surovín, a to aj preto lebo centrálné banky požadujú od bánk, ktoré poskytujú úvery malým a stredným podnikom, príliš vysoké záruky;
- v) priamo by sa mali podporiť verejné investície na podnietenie rastu tým, že by boli na základe „zlatých pravidiel“ vyčlenené z rozpočtu, teda na základe systému spoločných pravidiel, ktoré by v očakávaní európskych dlhopisov (eurobondov) zohľadňovali aj úroveň zadĺženia domácností v príslušných krajinách ⁽¹⁾.

1.8 Uplatňovať **zosúladené politiky** zamerané na **udržateľnosť eura** a zníženie rozdielov medzi hospodárstvami jednotlivých krajín pomocou plánu solidarity, ktorý nasmeruje investičné zdroje do krajín so slabším hospodárstvom, a to prostredníctvom cieľených projektov a daňových prevodov a v prípade potreby aj prostredníctvom integrácie trhu práce a sociálnej politiky. Ide teda o symetrické prispôbovanie: spoločné fondy na záchranu krachujúcich bánk, európske poistenie vkladov, *únijné dlhopisy*, *eurobondy*, spoločné politiky na zníženie vonkajšieho deficitu EÚ atď. (vytvorenie spoločného kompenzačného fondu alebo fondu na prispôbovanie sa).

1.9 **Vytvoriť hospodárske riadenie EÚ** a prekonať súčasné koordinačné opatrenia, ktoré neprinesli dobré výsledky, a premeniť Euroskupinu na orgán, ktorý bude rozhodovať väčšinou hlasov a stane sa hovorcom eura; menová a banková únia pri oddelených hospodárskych politikách už nie je udržateľná. Spoločné *riadenie* (ako v prípade *fiškálnej dohody*) na makro a mikro úrovni (spustením *priemyselného balíka*) však môže nasmerovať hospodársku a daňovú politiku na rast, zamestnanosť a sociálne začlenenie.

1.10 Smerovať k **spoločnému rozpočtu** v Eurozóne, samozrejme so spoločnými pravidlami, zjednotením obchodnej politiky a platobnej bilancie, medzi ktorými sú dnes veľké rozdiely. Dosiagnúť daňovú konsolidáciu pôsobením na štruktúru multiplikátorov s cieľom uvoľniť zdroje na podporu rastu a zamestnanosti a spustiť reformy schopné zvýšiť produktivitu slabších krajín ⁽²⁾.

1.10.1 V každom prípade je potrebné redukovat' a/alebo zmierniť súčasné úsporné opatrenia v najviac zadĺžených krajinách v záujme zvýšenia dopytu vo veriteľských krajinách. Na zvýšenie zamestnanosti a v záujme sociálnej spravodlivosti je potrebné, aby súčasne konali členské štáty v oblasti dlhu a štruktúrnych reforiem a EÚ v oblasti rastu prostredníctvom solídneho plánu. V čase recesie nie je vhodné prijímať úsporné opatrenia, ako to robí EÚ. Ak sa zníženie dlhu spája s obmedzením úverov, je pre hospodárstvo veľmi škodlivé.

V menovej a finančnej oblasti:

1.11 Preto je potrebný systém, ktorý dokáže tlmieť chyby a slabosti jednotlivých krajín, sprevádzať proces reforiem a znížiť hospodárske rozdiely a nerovnováhu medzi krajinami Eurozóny, a to aj menovou politikou.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 44

1.12 Samotná ECB nesie dôsledky obmedzení HMÚ. Podľa zmluvy mala uplatňovať **jednotnú menovú politiku, takmer federálnu, zatiaľ čo hospodárstva jednotlivých krajín boli a stále sú rozdielne** a existuje medzi nimi veľká nerovnováha. Preto boli by bývali potrebné a boli by naďalej potrebné, ako už bolo povedané, nápravné opatrenia zo strany EÚ. Zabránilo by sa tým nadmernému vystaveniu a zefektívnila a vyvážila by sa činnosť ECB zameraná na stabilizovanie cien, znížili by sa existujúce narušenia a nerovnováha, ktorých pretrvávanie môže ohroziť samotnú existenciu jednotnej meny, ako sa ukázalo počas poslednej krízy štátneho dlhu, čomu zabránil len rozhodný zásah guvernéra ECB. Je to nevyhnutné na podporu hospodárskej integrácie, ktorá zaostáva za menovou integráciou, aspoň do prekonania súčasného deficitu mandátu ECB a deficitu politiky EÚ.

1.12.1 Na ECB sa v súčasnosti kladú príliš veľké nároky. Aby sa lepšie zhostila svojej úlohy a mala k dispozícii rovnaké možnosti, musí mať rovnaké funkcie a rovnaký mandát ako FED, vrátane funkcie veriteľa poslednej inštanície, aby mohla znížiť rozdiely v úrokových sadzbách. Musí to teda byť mandát úplný, ktorý ECB umožní prijímať v prípade potreby aj opatrenia na podnietenie rastu.

1.12.2 V tomto období sa medzi centrálnymi bankami na túto tému veľa diskutuje. Banky chcú vedieť, aké stratégie by sa mali prijať na oživenie rastu. Ide o starý problém vzťahu medzi úspornými opatreniami a rastom. Teda medzi infláciou a rastom a medzi rastom a zamestnanosťou. Tak napríklad americká FED (aby splnila svoju úlohu znížiť mieru nezamestnanosti na 6 %) emituje každý mesiac na trh 85 miliárd dolárov (podobnú politiku sa podľa všetkého chystá uplatňovať aj britská Bank of England. Táto situácia stavia do slabšej pozície ECB, ktorá na rozdiel od iných centrálnych bánk je bez vlády a rozpočtu. To sa týka aj kontroly vzťahu medzi menami. ECB by mala mať tiež zodpovednosť za politiku výmenných kurzov. Táto prípadá podľa zmluvy len Rade, ktorá má právo uzatvárať formálne dohody o výmenných kurzoch eura voči menám tretích štátov.

1.12.3 **Dlh:** je ďalším dôležitým aspektom HMÚ. EHSV už v tejto súvislosti predložil konkrétny návrh ako odňať 60 % štátnych dlhov z trhu, a tým zabrániť špekulatívnym vplyvom trhu na eurozónu⁽³⁾. Je jasné, že dokončená HMÚ a spoločný rozpočet eurozóny by umožnili aj vydávať spoločné dlhopisy (pochopteľne v rámci spoločného rozpočtu eurozóny).

1.13 Pokiaľ ide o celý finančný a bankový systém je podľa EHSV potrebné čo v najkratšom čase dokončiť všetky aspekty opatrení, ktoré iniciovala EÚ⁽⁴⁾. Tieto opatrenia patria medzi

najúčinnnejšie a najdôležitejšie pre dokončenie HMÚ, jej stabilitu a vnútorný trh.

Politický a inštitucionálny aspekt

1.14 EHSV sa domnieva, že budúcnosť Európy a jej inštitucionálneho usporiadania musí spočívať na schémach obsahnutých v „ideologickom modeli“, aj keď sa „federálny“ model zdá najvhodnejší, a zaoberať sa skôr funkčnými a podstatnými aspektmi, ak má myšlienka Európy prežiť. Európy, v ktorej budú ľudia a solidarita opäť jej hlavným cieľom. Hospodárstvo sa musí točiť okolo nich, a nie naopak. Je načase začať nové dielo, ktoré povedie k vytvoreniu **politickej, hospodárskej a sociálnej únie**. Nesmelé a neprimerané, hoci chvályhodné pokusy Rady sa nám však javia ako skutočne nepostačujúce. V záujme solidarity musíme skončiť s egoizmom, utopizmom záujmov, ktorý akoby zaplavil Európu. Musíme zastaviť alebo zmierniť politiku úsporných opatrení, aby sa zmenšilo utrpenie, aby sa práca a rast vrátili do popredia jej iniciatív.

1.15 Preto je potrebné smerovať k **politickej a sociálnej únii**, ktorá umožní dokončenie HMÚ v súlade s uvedenými návrhmi. Zvýšiť demokratickosť (rozhodovanie väčšinou hlasov) a transparentnosť rozhodovacieho procesu v zmysle pozitívnej, vyvázenejšej integrácie a spoločnej zvrchovanosti, a tým znížiť rozdiely v procese integrácie. Potom by EÚ mohla vystupovať jednotne aj v medzinárodných štruktúrach.

1.16 **Nová zmluva:** EHSV sa domnieva, že veľká časť návrhov hospodárskej povahy uvedených v stanovisku môže byť uskutočnená bez zmeny alebo doplnenia zmluvy. Tam, kde to bude potrebné, možno konať prostredníctvom posilnenej spolupráce medzi krajinami, ktoré s návrhmi súhlasia (ako v prípade fiškálnej dohody) aj preto, aby sa postupovalo rýchlejšie a vyšlo prípadnému riziku rozkladu EÚ vzhľadom na nové útoky zvonku a pokračovanie v politike úsporných opatrení. Ďalšou možnosťou ako prehĺbiť integráciu môže byť udelenie ústavodarného mandátu budúcemu Európskemu parlamentu, ktorého návrh by mohol byť predložený aj na všeobecné referendum, usporiadané vo všetkých zainteresovaných krajinách súčasne.

Medzinárodný aspekt

1.17 To, čo sa deje v Európe, má **dôsledky aj na medzinárodnom poli** a naopak. Preto by boli potrebné efektívnejšie medzinárodné orgány s väčšími rozhodovacími právomocami, aby sa zabezpečilo účinnejšie **celosvetové riadenie**. EÚ by tu mala mať jednotné zastúpenie, aspoň pokiaľ ide o eurozónu. Skupina G20 by mala mať možnosť vytvoriť „hospodársky a sociálny výbor“ pre celosvetový rozvoj a uplatňovať daňové stimuly.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 68 a Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 34.

1.18 Avšak len iné politické usporiadanie, súdržnejšie a demokratickejšie, môže EÚ okrem lepšieho vnútorného riadenia umožniť aj efektívnejšie vonkajšie riadenie a jednotné vystupovanie na medzinárodnej scéne. Najmä pokiaľ ide o vzťah medzi menami (aby sa zabránilo škodám na hospodárstve EÚ) a vzťah medzi hospodárstvami na celosvetovej úrovni, predovšetkým s rozvojovými krajinami.

1.19 V krátkosti ide o tieto **štyri návrhy** na dokončenie projektu eura:

- i) Hospodárske riadenie EÚ (pre rast, zamestnanosť, hospodársku a sociálnu súdržnosť), spoločný rozpočet eurozóny a zníženie hospodárskych rozdielov medzi krajinami eurozóny.
- ii) Menové a finančné riadenie: posilnenie mandátu ECB, dokončenie vnútorného trhu pre finančníctvo a banky.
- iii) Politická a sociálna únia.
- iv) Posilnenie medzinárodnej úlohy EÚ a celosvetového riadenia.

2. Úvod

2.1 EÚ dnes prechádza veľmi ťažkým a nebezpečným obdobím, ktoré môže mať oveľa negatívnejšie dôsledky, než sú aktuálne hospodárske a sociálne problémy. Toto stanovisko z vlastnej iniciatívy sa zaoberá otázkami, ako je nutnosť rešpektovať záväzky v oblasti hospodárskej a sociálnej súdržnosti prijaté na základe zmluvy, podporiť novú hospodársku a menovú politiku pre rast a zamestnanosť, proaktívnejšie politiky inovácie, vytvoriť európsky fond rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky a nakoniec pracovať pre budúcnosť EÚ ⁽⁵⁾.

2.2 Aj v EÚ čelíme veľkým hospodárskym záujmom, ktoré sa rozchádzajú namiesto toho, aby sa stretávali. Euro nenesie zodpovednosť za to, čo sa deje ⁽⁶⁾. Dlhobolo odkázané samo na seba a ešte teraz sa čaká, že „sporné strany“ (vlády) sa konečne rozhodnú, čo robiť.

2.3 Úlohou EHSV je dať na tieto výzvy priamu a jasnú odpoveď, bez zastierania reality, s veľkou prezieravosťou, a **vedomím** toho, o čo všetko tu ide a na akej úrovni dochádza k stretom.

Týmto stanoviskom chce aktívne a jasne prispieť k završeniu HMÚ a prekonaniu krízy v záujme pracovníkov, podnikov a občanov EÚ, predovšetkým eurozóny, ktorá najviac trpí v dôsledku súčasnej krízy.

3. Maastrichtská zmluva: menová politika a súdržnosť

3.1 Menová únia

3.1.1 Prijatie jednotnej meny by bolo bývalo optimálne pre krajiny, ktoré sú vystavené symetrickým šokom, alebo ktoré majú mechanizmus absorpcie asymetrických šokov. Empirické štúdie ukazujú, že pravdepodobnosť asymetrických šokov je v Európe vyššia než v USA. Na asymetrické šoky v jednotlivých krajinách eurozóny nemôže, prirodzene, reagovať jednotná menová politika ECB, ktorej primárnym cieľom je cenová stabilita v menovej únii. Preto je potrebný iný, dostatočne efektívne fungujúci mechanizmus vyrovnávania sa s týmito šokmi. Spoločná menová politika ECB bude pre členov eurozóny o to menej vhodná, o čo nižšia je mobilita výrobných faktorov, otvorenosť ekonomík, synchronizácia ekonomických cyklov, diverzifikácia produkcie a finančná integrácia, o čo nižší je rozsah vzájomného obchodu, o čo rigidnejší je trh práce a o čo vyššie sú inflačné diferenciacie medzi jednotlivými členskými ekonomikami. Čím slabšie budú fungovať adaptačné mechanizmy zmierňujúce negatívne dôsledky asymetrických šokov (cenová a mzdová pružnosť, mobilita pracovných síl a kapitálu cez hranice členských krajín, či fiškálny federalizmus), tým horšie sa krajina bude vyrovnávať so stratou vlastnej menovej politiky.

3.1.2 HMÚ je pravdepodobne hlavným pilierom Maastrichtskej zmluvy, ale nie jediným. Dôvody pre vznik tejto únie neboli len hospodárske, ale po páde berlínskeho múra aj politické. Mnohé krajiny zostali v tejto zmenenej situácii len prekvapenými a nezúčastnenými divákmi, aj v prípade skoro okamžitého zániku NDR a menovej parity medzi západnou a východnou markou (výmenný kurz jedna k jednej), ktorú podporila spolková banka. Rozhodnutie o úplnej HMÚ sa radšej odložilo, čím vzniklo všeobecné očakávanie, ktoré sa neskôr ukázalo ako iluzórne, že za menovou úniou bude nasledovať aj politická únia, že euro sa stane hnacou silou federálnej Európy. Nestalo sa však tak.

3.1.3 Únia mala dať euru nielen krytie a jednotný hlas, ale aj všetko to, čo mu chýbalo. Namiesto toho sa vychádzalo z toho, že na to, aby HMÚ fungovala, stačí niekoľko „pravidiel“, ako napríklad pakt stability s arbitrárnymi parametrami. Bol to samoreferenčný systém považovaný za neomylný. Nefungoval však tak, ako sa očakávalo. Aj mandát ECB je jednosmerný, v porovnaní s inými centrálnymi bankami viacej obmedzený. Tieto protirečenia sa naplno prejavili s nástupom finančnej krízy, ktorú EÚ spozorovala s výrazným oneskorením, a potom počas krízy štátneho dlhu, ktorá euru vzala jeho aureolu a magickú silu. Tým sa natoľko znížila jeho príťažlivosť, že dnes je vnímané ako hrozba alebo rafinovaná zbraň na zdôvodnenie úsporných opatrení.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽⁶⁾ Helmut Schmidt: „Všetko, čo sa hovorí a píše o údajnej kríze eura, sú ľahkomyselné táraniny.“

3.2 Touto politikou je ohrozená **hospodárska a sociálna súdržnosť**, ďalší pilier Jednotného európskeho aktu a Maastrichtskej zmluvy, kde sa **vysoká miera zamestnanosti a vysoká životná úroveň** definuje ako cieľ EÚ. Práve tento cieľ sa v dôsledku súčasnej krízy stratil z európskej agendy. Aj keď sa o súdržnosti v poslednom čase opäť začalo hovoriť, je stále bez použiteľných nástrojov, a preto nemá žiaden praktický vplyv na reálne hospodárstvo a na zamestnanosť.

4. Prvých desať rokov existencie eura

4.1 Výhody

4.1.1 Do roku 2008 fungovala HMÚ z menového hľadiska pre členské štáty eurozóny pomerne dobre. Zjednodušil sa obchod, odstránili sa riziká spojené s výmenou meny, devalvácia v súvislosti s hospodárskou súťažou, nastolila sa stabilita cien (priemerná ročná inflácia 2,03 % odhladnuc od výnimočných výkyvov v niektorých krajinách, ktoré prechádzali zo starého na nový systém), znížili a vzájomne sa zblížili úrokové sadzby (až do roku 2009!), zvýšila sa zamestnanosť (bolo vytvorených 14,5 miliónov nových pracovných miest) (7), dosiahla sa celková vyváženosť bežných účtov, pomer dlh/HDP bol nižší než v Japonsku a USA, výmenný kurz voči doláru bol stabilný (niečo cez 30 %) pod vplyvom slabších hospodárstiev.

4.1.2 Toľko celkový prehľad. Inak je tomu však, keď sa situácia hodnotí po jednotlivých krajinách. Hlavné výhody mali tie krajiny, ktorých hospodárstva bolo základom pre stanovenie parametrov pre zavedenie eura. Ich rast a produktivita sa zvýšili, vývoz veľmi vzrástol (približne dva trilióny dolárov od roku 2000 len v prípade Nemecka) a platobná bilancia bola pomerne vyvážená (8), kým iné krajiny mali len čiastočné výhody a/alebo skutočné nevýhody. Dôvodom je asymetria v súvislosti s jednotnou menou, ktorá núti krajiny s deficitom ku korekciám, kým krajiny s nadbytkom nie. Okrem toho treba vziať do úvahy, že jednotlivé krajiny reagovali na podmienky, ktoré vznikli zavedením eura, rozdielne.

4.2 Náklady

4.2.1 Náklady, ktoré je potrebné zohľadniť, sú náklady v súvislosti s rozdielnou konkurencieschopnosťou jednotlivých krajín, so stratou ich suverenity v oblasti makroekonomickej politiky, výmenného kurzu, konkurenčnou devalváciou atď.

4.2.2 Bez primeranej a úplnej HMÚ priniesla kríza ďalšie náklady ako prevod bankových pasív na verejné rozpočty

(7) Aj keď s rozdielnou mierou (priemerný rast v rokoch 2001 až 2006 bol 1,6 %), kým v troch krajinách EU-15, ktoré sa nestali súčasťou eurozóny, dosahoval 2,3 %. Tak to bolo aj s nezamestnanosťou, ktorá bola v týchto krajinách skoro o 3 % nižšia.

(8) „Všetok náš prebytok je vlastne deficitom iných. Pohľadávky, ktoré máme voči iným, sú ich dlhy.“ Helmut Schmidt.

a zvýšenie dlhu s nárastom ťažkostí v už zadlžených krajinách. Úniu to rozdelilo: na jednej strane sú veritelia, na druhej zadlžené krajiny, ktoré sa stále viacej podobajú krajinám tretieho sveta. Veriteľské krajiny totiž prehľbujú chudobu na juhu a zvyšujú bohatstvo na severe. Stačí pomyslieť na prebytok, ktoré nahromadilo Nemecko, nie v rámci internej bilancie eurozóny (v tomto prípade by bola platobná bilancia EÚ vyrovnaná), ale v rámci svojho prebytku voči tretím krajinám, ktorý je taký vysoký, že z dlhodobého hľadiska by mohol vystaviť samotných Nemcov finančnému riziku, ktoré by uškodilo ich hospodárstvu.

4.3 Problematické aspekty

4.3.1 Rôzne štrukturálne problémy a nedostatky systému riadenia meny: obmedzenia Paktu stability a rastu, ktorý sa niektoré krajiny snažili odstrániť, keď im spôsoboval problémy (Nemecko, Francúzsko a Taliansko); chýbajúca kontrola ukazovateľov produktivity; chýbajúce nástroje na zvládanie krízy; náklady na zotrvanie v eurozóne; systémové riziká, hospodárska nerovnováha medzi krajinami a zachovávanie fiškálnej a rozpočtovej suverenity členských štátov.

4.3.2 Medzi členskými štátmi, ktoré boli v eurozóne a tými, ktoré v nej neboli, najmä v prípade Spojeného kráľovstva, však nedošlo k odstráneniu rizika výmenného kurzu a devalvácie v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti. Významné zníženie hodnoty libry voči euru v relatívne krátkom čase narušilo rovnaké podmienky hospodárskej súťaže, ktoré mali platiť na spoločnom trhu.

4.3.3 Z hospodárskeho hľadiska je najkritickejším aspektom hospodárska nerovnováha, ktorá tu bola už pred rokom 2 000. Táto situácia poškodzovala najslabšie krajiny, kde spôsobila skutočné „asymetrické šoky“, aj v dôsledku masívnych tokov kapitálu do Nemecka. ECB v súčasnosti nemá nástroje na stlmenie týchto asymetrických šokov. Ďalším problémom, ktorý sa vynoril postupne s nástupom finančnej krízy (9), bol vplyv medzinárodnej situácie.

4.3.4 Najväčšou chybou však bolo domnievať sa, že spoločná mena je možná bez akéhokoľvek obmedzenia suverenity členských štátov, teda nielen rozpočtu, ale najmä oddelenej správy dlhu a bankového a finančného systému, ktorý zostal v kompetencii členských štátov, vrátane systému dohľadu.

(9) Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 10.a Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

4.3.5 Najzávažnejším nedostatkom politickej povahy bolo nakoniec zavedenie eura bez spoločnej štruktúry a bez jednotného hlasu, odhliadnuc od úsilia, ktoré z času na čas vyvinula ECB s cieľom odstrániť tento nedostatok. Takto sa ECB dostala od svojej nezávislosti zakotvenej v zmluve k plneniu úlohy supľujúcej politiku s cieľom zabrániť škodám na spoločnej mene a EÚ⁽¹⁰⁾. Tak, ako sa v prípade rastu prejavila úloha najsilnejšej krajiny.

4.3.6 EHSV sa však domnieva, že euro sa stane udržateľnejším, ak dôjde ku konvergencii hospodárskej výkonnosti krajín eurozóny s cieľom podporiť homogénnejší rast, a ak sa vytvorí politická únia, ktorá tieto rozdiely urobí prijateľnými, pretože tu **nejde účtovný problém, tu ide o problém politický**, ktorý sa týka aj demokracie, a teda spravodlivejšieho vyváženého hlasu v rôznych rozhodovacích orgánoch. Zotrvávať pri hospodárskom a „účtovnom“ aspekte je ilúziou a chybou, ktoré si už nemôžeme dovoliť.

5. Medzinárodné súvislosti.

5.1 Súčasnú udalosť v Európe majú dosah aj na medzinárodnú úroveň a naopak. Veľmi silne sú navzájom poprepávané hospodárstva, dlhy, financie, obchod, vzťah medzi menami a iné. Platí to najmä pre ešte užšie prepojenie medzi hospodárstvami na obidvoch brehoch Atlantického oceánu. Tak to bolo aspoň do roku 2009. V súčasnosti sa však dochádza k oživeniu amerického hospodárstva, zatiaľ čo európske zostáva v recesii. Nie je to len dôsledok rozdielov medzi úlohou americkej FED a úlohou ECB, ale aj čiastočne aj dôsledok dvoch rozdielnych hospodárskych škôl.

5.2 Pre celé svetové hospodárstvo by však boli potrebné efektívnejšie medzinárodné orgány s väčšími rozhodovacími právomocami, aby sa zabezpečilo účinnejšie **celosvetové riadenie** (prostredníctvom FMI, Svetovej banky, MOP, WTO). Skupina G20 by mala byť lepšie štruktúrovaná, aby mohla prijímať záväzné rozhodnutia. Mal by sa napríklad vytvoriť „hospodársky a sociálny výbor“ pre celosvetový rozvoj, mali by sa využívať daňové stimuly, riadiť vzťahy medzi menami s cieľom znížiť diskrimináciu v obchode aj vďaka väčšej právomoci ECB konať.

5.3 Prebytok **úspor na svetovej úrovni** Rast má podstatný význam aj pre zvyšok celosvetového hospodárstva. Varovanie FMI, že Európa okrem opatrení na zníženie zadlženia a deficitu musí prijať aj opatrenia na podnietenie rastu, prichádza v pravý čas a právom. Na celosvetovej úrovni jestvuje prebytok úspor, pre ktorý nejestvujú žiadne možnosti investovania. Márne sa hľadali možnosti investovania pre fondy súkromného kapitálu

⁽¹⁰⁾ „Euro by mohlo vyostriť politické napätie medzi členskými krajinami menovej únie až do takej miery, že by vznikla situácia pre vypuknutie nových konfliktov, dokonca aj konfliktov vojenských“, Martin Feldstein a Milton Friedman.

(private equity) vo výške skoro 2 miliárd amerických dolárov⁽¹¹⁾. Najdôležitejší štátny investičný fond Nórska znižuje kvótu pre európske investície o viac než polovicu a dve pätiny⁽¹²⁾. V roku 2011 zaznamenal najdôležitejší ázijský štátny investičný fond „China Investment Corporation“ stratu v investíciách do nástrojov private equity a znížil svoje portfólio súkromných cenných papierov z polovice na jednu štvrtinu a hľadá možnosti dlhodobých investícií skôr vo verejnom než súkromnom sektore⁽¹³⁾.

6. Prebiehajúce opatrenia v EÚ

6.1 ENSF/EMS: vzhľadom na vyostrenie krízy, ktorá vyústila do špekulatívnych útokov proti euru, bez toho, aby sa proti špekulantom niečo podniklo, Európa sa pokúsila reagovať na rôznych frontoch. Posilnenie európskeho záchranného mechanizmu pomocou prípadného udelenia bankovej licencie je príkladom účinného, hoci obmedzeného nástroja na pomoc štátom, ktorým nie z vlastnej viny hrozí krach, bojovať proti špekuláciám s cennými papiermi a dlhmi, aj keď to východisko z krízy nie je.

6.2 **Banková únia** je ďalším pilierom. Naozaj nie je možné dlhodobo udržať oblasť s jednotnou menou a 17 rôznymi finančnými trhmi a trhmi s dlhopismi, hlavne po kríze, ktorá ešte prehĺbila segmentáciu národných trhov. Banková únia sa preto stáva nevyhnutným a prioritným prvkom spoločného znášania rizík, ochrany sporiteľov, aj prostredníctvom „likvidačného konania“, s cieľom obnoviť dôveru v systém, ktorý prestal fungovať, a obnoviť kolobeh financovania podnikov vo všetkých krajinách na základe počtu záujemcov, nie veľkosti bánk, a zabrániť presunu likvidity do menej rizikových krajín a znížiť rozdiely v úrokových sadzbách. Táto únia by okrem toho tiež znížila systémové riziko a prerušila väzbu medzi štátnym dlhom a bankami. Aj tu treba pripomenúť, že pri zavedení eura boli ponechané bankové systémy oddelené, čo bolo veľkou chybou. To súvisí hlavne s tým, že bankové systémy v niektorých silných krajinách sú z veľkej časti verejnoprávne.

6.3 **Európsky bankový dohľad** dopĺňa prebiehajúce opatrenia. Táto právomoc je daná na úrovni EÚ a vykonáva ju jediný úrad. Aby sa ukázalo, že Európa ponúka dôležitú pridanú hodnotu, je nevyhnutné podporiť väčšiu transparentnosť činnosti bánk, zabrániť konfliktu záujmov a nekalým praktikám ako napr. manipulovaniu s úrokovou sadzbou LIBOR. EHSV prijíma s uspokojením návrh zriadiť jediný mechanizmus dohľadu pod patronátom Európskej centrálnej banky, ktorý pokryje celú eurozónu a bude dostupný všetkým členským štátom⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Bain & Company Global Private Equity Report for 2012.

⁽¹²⁾ Reuters (2012). Štátny investičný fond Nórska (610 miliárd amerických dolárov) zníži svoje podiely v Európe (30. marca 2012).

⁽¹³⁾ http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNP

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 34.

6.4 EHSV hodnotí pozitívne nový program OMT (*Outright Monetary Transactions*), ktorý ECB umožňuje kupovať štátne dlhopisy na sekundárnych trhoch s cieľom zastaviť špekulácie a znížiť rozdiely v úrokovej sadzbe pri štátnych dlhoch, a teda pri eure. Spolu s inými neštandardnými opatreniami v oblasti menovej politiky (aké boli uplatnené už aj v minulosti) prijaté na boj proti finančnej kríze to predstavuje výraznú zmenu v postoji ECB, aj keď v duchu zmluvy a správnym smerom. Aj v tomto prípade však ide o technické nástroje, ktoré neznamenajú konečné riešenie, ale vládam a EÚ poskytujú čas na prijatie potrebných opatrení.

6.5 ECB

6.5.1 Úlohou ECB je zachovať cenovú stabilitu. Na dosiahnutie tohto cieľa si musí zachovať politickú nezávislosť, čo znamená, že „nemôže žiadať alebo prijímať pokyny“ od vlád ani EÚ. Je to správny status, aj keď úloha „uzatvárať formálne dohody o systéme výmenných kurzov eura vo vzťahu k menám tretích štátov“ podľa zmluvy prináleží Rade⁽¹⁵⁾. Bez týchto dohôd alebo v období medzi týmito dohodami by mala ECB kurzovú politiku považovať za súčasť svojich právomocí. ECB sleduje aj sekundárne ciele ako napríklad prispievať k finančnej stabilite, aj keď jej zákroky v čase krízy možno zahrnúť pod primárny cieľ, pretože z veľkej časti si ich vyžaduje nutnosť obnoviť účinný systém prenosu menovej politiky, a tým zachovať finančnú stabilitu všetkých krajín eurozóny.

6.5.2 Pokiaľ ide o vývoj cien treba pripomenúť, že v súvislosti s maastrichtskými kritériami sa vynára otázka, či je správne, že pri výpočte inflačného kritéria sa vychádza z priemeru inflácie troch najúspešnejších krajín EÚ, a nie eurozóny.

6.5.3 Vo všeobecnosti je mandát ECB je v porovnaní s inými centrálnymi bankami viacej obmedzený. ECB v prvom rade nemá mandát na podporu rastu a zamestnanosti ako americká FED, aj keď ich menové politiky sú si podobné. Sú však podstatné rozdiely medzi USA (centralizovaný daňový systém) a EÚ v oblasti výkonu rozpočtovej politiky. Okrem toho je úloha ECB ako **veriteľa poslednej inšancie** (*lender of last resort*) obmedzená na bankový systém. Nezhŕňa vlády (vládu EÚ), ako by to bolo v „národnom“ kontexte, a čo by malo byť možné v dovŕšenej HMÚ. Jednotnú menovú politiku ECB okrem toho sťažuje skutočnosť, že medzi jednotlivými krajinami eurozóny existujú rozdiely a hospodárska nerovnováha a chýbajú nápravné opatrenia zo strany EÚ.

6.5.4 Je však pozitívne, že na základe zásady „jednoty“ eurozóny ECB vyhlásila euro za „nezvratné“ a po tvrdej konfrontácii nakoniec, ako sme videli, súhlasila s prijatím opatrení na

zníženie rozpätia (*spread*) medzi úrokovou sadzbou na dlhy jednotlivých členských štátov tým, že im umožnila nakupovať dlhopisy na sekundárnych trhoch. Je to operácia, ktorá si vyžaduje obnovenie rastu, európsky plán znižovania dlhu ako doplnenie plánu jednotlivých krajín⁽¹⁶⁾.

6.5.5 Tým sa aspoň zníži narušenie hospodárskej súťaže spôsobené nákladmi na financovanie dlhu a investícií. Veľké finančné rozpätie ešte aj dnes zväčšuje jestvujúcu nerovnováhu, ktorá sa týka aj platobnej bilancie.

6.5.6 EHSV sa okrem toho domnieva, že je potrebné znovu sa zaoberať aj otázkou **podmienok, ktoré stanovila ECB a EÚ**. Nie je prijateľné, aby bankám bola poskytovaná likvidita s veľmi nízkymi sadzbami a bez akýchkoľvek podmienok, napríklad pokiaľ ide o použitie prostriedkov. Aspoň časť prostriedkov by mala byť použitá na investície. Na druhej strane pri nákupe štátnych dlhopisov Európskou centrálnou bankou (*Outright Monetary Transactions* – OMT), aj keď tu je situácia iná, platia podmienky, ktoré sú pre krajiny veľmi tvrdé. Tieto podmienky sú zdôvodňované hlavne tým, že je nutné prispôbiť sa logike „trhu“, teda logike zmeneného, anonymného, rýchlo a bez zábran reagujúceho trhu, ktorý má so skutočným trhom len veľmi málo spoločného⁽¹⁷⁾. EÚ nemôže pristúpiť na túto hru: extrémne prísne úsporne opatrenia pre občanov a podniky v čase krízy a neutrálny prístup k investorom/špekulantom, ktorí sa skrývajú za obchodné banky a medzinárodné investičné fondy, odhliadnuc od odhodlania guvernéra ECB chrániť euro v čase najväčších útokov.

6.5.7 Konanie ECB by však malo nezaujato podporiť hospodárstvo jednotlivých krajín s cieľom znížiť existujúce deformácie a nerovnováhu aj s terajšími nástrojmi a prekonať súčasný deficit mandátu a politiky EÚ. Napríklad by sa mohol oživiť medzibankový trh v niektorých krajinách eurozóny prostredníctvom negatívnych úrokových sadzieb na jednodňové vklady (*overnight deposits*) v ECB.

6.5.8 EHSV je okrem toho presvedčený, že okamžite treba vyriešiť **otázku dlhu**⁽¹⁸⁾ v súlade s jeho návrhom a na dosiahnutie tohto cieľa má zásadný význam konanie ECB a Rady.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽¹⁷⁾ „Trhy nepracujú pre ľudí, ale proti nim. Našou úlohou je preniesť do trhov a sveta financií duch solidarity sociálneho hospodárstva“, Angela Merkel, nemecká kancelárka.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽¹⁵⁾ Článok 219 ZFEÚ.

6.5.9 Výbor považuje za vhodné zvýšiť transparentnosť rozhodnutí ECB. Napríklad by sa mohli zverejňovať výsledky hlasovania zo zasadnutí Rady guvernérov ECB, a to v záujme zvýšenia zodpovednosti guvernérov národných centrálnych bánk členských krajín menovej únie. To by ich viedlo k rozhodovaniu podľa celkových ekonomických podmienok v eurozóne, a nie podľa vývoja v ich národných ekonomikách.

6.5.10 Ďalším problémom, na ktorý by bolo vhodné upozorniť, je systém hlasovania v Rade guvernérov ECB⁽¹⁹⁾, hlavne pokiaľ ide o nepomer medzi hlasovacím právom a finančnými príspevkami jednotlivých členských štátov. Tento problém už vznikol pri systéme platieb v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) a môže sa opakovať aj v budúcnosti napríklad v rámci bankovej únie.

7. Hospodárska budúcnosť EÚ: Hospodárska a sociálna únia – rast a zamestnanosť

7.1 EHSV sa domnieva, že je potrebné **oživenie vyvolané investíciami v environmentálnej a sociálnej oblasti**⁽²⁰⁾, pretože je presvedčený, že len samotná stabilita nedokáže zabezpečiť oživenie, ktoré závisí od dôvery tak podnikov, ako aj spotrebiteľov. Vzhľadom na ohraničené očakávania súkromného sektora a nevyužitie kapacity podniky sa nemôžu spoliehať na to, že terajšie investície predstavujú budúce zisky. Pokiaľ občania nemajú istotu, že si udržia alebo nájdu prácu, radšej sporia alebo znižujú svoje dlhy namiesto toho, aby peniaze míňali. Vyššia miera nezamestnanosti len zvyšuje počet tých osôb, ktoré si nemôžu dovoliť míňať peniaze.

7.2 Na vytvorenie dôvery podnikov a občanov je preto potrebné, aby oživenie vychádzalo z investícií na spôsob amerického plánu New Deal⁽²¹⁾. Hlavné kritéria tu sú tie, ktoré od špeciálneho amsterdamského akčného programu (1997) prijala ECB s mandátom podporiť súdržnosť a konvergenciu v oblasti zdravotníctva, vzdelávania, mestskej obnovy, životného prostredia, ako aj transeurópskych sietí.

7.3 Je to cieľ, ktorý možno sledovať a ktorého dosiahnutie vráti **do obehu prebytkov na úsporách na celosvetovej úrovni**, ako je uvedené v bode 5.3. Niektoré investičné fondy hľadajú možnosti dlhodobo investovať, pretože sa vytvoril prebytok úspor v iných častiach sveta. Toto poskytuje vzájomné výhody pre investorov z tretích krajín a pre európske hospodárstvo. V tejto súvislosti môžu zohrať kľúčovú úlohu obidve „ses-

terské inštitúcie“ skupiny Európskej investičnej banky, teda EIB a EIF (Európsky investičný fond).

7.4 Preto treba privítať navýšenie upísaného základného kapitálu EIB. Aj projektové dlhopisy môžu zohrať významnú úlohu pri oživení hospodárstva. Prebytky na celosvetovej úrovni využívané na investície EÚ by sa však mali nazývať *eurobonds*, aj keď trhy budú pravdepodobne používať skrátenú podobu € *bond*. Odpor niektorých vlád proti názvu *eurobonds* je známy. Tento je však založený na mylnej domnienke. *Eurobonds*, ktoré sú potrebné na podporu rastu, sa totiž zamieňajú s *únijnými dlhopismi*, ktoré sú určené na dlhy⁽²²⁾.

7.5 EIF už od samého začiatku tvrdí, že by mohol vydávať európske dlhopisy na financovanie dlhodobých sociálnych investícií⁽²³⁾ prostredníctvom navýšenia svojho upísaného základného kapitálu voči súčasnej, pomerne nízkej, úrovni (3 miliardy eur), bez toho, aby bolo potrebné revidovať Zmluvy⁽²⁴⁾. Žiaden z hlavných členských štátov ani ostaných štátov eurozóny do svojho štátneho dlhu nezahŕňa financovanie EIB a to isté by malo platiť aj pre financovanie EIF. Dlhopisy, ktoré vydáva EIF, môžu byť podobne ako dlhopisy EIB garantované výnosmi z financovania projektov.

7.6 **Inovácia výrobkov a vytváranie trhov:** okrem toho sa domnievame, že inovačná politika Únie by mala byť menej neutrálna. V sedemdesiatych rokoch prestali byť priemyselné politiky zaujímavé, pretože vlády nemohli „uprednostňovať určité subjekty“ alebo „najvýznamnejšie národné podniky“. Domnievame sa však, že existujú valné dôvody na prehodnotenie tohto prístupu⁽²⁵⁾.

7.7 A potom v prvom rade nie je povedané, že neintervenčné politiky sú účinné. V minulosti totiž viedli k nesprávnym investíciám vo finančnom sektore. V druhom rade je potrebné

⁽²²⁾ Tamže.

⁽²³⁾ Stuart Holland (1993). *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*. „Európsky imperatív: hospodárska a sociálna súdržnosť v 90-tych rokoch“, úvod Jacques Delors. Nottingham: Spokesman Press.

⁽²⁴⁾ Podľa článku 2 odsek 2 štatútu Európskeho investičného fondu „činnosti fondu môžu zahŕňať operácie vypožičiavania“. Fond v zásade potvrdil, že môže vydávať dlhopisy na základe jednoduchejšieho rozhodnutia plenárneho zasadnutia a po schválení navýšenia upísaného kapitálu ako nedávno v prípade Európskej investičnej banky. Ak však EÚ má v úmysle uznať význam vydávania dlhopisov tak na financovanie oživenia vyvolaného sociálnymi investíciami, ako aj na uvedenie prebytkov na celosvetovej úrovni do obehu, je nevyhnutné, aby sa takémuto rozhodnutiu dostalo výraznejšieho súhlasu. Ten by principiálne mohla poskytnúť skôr Európska rada ako „všeobecnú hospodársku politiku“ Únie na financovanie oživenia než výlučne Ecofin. Ak by bolo potrebné, tento súhlas by mohol umožniť posilnenú spoluprácu, ako v prípade posledného návrhu o dani z finančných transakcií, ktorá by mohla mať aj makroekonomickú povahu.

⁽²⁵⁾ Philippe Aghion, Julian Boulanger ed Elie Cohen. *Rethinking Industrial Policy* (Prehodnotenie priemyselnej politiky). Bruegel Policy Brief, apríl 2011.

⁽¹⁹⁾ Rozhodnutie Európskej rady z 21. marca 2003.

⁽²⁰⁾ Pozri uznesenie zo zasadnutia Európskej rady v Amsterdame v roku 1997, bod. a závery mimoriadneho zasadnutia Európskej rady v Luxemburgu v roku 1997, body 37-40.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

prijat' ešte rozhodnejšie opatrenia na boj proti klimatickým zmenám. V treťom rade veľké množstvo technologických projektov predkladaných v rámci rámcových programov je odmietnutých nie kvôli zásadným otázkam, ale pre nedostatok vlastných zdrojov. Tento problém by dal vyriešiť využitím **európskeho fondu rizikového kapitálu** financovaného z vydávania dlhopisov. V štvrtom rade nové rozvíjajúce sa ekonomiky boli schopné podporiť celý rad najvýznamnejších národných podnikov s celkom úctyhodnými výsledkami ⁽²⁶⁾.

7.8 Financovanie investícií prostredníctvom presunu prebytkov do *eurobondov* by malo byť dostupné všetkým členským štátom. Prinieslo by **kumulované výhody v makroekonomickej, sociálnej a politickej oblasti, ako aj v oblasti zamestnanosti**, a ukázalo by, že je nutné podporiť „**viacej Európy**“, teda prístup, ktorý v súčasnosti vyvoláva rastúcu skepsu medzi voličmi a niektorými vládami.

7.9 **Rast môže tiež prispieť k posilneniu stability.** Na základe zásady EIB, podľa ktorej financovanie prostredníctvom dlhopisov nemá byť nutne započítavané do štátneho dlhu, by financovanie *eurobondov* určené na oživenie umožnilo ľahšie dosiahnuť zníženie štátneho dlhu a uvoľniť národné príjmy z daní na zníženie deficitu alebo jeho udržanie na nízkej úrovni a zároveň zachovať hlavné položky v oblasti sociálnych výdavkov. Na tento účel by bolo potrebné, aby krajiny a Eurostat stanovili spoločné parametre a kritéria v záujme lepšieho a spravodlivejšieho vyhodnocovania údajov.

7.10 Okrem toho nebola zohľadnená skutočnosť, že „hypotéza vytlačania“ (*crowding out*) predpokladá **úplnú** zamestnanosť. Vzhľadom na to, že vo väčšine členských štátov je v súčasnosti vysoká miera nezamestnanosti, by mohlo financovanie – či už oddelene alebo spoločne – projektových dlhopisov EIB-EIF spôsobiť akumulovanie (*crowding in*) investícií súkromného sektora, príjmov a pracovných miest s multiplikačným účinkom investícií až do úrovne tri a s pozitívnymi daňovými multiplifikátormi v zmysle vytvárania priamych a nepriamych daňových príjmov ⁽²⁷⁾.

7.11 Vzhľadom na ťažkú situáciu, v ktorej sa nachádzajú niektoré krajiny, hlavne Grécko a Cyprus, navrhuje EHSV preskúmať krátkodobé štrukturálne úpravy, ktoré žiada trojka, a zohľadniť dlhodobejšie perspektívy týchto krajín v súvislosti

s objavením veľmi veľkých zásob ropy a zemného plynu vo východnom Stredozemí, ktoré v podstate nie sú využívané ⁽²⁸⁾.

8. Politická budúcnosť EÚ

8.1 EHSV je preto presvedčený, že EÚ nestačí vykonať z času na čas jednoduchú „údržbu“. Nemôže predlžovať vákuum, ktoré tu je už od Maastrichtu, a neprijat' výzvu eura. Vákuum, ktoré kríza len zvýraznila, keď odhalila veľké „deficity“ v jeho vnútri, predovšetkým deficit demokracie ⁽²⁹⁾, a dala európskej integrácii nový cieľ, aby sa predišlo zániku európskej myšlienky.

8.2 EHSV sa domnieva, že jednotná mena bude udržateľná, ak sa podarí dosiahnuť konvergenciu hospodárskych kapacít (*performances*) krajín eurozóny. To si vyžaduje hospodárske a politické úsilie. Potrebná je teda politická únia, ktorá urobila rozdiely prijateľnejšími a umožňovala by v prípade potreby presunúť časť bohatstva zo silných oblastí do oblastí slabých prostredníctvom transparentného a demokratického rozhodovacieho procesu a novej formy solidarity medzi krajinami ⁽³⁰⁾.

8.3 Táto kríza spôsobuje, že sa opäť prejavujú „staré rozdiely“ v rámci Európy. Opäť tu je zlozvyk vracat' sa späť, vyťahovať staré výmysly a predsudky, ktoré už boli považované za minulosť, akoby úsporné opatrenia a dlh boli plodom určitej viny, nie chýb vlád na obidvoch stranách „bojiska“. Aj preto krajiny, ktoré sa nachádzajú v ťažkej situácii, nemôžu presunúť svoju zodpovednosť na EÚ (alebo Nemecko), rovnako ako bohatšie krajiny nemôžu nepriznať skutočnosť, že im euro prináša veľké výhody z dôvodu existujúcej hospodárskej nerovnováhy, z časti aj na úkor iných. Preto potrebujeme **nové politické a kultúrne schopnosti a schopnosť viesť dialóg** medzi európskymi národmi, čo určite prinesie vzájomné výhody, ako už dávno odporúčal nemecký básnik Hölderlin ⁽³¹⁾, inšpirovaný gréckou kultúrou.

8.4 Potrebné je vykonať kvalitatívny skok. Treba **spojiť nielen** hospodárstvo, ale aj politiku a **SUVERENITU** všetkých. Netreba diskutovať o európskom „modeli“, ktorý chceme uskutočniť, ale skôr o nástrojoch, ktoré na to potrebujeme. Majú to byť účinné, demokratické a transparentné nástroje na rozhodovanie, na dosiahnutie spoločného blaha, na **zjednotenie národov Európy**, nie na ich rozdelenie.

⁽²⁸⁾ V tejto súvislosti je neprijateľné, že trojka od Grécka žiada, aby predalo svoj väčšinový podiel v štátnej ropnej spoločnosti zahraničným spoločnostiam, a tým dosiahlo obmedzený zisk 50 miliárd eur. Grécki občania sa právom domnievajú, že ide o opatrenie výhodné pre trhy, nie pre občanov. EHSV preto navrhuje, aby Európska rada žiadala od Komisie prehodnotenie krátkodobej štrukturálnej zmeny požadovanej od Grécka a aby sa do úvahy vzali predpokladané mimoriadne dlhodobé príjmy.

⁽²⁹⁾ „Po prvý krát v dejinách EÚ sme svedkami likvidácie demokracie“, Jürgen Habermas.

⁽³⁰⁾ „Žiadna krajina nemôže vykonať opatrenie, ktoré uškodí inej krajine Eurozóny“, Mario Draghi.

⁽³¹⁾ „Seit ein Gespräch wir sind und hören voneinander“, z básne „Friedensfeier“ od Friedricha Hölderlina (1770-1843).

⁽²⁶⁾ The Economist (2012), *The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model*. (Vznik štátneho kapitalizmu: nový model rozvíjajúceho sa sveta), zvláštna správa, 21. až 27. január 2012.

⁽²⁷⁾ Blanchard, Blot, Creel et al., štúdia pre *Observatoire Français des Conjonctures Économiques*.

8.5 Z rovnakých dôvodov sa EHSV domnieva, že otázka, či sa **zmluva** má alebo nemá meniť, je zle položená. To evidentne závisí od toho, čo je nutné podniknúť na dokončenie HMÚ. Veľká časť našich návrhov však možno uskutočniť aj bez zmeny zmluvy (rast, dlh atď.), kým pri iných môže stačiť zintenzívnená spolupráca. Dôležitý je však cieľ, ktorý treba dosiahnuť v záujme hospodárstva, eura a občanov EÚ. Zmluva je len nástrojom. To treba občanom vysvetliť vhodnejším spôsobom a zároveň ich zapojiť do prijímania rozhodnutí priamo a/alebo prostredníctvom Európskeho parlamentu a národných parlamentov.

8.6 EHSV sa domnieva, že eurozóna má zdroje na **plánovanie svojej budúcnosti**, ktorá znamená väčšiu politickú integráciu, menej riadenia hospodárstva štátom, sociálne trhové hospodárstvo, aby rast a zamestnanosť dostali nový impulz a aby vznikla **politická, hospodárska a sociálna únia**.

9. Integrácia alebo rozpad?

9.1 Bez tohto ďalšieho kroku by kríza v prípade, že sa k nej bude pristupovať aj naďalej tak, ako do teraz, mohla spôsobiť rozpad eurozóny a tým rozpad EÚ. Nemôžeme uplatňovať len politiku úsporných opatrení a krátení, ako v prípade dlhu, aj keď sú vhodné. Treba konať aj pomocou iných nástrojov (zvýšenie dopytu vo veriteľských krajinách) a v rámci solidárneho rámca. Treba, aby občania príslušných krajín pochopili, že ich rozpočtové prebytky sú výsledkom dlhov iných krajín, a útoky na euro nezávisia od úrovne zadlženia⁽³²⁾, aj keď sa tento dlh musí znížiť. Kým občania na juhu musia svoje vlády nútiť, aby konsolidovali dlhy, obozretnejšie riadili rozpočty ich krajín, odstránili plytvanie a daňové úniky, znížili dane, zvýšili rast, zamestnanosť, produktivitu a konkurencieschopnosť ich systémov, a to nielen niekoľkými reformami, ale prostredníctvom väčšej solidarity a inej hospodárskej politiky EÚ a ECB⁽³³⁾.

9.2 Inak nebude žiadna krajina schopná znížiť svoj dlh a ozdraviť svoj rozpočet. Preto je potrebné **zmierniť úsporné**

opatrenia a zmeniť hospodársku politiku. V opačnom prípade by sa riziko mohlo zvýšiť. A tu by nám mohla pomôcť minulosť⁽³⁴⁾. Treba potvrdiť nový aspekt integrácie, **integrácie pozitívnej**, nie negatívnej, škodlivej a nútenej.

9.3 Musíme si uvedomiť, že v Európe dnes nie je nikto v bezpečí, mimo nebezpečenstva, aj keď vznikla mimoriadna situácia. Hospodársky rast v niektorých krajinách, ku ktorému došlo aj vďaka euru, a slabosť orgánov EÚ spôsobili, že Nemecko ako najsilnejšia krajina prevzalo v Európe ústrednú úlohu, ktorá je často v rozpore s okrajovými krajinami na juhu, ale nielen s nimi. „Vzbudzuje to nedôveru iných“ (Helmut Schmidt), hlavne preto, akým spôsobom je táto úloha vnímaná. Preto by bolo potrebné urobiť kroky na zmenu tohto vnímania⁽³⁵⁾.

9.4 Podľa EHSV sa zdá, že v Európe v súčasnosti prevládajú národné záujmy a egoizmus, akoby sme čelili „**utopizmu záujmov**“. Do popredia sa dostal ekonomický prístup, ktorý zatlačil dom do úzadia hodnoty, na ktorých vznikla Európa a na ktorých spočíva jej existencia. Objavuje sa egoistická Európa, bez solidarity. Napätie poslednej doby prináša riziko nebezpečného „**psychologického rozkladu**“ EÚ, ktoré sa týka občanov aj vlád. Tento stav treba zmeniť pokojným vypočúvaním a konkrétnymi návrhmi.

9.5 **Nachádzame sa na rázcestí**. EHSV si kladie otázku, ako je možné, že meškanie a pochybnosti Európy, najväčšej ekonomiky na svete, nechávajú padnúť do krachu Grécko, kolísku svojich zásad, z hospodárskeho hľadiska však subjekt veľmi malého významu⁽³⁶⁾, a vnucuje obeť občanom a podnikom bez toho, aby zároveň ponúkla aj plán podpory rastu, ktorý je jediným spôsobom ako splatiť dlh, a plán zmiernenia ťažkých sociálnych trápení časti gréckeho a európskeho obyvateľstva. Pýtame sa, aká to je vlastne Európa?

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Príklad Španielska, ktoré má nižší dlh (68,5 % HDP) než Nemecko (81,2 %), je toho dôkazom. Údaje Eurostatu za rok 2011.

⁽³³⁾ Spaakova správa z roku 1956 uznala, že integrácia hospodárstiev s rozdielnou úrovňou efektivity by mohla prehĺbiť štrukturálne, sociálne a regionálne rozdiely a preto musí byť vyvážená spoločnou štrukturálnou, sociálnou a regionálnou politikou.

⁽³⁴⁾ Rok 1933: dôsledky deflačnej politiky nemeckého kancelára Heinricha Brüninga po kríze v roku 1929.

⁽³⁵⁾ „Nepotrebuje nemeckú Európu, ale európske Nemecko“, Helmut Kohl.

⁽³⁶⁾ 2 % HDP EÚ.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Ekologické hospodárstvo – podpora trvalo udržateľného rozvoja v Európe“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 271/03)

Spravodajkyňa: **Joana AGUDO I BATALER**

Pomocný spravodajca: **Pedro NARRO**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 15. novembra 2012 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„*Ekologické hospodárstvo – podpora trvalo udržateľného rozvoja v Európe*“.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája) prijal 108 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV sa domnieva, že rozvoj inkluzívneho ekologického hospodárstva je hlavnou výzvou, ktorej bude Európa čeliť v nadchádzajúcich rokoch, ak chce byť aj naďalej svetovou hospodárskou veľmocou. a konferencii Rio+20 sa EÚ zasadzovala za ekologické hospodárstvo ako jednu z foriem udržateľného rozvoja. Nastal čas, aby EÚ konala. Na to je potrebný taký model hospodárskeho rozvoja, ktorého prioritami sú verejné investície a ktorý vhodne definuje stimuly pre súkromné investície, investície do ekologickej infraštruktúry a V+V+i, a to s dvojakým cieľom: stimulovať výrobnú činnosť v snahe dostať sa rýchlo z aktuálnej recesie a čeliť z pozície hospodárskeho a sociálneho lídra prechodu v rámci tejto tretej priemyselnej revolúcie.

1.2 EHSV sa nazdáva, že základným predpokladom rozsiahlych a potrebných zmien v spôsoboch výroby a spotreby je zapojiť občiansku spoločnosť do tohto procesu prechodu k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu, a to na všetkých úrovniach, predovšetkým na sektorovej a územnej (európskej, národnej a regionálnej) úrovni. Je potrebné participatívne riadenie, aby sa maximálne znížil odpor a negatívne dôsledky, ktoré každá transformácia so sebou prináša. Toto zapojenie umožní dosiahnuť udržateľný pokrok z hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho hľadiska.

1.3 EHSV so znepokojením konštatuje, že ekologické daňové stimuly boli v uplynulých rokoch značne krátené vzhľadom na úsporné fiškálne opatrenia, ktoré majú dramatické dôsledky v podobe poklesu hospodárskej činnosti a rušenia pracovných miest. MMF uznal, že skutočné restriktívne vplyvy týchto politík

na výrobnú činnosť boli oveľa rozsiahlejšie než sa doteraz predpokladalo.

1.4 EHSV zdôrazňuje, že rozvojom inkluzívneho ekologického hospodárstva by sa zvýšili možnosti pre tvorbu pracovných miest. Za ekologické možno považovať nielen tie pracovné miesta, ktoré súvisia s novými vznikajúcimi sektormi, ale všetky tie, ktoré vyplývajú z ekologizácie výrobných procesov a výrobkov vo všetkých odvetviach. Spravodlivý prechod k ekologickému hospodárstvu si vyžaduje aktívne politiky zamestnanosti, ktoré zaručia tvorbu dôstojných pracovných miest, vrátane odbornej prípravy a ďalšieho vzdelávania zamestnancov. Pre rast bude v týchto odvetviach kľúčové zamestnanie žien a mladých ľudí.

1.5 EHSV sa domnieva, že priemyselná politika, na ktorej sa dohodli sociálne subjekty, je nevyhnutná na koordináciu snáh v oblasti technologických inovácií a na podnietenie zmien výrobnéj infraštruktúry mnohých európskych odvetví, ktoré zasiahol prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu účinne využívajúcemu zdroje. To si bude vyžadovať tiež značné investície zo strany podnikov.

1.6 Podľa EHSV by EÚ mala začleniť ciele stratégie udržateľného rozvoja do všetkých svojich politík, predovšetkým do stratégie Európa 2020 a siedmich hlavných iniciatív. Je potrebná súdržnosť medzi jednotlivými stratégiami EÚ a členovia Komisie musia v tejto otázke hovoriť jedným hlasom. Predovšetkým Komisia by mala využiť preskúmanie stratégie Európa 2020 v polovici obdobia ako príležitosť na posilnenie jej aspektov udržateľnosti a jej kompletne začlenenie do európskej stratégie

trvalo udržateľného rozvoja. Bude potrebné vymedzenie a používanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú kvality rastu a umožnia jeho sledovanie a hodnotenie.

1.7 EHSV zdôrazňuje významnú úlohu, ktorú môže a musí zohrávať európsky semester a ročné preskúmanie rastu, aby sa zaručilo monitorovanie politík udržateľného rozvoja. EHSV považuje za potrebné zrušiť dotácie, ktoré sú škodlivé pre životné prostredie, a predložiť členským štátom osobitné odporúčania s cieľom zvýšiť environmentálne dane, ako aj odporúčania týkajúce sa nakladania s odpadom a hospodárenia s vodou a zlepšenia recyklácie. Členské štáty by v týchto oblastiach mali preukázať väčšie ambície a ciele.

1.8 EHSV dáva najavo svoje znepokojenie v súvislosti s tým, že existencia viacročného finančného rámca Únie na roky 2014-2020 obsahuje závažný rozpor: hospodárske odvetvia, ktoré vypúšťajú najviac emisií oxidu uhličitého (sektor bývania, energetický, priemyselný sektor a sektor dopravy) nedostávajú najväčší objem újmyňých finančných prostriedkov na uľahčenie prechodu k ekologickému hospodárstvu, a preto je nevyhnutné značne zvýšiť objem týchto prostriedkov a zaručiť účinnosť a efektívnosť pri ich využívaní.

1.9 EHSV považuje za mimoriadne dôležité napredovať v otázke environmentálnych daní, vrátane daňových stimulov pre podniky, ktoré zriadia reinvestičné fondy na boj proti klimatickým zmenám, ak sa na ich riadení budú spolupodieľať aj zamestnanci.

1.10 Vo vzťahu k obchodnej politike EÚ sa EHSV domnieva, že s cieľom zabrániť riziku presunu priemyselnej výroby by sa malo zvážiť zavedenie colných sadzieb ekvivalentných daniam z oxidu uhličitého pre tie krajiny, ktoré neprijímú medzinárodné záväzky týkajúce sa znižovania emisií.

2. Úvod

2.1 OECD a UNEP v roku 2011 vypracovali kompletné správy o ekologickom hospodárstve, MOP spustil program s názvom „Ekologické pracovné miesta“ a jednou z hlavných tém konferencie Rio+20 v roku 2012 bolo „Ekologické hospodárstvo v kontexte trvalo udržateľného rozvoja a odstraňovania chudoby“.

2.2 V roku 2006 EÚ obnovila stratégiu trvalo udržateľného rozvoja a v roku 2009 odštartovala balík opatrení pre oblasť energetiky a klimatických zmien s cieľom znížiť objem skleníkových plynov o 20 %, zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť o 20 % do roku 2020 ⁽¹⁾. EÚ by sa mala snažiť o ďalšie zníženie do roku 2025 a 2030. V roku 2011 Komisia prijala hlavnú iniciatívu s názvom „Európa efektívne využívajúca zdroje“ ⁽²⁾, „Plán prechodu ku konkurencieschopnému nízkouhlíkovému hospodárstvu v roku 2050“ ⁽³⁾, „Stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020“ a „Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje“ ⁽⁴⁾.

2.3 EHSV vždy podporoval koncepciu ekologizácie hospodárstva ako príspevok k udržateľnému rozvoju a potrebu dať v rámci európskej a národnej politiky do popredia návrhy občianskej spoločnosti týkajúce sa prechodu k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu, zdôrazňujúc pritom najmä nutnosť úzkej spolupráce medzi všetkými sociálnymi subjektmi. Viaceré z jeho stanovísk sa preto týkali rozličných aspektov ekologizácie a následných návrhov Komisie. EHSV zdôraznil, že zlepšenie ekologického hospodárstva a riadenia nemožno oddeľovať od podpory udržateľnej výroby, pracovných miest a spotreby, ani od stratégie pre rovnosť mužov a žien, či od balíka opatrení EÚ pre klimatické zmeny.

3. Ekologické hospodárstvo

3.1 Inkluzívne ekologické hospodárstvo musí nájsť rovnováhu medzi hospodárskou prosperitou, väčšou sociálnou súdržnosťou a lepším zachovaním a racionálnejším využívaním prírodných zdrojov, ktoré vďaka ktorým si zachovávame svoj blahobyt a blahobyt budúcich generácií. Jeho cieľom je dematerializácia výroby, t. j. oddelenie hospodárskeho rastu od využívania prírodných zdrojov a znečisťovania a produkovania odpadu.

3.2 Podľa MOP ekologické pracovné miesta zmierňujú environmentálny dosah hospodárskych podnikov a odvetví až po dosiahnutie udržateľných úrovní, prispievajú k znižovaniu spotreby energie, nerastných surovín a vody a k dekarbonizácii hospodárstva, ako aj znižovaniu emisií skleníkových plynov. Koncepcia ekologických pracovných miest je relatívne dynamická, pretože hranica, ktorá oddeľuje ekologické pracovné miesta od neekologických, závisí od procesov technologickej inovácie. Nejde preto len o tie miesta, ktoré súvisia s novými vznikajúcimi sektormi, ale o všetky tie, ktoré vyplývajú z ekologizácie výrobného procesu a výrobkov vo všetkých odvetviach.

⁽¹⁾ Súhrn v COM(2011) 21 final, príloha 1 a na stránke: http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:REV1:EN:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:SK:PDF>

3.3 Rozvoj ekologického hospodárstva určujú dva hlavné smery: jeden je daný politikami zameranými na boj proti klimatickým zmenám a druhý vyplýva z rastúcej konkurencie zo strany rýchlo sa rozvíjajúcich krajín, pokiaľ ide o získavanie zdrojov, ktoré budú čoraz obmedzenejšie a drahšie.

3.4 Ekologické hospodárstvo nie je len jednoduchou sektorovou úpravou medzi rýchlo sa rozvíjajúcimi a inými, tradičnejšími odvetvami (odvodenou od technologického smerovania k nízkouhlíkovému hospodárstvu). Jeho súčasťou je ekologická modernizácia spôsobu výroby a spotreby s cieľom začleniť ciele zvýšenia pridanej hodnoty podnikov a ich environmentálnej udržateľnosti z hľadiska úspor materiálu, energetickej účinnosti, organizácie práce a tiež samotného vzťahu medzi zamestnancami a podnikmi pri zvyšovaní produktivity všetkých faktorov.

3.5 V uplynulých rokoch sa ukázali limity, ktoré má Zem, a to pokiaľ ide o prírodné zdroje, ktoré sú k dispozícii pre rastúci dopyt, ako aj o schopnosť planéty absorbovať odpad a znečistenie.

3.6 Nemožno zabúdať na dôsledky klimatických zmien na zdravie: častejší výskyt extrémnych meteorologických javov, zvýšenie úrovne ozónu a tuhých častíc obsiahnutých v ovzduší a ich toxicita vzhľadom na vyššie teploty, a rozširovanie už vyhubených infekčných chorôb na európskom kontinente.

3.7 Zmeny energetickej, výrobnjej a dopravnej štruktúry hlavných rozvinutých a veľkej časti rýchlo sa rozvíjajúcich ekonomík sa v budúcich rokoch budú zameriavať na prechod od hospodárstva produkujúceho veľký objem CO₂ k novému nízkouhlíkovému hospodárstvu, v ktorom budú mať najväčší podiel na výrobe energie čisté a obnoviteľné zdroje, t. j. tie, ktoré neprodukurujú skleníkové plyny ani iný nebezpečný odpad.

3.8 Táto zásadná transformácia výroby, ktorú niektorí označujú za tretiu priemyselnú revolúciu, nebude neutrálna z hľadiska medzinárodnej konkurencieschopnosti, predovšetkým pre tie krajiny, ktoré sú čistými dovozcami energie a nerastných surovín, a medzi ktoré patrí väčšina členských štátov EÚ. Vlády mnohých krajín preto už od roku 2009 zaviedli ambiciózne plány hospodárskych stimulov, v ktorých zohrávajú zásadnú úlohu investície do ekologickej infraštruktúry a V+V+i, a to s dvojakým cieľom: stimulovať výrobnú činnosť

v snahe dostať sa rýchlo z aktuálnej recesie a čeliť z pozície hospodárskeho a sociálneho lídra tejto reštrukturalizácii výroby.

3.9 Rozvoj týchto plánov však v mnohých štátoch EÚ zasiahlo výrazné krátenie finančných prostriedkov, rovnako ako aj rozpočtu Únie, okrem iného z dôvodu úsporných fiskálnych opatrení. Hlavný ekonóm MMF priznal, že reštriktívne vplyvy týchto politik na výrobnú činnosť sú oveľa rozsiahlejšie než sa doteraz odhadovalo. Zo štúdie, ktorá sa uskutočnila v 28 krajinách, vyplýva, že fiskálny multiplikátor sa od začiatku krízy v roku 2008 pohybuje medzi 0,8 a 1,7 ⁽⁵⁾.

3.10 Toto spomalenie stimulovania ekologického hospodárstva môže viesť k obrovským problémom v mnohých štátoch EÚ, pretože technologické rozdiely medzi rozvinutými a rýchlo sa rozvíjajúcimi krajinami sú oveľa menšie a dynamickejšie. Európa ako celok nemá záruku, že bude tiež na čele rebríčka rozvinutých krajín s nízkouhlíkovým hospodárstvom, čo môže z dlhodobého hľadiska vyvolať veľké napätie v rámci EÚ, keďže by sa spochybnila schopnosť pokračovať v budovaní spoločnosti, ktorá je hospodársky rozvinutejšia, sociálne súdržnejšia a environmentálne udržateľnejšia. Treba však zdôrazniť, že EÚ zastáva z technologického a výrobného hľadiska silnú vedúcu pozíciu v mnohých priemyselných odvetviach, ktoré majú jasný potenciál do budúcnosti.

3.11 Rozvojom ekologického hospodárstva prostredníctvom potrebných investícií a stimulov by sa zvýšili možnosti pre tvorbu pracovných miest. Nemožno opomenúť súčasné výrobné činnosti, ktoré v súčasnosti tvoria základ hospodárstva členských štátov EÚ. Mnohé z pracovných miest v priemyselných odvetviach, ktoré sa v súčasnosti považujú za veľkých znečisťovateľov, sa menia na ekologické pracovné miesta, keď prejdú procesom, ktorý im umožní získať energetickú účinnosť a znížiť spotrebu nerastných surovín a znečistenia, ktoré produkujú. Niektoré príklady: sektor pozemnej dopravy podnikov, ktoré vyvíjajú a konštruujú elektrické a hybridné vozidlá, ako aj vozidlá verejnej dopravy, sektory stavebného inžinierstva zamerané na budovanie tratí pre vysokorychlostné vlaky, ktoré predstavujú významnú úsporu energie na jedného pasažiera v porovnaní s lietadlom alebo konvenčným vlakom, sektory zamerané na energetickú renováciu obydľí s nízkou účinnosťou z hľadiska spotreby energie. Uskutočniť sa to musí v rámci rozvoja a posilnenia dialógu a sociálneho partnerstva, ako aj kolektívnych rokovaní, aby tak bol finálny výsledok pozitívny z hľadiska (kvality a kvantity) pracovných miest a rovnosti (pracovných podmienok a plátov). Len v ôsmich štátoch EÚ existuje oficiálna definícia ekologických pracovných miest. To vedie k rozličným odhadom, keďže definície a metodológie sa líšia.

⁽⁵⁾ Pracovný dokument MMF/13/1. Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers. Vypracovali: Olivier Blanchard a Daniel Leigh, január 2013.

4. Spolupráca s občianskou spoločnosťou pri spravodlivom prechode k ekologickému hospodárstvu, v ktorom sú technologické inovácie rozhodujúcim faktorom konkurencieschopnosti podnikov

4.1 Úplne novou charakteristikou tejto tretej priemyselnej revolúcie je úroveň rozvoja dosiahnutý výrobnými silami a obrovská citlivosť a tlak občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o otázky udržateľnosti a životného prostredia. Vysoká miera rozvoja organizácií ochrancov životného prostredia, spotrebiteľských združení, odborov, podnikateľských organizácií a ďalších subjektov občianskej spoločnosti v Európe umožňuje, že zmeny, ktoré sa majú udiť, vybudujú hospodárstvo podporujúce ľahšie riaditeľný, udržateľnejší, sociálnejší a environmentálnejší rozvoj – niečo nemysliteľné počas predchádzajúcich procesoch, kde boli technologické a výrobné zmeny určované výlučne mikropodnikateľskými rozhodnutiami.

4.2 *Globálny pakt MOP o pracovných miestach* schválený v júni 2009 výslovne uvádza, že sociálny dialóg je mechanizmom nevyčísliteľnej hodnoty pre tvorbu politík prispôbených národným prioritám. Tvorí pevný základ pre nabádanie zamestnávateľov, zamestnancov a vlády k spoločnému postupu, ktorý je nevyhnutný na prekonanie krízy a zaistenie udržateľnej obnovy. Priemyselná politika, na ktorej sa dohodli sociálne subjekty, je nevyhnutná na koordináciu snáh v oblasti technologických inovácií a na podnietenie zmien výrobných infraštruktúry mnohých európskych odvetví, ktoré zasiahol prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu účinne využívajúcemu zdroje.

4.3 Technologické inovácie sú základnou súčasťou ekologického hospodárstva. Tie sektory, podniky a technológie, ktoré podporujú ekologizáciu hospodárstva preto získajú väčšie finančné stimuly, a to verejné i súkromné, pretože zvýšia celkovú konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva. S cieľom nasmerovania súkromných investícií Deutsche Bank v tejto súvislosti vymedzila nasledujúce sektory ako priority v oblasti klimatických zmien:

- výroba čistej a obnoviteľnej energie,
- infraštruktúry a systémy riadenia dodávok energie,
- v dopravných systémoch: podpora železničnej a námornej dopravy, hybridných automobilov zo strednodobého hľadiska a biopalív, ktoré nekonkurujú potravinám v otázke využívania pôdy,

- ekologická chémia a výskum nových materiálov,
- základné priemyselné odvetvia, ktoré by boli úspornejšie z hľadiska spotreby energie a menej závislé na ťažbe nerastných surovín a viac by využívali nové, menej znečisťujúcejšie materiály (vrátane hutníctva, nízkouhlíkovej výroby cementu atď.),
- stavebníctvo, ktoré by prinieslo zlepšenie energetickej účinnosti budov a ich schopnosti vyrábať energiu,
- spracovanie odpadov,
- poľnohospodárstvo (o. i. čisté hnojivá a pesticídy),
- systémy čistenia, dekontaminácie a odsolovania vody.

4.4 Osobitná pozornosť by sa mala venovať problémom európskych malých a stredných podnikov pri získavaní dostatočných financií na potrebné investície, ktoré musia vynaložiť na ekologické inovácie.

4.5 Na to, aby boli inovácie konkurencieschopnou hodnotou, musí podnikateľský model zohľadniť postupy stimulujúce zapojenie zamestnancov. Treba využiť skutočnosť, že zapojenie pracovnej sily do organizácie práce a plánovania v rámci podnikov, je faktorom, ktorý jasne rozvíja inovácie a umožňuje zvýšiť produktivitu. Predstavuje to výzvu z hľadiska modernizácie systému pracovných vzťahov a kolektívneho vyjednávania a ich repropojenie s riadením podniku.

4.6 Zapojenie zamestnancov v podnikoch je jedným zo základných prvkov, ktoré podporujú vedúce postavenie Európy v oblasti technológií v mnohých odvetviach a zaručujú jej vývoznú kapacitu. Nemožno ho vnímať len z hľadiska rozdeľovania vytvoreného bohatstva, pretože je samé o sebe rozhodujúcim prvkom pre rozdeľovanie bohatstva, ako uznávajú samotné podniky⁽⁶⁾. Problémy s inováciami súvisia do veľkej miery najmä s organizačnými štruktúrami, ktoré zamestnanca vnímajú len ako nástroj.

⁽⁶⁾ Projekt EPOC Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok.

5. Ekologické hospodárstvo v európskych politikách

5.1 Na konferencii Rio+20 sa EÚ zasadzovala za inkluzívne ekologické hospodárstvo, ktoré by umožnilo pokrok smerom k udržateľnému rozvoju. Cieľom Komisie je podporiť udržateľný a inkluzívny rast a začleniť ekologizáciu hospodárstva do centra svojich monitorovacích činností v nadväznosti na Rio+20. Pre nevyhnutné zapojenie občianskej spoločnosti do tohto procesu musia vlády rozvinúť sociálny dialóg.

5.2 Na podporu uplatňovania hlavnej iniciatívy Komisie a Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje zriadila Komisia v roku 2012 európsku platformu, ktorá v roku 2013 predloží priebežnú správu a v roku 2014 záverečnú správu o účinnosti využívania zdrojov a ktorá pripravuje konkrétne návrhy na prechod k ekologickému hospodárstvu v týchto oblastiach: rámcové podmienky pre investície do obnoviteľných zdrojov energie, stanovovanie cieľov a meranie pokroku – v tejto súvislosti treba vybudovať rozsiahly systém ukazovateľov nad rámec HDP hodnotiacich výsledky týchto politík v príslušných odvetviach a spoločnosti ako celku (zvyšovanie konkurencieschopnosti, zlepšenie pracovných podmienok zamestnancov, podiel recyklácie, energetická účinnosť a účinnosť využívania zdrojov, podiel obnoviteľných zdrojov energie, znižovanie znečisťovania) – a cyklické hospodárstvo/ekologizácia hospodárstva.

5.3 Mimoriadne dôležité je napredovať v otázke environmentálnych daní a znižovania vysokých dotácií na fosílnu palivá, ktoré existujú v mnohých členských štátoch EÚ, pretože ceny mnohých výrobkov a služieb neodrážajú správne celkové výrobné náklady, nakoľko sú náklady súvisiace so znečistením externalizované. Dobrovoľné politiky ekoznačiek sa ukázali ako nedostatočné, predovšetkým v období terajšej krízy, keď rastie počet spotrebiteľov, pre ktorých je dôležitá cena výrobku a nie jeho environmentálna kvalita. Na to, aby ekologická fiškálna politika dosiahla vysokú mieru spoločenského konsenzu, musí zohľadniť svoje dôsledky na konkurencieschopnosť podnikov

a sociálne dôsledky na občanov, čo sa označuje ako „energetické schudobnenie“, a musí rozvíjať doplnkové politiky (priemyselné, obchodné politiky a politiky zamerané na sociálne najviac znevýhodnené skupiny), ktoré tieto dôsledky zmiernia. Okrem toho by sa mali podporovať daňové stimuly pre podniky na reinvestovanie ziskov do znižovania emisií CO₂ (prostredníctvom reinvestičných fondov na boj proti klimatickým zmenám) a iných nepriaznivých dôsledkov na životné prostredie, ak sa na ich riadení budú spolupodieľať aj zamestnanci.

5.4 Komisia prijala návrh 7. environmentálneho akčného programu, ktorý stanovuje, že politika v oblasti životného prostredia má prispieť k prechodu k ekologickému hospodárstvu. Tento program musí schváliť Parlament a Rada. EHSV k nemu prispel vypracovaním príslušného stanoviska⁽⁷⁾. Viacročný finančný rámec Únie na roky 2014 – 2020 však obsahuje závažný rozpor: hospodárske odvetvia, ktoré vypúšťajú najviac emisií oxidu uhličitého (sektor bývania, energetický, priemyselný sektor a sektor dopravy) nedostávajú najväčší objem újnych finančných prostriedkov na uľahčenie prechodu k ekologickému hospodárstvu.

5.5 Vo vzťahu k obchodnej politike EÚ treba mať na pamäti, že zvýšenie dane z oxidu uhličitého by malo viesť k zavedeniu ekvivalentných colných sadzieb pre tie krajiny, ktoré neprijímajú medzinárodné záväzky týkajúce sa znižovania emisií, aby sa tak zabránilo riziku presunu priemyselnej výroby. Clo uvalené na emisie oxidu uhličitého predstavuje obmedzenie voľného obchodu, avšak medzinárodné spoločenstvo ho už akceptovalo v iných prípadoch. Montrealský protokol prijatý na ochranu ozónovej vrstvy obsahuje možnosť zavedenia obchodných obmedzení s cieľom posilniť jeho dodržiavanie, pretože voľný obchod nie je samotným cieľom, ale prostriedkom na tvorbu bohatstva udržateľným spôsobom. Niet pochyb, že zabránenie planetárnej katastrofe spôsobenej klimatickými zmenami je dôležitejšie než zachovanie otvorenosti svetových trhov pre výrobky s vysokými emisiami skleníkových plynov.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému Siedmy environmentálny akčný program EÚ, Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 77-81.

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

490. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 22. A 23. MÁJA 2013

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie – Konceptia pre rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu – Zahájenie európskej diskusie“

COM(2012) 777 final/2

(2013/C 271/04)

Spravodajca: **pán Carmelo CEDRONE**

Európska komisia sa 19. februára 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie – Konceptia pre rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu – Zahájenie európskej diskusie“

COM(2012) 777 final/2.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 149 hlasmi za, pričom 12 členovia hlasovali proti a 25 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Oznámenie Komisie je dôležitým príspevkom k otvoreniu naliehavo potrebnej diskusie o EÚ a v porovnaní s minulosťou významným krokom vpred, pokiaľ ide o obsah a metódy týkajúce sa HMÚ. Okrem toho prvýkrát poskytuje usmernenia v súvislosti s úlohou a politickou budúcnosťou Únie. EHSV preto víta tento návrh, ktorý môže byť historickým zlomom, ale len pod podmienkou, že Rada po dvadsaťročnom vyčkávaní nájde potrebnú odvahu a vôľu a prijme a uplatní ustanovenia, ktoré pomôžu dosiahnuť vytýčené ciele a urýchlene návrh uskutočniť.

1.2 Rozhodnutiami prijatými v priebehu rokov 2011 – 2012 Európska rada začala významnú a rozsiahlu reformu európskeho riadenia v oblasti dohľadu nad prípadmi nadmernej makroekonomickej nerovnováhy, posilnenia rozpočtových pravidiel a koordinácie hospodárskych politík krajín eurozóny. Netradičné intervenčné zásahy, o ktorých rozhodla nedávno

ECB, vo forme „podmieneného, ale neobmedzeného“ nákupu štátnych dlhopisov krajín čeliacich problémom, vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu (SSM), s cieľom zabezpečiť prísny a nestranný dohľad nad obozretným podnikaním a prerušiť väzby medzi štátmi a bankami, ako aj pravidlá likvidácie bánk sú potrebnými nástrojmi na zabezpečenie stability HMÚ.

1.3 EHSV podporuje stratégiu na posilnenie eurozóny predloženú v oznámení Komisie, ktorú nedávno potvrdil predseda Európskej rady Van Rompuy („Smerom k skutočnej hospodárskej a menovej únii“), domnieva sa však, že členským štátom, občanom a podnikom neposkytuje dostatočnú záruku na využívanie HMÚ v plnom rozsahu, ako ukazujú udalosti posledných desiatich rokov. Rada nesie už od čias Maastrichtskej zmluvy politickú zodpovednosť za značné **obmedzenú** HMÚ, ktorá vznikla na jej základe. Preto Komisia teraz predkladá koncepciu pre **rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu**.

1.4 Aby bolo možné dať HMÚ väčšiu stabilitu a zabezpečiť hospodársky rast a zvýšiť zamestnanosť v eurozóne je potrebné podniknúť ihneď, súčasne, a nie v strednodobom, resp. dlhodobom časovom horizonte, rozhodnejšie kroky, ako je napríklad plán pre rast a silnejšie mechanizmy ekonomickej integrácie, ktoré by mala Rada zaviesť do praxe. Potrebná je teda kombinácia makro- a mikroekonomických politických opatrení, trvalé úsilie, solidarita, dôvera a pocit spolupatričnosti členských štátov medzi sebou a voči EÚ, pričom netreba spúšťať zo zreteľa, že hlavným cieľom uvedených opatrení musí byť blaho všetkých ľudí.

1.5 Výbor, hoci oceňuje oznámenie, poukazuje na to, že aj keby sa podarilo všetko zrealizovať, je nepravdepodobné, že by sa tým dosiahli výrazné účinky, najmä pokiaľ ide o spôsob prijímania rozhodnutí, pretože chýba konkrétny návrh na vytvorenie politickej Únie, ktorá by bola pre euro domovom. To isté platí pre dlh, zvládanie asymetrických šokov, rast, konkurencieschopnosť, zamestnanosť (pre ktorú by sa mala zaviesť systematická štúdia vplyvu). To všetko sú obmedzenia súčasného stavu.

1.6 Výbor pripomína, že k väčšine súčasných návrhov EK, ako je známe, už vypracoval stanoviská a navrhol riešenia, najmä pokiaľ ide o obmedzenia hospodárskej a menovej únie, ECB, problematiku rastu a štátneho dlhu⁽¹⁾. Pokrok, ktorý dosiahli Komisia a Rada k dnešnému dňu, predstavuje dobrý základ pre ďalšiu činnosť v tejto oblasti. EHSV preto pokladá za pozitívne, že EK sa rozhodla sformulovať budúce usmernenia pre tieto oblasti a dúfa, že je to pre Radu tá pravá príležitosť na urýchlené prijatie konkrétnych krokov vo veci dlhov a rastu, čo by predstavovalo skutočný kvalitatívny posun.

1.7 Zatiaľ čo posledné rozhodnutia EÚ spomenuté v oznámení sú v súlade, hoci len čiastočne, s makroekonomickým rámcom, ako neadekvátne sa javia návrhy na mikroúrovni, vo výrobných odvetviach, ktoré jediné dokážu oživiť rast. Dokument Komisie sa pokúša otvoriť debatu o HMÚ, ktorá je témou ďaleko presahujúcou fiškálnu konsolidáciu a makroekonomické politiky. Boli by tiež potrebné mikroekonomické politiky, ako napríklad, reálny pakt pre priemysel (*industrial compact*).

1.8 Návrh Komisie by okrem toho mohol získať väčšiu podporu, keby sa v rôznych časových fázach zavádzania opat-

rení potrebných na zvýšenie stability a funkčnosti HMÚ explicitnejšie odkazovalo na potrebu presadzovať európske politické opatrenia v súlade s týmto cieľom, a keby sa vymedzili oblasti plánovaných zásahov, ako aj novinky, ktoré by mali byť zavedené s cieľom zracionalizovať a zefektívniť európske výdavky.

1.9 Komisia môže a musí prispieť k realizácii reforiem, ktoré sú predpokladom zvýšenia konkurencieschopnosti vnútroštátnych výrobných a administratívnych systémov zavedením inovatívnych metód a kritérií pre opatrenia týkajúce sa jednotného trhu, riadenia štrukturálnych fondov a hlavných spoločných politík. Okrem toho by sa mala inšpirovať inováciami, ktoré zaviedla ECB, a, ako opakovane uviedol EHSV, navrhnúť rovnako významné zmeny, pri implementácii európskych politík, ktoré sa najviac týkajú najzraniteľnejších oblastí, regiónov a odvetví EÚ.

1.10 Pokiaľ ide o ECB, je potrebné plne využiť jej možnosti na podporu rastu a zamestnanosti a ako veriteľa poslednej inštalácie. Zámer krajín eurozóny postupovať v tomto smere by pomohlo upevniť dôveru v ECB a euro a potláčať špekulatívne útoky, najmä na krajiny so značnými rozpočtovými problémami.

1.11 Za stabilitu eura nemôže byť zodpovedná len ECB a spoločná menová politika, ak sa členským štátom ponechá úplná autonómia pri vykonávaní fiškálnych a rozpočtových politík. EHSV sa domnieva, že realizácia **fiškálnej únie, s perspektívou spoločného rozpočtu eurozóny**, sa nemôže, ako sa uvádza v oznámení, odložiť na dlhodobý časový horizont, ale musí sa stať spolu s jednotnou menou a jednotným bankovým dohľadom druhým základným pilierom, na ktorom možno v krátkodobom a strednodobom horizonte budovať stabilitu HMÚ, a tým presvedčiť trhy o súdržnosti európskeho projektu.

1.12 Pokiaľ ide o **inštitucionálne návrhy**, Európska komisia vyvinula pozoruhodné úsilie. EHSV sa domnieva, že je vhodné, aby sa do programu činnosti konečne zahrnuli inštitucionálne otázky, formulované na základe jeho inovatívnych návrhov, vrátane politickej únie. Úplne nový návrh. Domnieva sa však, že väčšina z týchto návrhov zapadá do súčasného rámca a znamená len veľmi malý pokrok, takže nepovedie k riešeniam, ak ich Rada bude považovať len za stimul na rokovanie, a nerozhodne sa ísť ďalej.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10.

1.13 Mohli by byť ďalším medzistupňom, ale EHSV, ktorý by mal byť súčasťou tohto procesu, je na základe už predložených a schválených návrhov presvedčený, že nie je čas na polovičaté riešenia určitých otázok, ale treba sa skôr odhodlať na veľký kvalitatívny skok, pokiaľ ide jednak o náplň politik, jednak rozhodovací proces na ich realizáciu, a to nielen naoko, aby sa potom opäť neopakovalo, že sú potrebné „skutočné“ politické kroky, „skutočná“ HMÚ, „skutočná“ politická únia atď. Je potrebné rozhodnejšie a rýchlejšie **konať teraz**, na jednej strane, aby sa **zastavila hospodárska recesia**, ktorá postihla veľkú časť EÚ, a na druhej strane, aby sa vyriešili už dlhší čas neriešené problémy, ktoré medzinárodná finančná kríza len dramaticky vyhrotila.

1.14 EHSV vyzýva Radu, aby inšpirujúc sa návrhmi Komisie konala s väčšou odvahou a jasnou, pokiaľ ide o dodržiavanie prijatých dohôd a zodpovednosť za predkladanie návrhov na prijatie a vykonávanie, najmä presadením hlasovania kvalifikovanou väčšinou o všetkých záležitostiach, počnúc hospodárskymi politikami a politikou zamestnanosti, s cieľom zmeniť zmluvu.

1.15 Návrhy EHSV v skratke

1.15.1 Výbor sa preto domnieva, že na dosiahnutie skutočnej HMÚ je v najbližšom období potrebné (bez zmeny zmluvy):

- spustiť európsku iniciatívu pre rast, keďže výlučne prostredníctvom úsporných opatrení sa nedajú splniť žiadne kritériá stanovené Úniou,
- uľahčiť prekonanie hospodárskych asymetrií medzi krajinami, a to prostredníctvom mechanizmu solidárnej konvergenencie. Dalo by sa pôsobiť cielenými zásahmi na mikroúrovni v prospech krajín najviac postihnutých krízou, v snahe znížiť nezamestnanosť mládeže (napr. dať príspevok EÚ za každého mladého človeka prijatého do zamestnania), t. j. uplatniť na zásahy pozitívnu podmienenosť,
- začať riešiť problém dlhu, ako to požaduje samotná Komisia a EHSV, s cieľom čeliť problémom všetkých krajín, ktoré prijali alebo prijímajú euro,
- urýchlene vytvoriť bankovú úniu a zaviesť európsky dohľad,
- dobudovať jednotný trh vo všetkých sektoroch (daňovom, finančnom, bankovom sektore, odvetví energetiky, služieb, výskumu a inovácií atď.).

- zmierniť roztrieštenosť trhu s úvermi tak, aby pri rovnakých podmienkach bola cena úveru rovnaká vo všetkých členských štátoch.

1.15.2 V strednodobom, resp. dlhodobom časovom horizonte, s prípadnými zmenami zmluvy, je potrebné:

- vytvoriť skutočné hospodárske riadenie EÚ spoločne s menovým, finančným a daňovým riadením, aj v snahe navzájom viac zosúladiť ústredné a decentralizované politiky,
- doplniť mandát ECB,
- posilniť spôsob prijímania rozhodnutí a štruktúry v rámci jedného subjektu s cieľom dať euru „riadenie“, dokončiť a zjednotiť súčasný systém a vytvoriť fiškálnu úniu, počnúc vytvorením spoločného rozpočtu eurozóny, vrátane mechanizmu solidarity na zníženie hospodárskej nerovnováhy medzi krajinami,
- uzavrieť sociálnu dohodu v záujme sociálnej Únie s účasťou sociálnych partnerov a organizovanej občianskej spoločnosti,
- vytvoriť politickú úniu, prostredníctvom posilnenej spolupráce, aj s cieľom dať euru jednotné zastúpenie a dosiahnuť väčšiu demokratickosť a transparentnosť rozhodovacieho procesu. Na tento účel by mohlo byť vhodné udeliť ustanovujúce právomoci budúcemu Európskemu parlamentu a Rade,
- prisúdiť Únii reprezentatívnejšie postavenie v medzinárodných štruktúrach.

2. Všeobecné pripomienky: problematické aspekty

2.1 Výbor si uvedomuje, že sa zaoberáme momentálne jednou z najzložitejších otázok. Európa vstupuje do novej fázy užšej integrácie, a to so sebou nesie rad odvážnych krokov. EHSV veľmi oceňuje začatie diskusie o budúcnosti hospodárskej a menovej únie, ako prvý krok v tomto smere, a poukazuje na to, že makroekonomická realita v HMÚ je výsledkom mikroekonomických rozhodnutí. Makroekonomické a mikroekonomické politiky by preto mali smerovať k dosiahnutiu rovnakých celkových cieľov.

2.2 V článku 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie doplnenom článkami 151 a 153 sa v zásade stanovuje, že pri vymedzovaní a uskutočňovaní politík a činností Únia prihliada na požiadavky spojené s podporou vysokej úrovne zamestnanosti, zlepšovaním životných a pracovných podmienok a bojom proti sociálnemu vylúčeniu. Výbor s počudovaním konštatuje, že v oznámení nie je zohľadnené žiadne z týchto kritérií medzi cieľmi „rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únie“. Výbor okrem požiadavky, aby boli tieto ciele výslovne stanovené, považuje za nevyhnutné zabezpečiť rozsiahlejšie monitorovanie (štúdie vplyvu) dôsledkov opatrení hospodárskej a menovej politiky na sociálnu situáciu a trh práce, a považuje za vhodné vypracovať opatrenia na odstránenie prípadných ekonomických a sociálnych dôsledkov týchto opatrení.

2.3 Žiadny z návrhov Komisie týkajúci sa vytvorenia stabilnejšej a dôveryhodnejšej hospodárskej a menovej únie sa nedá skutočne zrealizovať (ani v krátkodobom, ani v stredno- až dlhodobom časovom horizonte), ak členské štáty, a najmä krajiny najviac postihnuté hospodárskou a finančnou krízou, nezačnú opäť rásť a riešiť problémy týkajúce sa práce a nezamestnanosti, ktorá narastá predovšetkým medzi mladými ľuďmi, a znižovať rozdiely, ktoré existujú medzi členskými krajinami. Ale rovnako sa nič dosiahne, ak Rada a Euroskupina neprijmú návrhy EK na urýchlenie realizácie reforiem potrebných na dokončenie HMÚ, na ktorú sa čaká už 20 rokov, a ak členské štáty nevyvinú maximálne úsilie v tejto oblasti, aby spoločne spravovali časť svojej suverenity, ktorá je na tento účel nevyhnutná.

2.4 Hlavným zámerom Komisie je zabezpečiť koordináciu hospodárskych politík členských štátov prostredníctvom štruktúrovaného súboru opatrení a nástrojov s cieľom posilniť zblížovanie fiškálnych politík a systémov dohľadu, čo by prispelo k zmierneniu ťažkostí, na ktoré najviac zadlžené krajiny narážajú pri financovaní verejného dlhu a splňaní prísnych plánov na zníženie zadlženia a udržateľnosť dlhu, ako to navrhla Komisia a nedávno schválili členské štáty (*fiscal compact*). Ale na opätovné získanie dôvery občanov a trhov by sa opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni mali riadiť spoločnou európskou logikou a dosahovať konkrétne a pozitívne výsledky pre občanov a podniky, a preto je potrebný väčší súlad medzi makro- a mikroekonomickými politikami (mládež, trh práce, sociálne zabezpečenie atď.), ktoré majú byť vykonávané na vnútroštátnej úrovni.

2.5 Väčšina krajín eurozóny vstúpila do 5. roka negatívneho rastu a predpovede na nasledujúcich niekoľko rokov ukazujú veľmi obmedzené zlepšenie kľúčových makro premenných. Návrhy Komisie na posilnenie hospodárskej a menovej únie, ak majú byť dôveryhodné a stať sa predmetom širokej diskusie o budúcnosti HMÚ s rozsiahlou účasťou, ktorá by sa netýkala len odborníkov, ale celej európskej občianskej spoločnosti,

musia byť sprevádzané ďalšími pozorovaniami a/alebo opatreniami.

2.6 Od krajín eurozóny sa v súlade so záväzkami prijatými EÚ požaduje, aby presadzovali aj v nasledujúcich rokoch prísne rozpočtové politiky, ktoré by sa mali v prvom rade zabezpečiť prostredníctvom reforiem zameraných na racionalizáciu štruktúry štátneho rozpočtu, tak na strane výdavkov, ako aj z hľadiska verejných príjmov, pričom treba brať náležitý ohľad na spravodlivé rozdeľovanie prostriedkov a účinky fiškálnych multiplikátorov. To by umožnilo prinavrátiť efektívnosť, pričom vplyv na rozpočtové saldo by ostal neutrálny a bez zúženia oblasti výdavkov, ktoré sú zásadné pre hospodársky rast a sociálny blahobyt, ako je zdravotníctvo, systémy sociálneho zabezpečenia, vzdelávanie, výskum a inovácie, infraštruktúra⁽²⁾.

2.7 K týmto vnútroštátnym opatreniam však treba pridať opatrenia na európskej úrovni, ktoré sú nevyhnutné pre hospodársky rast, zamestnanosť a oživenie investícií, ako napríklad zlepšenie fungovania vnútroštátnych trhov práce v snahe začleniť ich do eurozóny aj prostredníctvom makroekonomického dialógu⁽³⁾; vzájomné rozloženie dlhu s cieľom obmedziť špekulácie; vydanie európskych dlhopisov EIB a EIF na financovanie rastu a prilákanie globálneho prebytku úspor⁽⁴⁾; možnosť vylúčiť z verejného dlhu určité štrukturálne investície potrebné na spustenie pozitívnej reťazovej reakcie na podporu rastu, a napokon, zvýšená pozornosť venovaná priemyselnej politike tak zo strany národných vlád ako aj zodpovedných rozhodujúcich politických činiteľov na európskej úrovni.

2.8 Zodpovednosť za implementáciu týchto politík nesú vlády členských krajín, Komisia však musí v rámci svojich inštitucionálnych výsad a zdrojov rozpočtu EÚ, ktorý spravuje, zabezpečiť ich realizáciu, a tým prispieť k obmedzeniu nerovnováhy a pretrvávajúcich regionálnych rozdielov.

2.9 EHSV sa tiež domnieva, že analýza Komisie týkajúca sa historických aspektov HMÚ neodhaľuje skutočné hospodárske a politické obmedzenia, ktoré neoddeliteľne sprevádzali vznik eura a ktoré sú hlavnou príčinou krízy, ktorou prechádza euro a EÚ. Zdá sa prinajmenšom zvláštne, že v analýze hospodárskej a menovej únie chýbajú odkazy na maastrichtské kritériá a ich hodnotenie, „jednotnosť“ menovej politiky, ani na ekonomickú asymetriu medzi krajinami. Navyše sa zdá byť neudržateľnou

(2) Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 44.

(3) Tamže.

(4) Pozri poznámku pod čiarou 1.

myšlienka, že „vina“ za krízu z roku 2008 sa dáva iba dlhu, a nie politickej slabosti EÚ a vlád členských štátov, najmä vzhľadom na to, že od vzniku HMÚ členské štáty systematicky odmietali diskusiu o koordinácii fiškálnych a rozpočtových politík.

2.10 Bolo by naliehavo potrebné vytvoriť hospodársku úniu, ekonomické riadenie EÚ (zároveň s bankovou úniou alebo ešte pred ňou, atď.) a oznámenie Komisie položilo pre to základy.

3. Konkrétne pripomienky k obsahu návrhov: silné a slabé stránky

3.1 V **krátkodobom horizonte** sa zvažuje a opisuje sedem návrhov, z ktorých sú niektoré už známe, pretože odkazujú na nedávno prijaté opatrenia EÚ: európsky semester, tzv. balík šiestich legislatívnych aktov a tzv. balík dvoch legislatívnych aktov, poverenie ECB bankovým dohľadom. Sú to všetko dôležité kroky, ktoré musia byť plne implementované v súlade s príslušnou európskou legislatívou a odporúčaniami pre jednotlivé krajiny schválenými Radou. Návrhy Komisie, ktoré EHSV považuje za najzaujímavejšie:

3.1.1 Prvým je vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu a následne aj jednotného mechanizmu na riešenie problémov bánk v ťažkostiach. Najinovatívnejším aspektom je to, že „akékoľvek ďalšie zdroje potrebné na financovanie procesu reštrukturalizácie by mali byť poskytnuté mechanizmami financovanými bankovým sektorom namiesto použitia peňazí daňových poplatníkov“⁽⁵⁾.

3.1.2 Druhý sa týka zavedenia „**nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti**“ na podporu realizácie štrukturálnych reforiem v krajinách eurozóny. Návrh veľmi podrobne (príloha 1 oznámenia) opisuje plánovaný postup pri zavádzaní a dodržiavaní dohôd, ktoré uvedú do praxe tento nástroj. Nie je stanovená miera účasti ani rozsah finančnej pomoci, ktorú by mohli členské štáty využívať, pričom oba aspekty majú zásadný význam na zabezpečenie udržateľnosti nástroja, i keď má Komisia v úmysle predložiť podrobnejší návrh jeho vykonávacích postupov (strana 25 oznámenia). EHSV sa domnieva, že takýto nástroj by mal predchádzať alebo aspoň sprevádzať, štrukturálne reformy, aby sa zmiernil ich negatívny vplyv. EHSV ďalej zdôrazňuje, že nástroj konvergenzie a konkurencieschopnosti môže byť účinný iba v prípade, že sa bude po

etapách uplatňovať v koordinácii s krokmi a opatreniami prijatými na národnej úrovni.

3.1.3 Okrem toho sa zdá, že návrh viacročného finančného rámca je vnímaný skôr ako trest pre tých, ktorí nerešpektujú „dohodu medzi členskými štátmi a EK“, než ako stimul na realizáciu politík definovaných na európskej úrovni. Prísne makroekonomické požiadavky na členské štáty by mali byť doplnené plánom pre rast a rozvoj nových pracovných príležitostí, najmä pre mladých ľudí, vypracovaným s aktívnou účasťou sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

3.1.4 Rozhodujúcejšie postavenie EÚ a eura v riadení medzinárodných menových orgánov a presvedčivejšie zastúpenie eura navonok patrí k najdôležitejším aspektom, ktoré nastolila Komisia a na ktoré v mnohých stanoviskách poukázal aj EHSV, s cieľom prisúdiť EÚ a jednotnej mene väčšiu váhu a rozhodovaciu právomoc pri riadení medzinárodnej menovej politiky. Komisia však nezachádza do podrobností o problémoch tohto návrhu, vnútri aj mimo eurozóny, s prihliadnutím na rozhodne nepriaznivý postoj americkej (ale aj britskej) vlády vo vzťahu k nárastu významu eura (a tomu zodpovedajúcemu oslabovaniu dolára), a vzhľadom na rozdiely, ktoré pretrvávajú medzi krajinami eurozóny pri obrane špecifických hospodárskych a politických záujmov v mnohých rozvojových krajinách podporovaných MMF.

3.2 V **strednodobom horizonte** sa návrhy, o ktorých sa už v hlavných inštitúciách EÚ i členských štátoch dlhší čas diskutuje, týkajú predovšetkým zriadenia fondu na splácanie dlhu, ktorý má byť predmetom prísnej podmienenosti, aby sa obmedzil morálny hazard, a vytvorenia nového nástroja štátneho dlhu pre eurozónu (eurobondy). Aj EHSV viackrát vo svojich stanoviskách zdôraznil, že v snahe do istej miery spoločne znášať riziká spojené so štátnym dlhom je potrebné zaviesť európske dlhopisy (dlhopisy EÚ) ako doplnkový nástroj, jednak aby sa najviac zadlženým štátom v eurozóne uľahčilo financovanie štátneho dlhu, jednak aby sa znížili náklady na financovanie dlhovej služby⁽⁶⁾.

3.2.1 EHSV by bol preto uprednostnil, keby Komisia predložila návrh a/alebo odkázala na predchádzajúce návrhy výboru, návrhy ministrov financií EÚ atď., aj keď uznáva opodstatnenosť návrhu nemeckej rady ekonomických expertov, ktorý bol prevzatý do dokumentu Komisie.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 68.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 60.

3.2.2 Avšak kladením dôrazu na fond na splácanie dlhu sa prehliada skutočnosť, že veľká časť úspechu politiky vyrovnania štátneho dlhu, z tohto pohľadu, závisí nielen od pokroku dosiahnutého znížením verejných výdavkov, ale najmä rastom príjmov. Týmto smerom sa treba uberať oveľa dlhšie než v plánovanom strednodobom horizonte, aby sa pomer medzi dlhom a HDP dostal pod strop požadovaný v Maastrichtskej zmluve. Najlepším riešením zrejme ostáva návrh zaviesť „euro-bondy“ (dlhopisy EÚ), ktorý už podrobne rozviedol výbor⁽⁷⁾. Ale samozrejme pri tomto probléme nejde o technický nástroj, ktorý sa má použiť, ale o jeho riešenie.

3.2.3 Okrem toho sa návrh ako celok nesie v logike paktu stability, pokiaľ ide o požiadavky kladené na členské štáty, pričom nevznáša žiaden nový prvok, ktorý by znamenal zmenu smerovania týchto politík, ktoré by sa už nemali uberať rovnakým smerom.

3.3 **V dlhodobom horizonte**, ktorému Komisia venovala v dokumente najmenej priestoru, sa plánuje vývoj HMÚ smerom k završeniu bankovej únie, fiškálnej a hospodárskej únie. Rozhodne ide o ciele, s ktorými EHSV súhlasí, pod podmienkou, že sa stanoví spôsob ich realizácie. EHSV súhlasí s tým, aby sa dosiahla plná integrácia hospodárskych politík členských krajín, najmä v daňovej a hospodárskej oblasti, a jednotný rozpočet EÚ s vlastnými finančnými zdrojmi a nezávislými daňovými právomocami.

3.3.1 Pokiaľ ide o inštitucionálne aspekty, oznámenie ich iba opisuje a poukazuje na základ, na ktorom možno budovať hospodársku a menovú úniu s posilnenou právnou štruktúrou a správou hlavných hospodárskych politík, chýba v ňom však zmienka o makro- a mikroekonomických podmienkach, ktoré musia zabezpečiť realizovateľnosť návrhov v dlhodobom horizonte.

3.3.2 EHSV sa domnieva, že tento ambiciózny cieľ môže mať úspech v prípade posilnenej spolupráce, ktorá sa bude smerovať k politickej únii. Tento proces by mohol byť uľahčený, ak by sa v globálnom makroekonomickom kontexte zavýšili len čiastočne začaté reformy týkajúce sa pravidiel fungovania úverových a finančných trhov, mechanizmov makroprudenciálneho a mikroprudenciálneho dohľadu, zníženia makroekonomickej nerovnováhy (počínajúc deficitom USA a prebytkom Číny), ktorá podnietila finančnú krízu. Bez významného pokroku v tomto smere bude ťažké zabrániť opakovanému výskytu ďalších hospodárskych a finančných kríz.

4. Politická únia

4.1 Všeobecné zásady

4.1.1 EHSV v každom prípade víta pokus EK riešiť súčasný „demokratický deficit“ EÚ, rovnako ako oceňuje konštatovanie, že hlavným problémom je presun právomocí. Ide teda o spustenie procesu vytvárania politickej únie, ktorá by zjednocovala a spoločne spravovala niektoré oblasti politiky ponechané vo „výsadnej“ právomoci členských štátov, prostredníctvom demokratickejšieho a transparentnejšieho rozhodovacieho procesu, v snahe dať euru jednotné zastúpenie a európske riadenie, ktoré je doteraz chýbajúcim oporným pilierom v štruktúre HMÚ.

4.1.2 EHSV sa preto nazdáva, že:

— v krátkodobom horizonte nie je potrebné zmeniť zmluvu, ako EHSV dostatočne vysvetlil vo svojich návrhoch, a preto by bolo lepšie sústrediť úsilie na návrhy realizovateľné v dlhodobom časovom horizonte,

— treba uznať, že problém je najväznejší v eurozóne, pre ktorú je absolútne nevhodné, aby sa aj naďalej hovorilo o „koordinácii“ makro- a mikroekonomických politík, ale mala by byť skôr reč o opatreniach spoločnej hospodárskej politiky tak, ako sa postupuje pre bankovú úniu a jednotný dohľad na európskej úrovni, menovú politiku atď.

4.1.3 Problém teda nespočíva v ťažkostiach zapojenia EP, ale skôr vo vytvorení spoločného rozhodovacieho postupu medzi krajinami eurozóny, s následným zapojením EP. Čo si už ďalej nemožno dovoliť, je zachovanie nezávislej hospodárskej a priemyselnej politiky pre každý štát a spoločnú menovú politiku, ktorá postihuje hospodárstvo slabších krajín, keďže chýbajú kompenzačné nástroje.

4.2 Optimalizácia zodpovednosti

4.2.1 EHSV víta zapojenie EP do diskusie o návrhoch na podporu rastu, rovnako ako zodpovedajúce zapojenie národných parlamentov. To isté by malo platiť pre programy úprav, pričom by sa nemalo obmedzovať na jednoduché „informovanie“. Sme však stále v štádiu hľadania možných foriem, ďaleko od toho, čo by sa malo uskutočniť v rozhodovacom procese EÚ.

4.2.2 Inovatívnymi sa však zdajú byť návrhy týkajúce sa politických strán, ktoré by mali prejsť od európskosti, ku ktorej sa hlásia, ku konkrétnym činom v európskom duchu a podľa toho účinne konať ako jednotná európska štruktúra, a nie ako súčet mnohých národných špecifik, tak ako ešte stále konajú jednotlivé štáty alebo iné organizácie (odborníci, podnikatelia a pod.).

⁽⁷⁾ Tamže.

4.2.3 Bolo by vhodné, aby sa nielen strany, ako navrhuje EK, ale aj ďalšie významné európske organizácie (napr. odbory, podnikateľské zväzy atď.), aspoň v rámci eurozóny, organizovali a konali riadiac sa spoločnou európskou, a nie národnou logikou, už vo voľbách v roku 2014. Bol by to významný, aj keď nepostačujúci, krok vpred, bol by to však dobrý príklad pre všetkých.

4.2.4 Pri príležitosti volieb by bolo potrebné dať EP ustanovujúcu právomoc, ktorá (spolu s Radou) by mu umožnila, v stanovenej lehote, vytýčiť transformáciu na politickú úniu, ktorá by rozšírila hlasovanie kvalifikovanou väčšinou na všetky záležitosti a hlasovacie právo Európskeho parlamentu aj na oblasti rastu a zamestnanosti.

4.3 Otázky vyvstávajúce v prípade zmeny zmluvy

4.3.1 EHSV pokladá za pozitívne zlúčenie, zjednotenie hospodárskej politiky s politikou zamestnanosti, ktoré tvoria dve strany tej istej mince, aj keď je to skôr ekonomický, než právny problém. Naopak, skôr je potrebný spoločný rozhodovací postup o súbore hospodárskych politík, ktorý by zjednotil stratégiu Európa 2020, koordinácia národných rozpočtov, makro- a mikroekonomické politiky, trh práce v eurozóne, atď., s cieľom prekročiť rámec súčasného systému rozhodovania. Nemožno sa nazdávať, že na zmenu HMÚ je postačujúce, že Európsky parlament vymenuje osobitný výbor.

4.3.2 Rovnako je dosť zahmlená predstava, že súčasnú situáciu možno zlepšiť poverením podpredsedu pre hospodárske politiky koordináciu HMÚ, i keď v spolupráci s Európskym parlamentom. V tomto ohľade môže postačiť príklad zahraničnej politiky, preto by člen EK alebo prípadný minister mal dostať skutočné právomoci.

4.3.3 Takáto dôležitá otázka nemôže byť vyriešená hľadaním možných legislatívno-parlamentných kompromisov, ak sa predtým nerozhodne presunúť zvrchované právomoci v oblasti hospodárskej, menovej politiky a politiky zamestnanosti z národnej na európsku úroveň, ako to EHSV opakovane navrhol. Bolo by potrebné vytvoriť „hospodárske riadenie“ eurozóny spravované Euroskupinou s rozhodovacími právomocami a hlasovaním kvalifikovanou väčšinou, spoločne s Európskym parlamentom, s príslušnými úpravami zmluvy, ktoré by sa mali urobiť okamžite, s rovnakou naliehavosťou, s akou sa pristúpilo k fiškálnej dohode, bankovej únii atď. To by umožnilo vytvoriť jednotný trh pre hospodársku, priemyselnú politiku a rast a zamestnanosť, so spoločnou víziou a solidárnymi rozhodnutiami medzi krajinami v záujme občanov EÚ.

4.4 Vonkajšie zastúpenie EÚ

4.4.1 EHSV víta súbor návrhov týkajúcich sa vonkajšieho zastúpenia eurozóny. Ide o ústredný bod oznámenia, vzhľadom na medzinárodne dôsledky krízy a pomer medzi menami. V súčasnosti je euro bezbranné v dravom konkurenčnom prostredí. Stratégia EK na posilnenie postavenia eurozóny v MMF spočíva v prvom rade v získaní štatútu pozorovateľa, a len následne sa požaduje spoločné kreslo. Je to dlhý čas, ktorý oslabuje eurozónu, ktorá by namiesto toho mala urýchlene získať jednotné zastúpenie v rámci rôznych orgánov, ako už EHSV istý čas požaduje. Preto sú návrhy EK možno realistické, ale nesmelé a nedostatočné v krátkodobom až strednodobom horizonte. Aj tu závisí všetko od ďalších krokov Rady.

4.5 Európska centrálna banka

4.5.1 Nedostatočným sa javí prístup uplatnený vo vzťahu k ECB. EHSV navyše nesúhlasí s tým, že zmluva by sa mala zaoberať posilnením demokratickej zodpovednosti ECB, keďže ECB je organizácia, kde rozhodnutia sa už teraz (na rozdiel od Rady) prijímajú väčšinou hlasov. Okrem toho problémy a úlohy ECB sú odlišnej povahy, a nemožno odkazovať iba na dohľad, ako to zjavne robí Komisia v oznámení. Týkajú sa rozšírenia jej mandátu na rast a zamestnanosť, spolu so stabilitou a infláciou.

4.5.2 Na tento účel je potrebné tiež zabezpečiť správne fungovanie mechanizmov prenosu politík ECB do reálnej ekonomiky. Netradičné intervenčné zásahy, ktoré nedávno podnikla ECB v snahe zefektívniť tieto mechanizmy, ktoré spočívali jednak v poskytovaní likvidity bankovému systému (program nákupu krytých dlhopisov a dlhodobých refinančných operácií), jednak nákupe štátnych dlhopisov na sekundárnom trhu (programu pre trh s cennými papiermi (SMP) a priame menové transakcie), môžu byť považované za prvý krok správnym smerom, ale ešte stále neznamenajú, že ECB sa správa ako veriteľ poslednej inštancie, ktorý môže v prípade potreby prijímať vlastné a nezávislé rozhodnutia, čo je stav, ktorý si (ako je známe) vyžaduje zmenu zmlúv.

4.5.3 Je potrebné posilniť autonómiu rozhodovania a nástroje pôsobenia ECB vo vzťahu k jej úlohe ako veriteľa poslednej inštancie, aby sa nezvyšoval dlh štátov alebo EÚ, ale aby euro získalo väčšiu dôveryhodnosť a aby sa obmedzili špekulatívne útoky na štátne dlhopisy najviac zadlžených krajín. EHSV poukazuje na to, najmä v súvislosti s účinkami zásahov ECB na udržateľnosť štátneho dlhu, že už aj samotné oznámenie tohto kroku v skutočnosti prispelo k zníženiu napätia tak na trhu štátnych dlhopisov krajín eurozóny, ako aj na finančných a úverových trhoch.

4.6 Súdny dvor

4.6.1 EHSV oceňuje posilnenie úlohy Súdneho dvora, ale nie v oblasti navrhovanej v oznámení (konanie vo veci porušenia pri uplatňovaní práva EÚ členskými štátmi). To znamená pretrvávajúť v presvedčení, že ekonomické problémy, vrátane dlhov, sú právne a technické problémy, a nie skôr politické problémy, ktoré majú byť riešené v rámci demokratického a transparentného rozhodovacieho procesu EÚ, ktorého zvrchovanosť prislúcha občanom.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov“

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD)

a na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu“

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

(2013/C 271/05)

Spravodajca: **Christophe ZEEB**

Rada (27. a 28. februára 2013) podľa článku 114 a Európsky parlament (12. marca 2013) podľa článkov 114 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu“

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

a

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov“

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája) prijal 145 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (ďalej len EHSV) víta návrhy Komisie zamerané na prispôbenie európskeho regulačného rámca so zreteľom na úpravy, ktoré boli vykonané v medzinárodných normách pre predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a pre boj proti nim. Páchatelia trestných činov, ktorí zneužívajú finančný systém a možnosti, ktoré ponúka vnútorný trh, ohrozujú samotné základy našej spoločnosti. Podľa EHSV je potrebné, aby Európska únia a členské štáty mali k dispozícii účinné nástroje na posilňovanie integrity a transparentnosti finančných operácií. V tejto súvislosti sú návrhy Komisie určite nasmerované správne.

1.2 EHSV víta spresnenia týkajúce sa povinnej starostlivosti, ktorú musia uplatňovať profesijné subjekty vo vzťahu ku skutočným vlastníkom podnikov na jednej strane, čo umožní zvýšiť transparentnosť v prípade fyzických osôb, ktoré konajú akoby boli právnické osoby, ako aj vo vzťahu k politicky exponovaným osobám, u ktorých môže existovať vyššie riziko

korupcie vyplývajúce z vykonávania ich funkcie na strane druhej. EHSV takisto súhlasí s tým, aby sa prevádzkovatelia hazardných hier zahrnuli do zoznamu profesijných subjektov, na ktoré sa vzťahuje táto povinnosť vzhľadom na to, že toto odvetvie sa môže využívať na pranie špinavých peňazí.

1.3 EHSV víta ambíciu Komisie, ktorej snahou je, aby Európska únia hrala vedúcu úlohu v celosvetovom boji proti praniu špinavých peňazí a terorizmu. EHSV sa domnieva, že jedným zo spôsobov, ako zabezpečiť, aby bol nový európsky regulačný rámec účinný a umožnil tak, aby Európska únia bola príkladom v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí, je spoločné úsilie všetkých zainteresovaných strán. EHSV víta spresnenia, ktoré boli zapracované do návrhu s cieľom zabezpečiť proporčnosť so zreteľom na malé a stredné podniky. Výbor považuje za vhodné poskytnúť „malým subjektom“ technickú a odbornú pomoc prostredníctvom sprostredkujúcich orgánov, ako sú profesijné komory, združenia a federácie, ktoré im umožnia plniť povinnosti stanovené v návrhu.

1.4 EHSV blahoželá Komisii za to, že sa snažila dosiahnuť neľahkú rovnováhu medzi cieľmi, ktoré sa zdajú byť a priori ťažko zosúladiť, ako je napr. ochrana osobných údajov a boj proti praniu špinavých peňazí. Cieľom zhromažďovania a analýzy informácií vrátane údajov osobnej povahy prostredníctvom širokého spektra profesijných subjektov je výlučne odhaľovanie trestnej činnosti. Tieto subjekty musia následne dôsledne dbať na to, aby v čo najväčšej možnej miere chránili súkromný život svojich zákazníkov a prednostne pomáhali vnútroštátnym orgánom v boji proti trestnej činnosti.

1.5 EHSV víta návrh na európsku harmonizáciu sankcií uplatňovaných vo finančnom sektore. Predchádzanie trestnej činnosti musí byť čo najúčinnšie a voči profesijným subjektom sa musia uplatňovať odrádzajúce sankcie, ktoré by boli primerané čiastkam zodpovedajúcim hodnote praných peňazí. EHSV preto vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili dôsledné a správne uplatňovanie administratívnych postihov a pokút.

2. Súvislosti

2.1 Pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu a šírenie zbraní hromadného ničenia ohrozujú svetovú bezpečnosť a integritu finančného systému. Finančná akčná skupina (ďalej len „FATF“) je orgánom zodpovedným na medzinárodnej úrovni za vypracovanie opatrení, tzv. odporúčaní, na predchádzanie a boj proti praniu špinavých peňazí, financovaniu terorizmu a najnovšie aj proti financovaniu šírenia zbraní hromadného ničenia.

2.2 Odporúčania FATF sa revidovali takmer tri roky s cieľom posilniť opatrenia na predchádzanie týmto činnostiam, viac chrániť finančný systém a poskytnúť vládam účinnejšie nástroje na postihovanie týchto závažných trestných činov. Vo februári 2012 ⁽¹⁾ FATF prijala nové odporúčania.

2.3 Nové odporúčania FATF obsahujú tieto hlavné zmeny:

2.3.1 Odporúčania viac spresňujú koncepciu prístupu založeného na rizikách, ktoré musia krajiny a povinné subjekty (ďalej len ako „profesijné subjekty“) podstúpiť, aby mohli lepšie pochopiť hrozby týkajúce sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, s ktorými sú konfrontované, a prispôsobiť svoje systémy ochrany tak, aby mohli primeraným spôsobom využívať svoje zdroje v závislosti od povahy zistených hrozieb.

2.3.2 Odporúčania obsahujú potrebné spresnenia, aj pokiaľ ide o povinnosti profesijných subjektov. Spresňujú rozsah povinností týkajúcich sa a) transparentnosti spojenej so

zisťovaním totožnosti skutočných vlastníkov spoločností a adresátov elektronických prevodov, ako aj b) určenia politicky exponovaných osôb, u ktorých môže existovať väčšie riziko korupcie vyplývajúce z vykonávania ich funkcie.

2.3.3 Odporúčania stanovujú účinnejšie prostriedky na vyšetrovanie orgánov na presadzovanie práva a finančných spravodajských jednotiek a posilňujú výmenu informácií v oblasti vyšetrovania, kontroly a postihovania závažných trestných činov.

2.4 FATF začne v roku 2014 realizovať nový cyklus vzájomného hodnotenia svojich členov a konkrétne sa zameria na účinnosť realizácie svojich nových odporúčaní.

3. Návrh Komisie

3.1 Návrhy štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a druhé nariadenie o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov, vychádzajú z aktualizácie európskeho regulačného rámca a ich cieľom je zohľadniť úpravy, ktoré boli vykonané v odporúčaní FATF.

3.2 Ide o tieto hlavné úpravy, ktoré boli vykonané v európskom regulačnom rámci na základe návrhov:

3.2.1 Začleniť do zoznamu profesijných subjektov obchodníkov, ktorí realizujú transakcie platené v hotovosti vo výške nad 7 500 EUR ⁽²⁾, prevádzkovateľov hazardných hier a agentov zaisťujúcich prenájom nehnuteľností.

3.2.2 Daňový trestný čin sa osobitne vymedzuje ako trestný čin súvisiaci s trestným činom prania špinavých peňazí.

3.2.3 Návrh smernice spresňuje, že prístup založený na rizikách na nadnárodnej a vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni každého profesijného subjektu sa musí realizovať v závislosti od stupňa povinnej starostlivosti na základe minimálneho zoznamu faktorov, ktoré sa zohľadnia, alebo prostredníctvom usmernení, ktoré vypracovali európske orgány dohľadu.

3.2.4 Európske orgány dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA), Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA)) majú za úlohu zúčastňovať sa na analýze rizík spojených s práním špinavých peňazí a financovaním terorizmu v Európskej únii a vydávať technické regulačné normy určené pre členské štáty a finančné zariadenia.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ V súčasnosti je táto prahová hodnota 15 000 EUR.

3.2.5 Profesionálne subjekty musia získať informácie o skutočných vlastníkoch a domácich politicky exponovaných osobách alebo politicky exponovaných osobách pracujúcich v medzinárodných organizáciách vzhľadom na to, že ide o osobitne rizikovú kategóriu klientov.

3.2.6 Bol vypracovaný zoznam administratívnych sankcií v prípade systematických porušení kľúčových požiadaviek smernice zo strany profesionálnych subjektov.

3.3 Navrhované úpravy vychádzajú najmä zo štúdie⁽³⁾ venovanej uplatňovaniu tretej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ktorú vypracovali nezávislí audítori, ako aj z postojov, ktoré Komisia prijala počas verejnej konzultácie.

3.4 Účelom návrhov smernice a nariadenia je nahradit' súčasnú smernicu a nariadenia, ktoré budú zrušené.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV súhlasí s tým, že je potrebné prispôbiť súčasný európsky regulačný rámec v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu so zreteľom na úpravy, ktoré boli vykonané na medzinárodnej úrovni. EHSV si uvedomuje, že javy spojené s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu sa týkajú všetkých hospodárskych odvetví a že je potrebné venovať osobitnú a stále pozornosť účinnosti regulačného rámca určeného na predchádzanie využívaniu finančného systému na trestné účely.

4.2 EHSV víta ambíciu Komisie, ktorej snahou je, aby Európska únia hrala vedúcu úlohu v celosvetovom boji proti praniu špinavých peňazí a terorizmu. Opakovane poukazuje na svoj postoj, ktorý už uviedol vo svojom predchádzajúcom stanovisku, v ktorom privítal „ďalší vývoj predpisov na zabránenie prania peňazí a financovania terorizmu ako symbol Európskej únie, ktorá zabezpečuje vysoké štandardy bezúhonnosti a správania vo verejnom aj súkromnom sektore. Smernica je praktickým krokom pri riadení finančných záležitostí, ako aj prostriedkom posilnenia Európskej únie“⁽⁴⁾.

4.3 EHSV sa domnieva, že zníženie prahovej hodnoty z 15 000 EUR na 7 500 EUR, po ktorej prekročení musia obchodníci s tovarom splniť povinnosti stanovené v návrhu smernice, predstavuje ďalší krok správnym smerom k podpore

bezhotovostných platieb. EHSV už vo svojom predchádzajúcom stanovisku⁽⁵⁾ zdôraznil, že hotovosť sa považuje za podporný nástroj tieňovej ekonomiky a že bezhotovostné platby sú transparentnejšie z daňového aj ekonomického hľadiska, sú lacnejšie pre celú spoločnosť, praktickejšie a inovatívnejšie.

4.4 Podpora „malých subjektov“

4.4.1 EHSV víta skutočnosť, že agenti zaistujúci prenájom nehnuteľností a prevádzkovatelia hazardných hier podliehajú povinnostiam týkajúcim sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, pričom odporúčania FATF sa týchto subjektov netýkajú.

4.4.2 EHSV víta spresnenia, ktoré boli zapracované do návrhu s cieľom zabezpečiť proporčnosť so zreteľom na malé a stredné podniky. S cieľom zabezpečiť, že „malé subjekty“ budú schopné plniť povinnosti uvedené v návrhu smernice, EHSV navrhuje, aby sa na činnosti oficiálne zúčastňovali sprostredkujúce orgány, akými sú profesionálne komory, združenia alebo federácie zastupujúce „malé subjekty“ na vnútroštátnej úrovni, ktoré by mali právomoci v oblasti riadenia, podpory a sprostredkovania. Je veľmi dôležité podporovať „malé subjekty,“ aby sa nestali terčom osôb, ktoré perú špinavé peniaze.

4.5 Zosúladiť požiadavky na identifikáciu v digitálnom veku

4.5.1 Povinnosť identifikácie osôb sa musí uskutočňovať za ich fyzickej prítomnosti. V opačnom prípade musia profesionálne subjekty uplatniť opatrenia týkajúce sa zvýšenej starostlivosti z dôvodu rizika vyplývajúceho z transakcie realizovanej na diaľku. EHSV si kladie otázku, či táto úroveň požiadaviek zodpovedá tendencii našej spoločnosti smerujúcej k úplnej digitalizácii.

4.5.2 EHSV vyzýva Komisiu, aby zväžila prijatie opatrení, ktoré by umožnili zosúladiť povinnosť identifikácie zákazníkov so stále častejším využívaním elektronických platieb a elektronickej komunikácie.

4.6 Rovnováha medzi ochranou osobných údajov a bojom proti praniu špinavých peňazí

4.6.1 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité zosúladiť záujmy súvisiace s ochranou osobných údajov so zachovaním integrity finančného systému prostredníctvom boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 267, 27.10.2005, s 30 – 35.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 52.

4.6.2 Ak má koncepcia boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu spočívať v zhromažďovaní a analyzovaní informácií vrátane osobných údajov prostredníctvom širokého spektra profesijných subjektov, EHSV sa domnieva, že je potrebné, aby návrhy v rozsiahlej miere spĺňali požiadavky na členské štáty, ako aj na profesijné subjekty v záujme toho, aby sa dosiahla lepšia rovnováha medzi výzvami, ktoré sú a priori ťažko zosúladiťelné.

4.6.3 Pokiaľ ide o povinnosti stanovené v článku 39 navrhovanej smernice týkajúcej sa zničenia zozbieraných dokumentov a informácií po piatich alebo desiatich rokoch po skončení obchodného vzťahu, EHSV žiada členské štáty, aby zabezpečili, že ich právne predpisy budú zahŕňať aj situácie (trestné stíhanie, úpadok alebo dedenie), v ktorých sa táto povinnosť nebude uplatňovať, aby sa zabránilo tomu, že bude v protiklade so všeobecným záujmom.

4.6.4 EHSV navrhuje, aby sa v smernici výslovne uvádzala povinnosť prísne zachovávať dôvernosť, pokiaľ ide o totožnosť osôb, ktoré oznámia podozrivé operácie, ak tieto osoby nedali povolenie na zverejnenie svojej totožnosti alebo ak je zverejnenie totožnosti nutné na to, aby sa zaručil spravodlivý súdny proces v rámci trestného stíhania.

4.7 Posilniť legitimitu zasahovania európskych orgánov dohľadu

4.7.1 EHSV zdôrazňuje, že európske orgány dohľadu budú na úrovni EÚ zapojené do vypracovania analýzy rizík spojených s práním špinavých peňazí a financovaním terorizmu a budú môcť vydávať usmernenia a regulačné normy určené pre členské štáty a finančné zariadenia. EHSV vyzdvihuje, že je dôležitá dohoda a spolupráca s európskymi orgánmi dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu, zároveň však konštatuje, že tieto orgány majú obmedzenú právomoc na zastupovanie a reguláciu, pokiaľ ide o finančný sektor. Mnohé profesijné subjekty, na ktoré sa vzťahujú uvedené povinnosti, však nie sú súčasťou finančného sektora a teda nie sú zastúpené na európskej úrovni. EHSV takisto navrhuje, aby sa Komisia na európskej úrovni zúčastňovala na analýze rizík a vydávaní usmernení v mene nefinančných profesijných subjektov, ktoré sú povinné bojovať proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

4.7.2 EHSV je presvedčený, že je potrebné mať k dispozícii výkladové odporúčania a normy, ktoré budú zosúladené na úrovni EÚ v záujme toho, aby sa v členských štátoch zabezpečilo jednotnejšie uplatňovanie pravidiel v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

4.8 Administratívne sankcie

4.8.1 V návrhoch sa stanovuje vypracovanie zoznamu administratívnych sankcií v nadväznosti na oznámenie Komisie

z 8. decembra 2010 s názvom „Posilňovanie sankčných režimov v odvetví finančných služieb“, ku ktorému EHSV vypracoval stanovisko ⁽⁶⁾ a ktoré je obsiahnuté aj v ostatných nedávnych návrhoch Komisie ⁽⁷⁾.

4.8.2 EHSV povzbudzuje európsku harmonizáciu sankcií uplatňovaných vo finančnom sektore. Zároveň však musí konštatovať, že potlačanie trestnej činnosti túto činnosť neobmedzuje. Preto je veľmi dôležité, aby predchádzanie trestnej činnosti bolo čo najúčinnejšie a aby profesijným subjektom, ktoré si neplnia svoje povinnosti týkajúce sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, boli uložené sankcie, ktoré sú odrádzajúce a primerané čiastkam zodpovedajúcim hodnote praných peňazí.

4.8.3 EHSV si kladie otázku najmä v súvislosti s čisto „administratívnym“ charakterom plánovaných sankcií a obáva sa prípadného spochybnenia prísnosti navrhovaných administratívnych sankcií so zreteľom na hierarchiu právnych noriem a proporionalitu sankcií v oblasti trestného práva. Ak majú mať plánované administratívne sankcie skutočne odrádzajúci charakter a sledovať cieľ európskej harmonizácie, nie je možné, aby plánované trestné sankcie za trestný čin prania špinavých peňazí boli v jednotlivých krajinách odlišné. EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili jednotné a správne uplatňovanie administratívnych sankcií uložených profesijným subjektom za neplnenie svojich povinností v oblasti boja proti špinavým peniazom a financovaniu terorizmu a sankcií za trestný čin prania špinavých peňazí.

4.8.4 EHSV sa obáva toho, aby sa nespochybnil súlad systému administratívnych sankcií s článkami 6 a 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, pretože existuje riziko, že niektoré administratívne sankcie by sa mohli rekvalifikovať na „trestné“ sankcie, o ktorých môže rozhodovať len nezávislý súd v nadväznosti na spravodlivý súdny proces, pričom príslušné administratívne orgány tieto podmienky nespĺňajú. EHSV vyzýva Komisiu, aby našla primerané právne riešenie a aby sa uistila, že systém navrhovaných sankcií sa nebude môcť v žiadnom prípade spochybniť.

4.8.5 EHSV zastáva názor, že návrh zaviesť súbor minimálnych pravidiel založených na zásadách uplatňovania administratívnych opatrení a sankcií predstavuje prístup, ktorý reakciu EÚ celkovo posilňuje.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV odporúča rozšíriť definíciu financovania terorizmu, ktorá sa uvádza v článku 1 ods. 4 návrhu smernice tak, aby sa týkala „akýchkoľvek iných činov“ odlišných od uvedených trestných činov v súlade so znením odporúčania 5 FATF.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES C 248, 25.8.2011, s. 108.

⁽⁷⁾ COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 EHSV zdôrazňuje, že v prílohách návrhu smernice sa uvádza zoznam rizikových faktorov a prvkov, ktoré si profesijné subjekty musia overiť v rámci svojich povinností týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. EHSV sa domnieva, že zoznamy uvedené v prílohách nie sú úplné a príslušní aktéri by na základe založenom na riziku mali zohľadniť aj iné faktory, ktoré sú v úzkej spojitosti s členskými štátmi, a odlišné podmienky, v rámci ktorých realizujú transakcie.

5.3 EHSV sa domnieva, že kľúčom k vyriešeniu problému pirátstva je vysledovanie príslušných finančných tokov a rýzny zásah proti nim. V EÚ by sa mal zostaviť čierny zoznam finančných inštitúcií zapojených do prania peňazí pochádzajúcich z pirátskej činnosti. Svetová banka, Interpol a Europol môžu pomôcť v snahách o vysledovanie výkupného, ktoré by sa malo vysledovať a zhabať, aby tak pirátstvo nebolo už viac atraktívnou činnosťou ⁽⁸⁾.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií“

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS)

(2013/C 271/06)

Spravodajca: **Stefano PALMIERI**

Rada sa 28. februára 2013 rozhodla podľa článku 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady, ktorou sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií“

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 24. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája 2013) prijal 94 hlasmi za, pričom 38 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) v súlade s postojom Európskeho parlamentu ⁽¹⁾, Výboru regiónov ⁽²⁾ a so svojimi predchádzajúcimi stanoviskami ⁽³⁾ víta predložený návrh Európskej komisie zaviesť celosvetovo prvú regionálnu daň z finančných transakcií (DFT).

1.2 EHSV pripomína, že síce požadoval zavedenie DFT na celom svete, ale verí, že jej realizácia na regionálnej úrovni so zapojením 11 členských štátov Európskej únie (zóna EÚ-11+) ⁽⁴⁾ môže predstavovať príležitosť mimoriadneho významu, schopnú uľahčiť v budúcnosti jej uplatnenie v celosvetovom meradle.

1.3 EHSV zdôrazňuje význam metódy posilnenej spolupráce ako nástroja umožňujúceho členským štátom dosiahnuť čo najširšiu dohodu o niektorých otázkach v súlade so zmluvami ⁽⁵⁾, a neutralizovať blokujúcu povinnosť prijímať jednomyselné rozhodnutia, ktorá často viedla EÚ do politickej a ekonomickej patovej situácie.

1.4 EHSV sa domnieva, že jednu zo silných stránok DFT predstavuje skutočnosť, že ide o daň s rozsiahlym daňovým základom a dvomi nízkymi sadzbami, čím sa obmedzuje jej negatívny vplyv na hospodársku súťaž. EHSV sa domnieva, že zavedenie dane v EÚ-11+ podporí vytvorenie jednotného finančného trhu, a preto pokladá za žiaduce, aby daň nadobudla účinnosť od 1. januára 2014, a nepovažuje za vhodné zavádzať ju postupne.

1.5 Výbor sa nazdáva, že ak sa má dosiahnuť maximálny vplyv dane na hospodársky rast, je potrebné stanoviť, aby sa daňové príjmy použili na financovanie investičného programu na národnej a európskej úrovni, ktorý by dokázal zabezpečiť hospodárske oživenie a zamestnanosť v krátkodobom horizonte.

1.6 EHSV s potešením konštatuje, že v snahe predísť vzniku rizika premiestnenia finančných aktivít, alebo ho aspoň obmedziť na minimum, Komisia v novom návrhu týkajúcom sa DFT pridružila k zásade usadenia, tzv. územnému princípu (navrhnutému v pôvodnej verzii), zásadu emisie, ktorú navrhol Európsky parlament a EHSV dôrazne podporil vo svojom predchádzajúcom stanovisku ⁽⁶⁾. EHSV konštatuje, že kumulatívne uplatňovanie týchto zásad by mohlo znamenať, že v určitých prípadoch budú podliehať zdaňovaniu aj finančné inštitúcie nezúčastnených členských štátov. V súlade s návrhom Európskeho parlamentu preto pokladá za vhodné dôkladnejšie prehodnotiť tento aspekt a začať príslušné rokovania s tretími krajinami s cieľom uľahčiť vyberanie DFT.

⁽¹⁾ 2010/2105(INI).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 113, 18.4.2012, s. 7–10.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 81–89, Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 64–67, Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 75–80, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 55–63.

⁽⁴⁾ Belgicko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko.

⁽⁵⁾ Posilnená spolupráca sa riadi ustanoveniami článku 20 ZEÚ a článkov 326 a 334 ZFEÚ.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 55–63.

1.7 EHSV sa rovnako ako Európsky parlament domnieva, že je potrebné doplniť zásadu miesta pobytu a zásadu emisie o „zásadu prenosu právneho nároku“, vďaka ktorej by bolo vyhýbanie sa povinnosti platiť DFT naozaj riskantné a nákladné, čím by sa zaistilo jej lepšie uplatňovanie.

1.8 EHSV víta zmeny zavedené Komisiou s cieľom zlepšiť správu dane a bojovať proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. EHSV súhlasí so zavedením výnimky pre primárny trh s transakciami týkajúcimi sa podielových listov podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP) a alternatívnych investičných fondov (AIF), s cieľom podporiť financovanie podnikov.

1.9 Výbor vyjadruje poľutovanie, že hodnotenie dôsledkov uplatňovania DFT z mikroekonomického a makroekonomického hľadiska je naplánované len tri roky po nadobudnutí účinnosti príslušných právnych predpisov a žiada, aby Komisia vykonávala stálu kontrolnú a overovaciu činnosť (každoročné monitorovanie). Tak bude možné získať okamžité posúdenie účinkov DFT, čím sa umožní včas pristúpiť k prípadnej náprave uplatňovania DFT.

1.10 EHSV vyjadril kritické pripomienky na margo nedostatočnej dokumentácie týkajúcej sa hodnotenia vplyvu, ktorá sprevádza pôvodný návrh na zavedenie DFT, a preto víta skutočnosť, že Európska komisia čiastočne napravila tento nedostatok. EHSV zdôrazňuje, že v kvantitatívnom posúdení vplyvov návrhov je potrebné, aby Komisia zlepšila v súčasnosti dostupné modely a prispôbila ich hodnoteniu hypotetických možností alternatívnych opatrení. Výzva je adresovaná predovšetkým útvarom Komisie, aby tam, kde je to možné, vypracovali odhady týkajúce sa skutočných vlastností konkrétnych návrhov.

1.11 EHSV ľutuje, že v dôsledku neuplatňovania DFT vo všetkých 27 členských štátoch Európskej únie rozpočet EÚ prichádza o základným pilier systému vlastných zdrojov. Tento systém mal umožniť prinavrátiť Európskej únii jej nevyhnutnú finančnú autonómiu tak, ako to pôvodne obsahoval článok 201 Rímskej zmluvy.

1.12 EHSV zdôrazňuje, že orgány správy by pri uplatňovaní DFT mali prostredníctvom nevyhnutnej koordinácie medzi členskými štátmi obmedziť na minimum riziko daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam, a znížiť administratívne prevádzkové náklady.

1.13 EHSV síce opakovane zdôrazňuje potrebu pozorne sledovať účinky dane na dôchodkové fondy a na budúcich

poberateľov dôchodku, ale nepožaduje ich vyňatie z uplatňovania DFT.

1.14 EHSV pri vykonávaní svojej úlohy poradného orgánu Komisie, Európskeho parlamentu a Rady potvrdzuje svoje rozhodnutie prevziať záväzok, že bude trvalo monitorovať proces, ktorý povedie k legislatívnej transpozícii návrhu Komisie.

2. Návrh Komisie týkajúci sa smernice Rady, ktorou sa vykonáva posilnená spolupráca v rámci spoločného systému dane z finančných transakcií (DFT)

2.1 Smernica navrhnutá Európskou komisiou⁽⁷⁾ odráža predchádzajúci návrh predložený v septembri 2011⁽⁸⁾. Tento návrh napriek tomu, že nezískal v Rade jednomyselnú podporu, podnietil 11 členských štátov EÚ, aby 28. septembra 2012 predložili Komisii formálnu žiadosť na zavedenie posilnenej spolupráce na uplatňovanie DFT.

2.2 Komisia po posúdení uskutočniteľnosti tejto žiadosti a zistení, že posilnená spolupráca v oblasti DFT nebude mať negatívny vplyv na vnútorný trh, ani na povinnosti, práva a právomoci nezúčastnených členských štátov, vydala v októbri 2012 rozhodnutie, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca, postúpené Európskemu parlamentu v decembri 2012 a odobrené Radou Ecofin v januári 2013.

2.3 Návrh Komisie odráža v podstate pôvodný návrh, pričom bolo zahrnutých niekoľko zmien s cieľom: i) zvýšiť prehľadnosť právnych predpisov a na žiadosť 11 členských štátov ii) posilniť právne predpisy zabráňujúce zneužívaniu opatrení a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam.

2.3.1 Boli potvrdené a zdôraznené tri pôvodné ciele: i) posilniť jednotný trh neutralizáciou rozdielnych štátnych prístupov; ii) zabezpečiť, rovnako ako v iných odvetviach, spravodlivý príspevok finančného sektora k financovaniu verejných príjmov; iii) presadzovať investície finančného systému do reálnej ekonomiky.

2.3.2 Rovnako ako v pôvodnom návrhu je daňový základ rozsiahly a minimálne sadzby sú nízke: 0,10 % pre finančné transakcie týkajúce sa akcií, dlhopisov, podielových listov podnikov kolektívneho investovania, nástrojov peňažného trhu, repo zmlúv, dohôd o pôžičkách cenných papierov a 0,01 % pre finančné transakcie týkajúce sa derivátov.

⁽⁷⁾ COM(2013) 71 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 594 final.

2.3.3 Aby nedochádzalo k obmedzovaniu riadneho fungovania reálnej ekonomiky, daň sa nevzťahuje na: i) bežné finančné činnosti občanov a podnikov (úvery, platby, poistenie, vklady atď.); ii) tradičné investičné bankovníctvo v súvislosti s navyšovaním kapitálu alebo finančné transakcie v rámci reštrukturalizácie; iii) činnosť v oblasti refinancovania, menovej politiky a správy verejného dlhu; iv) transakcie na primárnom trhu s cennými papiermi podnikov kolektívneho investovania (PKIPCP) a alternatívnych investičných fondov (AIF). Od dane z finančných transakcií budú teda oslobodené transakcie s Európskou centrálnou bankou, centrálnymi bankami, Európskym nástrojom finančnej stability (ENFS), Európskym mechanizmom pre stabilitu a Európskou úniou.

2.3.4 V návrhu sa potvrdzuje zásada usadenia alebo územný princíp, na základe ktorého platí, že na transakciu sa uplatní daň bez ohľadu na to, v ktorej zemepisnej oblasti bola uskutočnená, ak aspoň jedna z finančných inštitúcií zapojených do transakcie je usadená v zóne uplatňovania DFT alebo koná v mene inej finančnej inštitúcie, ktorá je usadená v tejto zóne.

2.3.5 V snahe pôsobiť proti pokusom presúvať finančné aktivity mimo oblasti uplatňovania DFT sa zavádza „zásada emisie“, ktorú požadoval Európsky parlament a podporoval EHSV. Podľa tejto zásady transakcia podlieha DFT, ak finančný produkt, ktorý je jej predmetom, bol vydaný jedným z 11 členských štátov zapojených do posilnenej spolupráce, a to bez ohľadu na to, či partneri transakcie sú usadení mimo zóny uplatňovania DFT alebo na mieste, kde sa transakcia uskutočňuje.

2.3.6 Súčasné uplatňovanie týchto dvoch zásad (zásady usadenia a zásady emisie) neutralizuje alebo aspoň výrazne znižuje sklon k premiestňovaniu činnosti mimo zóny uplatňovania DFT s cieľom vyhnúť sa platbe dane. Ak by sa teda finančná inštitúcia chcela vyhnúť platbe dane, musela by sa vzdať jednak svojich zákazníkov usadených v zóne uplatňovania DFT, jednak transakcií so všetkými finančnými produktmi vydanými v tejto oblasti. Treba však pripomenúť, že ide o oblasť, ktorá zahŕňa takmer dve tretiny HDP Európskej únie a 90 % HDP eurozóny. Tento aspekt znevýhodní stratégie nezasahovania do tohto trhu, kde sa jednotné zdanenie na finančných trhoch stane silným prvkom vybudovania jednotného trhu.

2.3.7 Z výpočtov Komisie vyplýva, že príjmy z dane by mohli predstavovať 30 až 35 miliárd EUR ročne. To predstavuje približne 60 % predchádzajúceho odhadu príjmov, ktorý vychádzal z predpokladu, že by sa táto daň uplatňovala vo všetkých členských štátoch EÚ (treba pripomenúť, že šlo o 57 miliárd

EUR). Príjmy z akcií a cenných papierov by predstavovali 13 miliárd EUR a z derivátov 21 miliárd EU.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V uplynulých rokoch niekoľko členských štátoch EÚ schválilo uplatňovanie rôznych foriem DFT, čím sa zvyšuje nebezpečenstvo daňovej diverzifikácie, ktorá škodí vnútornému trhu (obmedzené daňové základy, rôzne formy oslobodenia od dane). Zavedenie regionálnej DFT podporí vytvorenie skutočne jednotného finančného trhu bez narušenia hospodárskej súťaže v dôsledku neefektívnych daňových systémov.

3.1.1 Z tohto dôvodu sa EHSV domnieva, že DFT by mala nadobudnúť účinnosť podľa plánu stanoveného Komisiou, a to 1. januára 2014 bez plánovania postupného zavádzania, ktoré by v dôsledku existujúcich právnych predpisov na úrovni 11 (alebo viacerých) členských štátov EÚ (EÚ-11+) mohlo viesť k oneskoreniu a technickému problémom.

3.2 Zavedenie DFT na úrovni 27 členských štátov EÚ, ktoré je síce žiaduce, sa nepodarilo dosiahnuť, a preto sa jej uplatňovanie v rámci posilnenej spolupráce bez nepriaznivých účinkov na nezúčastnené členské štáty zdá byť potrebným spôsobom na zabezpečenie jej budúceho uplatnenia na európskej aj celosvetovej úrovni.

3.3 Neuplatňovanie dane v členských štátoch EÚ môže v niektorých prípadoch viesť k dvojitému zdaneniu v rámci nezúčastnených krajín. Týka sa to malého podielu transakcií, ale môže sa tomu ešte predísť pomocou dvojstranných kompenzačných dohôd.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV zdôrazňuje, že útvary Komisie radikálne zmenili pôvodný odhad dlhodobých makroekonomických vplyvov DFT (40 rokov) na európske hospodárstvo z odhadovanej zápornej rádovej hodnoty – 1,76 % na kladnú vo výške asi + 1 %.

4.1.1 Odhad, ktorý sprevádzal pôvodný návrh, bol upravený tak, že v hodnotení boli zohľadnené jednak účinky skutočných navrhovaných sadzieb, jednak „zmiernujúce“ účinky. To umožnilo zmenu z – 1,76 % na – 0,53 % HDP ⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ SEC(2011) 1102 final, zv. 1, s. 52.

4.1.2 Komisia neskôr ďalej zmenila toto hodnotenie s odôvodnením, že sa v ňom neberú do úvahy špecifické vlastnosti návrhu, keďže vychádza okrem iného z nerealistických pracovných hypotéz (napr. že všetky nové investície do podnikov boli financované nástrojmi podliehajúcimi DFT). Po týchto úpravách skutočný dlhodobý vplyv na HDP ďalej klesol, a bol odhadnutý na $-0,28\%$. V rámci tejto analýzy Komisia vykonala ďalšie hodnotenie vplyvu, kde zohľadnila aj účinky spojené s využívaním príjmov z DFT, a to jednak ako alternatívu k iným formám zdanenia, jednak ako možný nástroj verejného investovania. Podľa tohto hodnotenia, predpokladajúc príjem $0,16\%$ HDP, nadobudol vplyv DFT na HDP kladnú hodnotu a pohybuje sa v rozpätí medzi $0,20\%$ a $0,40\%$ ⁽¹⁰⁾.

4.1.3 Tento predpoklad však stále treba považovať za znevýhodňujúci, pretože v rámci celkového príjmu neberie do úvahy zložku vyplývajúcu z dane z derivátov, ktorá je však zahrnutá do návrhu Komisie, čo by zvýšilo celkový výnos z $0,16\%$ na $0,40\%$ HDP, s následným pozitívnym vplyvom DFT na HDP v rádovej hodnote 1% ⁽¹¹⁾.

4.2 Na základe analýz uskutočnených Komisiou sa zavedenie DFT zdá byť najúčinnejšie pre hospodárstvo EÚ, ak sa výnosy z dane, tak na európskej, ako aj na národnej úrovni, použijú na financovanie programu verejných investícií, ktorý by dokázal zaručiť posilnenie hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

4.3 EHSV v priebehu uplynulých piatich rokov, ktoré sa prekrývajú s obdobím krízy, predložil niekoľko stanovísk, v ktorých odporúča potrebu znovu nastoliť rovnováhu v rámci európskych makroekonomických politík na podporu politiky investovania v prospech rastu a zamestnanosti ⁽¹²⁾. Ak by sa sledovali odporúčania EHSV, príjmy pochádzajúce z uplatnenia DFT by boli najefektívnejšie práve pri použití na financovanie veľkého investičného programu na národnej a európskej úrovni.

4.4 EHSV sa domnieva, že jednu zo silných stránok DFT predstavuje skutočnosť, že ide o daň s rozsiahlym daňovým základom a dvomi nízkymi sadzbami. Vďaka tejto vlastnosti by sa mali obmedziť na minimum negatívne účinky daní, ktoré by v prípade zúženia oblasti zdanenia a zvýšenia sadzby

spôsobili vážne narušenie trhov. Preto sa EHSV nazdáva, že je na jednej strane potrebné maximálne obmedziť vylúčenie zo základu dane a vylúčenie niektorých zdaniteľných subjektov a na druhej strane povzbudzovať 11 zúčastnených členských štátov, aby uplatňovaním navrhovanej výšky zdanenia začali proces, ktorý by smeroval k vytvoreniu skutočného jednotného trhu.

4.5 EHSV sa domnieva, že by bolo vhodné zaviesť „zásadu právneho nároku“, podľa ktorej sa finančná transakcia, za ktorú nebola zaplatená DFT, považuje za právne neúčinnú a nemá za následok prenos právneho nároku na príslušný finančný nástroj.

4.6 EHSV súhlasí s hypotézou vylúčiť z daňového základu transakcie týkajúce sa podielov PKIPCP a AIF, keďže ide o nástroje priamo súvisiace s financovaním podnikov a aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami smernice 2008/7/ES. Treba zdôrazniť, že uplatnením tejto výnimky by sa očakávané príjmy znížili o približne 4 miliardy eur.

4.7 EHSV si síce uvedomuje potrebu kontrolovať možný tlak na úrokové sadzby verejného dlhu, ale súhlasí s návrhom zachovať výnimku pre štátne dlhopisy vydané na primárnom trhu a zdaňovanie transakcií so štátnymi dlhopismi na sekundárnom trhu. V tejto oblasti považuje výnimku za vhodnú na sekundárnom trhu len pre inštitúcie, ktoré boli poverené verejnými orgánmi, aby zasiahli prostredníctvom transakcií súvisiacich so správou verejného dlhu.

4.8 EHSV na margo dôchodkových fondov už v minulosti vyjadril presvedčenie, že je potrebné osobitne sledovať účinky DFT na ne. Vylúčenie podielov PKIPCP a AIF zo základu dane, rovnako ako oslobodenie štátnych dlhopisov na primárnom trhu od dane, je pre dôchodkové fondy vzhľadom na štruktúru ich portfólia určite pozitívnym prvkom.

4.9 EHSV síce opakovane zdôrazňuje potrebu pozorne sledovať účinky dane na dôchodkové fondy a na budúcich poberateľov dôchodku, ale nepožaduje ich vyňatie z uplatňovania DFT.

⁽¹⁰⁾ Technical fiche: Macroeconomic Impacts, Európska komisia 2012.

⁽¹¹⁾ Assessing the economic impact of financial transaction taxes. European Commission, Quarterly Report on the Euro Area, Vol. 11 n°3 (2012).

⁽¹²⁾ Ako príklad možno uviesť niektoré z nich: Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 44, Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 60–71, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 45–51, Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 8–15, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10–16.

4.10 Uplatnenie DFT, bez toho, aby to ovplyvnilo likviditu systému, podporuje investície dôchodkových fondov do dlhodobých stratégií, pričom obmedzuje destabilizujúce prvky, ako napr. vysokofrekvenčné transakcie finančných aktív⁽¹³⁾.

4.11 Pri uplatnení novej dane treba venovať osobitnú pozornosť spôsobu administratívnej správy, aby sa obmedzilo na minimum riziko daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam ako aj administratívne náklady, ktoré znášajú členské štáty a daňoví poplatníci. Z tohto dôvodu by členské štáty i Komisia mali vypracovať vykonávacie predpisy týkajúce sa spôsobu platby a kontroly dane, dbať na minimalizáciu týchto administratívnych nákladov a pozorne sledovať ich vývoj. EHSV vzhľadom na vplyv návrhu ďalej vyzýva Komisiu, aby navrhla spôsoby spolupráce medzi finančnými inštitúciami nezúčastnených členských štátov a členskými štátmi, ktorým táto daň prislúcha.

4.12 EHSV vyjadril kritické pripomienky na margo nedostatočnej dokumentácie týkajúcej sa hodnotenia vplyvu, ktorá

sprevádzala pôvodný návrh na zavedenie DFT, a preto víta skutočnosť, že Európska komisia čiastočne napravila tento nedostatok formou siedmich poznámok vysvetľujúcich analýzu vplyvu, ktoré sprevádzali predchádzajúci návrh⁽¹⁴⁾, ku ktorým je potrebné pripočítať posúdenie vplyvu sprevádzajúce tento návrh⁽¹⁵⁾. Napriek tomu EHSV zdôrazňuje, že ešte stále chýba dostatočná analytická dokumentácia, ktorá by priblížila súčasnú situáciu v oblasti zdaňovania finančných trhov a príjmov v rôznych krajinách, a najmä v EÚ-11+. Predovšetkým by bolo vhodné rozsiahlejšie posúdiť možné účinky na sporiteľov a na budúcich poberateľov dôchodku vzhľadom na rôzne scenáre presunu daňového zafarbenia.

4.13 EHSV zdôrazňuje, že v kvantitatívnom posúdení vplyvov návrhov je potrebné, aby Komisia zlepšila v súčasnosti dostupné modely a prispôbila ich hodnoteniu hypotetických možností alternatívnych opatrení. Vyzýva preto útvary Komisie, aby tam, kde je to možné, vypracovali odhady týkajúce sa skutočných vlastností konkrétnych návrhov.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ Network for Sustainable Financial Markets, 2012, No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds. December. DIW, 2012, Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets. Discussion Papers 1198.

⁽¹⁴⁾ Zverejnené na príslušnej internetovej stránke 4. 5. 2012.
⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 28 final.

PRÍLOHA

Príloha k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Tento pozmeňovací návrh, ktorý získal aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov, bol v priebehu diskusie zamietnutý (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Nový bod 4.7

Vložiť nový bod za bod 4.6:

„4.7 Vzhľadom na rôznorodé výsledky analýz efektov zavedenia DFT EHSV odporúča pozorne monitorovať efekty zavedenia DFT v krajinách, ktoré už k tomuto kroku pristúpili, zohľadňovať vplyv zníženia likvidity na volatilitu trhu v kontexte nákladov na špecifické produkty ako je zaistenie poisťného alebo dôchodkové sporenie, realisticky posudzovať adekvátnosť medzi skutočnými vybranými daňovými príjmami a zdražením finančných služieb v krízovom období tak pre podniky, ako aj pre sporiteľov. Podľa názoru EHSV je potrebné výsledky takehoto monitorovania pozorne analyzovať a v prípade potreby ďalšie kroky rýchlo prispôsobiť novým poznatkom.“

Hlasovanie

Za: 64

Proti: 94

Zdržali sa: 25

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV“

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)

(2013/C 271/07)

Hlavný spravodajca: **Edouard DE LAMAZE**

Rada (20. februára 2013) a Európsky parlament (12. marca 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV“

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD).

Predsedníctvo poverilo 19. marca 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán DE LAMAZE rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 130 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV nesúhlasí s argumentmi, ktoré predložila Komisia na odôvodnenie tohto návrhu. Keďže chýbajú vedecké údaje, ktoré by potvrdili, že rozdiely v sankciách v oblasti falšovania peňazí podporujú jav tzv. forum shopping zo strany falšovateľov, nezdá sa mu úplne odôvodnené revidovať rámcové rozhodnutie z roku 2000 s cieľom zaviesť stanovenie minimálnej hranice trestu v rámci EÚ, ktorej očakávaný „odrádzajúci účinok“ sa mu zdá diskutabilný.

1.2 EHSV upozorňuje na to, že pod zámienkou minimálnych pravidiel návrh smernice v skutočnosti zavádza veľmi kompletne represívne opatrenia na boj proti falšovaniu a zjavne tak zachádza ďalej, než povoľuje článok 83 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), o to viac, že sa dotýka súdnej príslušnosti a konaní.

1.3 Pozastavuje sa nad nevyhnutnosťou takéhoto represívneho prístupu, ktorý by mohol vo svojej podstate porušiť základné práva a slobody a ktorého účinnosť spochybňuje, keďže napriek tomu, že bola stanovená minimálna hranica trestu, vynesenie trestu bude vždy podmienené rozličným výkladom podľa právnej tradície jednotlivých členských štátov a vlastným uvážením sudcu.

1.4 Zo všeobecného hľadiska EHSV vyčíta návrhu smernice, že dostatočne nezohľadňuje rozdiely v tradíciách a súdnych systémoch, ako sa vyžaduje v článku 82 ods. 2 ZFEÚ, najmä pokiaľ ide o vplyv jeho ustanovení na individuálne práva a slobody.

1.5 EHSV ako inštitúcia zastupujúca európsku občiansku spoločnosť upriamuje pozornosť na skutočnosť, že páchatelia trestných činov môžu byť občania pôvodne konajúci v dobrej viere, ktorí sa proti svojej vôli stali vlastníkami falošnej meny a potrebujú sa jej zbaviť. EHSV poukazuje na riziko, ktoré by neprímerané ustanovenia predstavovali pre tie osoby, ktoré by sa z obetí nedobrovoľne stali delikventami, a domnieva sa, že po konaní je úmysel hlavným prvkom, ktorý treba zohľadniť, čo sa však v odôvodneniach návrhu smernice dostatočne nezodrazňuje.

1.6 EHSV znepokojuje, že v oblasti konania návrh smernice nestanovuje pre vyšetrovacie orgány, tak ako v prípade vymedzenia sankcií, odstupňovanie prostriedkov podľa závažnosti trestného činu. Taktiež považuje za nevyhnutné, aby sa v návrhu smernice spresnilo, že nástroje vyšetrovania, ktoré sa používajú v prípadoch organizovanej trestnej činnosti, sa smú využiť len v prípadoch najzávažnejších trestných činov.

2. Obsah návrhu

2.1 Tento návrh smernice posilňuje súčasný rámec, ktorého cieľom je trestne stíhať falšovanie peňazí, či už ide o euro alebo o iné meny. Tento návrh, ktorý na území EÚ dopĺňa ustanovenia Ženevského dohovoru z roku 1929 a žiada, aby členské štáty boli zmluvnými stranami tohto dohovoru, nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV, ktoré bolo zmenené rámcovým rozhodnutím z roku 2001 (2001/888/SVV) a ktoré dopĺňa o určité dôležité ustanovenia.

2.2 Snaží sa najmä bojovať proti javu účelového výberu jurisdikcie (tzv. forum shopping), ktorý podľa štúdie vplyvu zjavne využíva stratégia zločineckých sietí pri hľadaní najmenej prísnej legislatívy. Na tento účel sa na základe článku 83 ods. 1 ZFEÚ stanovuje spoločná minimálna dolná hranica trestu na minimálne šesť mesiacov odňatia slobody za výrobu a šírenie falošnej meny (od sumy 10 000 EUR). Zároveň sa maximálny trest minimálne osem rokov odňatia slobody stanovený za výrobu falošnej meny rozšíril aj na jej šírenie (od sumy 5 000 EUR).

2.3 Ak sú trestné činy spáchané v prospech právnických osôb, budú tieto osoby trestané postihmi v rozpätí od vylúčenia z nároku na verejné dávky alebo pomoc po zrušenie.

2.4 Tento návrh sprísňuje aj súčasný rámec, pokiaľ ide o procesné právo. Vyšetrovacie orgány a orgány činné v trestnom konaní budú môcť použiť vyšetrovacie nástroje, ktoré sa používajú v boji proti organizovanému zločinu alebo iným formám závažnej trestnej činnosti. Súdne orgány budú mať okrem iného povinnosť odovzdať vzorky zhabanej sfalšovanej meny na technickú analýzu falzifikátov na účely odhaľovania ďalších falzifikátov v obeh.

2.5 V návrhu sa stanovuje, že každý členský štát, ktorého menou je euro, bude musieť vykonávať univerzálnu jurisdikciu pri trestných činoch súvisiacich s eurom spáchaných mimo Európskej únie, a to buď v prípade, že je páchatel' na jeho území, alebo ak boli v tomto členskom štáte zistené falošné eura súvisiace s daným trestným činom.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Hoci EHSV uznáva, že falšovanie eura, ktorého spôsoby sú čím ďalej, tým zložitejšie a dokonalejšie, je znepokojujúcim javom, proti ktorému treba účinne bojovať, má vážne výhrady voči obsahu a samotnému základu tejto iniciatívy.

3.2 EHSV poukazuje na nedostatok vedeckých dôkazov, o čom svedčí štúdia vplyvu, a nie je preto veľmi presvedčený argumentom „forum shopping“, o ktorý sa Komisia opiera pri vypracovaní svojho návrhu smernice. Zastáva názor, že nie je isté, či rozdiely v úrovni represívnych opatrení v rámci EÚ nejakým spôsobom vysvetľujú nárast falšovania, ani či vnútroštátne práve predpisy v oblasti trestnoprávných postihov určujú prednostný výber miesta konania falšovateľov. Na vysvetlenie umiestnenia tlačiarň falšovaných peňazí treba vziať do úvahy iné, materiálne alebo logistické, faktory.

3.3 Keďže chýba presná analýza, ktorá by potvrdila, že rozdiely v úrovni represívnych opatrení v rámci EÚ poškodzujú presadzovanie práva a justičnú spoluprácu a účinný boj proti falšovaniu v tretích krajinách, EHSV sa zamýšľa nad samotnými dôvodmi vypracovania tohto návrhu smernice.

3.4 EHSV chce okrem iného zdôrazniť, že ustanovenia vypracované na základe týchto argumentov vytvárajú osobitne tvrdý represívny nástroj. Okrem toho, že návrh smernice vymedzuje súbor trestných činov falšovania a stanovuje minimálne, ale aj maximálne tresty, pokiaľ ide o trestný čin rozširovania, zaoberá sa tiež aspektmi súdnej príslušnosti a konaní.

3.5 EHSV sa osobitne pozastavuje nad prítomnosťou týchto posledných ustanovení týkajúcich sa súdnej príslušnosti a konaní, ktoré zachádzajú ďalej, než sa uvádza v dôvodovej správe a než povoľuje článok 83 ods. 1 ZFEÚ, t. j. stanoviť „minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií“. Navyše konštatuje, že tieto ustanovenia, ktoré počítajú s uplatnením mimoriadnych opatrení, majú veľmi veľký represívny dosah, keďže vedú k vytvoreniu univerzálnej jurisdikcie pre trestné činy falšovania týkajúce sa eura, ktorá na základe definície predstavuje výnimku zo všeobecných riešení, a k používaniu vyšetrovacích nástrojov platných pre organizovaný zločin.

3.6 Tento posledný bod je podľa EHSV najproblematickejší. Pri odôvodňovaní použitia nástrojov vyšetrovania uplatňovaných v rámci boja proti organizovanému zločinu sa totiž vôbec nestanovuje žiadne rozlíšenie podľa miery závažnosti trestných činov vymedzených v návrhu smernice. Takéto ustanovenie podľa výboru obsahuje riziko vážneho porušenia zásady proporcionality a ľudských práv⁽¹⁾.

3.7 S cieľom predísť určitým odchýlkam sa EHSV snaží pripomenúť európskemu zákonodarcovi, že je potrebné zohľadniť všetky členské štáty s ich viac-menej nedávnou tradíciou demokracie a vnímaním dodržiavania individuálnych slobôd.

3.8 Všeobecnejšie EHSV pripomína, že vytvorenie európskeho trestnoprávneho priestoru vyžaduje súčasné posilnenie práv na obhajobu, najmä v rámci Eurojustu a Europolu, aby sa splnila požiadavka rešpektovania základných práv zakotvená v zmluvách (článok 67 ods. 1 a článok 83 ods. 3 ZFEÚ).

⁽¹⁾ Ako to mohlo byť v prípade európskeho zatýkacieho rozkazu (pozri v tejto súvislosti: D. Rebut, Droit pénal international, Dalloz, zb. „Précis“, 2012, č.° 516, s. 311)

3.9 EHSV ako inštitúcia zastupujúca európsku občiansku spoločnosť upriamuje pozornosť na skutočnosť, že páchatelia trestných činov môžu byť občania pôvodne konajúci v dobrej viere, ktorí sa proti svojej vôli stali vlastníkami falošnej meny a potrebujú sa jej zbaviť. EHSV poukazuje na riziko, ktoré by neprimerané ustanovenia predstavovali pre tie osoby, ktoré by sa z obetí nedobrovoľne stali delikventami, a domnieva sa, že po konaní je úmysel hlavným prvkom, ktorý treba zohľadniť, čo sa však v odôvodneniach návrhu smernice dostatočne nezdôrazňuje.

3.10 EHSV uznáva, že stupňovanie sankcií stanovené v tomto návrhu podľa výšky zhabanej sumy (najmä článok 5 ods. 2) z časti umožňuje zohľadnenie takýchto prípadov. Ale trvá na svojom názore, že návrh smernice nechráni pred rizikom vážneho porušenia individuálnych slobôd. Zdá sa, že neberie do úvahy rozmanitosť tradícií a súdnych systémov v rámci EÚ, a najmä osobitostí inkvizíčných systémov, v ktorých môžu policajné orgány zadržať obvinenú osobu, aj v prípade menej závažných deliktov, na pomerne dlhú dobu pred tým, než bude postavená pred súd.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Pokiaľ ide o ustanovenie, ktorým sa stanovuje minimálna hranica trestnej sadzby na 6 mesiacov odňatia slobody (článok

5 ods. 4 návrhu) a ktoré je hlavným opatrením návrhu ako reakcia na „forum shopping“, EHSV sa zamýšľa nad jeho užitočnosťou vzhľadom na to, že smernica je určená zákonodarcom a nie sudcom, a teda nemôže vynútiť, aby sa tento trest skutočne uložil. V tejto súvislosti EHSV s potešením konštatuje, že dôvodová správa pripomína zásadu nevyhnutnej individualizácie trestu (zásada Súdneho dvora Európskej únie) a zásadu plne slobodného uváženia sudcu.

4.2 EHSV by tiež rád pripomenul, že stanovenie minimálnej sankcie, i keď nezáväzná, je v rozpore s právnou tradíciou niektorých členských štátov, ktoré stanovujú minimálny trest len vtedy, ak je to povinné.

4.3 Znenie článku 9 návrhu treba zmeniť takto: „V prípade najzávažnejších trestných činov falšovania uvedených v článkoch 3 a 4 členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby osoby, jednotky alebo útvary zodpovedné za vyšetrowanie alebo stíhanie mali prístup k účinným nástrojom vyšetrowania, napríklad k tým, ktoré sa používajú v prípadoch organizovanej trestnej činnosti alebo inej závažnej trestnej činnosti“.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Zavedenie nástroja konvergenencie a konkurencieschopnosti“

COM(2013) 165 final

a na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Ex ante koordinácia plánov zásadných reforiem hospodárskych politík“

COM(2013) 166 final

(2013/C 271/08)

Hlavný spravodajca: **David CROUGHAN**

Európska komisia sa 14. mája 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade — Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Zavedenie nástroja konvergenencie a konkurencieschopnosti“

COM(2013) 165 final

a

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade — Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii – Ex ante koordinácia plánov zásadných reforiem hospodárskych politík“

COM(2013) 166 final.

Predsedníctvo výboru poverilo 16. apríla 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán CROUGHAN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 152 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 Výbor s istými výhradami víta dve oznámenia Komisie na tému „Smerom k rozsiahlej a skutočnej hospodárskej a menovej únii“, a to konkrétne „Zavedenie nástroja konvergenencie a konkurencieschopnosti“⁽¹⁾ a „Ex ante koordinácia plánov zásadných reforiem hospodárskych politík“⁽²⁾. Sú pokračovaním diskusie o dvoch otázkach nastolených v dokumente „Konceptia pre rozsiahlu a skutočnú hospodársku a menovú úniu: Zahájenie európskej diskusie“⁽³⁾, pričom ide o dobudovanie riadiaceho rámca pre koordináciu hospodárskych politík.

1.2 Výbor ľutuje, že poskytujú málo ďalších podrobností o pojmoch, ktoré už boli načrtnuté v koncepcii, čo sťažuje posúdenie.

1.3 Výbor vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že sa tým s pomerne malým výsledným prínosom dodatočne skomplikovala už i tak bohatá agenda nástrojov hospodárskeho

riadenia, ktorá zahŕňa Pakt stability a rastu, fiškálnu dohodu, balík šiestich legislatívnych aktov o správe ekonomických záležitostí, balík dvoch legislatívnych návrhov, stratégiu Európa 2020, európsky semester, ročný prieskum rastu (RPR), správy o mechanizme varovania, národné programy reforiem (NPR), program stability a konvergenčný program, odporúčania pre jednotlivé krajiny, postup pri nadmernom deficite, postup pri makroekonomickej nerovnováhe atď.

1.4 Výbor síce uznáva, že tieto dva návrhy by mohli pomôcť členským štátom, ktoré sa ocitnú v ťažkostiach, zároveň však má obavy, že ich vplyv na oživenie rastu a kapacít v najodkázanejších oblastiach môže byť obmedzený alebo spomalený, pretože hlavným záujmom je, aby boli prijaté opatrenia nevyhnutne prínosné **takisto** pre eurozónu ako celok.

1.5 Výbor sa skepticky stavia k možnosti, že členské štáty odsúhlasia zavedenie nového finančného nástroja na financovanie nástroja konvergenencie a konkurencieschopnosti, a nie je mu jasné, aký by bol jeho prínos v porovnaní so štrukturálnymi fondmi.

⁽¹⁾ COM(2013) 165 final.

⁽²⁾ COM(2013) 166 final.

⁽³⁾ COM(2012) 777 final.

1.6 Výbor si kladie otázku, aký konkrétny prínos bude mať navrhovaná *ex ante* koordinácia pre európsky semester a akú ďalšiu byrokratickú záťaž to bude mať za následok.

1.7 Výbor má obavy, že filtre použité pre *ex ante* koordináciu by mohli negatívne vplývať na členský štát, ktorý zavádza reformné opatrenia, pretože menia relatívnu konkurencieschopnosť v inom členskom štáte.

1.8 Výbor sa domnieva, že vedľajšie účinky zasahujúce iných partnerov prostredníctvom finančných trhov nepatria do *ex ante* koordinácie. Všetko úsilie by malo byť namiesto toho zamerané na vytvorenie bankovej únie.

1.9 Výbor sa domnieva, že návrhy zamerané na prehlbenie hospodárskej a menovej únie majú zásadný význam pre budúcnosť Európskej únie, a preto by sa chcel naďalej zapájať do diskusie a v budúcnosti predkladať návrhy v závislosti od ďalšieho vývoja.

2. Zavedenie nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti

2.1 *Kontext:* V tomto oznámení Komisia navrhuje, aby vzájomne dohodnuté zmluvné dojednania a mechanizmus solidarity boli k dispozícii pre členské štáty eurozóny v ťažkostiach, v ktorých je potrebné zaviesť vnútroštátne štrukturálne reformy na podporu konkurencieschopnosti a rastu, avšak ak by sa tieto reformy nevykonali, malo by to negatívne účinky presahujúce aj do iných členských štátov eurozóny. Bol by to špecifický systém finančnej podpory, ktorá by bola spočiatku financovaná z viacročného finančného rámca (VFR) a prípadne prostredníctvom nového fondu resp. finančného nástroja založeného na hrubom národnom dôchodku (HND), čím by sa rozšírila fiškálna kapacita.

2.2 Výbor sa domnieva, že je ťažké posúdiť opodstatnenosť návrhu nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti bez konkrétneho vyčíslenia navrhovaného objemu alebo akéhokoľvek posúdenia prijateľnosti takéhoto fondu z pohľadu členských štátov. Návrh, že fond by mal byť prvotne financovaný z viacročného finančného rámca naznačuje, že by mal malý objem a nevýrazný vplyv.

2.3 Vzhľadom na veľké ťažkosti pri rokovaniach o VFR na roky 2014 – 2020 sa výbor skepticky stavia k možnosti, že členské štáty budú súhlasiť s cieľom zaviesť nový finančný nástroj na dosiahnutie väčšej fiškálnej kapacity založený na HND na financovanie nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti.

2.4 Výbor súhlasí s tým, že vzájomne prospešný mechanizmus urýchľovania konvergenzie môže byť prínosný, ale spochybuje nutnosť zavedenia nového nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti, keď nie je jasné, akú by mal pridanú hodnotu v porovnaní s existujúcou podporou zo štrukturálnych fondov, ako sú Kohézny fond alebo Európsky sociálny fond (ESF).

2.5 Zmluvný charakter navrhovaného nástroja sa zdá byť trochu odlišný od zmluvného charakteru, ktorý už má čerpanie štrukturálnych fondov. Bolo by potrebné uviesť niekoľko konkrétnych príkladov, na aké druhy projektov s vedľajšími účinkami zasahujúcimi iných partnerov by sa uplatňoval a v čom by spočívali rozdiely oproti projektom už financovaným z iných fondov. EHSV sa obáva, že zlyhanie vybraných projektov v rámci nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti by mohlo mať ďalšie dôsledky pre financovanie projektov schválených v rámci NPR. Je dôležité, aby mal tento navrhovaný nástroj preukázateľný prínos a nemal za následok ďalšiu vrstvu byrokracie.

2.6 Nástroj konvergenzie a konkurencieschopnosti je koncipovaný ako nástroj pre eurozónu, kde má väčšia hospodárska konvergenca zásadný význam pre fungovanie eurozóny. Vzhľadom na pravdepodobne malý objem fondu výbor navrhuje, aby bol špecificky zameraný na tie členské štáty v eurozóne, ktoré sa ocitnú v ťažkostiach, pričom by sa nevyučovala možnosť podporovať projekty s mimoriadne pozitívnym cezhraničným dosahom. Mal by sa zamerať najmä na tie krajiny, ktorých hospodárska nerovnováha je považovaná za obzvlášť veľké nebezpečenstvo pre fungovanie eurozóny. Nie je jasné, prečo by mali byť členské štáty zapojené do programu makroekonomických úprav vylúčené z tejto formy podpory, keďže preukázateľne práve ony najviac potrebujú finančnú pomoc.

2.7 Ak bude európsky semester fungovať podľa plánu a odporúčania pre jednotlivé krajiny budú predmetom vnútroštátnej parlamentnej diskusie, potom bude potrebné prijať nevyhnutné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že národná vláda, ktorá podpíše zmluvnú dohodu podľa tohto návrhu nástroja konvergenzie a konkurencieschopnosti, ju v parlamente najprv prerokuje podľa bežného postupu platného v tomto členskom štáte rovnako, ako sa môže diskutovať o ktoromkoľvek programe štrukturálnych fondov. Komisia by mohla byť vyzvaná na diskusiu alebo príspevok v národných, resp. miestnych orgánoch. Do diskusií by bolo vhodné zapojiť občiansku spoločnosť vrátane sociálnych partnerov, podobne ako v prípade iných spoločných projektov EÚ a národných vlád. Je potrebné stanoviť dostatočne dlhú lehotu na to, aby sa parlamenty a občianska spoločnosť vrátane sociálnych partnerov mohli zapojiť do tohto procesu.

3. *Ex ante* koordinácia plánov zásadných reforiem hospodárskych politík

3.1 *Kontext:* V tomto oznámení Komisia informuje, že koncepcia *ex ante* koordinácie plánov zásadných reforiem hospodárskych politík bola zavedená Zmluvou o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii. Súčasný rámec EÚ pre hospodársky dohľad zahŕňa postup koordinácie hospodárskych politík, no **nezabezpečuje štruktúrované *ex ante* rokovania o plánoch zásadných hospodárskych reforiem ani ich koordináciu**. Toto oznámenie je príspevkom k diskusií medzi zainteresovanými stranami, najmä Európskym parlamentom, členskými štátmi a národnými parlamentmi, o spôsoboch realizácie *ex ante* koordinácie.

3.2 Výbor zastáva názor, že akékoľvek zmysluplné zlepšenie koordinácie hospodárskej politiky je žiaduce a v eurozóne je nutnosťou. Výbor preto víta oznámenie, hoci konštatuje, že koordinácia jednotlivých politik členských štátov je veľmi vzdialená od skutočného hospodárskeho riadenia. Je ťažké posúdiť návrhy, keďže v oznámení sa dostatočne podrobne nešpecifikuje, v čom spočívajú „zásadné reformy hospodárskych politik“. Čo je pokladané za zásadné a čo za menej zásadné? Vymenované kľúčové reformy, ktoré sa majú posúdiť, zahŕňajú takmer každý aspekt jednotného trhu, vrátane finančnej a fiškálnej udržateľnosti.

3.3 Výbor si kladie otázku, v čom bude spočívať **podstatný** rozdiel medzi touto novou iniciatívou na koordináciu zásadných ekonomických reforiem a národnými programami reforiem (NPR) a odporúčaniami pre jednotlivé krajiny, ktoré sú súčasťou európskeho semestra. Musí mať preukázateľnú pridanú hodnotu v rámci už i tak preplneného rozvrhu európskeho semestra. So zreteľom na transparentnosť a jednoduchosť by bolo tiež dôležité nepridávať ďalšiu vrstvu dohľadu atď. Výbor sa domnieva, že tento proces musí byť začlenený do európskeho semestra a do národných programov reforiem, ktoré treba posilniť. *Ex ante* koordinácia by mohla byť konkrétnym spôsobom, ako tento cieľ dosiahnuť.

3.4 Výbor uznáva, že v rámci tohto nového návrhu môže byť prospešné, aby po dohode s členským štátom o príslušných odporúčaníach pre jednotlivé krajiny Komisia a Rada navrhli úpravy reformných plánov členského štátu, ak sa očakáva, že plánovaná realizácia by mohla mať negatívny vplyv na hospodársku a menovú úniu alebo iné členské štáty. Avšak v záujme **demokratickej legitimity** tento postup rešpektuje rozhodovacie právomoci štátov a **rozhodnutie o pláne reforiem ostáva na samotnom členskom štáte**. Je potrebné zabezpečiť účasť národných parlamentov a občianskej spoločnosti vrátane sociálnych partnerov na konzultáciách a vyhradiť na ňu dostatok času. Zároveň je potrebné dohliadať na to, aby národné parlamenty prijali konečné rozhodnutia týkajúce sa uskutočňovania reforiem. Výbor sa obáva, že tento odkaz na demokratickú legitimitu je skôr zdanlivý než skutočný, keďže v rámci postupu pri nadmernej nerovnováhe sa môžu uvaliť sankcie, ak Rada dospeje k záveru, že členský štát neprijal odporúčané nápravné opatrenia.

3.5 Účelom *ex ante* koordinácie je maximalizovať pozitívne vedľajšie účinky plánov zásadných hospodárskych reforiem jedného členského štátu presahujúce do iných členských štátov a minimalizovať záporné vedľajšie účinky. Navrhuje sa systém troch filtrov založený na hlavných kanáloch šírenia týchto presahujúcich účinkov. Výbor ich vníma s určitými obavami.

3.6 Prvým filtrom je obchod a konkurencieschopnosť. Ak členský štát prijme úspešné reformné opatrenia na zlepšenie svojho postavenia v hospodárskej súťaži, nie je vylúčené, že toto zlepšenie bude na úkor ostatných členských štátov. V oznámení by sa malo podrobne vysvetliť, za akých podmienok by Komisia zasiahla, aby odradila členský štát od zavádzania takých opatrení. Ide tu teda iba o jednostranný prístup? Adresovala by Komisia odporúčania členskému štátu, ktorý v minulosti prijal opatrenia na zlepšenie svojej konkurencieschopnosti, v dôsledku ktorých teraz vznikajú výrazné prebytky škodlivé pre eurozónu?

3.7 Výbor má vážne pochybnosti o opodstatnenosti druhého filtra, ktorým sú vedľajšie účinky zasahujúce iných partnerov prostredníctvom finančných trhov. Výbor sa domnieva, že by bolo oveľa efektívnejšie, ak by sa všetky dostupné zdroje sústredili do vytvorenia fungujúcej bankovej únie podľa plánu.

3.8 Tretí filter – politicko-ekonomické aspekty a „nesúhlas s reformou v danom štáte“, si vyžaduje vysvetlenie. Hrozí, že ohlásené vzájomné učenie sa a výmena osvedčených postupov – hoci sú samy osebe cenným nástrojom – budú rovnako neúčinné ako Lisabonská agenda.

3.9 Výbor sa domnieva, že rozhodnutie, aby reformy spadajúce do *ex ante* koordinácie mali zahŕňať oblasti, kde EÚ nemá právomoc, si vyžaduje presvedčivejšie argumenty. Uvádzaný obranný argument, že rozhodnutie zostáva plne na členskom štáte, je slabý so zreteľom na spomenutý postup pri makroekonomickej nerovnováhe.

3.10 *Ex ante* koordinácia by mala mať aj sociálny rozmer zameraný najmä na vplyv zásadných ekonomických reforiem na mieru nezamestnanosti.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom ku komplexnému európskemu rámcu v oblasti on-line hazardných hier“

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Spravodajkyňa: **Daniela RONDINELLI**

Európska komisia sa 19. decembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom ku komplexnému európskemu rámcu v oblasti on-line hazardných hier“

COM(2012) 596 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) prijal 122 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV potvrdzuje a opätovne zdôrazňuje to, čo už vyjadril vo svojom stanovisku ⁽¹⁾ k zelenej knihe o online hazardných hrách na vnútornom trhu ⁽²⁾, a vyjadruje ľútosť, že Komisia prijala len časť jeho záverov. Konštatuje najmä, že boj proti ilegálnym hrám, ktoré predstavujú hlavnú hrozbu v oblasti ochrany spotrebiteľov, nie je prioritou oznámenia.

1.2 EHSV žiada Komisiu, aby medzi priority, na ktoré chce oznámenie priniesť odpoveď, zaradila aj vytváranie nových a ochranu existujúcich pracovných miest v odvetví, ich kvalitu a prípadné straty pracovných miest v tradičných herniach spôsobené prevádzkovaním online hazardných hier.

1.3 Online hazardné hry prispievajú k zvyšovaniu výnosu z daní členských štátov. Financovanie prospešných vecí prostredníctvom štátnych lotérií a herní podporuje aktivity v oblasti dobročinnosti, športu, propagácie cestovného ruchu, zachovania kultúrneho, umeleckého a archeologického dedičstva. EHSV sa domnieva, že všetky opatrenia na európskej úrovni v oblasti hier by mali byť zamerané na európsky sociálny model, ktorý občanom poskytne možnosť zabávať sa zdravým a vyváženým spôsobom.

1.4 EHSV vyjadruje veľké obavy v súvislosti s vysokým rizikom pre verejné zdravie, ktoré so sebou prinášajú hazardné hry. V tejto súvislosti potvrdzuje svoju žiadosť adresovanú

Komisii, aby na celom území EÚ vykonávala prieskum a monitorovanie chorobných závislostí od online hier a odporúča členským štátom, aby časť príjmov z daní použili na financovanie osvetových kampaní, preventívnych opatrení a liečbu hráčskej závislosti.

1.5 EHSV víta rozhodnutie Komisie uskutočňovať lepšiu administratívnu spoluprácu a výmenu informácií, skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi a regulačnými orgánmi.

1.6 EHSV súhlasí s cieľom Komisie, aby každý členský štát mal vlastný regulačný orgán, ktorý bude mať jasné kompetencie a bude zabezpečovať úzku spoluprácu s rovnakými orgánmi v iných členských štátoch.

1.7 EHSV pokladá za nevyhnutné hľadať rovnováhu medzi vysoko technologickou, a teda cezhraničnou povahou tohto odvetvia a súvisiacimi rizikami v oblasti verejného a spoločenského poriadku, zákonnosti, transparentnosti a zdravia občanov prostredníctvom závažnejších iniciatív, než sú navrhnuté odporúčania Komisie.

1.8 EHSV berie na vedomie, že v súčasnom období nemožno očakávať právne predpisy EÚ pre oblasť online hazardných hier. Výbor síce podporuje iniciatívy, ktoré navrhuje Komisia v záujme účinnej spolupráce medzi členskými štátmi, želá si však, aby sa v niektorých oblastiach, kde sú právomoci spoločné, pôsobilo pomocou účinnejších regulačných nástrojov,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 85.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

podľa možností smerníc, s cieľom chrániť spotrebiteľov a najzraniteľnejšie skupiny, bojovať proti ilegálnym prevádzkovateľom a proti praniu špinavých peňazí.

Tým by sa vytvoril minimálny súbor spoločných noriem na ochranu spotrebiteľov. Členské štáty musia i naďalej mať možnosť, ak to uznajú za vhodné, zaviesť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov na vnútroštátnom trhu alebo ďalej uplatňovať už existujúce priaznivejšie predpisy⁽³⁾.

EHSV preto vyzýva Komisiu, Európsky parlament a Radu, aby v súlade so zásadou subsidiarity prijali opatrenia v týchto oblastiach:

- ochrana spotrebiteľov a zdravia a bezpečnosti občanov, najmä maloletých osôb a zraniteľných skupín,
- zodpovedná reklama,
- opatrenia na boj proti podvodným stávkam v oblasti športu,
- záruka legálnosti a transparentnosti online hier v rámci úsilia členských štátov zaviesť primerané sankcie, ktoré v prípade porušenia predpisov predpokladajú zablokovanie, uzatvorenie, zabavenie alebo odstránenie nelegálnych internetových stránok.

1.9 EHSV s uspokojením konštatuje, že Komisia vyhovelá jeho požiadavke rozšíriť oblasť pôsobnosti smernice o pranie špinavých peňazí na všetky formy hazardných hier⁽⁴⁾.

1.10 EHSV víta zámer Komisie preskúmať možnosti, ktoré ponúka nariadenie o využívaní IMI⁽⁵⁾, a dúfa, že sa tým zlepší administratívna spolupráca medzi vnútroštátnymi regulačnými orgánmi a výmena osobných údajov medzi príslušnými vnútroštátnymi a európskymi orgánmi.

1.11 EHSV sa domnieva, že hodnotenie, ktoré uskutočnila Komisia so zreteľom na možnosť výmeny osobných údajov medzi členskými štátmi, bude pozitívne, pretože veľké množstvo údajov, ktoré operátori zaznamenávajú, sa môže navzájom vymieňať a porovnávať, čím sa uľahčí kontrola zo strany príslušných úradov.

⁽³⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 85 (závery: body 1.3 a 1.6).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Informačný systém vnútorného trhu.

1.12 EHSV sa pokladá za veľmi dôležité, aby členské štáty spolu s regulačnými orgánmi organizovali osvetové a informačné kampane pre spotrebiteľov s cieľom nasmerovať ich dopyt na legálne online hry. Túto činnosť by mali dopĺňať opatrenia na boj proti ilegálnym prevádzkovateľom, ako aj zverejňovanie čiernych a/alebo bielych listín zostavených vnútroštátnymi regulačnými orgánmi s cieľom umožniť spotrebiteľom lepšie rozpoznať povolené stránky, na ktorých by bolo zobrazené logo vnútroštátneho regulačného orgánu na hlavnej stránke stávkovej spoločnosti, a ilegálne stránky.

1.13 V záujme ochrany spotrebiteľov EHSV žiada, aby mal software používaný v online hazardných hrách minimálnu spoločnú certifikáciu EÚ od externých špecializovaných subjektov, pre ktorú by boli použité rovnaké parametre a normy. Okrem toho vyzýva Komisiu, aby spoločne s členskými štátmi prijala minimálnu európsku normu pre informatické platformy hazardných hier, a vyzýva členské štáty, aby vykonali opatrenia na ochranu osobných údajov hráčov a povolili len také platobné prostriedky, ktoré poskytujú najlepšie záruky, pokiaľ ide o bezpečnosť a sledovateľnosť finančných transakcií spojených s online hrami.

1.14 EHSV hodnotí veľmi pozitívne, že Komisia iniciovala zriadenie skupiny expertov na online hazardné hry na výmenu skúseností a osvedčených postupov v boji proti počítačovej kriminalite, pretože predstavuje, aj keď len v počiatočnom štádiu, užitočný nástroj na nadväzovanie účinnej spolupráce medzi členskými štátmi. EHSV dúfa, že táto skupina, ktorá má v súčasnosti neformálnu podobu, sa zmení na subjekt s jasnými právomocami a úlohami.

1.15 EHSV súhlasí s Komisiou, že je potrebné, aby členské štáty umožnili vhodne vyškoliť sudcov v problematike podvodov a prania špinavých peňazí prostredníctvom hazardných hier.

1.16 EHSV vyzýva Komisiu, aby prehodnotila a aktualizovala právne predpisy pre oblasti stanovené v oznámení a zohľadnila vývoj, pokiaľ ide o implementovanie právnych predpisov členskými štátmi, teda to, čo a ako členské štáty implementovali, aké výsledky sa dosiahli na úrovni členských štátov.

1.17 EHSV požaduje, aby členské štáty dali Komisii mandát rokovať a aktívne podporovať návrh na medzinárodný dohovor o ochrane a podpore športovej integrity, o ktorej sa začne rokovať v rámci Rady Európy.

2. Úvod

2.1 Oznámenie spája potrebu dodržiavania európskych právnych predpisov v oblasti voľného poskytovania služieb s ochranou osobitných kategórií.

2.2 Využívanie telematických nástrojov s priamym prístupom na internet umožnilo výrazne častejšie hranie online hazardných hier, ktorých obľúbenosť sa rýchlo zvyšuje. V EÚ priniesli v roku 2011 všetky online hazardné hry v 27 členských štátoch zisk 9,3 miliardy eur, čo zodpovedá 10,9 % európskeho trhu s hazardnými hrami, a do roku 2015 sa predpokladá jeho zvýšenie na 13 miliárd eur.

2.3 Vďaka využívaniu internetu môže európsky občan v krajine svojho bydliska reálne využívať služby poskytované jedným alebo viacerými operátormi s licenciou v inej krajine, ktorou môže byť členský štát EÚ alebo iná krajina. Túto situáciu extrateritoriálnej a medzinárodnej povahy nemôže riešiť len jeden členský štát. Je tu potrebný integrovaný prístup a väčšia spolupráca. Na zaistenie občanov a spotrebiteľov je veľmi dôležité prijať spoločnú definíciu pojmu nelegálna hra. Je potrebné pripomenúť, že nepovolená ponuka hry v krajine bydliska hráča je nezákonná bez ohľadu na to, či ju ponúka prevádzkovateľ so sídlom alebo licenciou v členskom štáte EÚ alebo v tretej krajine ⁽⁶⁾. Rovnako je ilegálnym ten prevádzkovateľ, ktorý nie je regulovaný a nepodlieha kontrole.

2.4 Pokiaľ ide o rozlišovanie medzi „nepovoleným prevádzkovateľom“ a „ilegálnym prevádzkovateľom“ odkazujeme na poznámku 15 oznámenia Komisie.

2.5 Je pozitívne, že Komisia vytvorila skupinu expertov pre hazardné hry a výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi, na skúmanie problémov vyplývajúcich z nezákonného a ilegálneho využívania hazardných hier, na špecifické a aktualizované školenia sudcov, lepšie informovanie spotrebiteľov a zvýšenie zákonnej ponuky.

2.6 Tieto opatrenia sú prvou etapou boja proti prevádzkovateľom, ktorí konajú nelegálne, a tým prispievajú k podvodu, zločinom a praniu špinavých peňazí.

⁽⁶⁾ V záveroch španielskeho predsedníctva Rady EÚ z 11. mája 2010 (9495/10) sa stanovuje, že nezákonnými on-line hrami sú tie hry, ktoré sú poskytované bez povolenia alebo sú v rozpore so zákonmi danej krajiny, a že prevádzkovatelia on-line hazardných hier teda musia dodržiavať platné predpisy štátu, v ktorom ponúkajú svoje služby.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1 V oznámení sa poukazuje na odlišnosť vnútroštátnych právnych predpisov a navrhujú sa prioritné opatrenia členských štátov a EÚ, spolupráca a kooperácia medzi členskými štátmi a uvádzajú sa možné opatrenia a odporúčania, ako aj koordinácia a administratívna integrácia medzi členskými štátmi.

3.2 Hlavným cieľom je zaručiť dodržiavanie a uplatňovanie európskych právnych predpisov vo vnútroštátnych právnych predpisoch prostredníctvom priamych opatrení a odporúčaní členským štátom. S týmto cieľom Komisia:

- uľahčí administratívnu spoluprácu a výmenu informácií medzi regulačnými orgánmi hazardných hier v členských štátoch,
- preskúma možné postupy blokovania nelegálnych internetových stránok,
- podporí legálny trh s hazardnými hrami aj prostredníctvom dialógu s tretími krajinami,
- bude chrániť spotrebiteľov, osobitne maloletých a zraniteľné skupiny, aj tým, že bude preverovať nástroje kontroly prístupu na internet,
- preskúma dôsledky závislosti od hazardných hier na európskej úrovni,
- posúdi výkon trhu v oblasti služieb online hazardných hier,
- prijme odporúčania týkajúce sa najlepších postupov pri prevencii ovplyvňovania výsledkov zápasov na účely stávk a v boji proti takémuto ovplyvňovaniu.

3.3 Komisia sa domnieva, že je v záujme členských štátov uskutočňovať účinnú politiku boja proti podvodu a praniu špinavých peňazí a ochrany športovej integrity proti ovplyvňovaniu športových podujatí, zápasov a pretekov aj prostredníctvom výmeny skúseností v oblasti kriminality a informačných sietí.

4. Pripomienky

4.1 Súlad vnútroštátnych regulačných rámcov s právom EÚ

4.1.1 EHSV predovšetkým dôrazne vyjadruje veľké obavy v súvislosti s rastúcim šírením online hazardných hier a geometrickým zvyšovaním ponuky hier, ktorá oslovuje stále väčší počet občanov, čo má vážne dôsledky pre rodinné rozpočty. Preto je potrebné účinne zabrániť rôznym formám reklamy, predovšetkým reklame v televízii, na internete a v dopravných prostriedkoch.

4.1.2 Poskytovanie a využívanie cezhraničných ponúk hazardných hier je hospodárskou činnosťou, ktorá spadá do rámca voľného pohybu na vnútornom trhu (článok 56 ZFEÚ). Článok 52 prvý odsek však pripúšťa obmedzenia slobody poskytovať služby, ktorá je zaručená v článku 56, z dôvodu verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia.

4.1.3 EHSV pripomína, že členské štáty majú hlavnú právomoc na organizovanie a regulovanie hazardných hier na svojom území. Hry sú činnosťou, ktorá je pre spotrebiteľov potenciálne veľmi nebezpečná, a rovnako môžu byť využívané na trestnú činnosť, ako je napríklad pranie špinavých peňazí, ak nie sú vhodne regulované právnymi predpismi alebo ak tieto predpisy nie sú dôsledne uplatňované. Aj keď hazardné hry spadajú pod voľné poskytovanie služieb podľa článku 49 ES (7), vzhľadom na rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi nie je v súčasnosti možné v tejto súvislosti prijať právny predpis EÚ o online hazardných hrách. EHSV síce podporuje iniciatívy, ktoré navrhuje Komisia v oblasti účinnej spolupráce medzi členskými štátmi, želá si však, aby sa v niektorých oblastiach (pozri bod 1.8) pôsobilo pomocou účinnejších regulačných nástrojov, podľa možností smerníc, s cieľom chrániť spotrebiteľov a najzraniteľnejšie skupiny, bojovať proti ilegálnym poskytovateľom a proti praniu špinavých peňazí.

4.1.4 Podľa rozsiahlej ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ sa obmedzenie hazardných hier môže zdôvodniť takými vážnymi dôvodmi verejného záujmu, ako sú ochrana spotrebiteľa a predchádzanie podvodom a nabádanie občanov k nadmerným výdavkom na hry (8). Členské štáty môžu obmedziť alebo limitovať cezhraničnú ponuku všetkých alebo určitých druhov služieb online hazardných hier z dôvodov sledujúcich všeobecný záujem, ktorých zámerom je ochrana v súvislosti s hazardnými hrami (9).

(7) Rozsudky Súdneho dvora: z 19.7.2012, vec C-470/11, SIA Garkalns, bod 24, nezverejnené; z 8.9.2010 vec C-316/07, C-358/07 až C-360/07, C-409/07 a C-410/07, Stoß a ďalší.

(8) Rozsudky Súdneho dvora: z 19.7.2012, vec C-470/11, SIA Garkalns, bod 39; vec C-46/08 Carmen Media Group, bod 55.

(9) Vec Liga Portuguesa de Futebol C-42/07 alebo Anomar C-6/01.

4.1.5 Poskytovanie hazardných hier nepodlieha jednotným právnym predpisom v EÚ a vnútroštátne právne predpisy sú značne odlišné, čo je spôsobené kultúrnymi, sociálnymi a historickými špecifikami jednotlivých krajín. Niektoré štáty online hry zakazujú, iné povoľujú len niektoré hry a ďalšie majú monopol jedného verejného prevádzkovateľa alebo súkromného prevádzkovateľa na základe výlučného práva. Vzhľadom na to, že neexistujú aktuálne údaje o situácii v jednotlivých členských štátoch (10), EHSV žiada Komisiu, aby situáciu v rámci členských štátov zmapovala.

4.1.6 Ako objasnila judikatúra Súdneho dvora EÚ, členské štáty, ktoré sa rozhodnú pre kontrolovanú liberalizáciu tohto odvetvia, môžu legitímne (na základe administratívneho povolenia) zaviesť koncesionársky režim, ktorý bude založený na objektívnych a transparentných kritériách, nediskriminujúcich na základe štátnej príslušnosti (11).

4.1.7 Pri online hazardných hrách neexistuje priamy vzťah medzi spotrebiteľom a prevádzkovateľom, čo zvyšuje nebezpečenstvo podvodu zo strany prevádzkovateľov na úkor spotrebiteľov (12). Dostupnosť ponuky ilegálnych, a teda nekontrolovaných hazardných hier predstavuje pre spotrebiteľov vážnu hrozbu. Dôsledné uplatňovanie opatrení na boj proti ilegálnym prevádzkovateľom členskými štátmi teda poskytuje základné záruky a je tým najlepším nástrojom na ochranu spotrebiteľov.

4.1.8 Členské štáty môžu slobodne stanoviť ciele svojej politiky v oblasti hazardných hier a určiť úroveň ochrany. Zavedené obmedzenia však musia spĺňať podmienky judikatúry Súdneho dvora EÚ, musia byť primerané, nie diskriminačné, a musia byť v súlade so systematicky a koherentne uplatňovanou politikou.

4.1.9 Keďže jednotlivé členské štáty majú rôzne právne predpisy a regulovanie online hazardných hier na úrovni EÚ je v súčasnosti nemožné, je potrebná aproximácia týchto právnych predpisov a pomoc členským štátom pri zabezpečení dodržiavania platných predpisov, aby sa zaručila väčšia právna istota v oblasti ochrany spotrebiteľov, maloletých a zraniteľných skupín, reklamy a boja proti praniu špinavých peňazí. Členské štáty by mali byť stimulované k výmene osvedčených postupov v boji proti ilegálnym prevádzkovateľom.

(10) Štúdia o hazardných hrách na vnútornom trhu EÚ, ktorú uskutočnil Švajčiarsky ústav komparatívneho práva (2006), http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

(11) Rozsudok Súdneho dvora z 24.1.2013, spojené veci C-186/11 a C-209/11 Stanleybet International LTD a ďalší, bod 47.

(12) Rozsudok Súdneho dvora z 8.9.2009, vec C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional a ďalší.

4.1.10 Podľa zásady subsidiarity musí EÚ zasiahnuť v prípade, ak jej zásah znamená zlepšenie a je zaručene prínosom pre regulačné systémy členských štátov. Vzhľadom na špecifiká odvetvia a zmeny súvisiace s využívaním internetu sa EHSV domnieva, že tieto kroky EÚ by sa mali konkrétne zrealizovať v dlhodobej spolupráci medzi členskými štátmi a podpore osvedčených postupov v boji proti ilegálnym prevádzkovateľom, kde sú potrebné nadnárodné opatrenia.

4.2 Administratívna spolupráca a účinné presadzovanie predpisov

4.2.1 EÚ musí posilniť kontrolu, administratívnu spoluprácu a účinné presadzovanie právnych predpisov o online hazardných hrách a členské štáty musia spolupracovať na dosiahnutí tohto cieľa.

4.2.2 Aby sa podporila kontrola a zaručila ochrana osobných údajov, je potrebné dať k dispozícii a vymieňať si skúsenosti so spracovaním osobných údajov, ktoré prevádzkovatelia zaznamenávajú. Treba povzbudzovať administratívnu spoluprácu medzi členskými štátmi prostredníctvom výmeny všeobecných informácií a najlepších postupov s cieľom podeliť sa o všeobecné informácie a skúsenosti a budovať vzájomnú dôveru a spoločný záujem.

4.2.3 Certifikácia informačných platforiem online hier na vnútroštátnej úrovni je zárukou dohľadu na trhom s hazardnými hrami. Je dôležité zabezpečiť lepšiu spoluprácu medzi členskými štátmi a v každom členskom štáte vytvoriť vlastný regulačný orgán pre online hazardné hry, ktorý bude mať jasné kompetencie a bude zabezpečovať úzku spoluprácu s rovnakými orgánmi na úrovni EÚ.

4.2.4 Treba vyhodnotiť súlad vnútroštátnych politík s právnymi predpismi a judikatúrou EÚ a transparentnosť a nediskriminačnú povahu schém udeľovania licencií. V prípade nevhodnosti bude potrebné začať konania o porušovaní právnych predpisov.

4.2.5 EHSV sa domnieva, že preventívne a represívne opatrenia, ktoré členské štáty prijali k dnešnému dňu na boj proti online hazardným hrám poskytovaným prevádzkovateľmi bez licencie, t. j. ilegálnymi prevádzkovateľmi, nie sú na boj proti tomuto javu postačujúce. Preto odporúča vytvoriť na úrovni členských štátov právny rámec zásad, ktorý zaručí legálnosť a transparentnosť internetových stránok a ktorý umožní identifikáciu ilegálnych internetových stránok⁽¹³⁾ a ich zápis na „čiernu listinu“; identifikáciu internetových stránok povolených na základe právnych predpisov určitého členského štátu a ich zápis na „bielu listinu“; zablokovanie, uzatvorenie, zabavenie alebo odstránenie nelegálnych stránok; zablokovanie finančných

tokov z takýchto stránok a na ne; zákaz obchodných oznámení a reklám na nelegálne hry.

4.3 Spotrebiteľia

4.3.1 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že na jeho požiadavku adresovanú Komisii a členským štátom týkajúcu sa dôsledných opatrení na účinný boj proti ilegálnym prevádzkovateľom, ktorí predstavujú pre spotrebiteľov veľkú hrozbu, sa v oznámení Komisie nereaguje. Preto požaduje, aby boli čo najskôr prijaté dôsledné opatrenia na uplatňovanie osvedčených postupov v oblasti prevencie a boja proti prevádzkovaniu ilegálnych hier.

4.3.2 Komisia plánuje prijať v roku 2013 odporúčanie o ochrane spotrebiteľov a zodpovednej reklame na hazardné hry a vymedzuje štyri oblasti zamerania opatrení, ktorých cieľom je: odradiť spotrebiteľov od neregulovaných a potenciálne škodlivých ponúk; chrániť maloletých pred prístupom k internetovým stránkam ponúkajúcim hazardné hry; chrániť iné zraniteľné skupiny a predchádzať vzniku zdravotných problémov v súvislosti s hazardnými hrami. V súvislosti s týmto odporúčaním EHSV vyzýva Komisiu, aby do neho zahrnula aj osvedčené postupy v oblasti prevencie a boja proti ilegálnym hrám. Najskôr však musia členské štáty vyhodnotiť, ktoré formy hazardných hier sú pre spotrebiteľov najškodlivejšie.

4.3.3 EHSV oceňuje, že v oznámení sa venuje pozornosť ochrane spotrebiteľov a skupinám zraniteľných osôb v súvislosti s reklamou a chorobnou závislosťou od hier. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné prijať opatrenia zabezpečujúce vysokú úroveň ochrany, a konštatuje, že plánované nástroje sú veľmi málo účinné, a preto odporúča prijať nástroje záväznejšej povahy. Dostupná ponuka ilegálnych hier totiž vzhľadom na svoju nekontrolovateľnosť a nebezpečnosť predstavuje pre spotrebiteľov veľkú hrozbu, a preto EHSV požaduje, aby členské štáty stanovili prísne opatrenia na boj proti ilegálnym prevádzkovateľom, ktorí nerešpektujú vnútroštátne právne predpisy, ktoré sú prvou a najlepšou zárukou ochrany spotrebiteľov.

4.3.4 Komisia by v rámci svojej činnosti mala hlavne zaručiť, aby členské štáty v plnom rozsahu vykonávali svoje právomoci a prebrali na seba zodpovednosť, a pre všetkých prevádzkovateľov s povolením poskytovať tento druh služby v celej EÚ stanoviť právny rámec, ktorým sa predídne problematickým hazardným hrám a zavedie sa veková hranica pre prístup k akýmkoľvek hrám, zakáza sa hry na úver v prípade najnebezpečnejších stávkových hier (online kasíno, stávkovanie na rozpätie, burza stávok) a zakáže sa reklama zameraná na maloleté osoby a zraniteľné skupiny.

⁽¹³⁾ COM(2010) 673 final, 22. novembra 2010, Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade — Stratégia vnútornej bezpečnosti EÚ: päť krokov k bezpečnejšej Európe.

4.3.5 EHSV požaduje, aby Komisia a členské štáty na svojom území účinne a dôrazne konali proti ponuke ilegálnych hier. Požaduje, aby členské štáty prijali opatrenia ako napríklad vytvorenie „čiernej listiny“ a zablokovanie ilegálnych internetových stránok, stanovenie bezpečných a sledovateľných foriem platby, zablokovanie finančných operácií, ako aj úplný zákaz ilegálnej reklamy. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že účinnosť týchto opatrení v mnohom závisí od ich spoločného uplatňovania, ktoré zvýši ich pôsobenie proti ilegálnym prevádzkovateľom.

4.3.6 Žiaduce je, aby sa v každom členskom štáte vytvoril regulačný orgán, ktorý bude mať špecifické právomoci na monitorovanie a zabezpečovanie vykonávania európskych a vnútroštátnych právnych predpisov o ochrane spotrebiteľov a boji proti ilegálnym hrám. Existencia vnútroštátnych regulačných orgánov je základným predpokladom koordinovania a účinnej administratívnej spolupráce. Členské štáty musia dbať na to, aby ich regulačné systémy, vytvorené na základe špecifických vnútroštátnych podmienok a právneho rámca, dokázali zabezpečiť vykonávanie týchto predpisov. EHSV dúfa, že každý členský štát poverí svoj regulačný orgán úlohou stanoviť kritériá udeľovania licencií v rámci svojho trhu.

4.3.7 Spotrebiteľia v EÚ musia byť schopní rozlišovať v každom členskom štáte medzi ilegálnymi a legálnymi stránkami aj kvôli sťažnostiam. V tejto súvislosti EHSV odporúča, aby každý členský štát všetkým prevádzkovateľom s povolením poskytovať online hry nariadil, aby na svojich internetových stránkach jasne a natrvalo uviedli číslo povolenia a vyhlásenie vnútroštátneho regulačného orgánu, v ktorom bude uvedené, že prevádzkovateľ má licenciu pre príslušný členský štát.

4.3.8 EHSV požaduje, aby bola prijatá čo možno najširšia právna záruka ochrany maloletých osôb, ktorá poskytne vhodné nástroje na overenie veku a zabezpečí jeho účinnú kontrolu zo strany prevádzkovateľov. Rodičia musia byť informovaní o rizikách spojených s používaním internetu a kontrole softvéru v domácnosti. Prijat by sa mali vhodné opatrenia na ochranu zraniteľných osôb, ktoré trávajú veľa času doma, ako sú dôchodcovia, ženy v domácnosti a nezamestnaní.

4.3.9 Súčasná kríza privádza stále väčší počet osôb k online hrám v klamnej nádeji, že si výhrou ľahko vyriešia svoje ekonomické problémy, čo však so sebou prináša veľké nebezpečenstvo straty psychickej rovnováhy, pretože to vytvára závislosť a posadnutosť. Na boj proti týmto chorobným stavom EHSV odporúča, aby sa časť príjmov z daní za hry použila na financovanie osvetových kampaní, preventívnych opatrení a liečbu hráčskej závislosti.

4.3.10 Zámer Komisie vydať odporúčanie o ochrane spotrebiteľov a zodpovednej reklame na hazardné hry, ktoré bude doplnením smernice o nekalých obchodných praktikách a umožní riadne informovanie spotrebiteľov, pokladá za pozitívny, hoci by privítal dôraznejšie a závažnejšie opatrenie. EHSV zdôrazňuje, že činnosť v tejto oblasti musí zahŕňať aj opatrenia na boj proti ilegálnym prevádzkovateľom, ako je zákaz reklamy pre prevádzkovateľov, ktorí svoje služby ponúkajú bez licencie od vnútroštátneho regulačného orgánu krajiny spotrebiteľa.

4.3.11 Potrebné je nájsť správnu rovnováhu medzi požiadavkou kontrolovaného šírenia povolených hier, aby sa ponuka legálnych hier pre verejnosť zatriktívnila, a potrebou maximálneho zníženia závislosti od týchto hier.

4.3.12 Reklama by sa mala stať zodpovednejšou a lepšie regulovanou, predovšetkým v záujme ochrany maloletých osôb. Nielen preto, lebo veľmi poškodzuje zdravie, zvlášť duševné, ale aj preto, lebo skresľuje a klame, lebo vzbudzuje u ľudí dojem, že hrať on-line je úplne „normálne“, a teda schvaľuje nezdravé sociálne správanie.

4.3.13 Aj napriek projektu Alice Rap⁽¹⁴⁾ berie EHSV na vedomie, že ešte nie sú k dispozícii dôkazy o podstate a druhoch zdravotných problémov v súvislosti s hazardnými hrami. Zdôrazňuje potrebu stáleho a nepretržitého monitorovania závislosti a súvisiacich zdravotných problémov s cieľom získať uspokojivé údaje, ktoré zákonodarcom na úrovni členských štátov a na úrovni EÚ umožnia prijať účinné a ciele opatrenia na predchádzanie tomuto problému a na boj proti nemu.

4.4 Predchádzanie podvodom a pranie špinavých peňazí

4.4.1 Problémy spojené s identifikáciou subjektov pôsobiacich v rámci on-line hier, kde dochádza k obrovským stratám alebo vysokým výhram, a teda by sa za nimi mohlo skrývať pranie špinavých peňazí, treba riešiť prostredníctvom preventívnej identifikácie subjektov a vytvorením špecifických herných účtov pre jednotlivých hráčov.

4.4.2 Krádeže identity sú rozsiahlym problémom, ktorý nesúvisí len s on-line hazardnými hrami, ale s celým systémom spracúvania a výmeny údajov vo svete internetu a telematiky.

⁽¹⁴⁾ *Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project.*

4.4.3 Generátory náhodných čísel musia podliehať prísnej certifikácii, aby boli v súlade so zásadou nepredvídateľnosti a zároveň musia poskytovať istotu, že docielený výsledok je jediný možný a že nie je možné ho zmanipulovať. Umožní to ochranu spotrebiteľa a správnosť noriem, o ktorých rozhodnú členské štáty pre oblasť výhier.

4.4.4 Na zabezpečenie väčšej bezpečnosti softvéru používaného v online hazardných hrách výbor navrhuje minimálnu spoločnú certifikáciu EÚ od externých špecializovaných subjektov, pre ktorú by boli použité rovnaké parametre a normy, aby sa zároveň dali identifikovať a hatiť ilegálne hry, ktorých poskytovatelia pochádzajú z krajín mimo EÚ.

4.4.5 Jednou z foriem ochrany prístupu k hrám by mohlo byť zisťovanie IP adries (*Internet Protocol Address*). Ak určitý subjekt vstúpi do hracieho systému určitého štátu prostredníctvom systému adries IP inej krajiny, je technicky možné hru zablokovať.

4.4.6 Keďže online hazardné hry sú, pokiaľ ide o pranie špinavých peňazí a podvody, citlivou oblasťou, je žiaduce, aby strážcovia verejného poriadku mohli mať k dispozícii veľké množstvá údajov, ktoré prevádzkovatelia zaznamenávajú, aby bolo možno tieto údaje navzájom vymieňať a porovnávať, a tým uľahčiť kontrolu.

4.5 Šport a ovplyvňované výsledky zápasov

4.5.1 Ovplyvňovanie výsledkov zápasov, pretekov a iných športových podujatí na účely stávk predstavuje špecifický typ podvodu, ktorý je v rozpore so záujmami športových organizácií, priaznivcov športu, spotrebiteľov a legálnych prevádzkovateľov hazardných hier.

4.5.2 Komisia súhlasí s odporúčaním EHSV, ktorý sa domnieva, že pre globálne riešenie tohto problému a zabránenie duplicitne vynaložených zdrojov je potrebné stanoviť koordinačný rámec pre zosúladenie úsilia všetkých zainteresovaných subjektov a zvýšiť spoluprácu medzi prevádzkovateľmi stávkových služieb, športovými orgánmi a príslušnými orgánmi vrátane regulačných orgánov hazardných hier, a to na vnútroštátnej i medzinárodnej úrovni.

4.5.3 EHSV opakuje svoje odporúčanie vytvoriť systém, ktorý nebude obmedzený len na jednoduché evidovanie prehlásení oznamujúcich určité podozrenia o určitom športovom podujatí, ale bude tiež zahrňovať aj určité preventívne, vzdelávacie a donucovacie opatrenia umožňujúce účinne bojovať proti tomuto javu.

4.5.4 EHSV víta iniciatívu Komisie prijať do roku 2014 odporúčanie o osvedčených postupoch v oblasti predchádzania ovplyvňovaniu športových výsledkov spojenému so stávkovaním a boji proti nemu. Ovplyvňovanie výsledkov športových podujatí je v rozpore so zásadami čestného športového súťaženia a je trestným činom vo všetkých členských štátoch. Napriek tomu sa však zvýšil počet takýchto ilegálnych aktivít alebo aktivít, pri ktorých je podozrenie, že sú ilegálne. Na boj proti ovplyvňovaniu športových výsledkov je preto potrebné prijať dôraznejšie opatrenia v podobe nástrojov, právomocí a zdrojov členských štátov vo vzájomnej súčinnosti a v súčinnosti s EÚ.

4.5.5 EHSV žiada členské štáty, ktoré tak doteraz neurobili, aby korupciu v oblasti športu, ovplyvňovanie výsledkov zápasov a manipulovanie s výsledkami športových podujatí považovali za trestné činy a ako také ich aj postihovali. Zároveň žiada Komisiu, aby s členskými štátmi dohodla spoločnú definíciu týchto trestných činov.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Hospodárskemu a sociálnemu výboru: Nový európsky prístup k neúspechu v podnikaní a platobnej neschopnosti“

COM(2012) 742 final

a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní“

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD)

(2013/C 271/10)

Spravodajca: **Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

Európska komisia sa 12. decembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a hospodárskemu a sociálnemu výboru: Nový európsky prístup k neúspechu v podnikaní a platobnej neschopnosti“

COM(2012) 742 final.

Európsky parlament (15. januára 2013) a Rada (5. februára 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní“

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 130 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Všeobecné závery

1.1.1 Európa prechádza závažnou hospodárskou a sociálnou krízou, ktorej dôsledky postihujú všetky zložky spoločnosti.

1.1.2 Podpora zachovania podnikov je jedným z opatrení, ktoré Európska únia označila za prostriedok, ako sa dostať z tejto krízy. Dôsledky bankrotov podnikov totiž negatívne zasiahnu nielen dané podniky, ale aj celé hospodárstva členských štátov, a najmä občanov ako daňových poplatníkov, zamestnancov a zamestnávateľov.

1.1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor súhlasí s cieľmi uvedenými v oznámení Európskej komisie, myslí si však, že „druhá šanca“, o ktorej sa v tomto oznámení hovorí, by sa mala dať podnikateľom, ktorí sa poučili zo svojho predchádzajúceho neúspechu, a sú schopní opäť podnikat' na základe prehodnoteného podnikateľského plánu.

1.1.4 Podporuje tiež návrh nariadenia, ktorý však, žiaľ, považuje za nedostatočne ambiciózny.

1.1.5 Musí sa totiž uskutočniť ešte mnoho diskusií a konkrétnych opatrení, aby sa zachovali práva veriteľov a zároveň

zabezpečila rovnováha medzi záujmami podnikateľov a zamestnancov, podporila reštrukturalizácia podnikov, zabránilo sa snahám o získanie výhodnejšieho právneho postavenia (tzv. *forum shopping*) a zlepšila sa koordinácia konkurzných konaní v prípade skupiny spoločností.

1.2 Odporúčania k oznámeniu

1.2.1 EHSV sa domnieva, že možné spôsoby zásadnej harmonizácie konkurzného práva v prípade podnikov sú zaujímavé, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že neboli navrhnuté účinné riešenia hospodárskej krízy, ktorou prechádzajú európske podniky a občania.

1.2.2 Skôr sa prikláňa ku koncepcii „nového začiatku“ (z angl. *Fresh start*), ktorá je ústrednou koncepciou amerického konkurzného práva, než ku koncepcii „druhej šance“, ktorú obhajuje Komisia. Vyzýva ju preto, aby sa zamyslela nad prínosom tejto koncepcie k európskemu konkurznému právu.

1.2.3 Domnieva sa tiež, že zamestnanec by mal byť lepšie chránený a mal by mu byť priznaný štatút prednostného veriteľa.

1.2.4 Súčasťou diskusie musí byť aj otázka neoprávnenej pomoci podnikom v ťažkostiach a EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje, že táto zodpovednosť sa môže vzťahovať nielen na banky, ale aj na ostatné osoby. Vyzýva preto Komisiu, aby tieto parametre adekvátne zvažila.

1.2.5 Domnieva sa, že zavedenie trestnoprávneho aspektu do konkurzného práva nie je žiaduce, pretože by sa tým zvýšil počet prípadov platobnej neschopnosti riešených súdnou cestou a predĺžili by sa lehoty na ich preskúmanie.

1.2.6 Výbor si nemyslí, že systematické využívanie súdov je najlepšie riešenie. Vyzýva Komisiu, aby zvažila myšlienku vytvoriť nové inštanície, ktoré by boli napr. pridružené k sektoru hospodárstva a ktorých multidisciplinárne zloženie (ekonomické, finančné, právne) by umožnilo lepšie pochopiť podniky a rýchlejšie konať, aby sa im poskytla pomoc pri riešení ich finančných problémov.

1.2.7 Na záver vyzýva Komisiu, aby zvažila návrhy týkajúce sa harmonizácie postavenia likvidátora v tej podobe, v akej ich predložil Európsky parlament vo svojom uznesení z 11. októbra 2011 ⁽¹⁾.

1.3 Odporúčania k návrhu nariadenia

1.3.1 EHSV podporuje návrh nariadenia, hoci sa obmedzuje iba na procesné pravidlá a jeho cieľom nie je harmonizovať vnútroštátne právne úpravy v oblasti konkurzného konania v prípade podnikov.

1.3.2 Vítá zavedenie povinnosti pre členské štáty zlepšiť pravidlá týkajúce sa uverejňovania informácií o príslušných rozhodnutiach súdu pri cezhraničnom konkurznom konaní vo verejne dostupnom elektronickom registri a prepojenie národných insolvenčných registrov.

1.3.3 Vyzýva však Komisiu, aby zabezpečila, že objem prekladov, súvisiace náklady a lehoty nespomalia konkurzné konania, pretože rýchlosť je nevyhnutným predpokladom úspechu týchto konaní.

1.3.4 Podporuje začlenenie občianskoprávneho konania o nadmernom zadlžení, ktoré by však nemalo byť v neprospech individuálnych dlžníkov. Právo navrhnuté pre podniky, ktorého účelom je uspokojiť požiadavky obchodu, totiž svojou podstatou chráni v menšej miere než právo spotrebiteľa. Odporúča Komisii, aby tejto otázke venovala osobitnú pozornosť.

1.3.5 Na záver vyzýva Komisiu, aby sa pri delegovaní právomocí na účely zmeny a doplnenia príloh nariadenia prihliadalo

na článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a na prínos judikatúry ku koncepcii „základných otázok“.

2. Úvod

2.1 Cieľ balíka opatrení v oblasti konkurzného konania

2.1.1 Iniciatívy obsiahnuté v tomto legislatívnom balíku opatrení sú súčasťou odpovede EÚ na hospodársku a sociálnu krízu, ktorou prechádzajú európske podniky a občania. Zamýšľaným cieľom je podporiť zachovanie podnikov a podnikateľom, ktorí sa ocitli v platobnej neschopnosti, dať druhú šancu.

2.1.2 Metóda, ktorú si zvolila Európska komisia, spočíva v zmene a doplnení nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 ⁽²⁾ o konkurznom konaní, tzv. nariadenie o konkurznom konaní, ktoré sa týka výlučne pravidiel medzinárodného práva súkromného pre cezhraničné konkurzné konanie, a v iniciovaní konzultácií na základe oznámenia „Nový európsky prístup k neúspechu v podnikaní a platobnej neschopnosti“.

2.1.3 EHSV sa rozhodol vyjadriť k obom týmto návrhom v jednom stanovisku.

2.2 Návrh nariadenia ⁽³⁾

2.2.1 Komisia konštatuje, že nariadenie o konkurznom konaní z 29. mája 2000 je zastarané a že obsahuje týchto päť hlavných nedostatkov ⁽⁴⁾ a preto navrhuje jeho revíziu:

2.3 Oznámenie

2.3.1 V oznámení sa správne konštatuje, že návrh nariadenia z 12. decembra 2012 sa obmedzuje na aktualizáciu nariadenia o konkurznom konaní z 29. mája 2000, pretože iba uznáva a koordinuje procesné pravidlá pre vnútroštátne konkurzné konanie bez toho, aby sa harmonizovalo vnútroštátne konkurzné právo pre podniky.

2.3.2 Zámerom oznámenia je napraviť tento nedostatok a preto sa v ňom navrhujú možné spôsoby zásadnej harmonizácie konkurzného práva pre podniky, pričom predmetom úpravy sú výlučne cezhraničné konkurzné konania.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 160, 30.6.2000, s. 1 a Ú. v. EÚ C 75, 15.3.2000, s. 1.
⁽³⁾ COM(2012) 744 final z 12. decembra 2012.

⁽⁴⁾ — rozsah pôsobnosti je príliš obmedzený,
— pretrvávajúca tzv. *forum shopping* (snaha o získanie výhodnejšieho právneho postavenia) v dôsledku nejednotného uplatňovania pojmu „centrum hlavných záujmov dlžníka“,
— chýba koordinácia medzi hlavným konkurzným konaním a vedľajším konkurzným konaním,
— uverejňovanie informácií o konkurznom konaní je nedostatočné,
— právna úprava v oblasti konkurzného konania v prípade nadnárodných skupín je nedostatočná,
— Komisia vychádza zo 134 odpovedí na verejnú konzultáciu, ktorá sa začala 29. marca 2012, záverov štúdie komparatívneho práva uskutočnenej Univerzitou v Heidelbergu a Univerzitou vo Viedni, ako i z posúdenia vplyvu, v ktorom sa hodnotili rôzne scenáre reforiem, aby v návrhu nariadenia o konkurznom konaní navrhla spôsoby riešenia spomínaných piatich nedostatkov.

⁽¹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. novembra 2011, 2011/2006 (INI).

3. Všeobecné pripomienky k oznámeniu

3.1 Filozofia nového prístupu

3.1.1 Vychádza z nevyhnutnosti dať podnikateľom druhú šancu a zachovať pracovné miesta.

3.1.2 EHSV sa domnieva, že bankroty podnikov, ako i zakladanie podnikov, je súčasťou cyklu ekonomického života a dynamiky trhu. Bolo by preto nesprávne považovať ich za zlo, ktorému sa musí za každú cenu predísť.

3.1.3 V súlade s týmto chápaním si EHSV myslí, že „druhá šanca“, ktorú spomína Komisia, by sa mala dať podnikateľom, ktorí sa poučili zo svojho predchádzajúceho neúspechu, a sú schopní začať znova na základe prehodnoteného podnikateľského plánu.

3.1.4 Poukazuje tiež na to, že bankroty podnikov môžu byť spôsobené vnútornými príčinami, ako je nesprávne riadenie, ale tiež vonkajšími príčinami v dôsledku nadmernej a nevhodnej regulácie. Štát preto tiež nesie určitú zodpovednosť za bankroty vzhľadom na svoju úlohu zákonodarcu ale tiež úlohu verejného obstarávateľa pri verejných súťažiach ⁽⁵⁾.

3.1.5 EHSV sa skôr prikláňa ku koncepcii „nového začiatku“ (z angl. *Fresh start*), ktorá je hlavnou koncepciou amerického konkurzného práva ⁽⁶⁾ než ku koncepcii „druhej šance“, ktorú obhajuje Komisia. *Fresh start* je v prevažnej miere kultúrna a nie právna koncepcia, ktorá predpokladá, že dlžník je za určitých okolností oslobodený od osobnej zodpovednosti za svoje dlhy. Týmto spôsobom sa vyhne štádiu súdneho rozhodnutia, na základe ktorého je vyhlásený bankrot podniku, a dlžník môže začať s novým projektom bez toho, aby bol označený za zbankrotovaný subjekt.

3.1.6 Z oznámenia Komisie naopak vyplýva, že „druhá šanca“ spočíva v pokračovaní činnosti. Podľa EHSV by totiž bolo kontraproduktívne umelo udržiavať v hospodárskej štruktúre podniky tým, že sa im dá „druhá šanca“, pričom skúsenosti preukázali, že zvolený model nebol životaschopný.

3.1.7 Takýto postup by mal negatívne dôsledky na dôveru veriteľov a dodávateľov a v konečnom dôsledku by poškodzoval zdravú hospodársku súťaž medzi hospodárskymi aktérmi.

3.2 EHSV podporuje americký prístup ku konkurznému právu a domnieva sa, že k posúdeniu možnosti „nového začiatku“ by sa malo pristúpiť ešte pred tým, ako bude vec predložená súdu.

⁽⁵⁾ Napríklad pravidlá týkajúce sa bezpečnosti alebo životného prostredia, ktoré sú vo svojej podstate legitímne, môžu škodiť fungovaniu podnikov. Aj lehoty na platby uplatňované verejným obstarávateľom pri verejných súťažiach prispievajú k ťažkostiam, s ktorými sa stretávajú podniky.

⁽⁶⁾ Thomas H. Jackson, *The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law*, 98 Harv. L. Rev. 1393 (1985); Charles Jordan Tabb, *The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate*, 59 Geo. Wash. L. Rev. 56 (1990).

4. Konkrétne pripomienky k oznámeniu

4.1 Účinná harmonizácia

4.1.1 Rozdiely vo vnútroštátnom konkurznom práve, najmä v prípade spoločností vykonávajúcich cezhraničnú činnosť, vytvárajú konkurenčné nevýhody a problémy, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na oživenie hospodárstva.

4.1.2 Tieto rozdiely vedú k snahám o získanie výhodnejšieho právneho postavenia a v dôsledku toho oslabujú vnútorný trh.

4.1.3 EHSV preto súhlasí s Európskym parlamentom ⁽⁷⁾, ktorý vyzval na harmonizáciu niektorých aspektov konkurzného práva.

4.1.4 Taktiež žiada Komisiu, aby na základe článku 50, článku 81 ods. 2 alebo článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie predložila jeden alebo viacero legislatívnych návrhov na zavedenie skutočného európskeho rámca pre konkurzné konanie v prípade podnikov a neobmedzila sa jednoducho iba na procesné pravidlá v oblasti medzinárodného práva súkromného.

4.1.5 Dôsledky platobnej neschopnosti negatívne zasiahnu nielen dané podniky, ale aj celé hospodárstva členských štátov a najmä občanov ako daňových poplatníkov, zamestnancov a zamestnávateľov.

4.2 Zachovanie práv veriteľov

4.2.1 Účelom kolektívnych konaní bolo pôvodne výlučne uspokojenie pohľadávok veriteľov, avšak postupne sa ich účelom stalo zachovanie podniku, udržanie pracovných miest a vyrovnanie dlhu. V poslednej dobe je trendom v legislatíve európskych krajín predchádzať problémom podniku pred tým, ako zastaví platby.

4.2.2 Veriteľ sa obáva začatia kolektívneho konania voči dlžníkovi, pretože nevie, či bude môcť získať dlžné sumy. Prvým dôvodom nespokojnosti je to, že často po začatí kolektívneho konania nemôže byť dlžník trestne stíhaný za žiadnu pohľadávku, ktorá vznikla pred rozhodnutím o začatí konania, a prebiehajúce trestné stíhanie je prerušené. Každý veriteľ musí preto prihlásiť pohľadávku v zákonnej lehote ⁽⁸⁾.

4.2.3 K druhému pocitu nespokojnosti veriteľa dochádza v prípade nedostatočných aktív; v praxi sa počas kolektívneho konania často navrhne veriteľom, aby si vybrali medzi okamžitou platbou, ak sa vzdajú značnej časti svojich pohľadávok, alebo splatením dlhu počas stanoveného obdobia.

⁽⁷⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. novembra 2011, 2011/2006 (INI).

⁽⁸⁾ Pohľadávky, ktoré sa majú prihlásiť, sú nielen splatnými pohľadávkami alebo pohľadávkami, ktoré majú byť splatné, vzniknutými pred začatím konania, ale aj niektorými pohľadávkami, ktoré vznikli neskôr, pokiaľ sa týkajú služieb poskytnutých pred začatím konania alebo sa nepovažujú za nevyhnutné pre pokračovanie konania.

4.2.4 Pre veriteľa je preto ideálne zabrániť akémukoľvek prípadu platobnej neschopnosti napríklad tak, že pri uzatvorení zmluvy zabezpečí niektoré operácie požadovaním poskytnutia záruk treťou stranou⁽⁹⁾ alebo požadovaním zaistenia pôžičky, záložného práva alebo hypoték na aktíva podniku⁽¹⁰⁾.

4.3 Lepšie zaobchádzanie so zamestnancami pri konkurznom konaní

4.3.1 Zamestnanci sú prvými obeťami v prípade bankrotu podniku. Pred vyhlásením konkurzu sú im nie vždy vyplatené mzdy a počas tohto neistého obdobia sa nachádzajú v ťažkej osobnej finančnej situácii.

4.3.2 Po začatí kolektívneho konania sa často zvolí zástupca zamestnancov, ktorého úlohou je kontrolovať informácie týkajúce sa nárokov zamestnancov na mzdu. Popri zvyčajných inštitúciách zastúpenia zamestnancov v rámci podniku zabezpečuje sprostredkovanie informácií medzi zamestnancami, súdom a účastníkmi konania.

4.3.3 Sumy, ktoré podnik dlhuje zamestnancom pred začatím kolektívneho konania, sa musia pripísať k dlhom podniku. Toto všeobecné opatrenie je však v skutočnosti veľmi nejasné vzhľadom na rozdiely medzi právnou úpravou a praxou členských štátov. Pre nedostatočnú harmonizáciu týkajúcu sa poradia uspokojovania pohľadávok veriteľov je teda predvídateľnosť výsledku kolektívnych konaní veľmi neistá, pokiaľ ide o zamestnancov.

4.3.4 EHSV si myslí, že zamestnanec by mal byť lepšie chránený a mal by byť považovaný za prednostného veriteľa. Domnieva sa preto, že harmonizácia jeho ochrany by bola užitočná.

4.4 Predchádzanie neoprávnenej pomoci upadajúcim podnikom

4.4.1 Obchodné praktiky niektorých finančných inštitúcií môžu viesť k podporovaniu podnikov, ktoré sa neodvratne nachádzajú v zlej situácii. Vytvárajú tak dojem solventnosti, čo škodí zdravej hospodárskej súťaži na trhu a poškodzuje dobré meno bankového sektora.

4.4.2 EHSV zdôrazňuje, že zodpovednosť za neoprávnenú pomoc sa môže týkať nielen bánk ale aj ďalších osôb vrátane štátu. Vnútroštátne súdy okrem toho považujú za zodpovedných niektorých dodávateľov alebo klientov podniku, pretože svojím správaním nezákonne podporovali činnosť podniku, o ktorom vedeli, že sa neodvratne nachádza v zlej situácii.

4.4.3 Tieto parametre by sa mali tiež adekvátne zväziť na účely harmonizácie konkurzného práva pre podniky.

4.5 Osobitný prípad podvodných bankrotov

4.5.1 K väčšine bankrotov podnikov dochádza z objektívnych dôvodov bez toho, aby ich manažéri konali podvodným spôsobom.

4.5.2 Fenomén podvodných bankrotov však napriek tomu nemožno ignorovať. Komisia sa o tom napokon zmieňuje aj

vo svojom oznámení⁽¹¹⁾ a navrhuje rozlišovať medzi čestným a nečestným bankrotom. Podľa nej by úmyselné alebo nezodpovedné nedodržanie právnych povinností zo strany dlžníka mali podliehať občianskoprávnym postihom a prípadne trestnej zodpovednosti. Likvidačné konania čestných bankrotov by sa preto mali urýchliť.

4.5.3 EHSV je presvedčený o vhodnosti harmonizácie obdobia na zbavenie dlhov a primerane krátkej dĺžky tohto obdobia, najmä v záujme zamestnancov, má však pochybnosti, pokiaľ ide o rozlišovanie likvidačných konaní podľa kritéria čestnosti manažérov, pretože by sa tým zvýšil počet konkurzných konaní riešených súdnou cestou, tieto konania by nadobudli trestnoprávny charakter a predĺžili by sa lehoty na ich preskúmanie.

4.5.4 Zavedenie trestnoprávneho aspektu do konkurzného práva nie je žiaduce. Podľa EHSV sa posúdenie toho, či ide o nečestný bankrot, musí uskutočniť v rámci samostatného konania, ktoré nebude súčasťou konkurzného konania.

5. Všeobecné pripomienky k návrhu nariadenia

5.1 EHSV víta rozšírenie rozsahu pôsobnosti nariadenia začlenením hybridných konaní, predkonkurzných konaní, konaní o vyrovnaní dlhu, ako aj konkurzných konaní týkajúcich sa fyzických osôb.

5.2 Víta tiež presnejšiu definíciu okolností, za ktorých možno vyvrátiť domnienku, že za centrum hlavných záujmov právnickej osoby sa považuje miesto, kde má táto osoba registrované sídlo.

5.3 Rovnako pozitívne hodnotí zdokonalenie procesného rámca, ktorý spresňuje rozsah súdnej právomoci v prípade žalôb, ktoré priamo vyplývajú z konkurzného konania alebo ktoré s týmto konaním úzko súvisia, ako napr. odporovacie žaloby.

5.4 Skutočnosť, že vedľajšie konanie už nie je nevyhnutne likvidačným konaním a že ich začatie môže byť zamietnuté, ak nie je potrebné z hľadiska ochrany záujmov miestnych veriteľov, takisto pomáha zlepšiť toto nariadenie rovnako ako rozšírenie spolupráce v rámci hlavného a vedľajšieho konkurzného konania.

5.5 Zaujímavou myšlienkou je aj povinnosť členských štátov zlepšiť pravidlá týkajúce sa uverejňovania informácií o príslušných rozhodnutiach súdu pri cezhraničnom konkurznom konaní vo verejne dostupnom elektronickom registri a preporenie insolvenčných národných registrov.

5.6 EHSV si však kladie otázku v súvislosti s objemom prekladov, súvisiacimi nákladmi a lehotami, a pripomína, že rýchlosť je nevyhnutným predpokladom úspešného konania.

5.7 Na záver víta povinnosť súdu a likvidátora spolupracovať v konkurznom konaní, ktoré sa týka členov tej istej skupiny spoločností, pretože likvidátorovi poskytuje prostriedky na to, aby účinnejšie konal.

⁽⁹⁾ Banka alebo riadiaci pracovník.

⁽¹⁰⁾ Hnuteľný majetok, aktíva podniku, značky atď.

⁽¹¹⁾ Bod 3.1: Druhá šanca pre podnikateľov po čestných bankrotoch, COM(2012) 742 final.

6. Konkrétne pripomienky k navrhovanému nariadeniu

6.1 EHSV si kladie otázku, pokiaľ ide o koordináciu s nariadením (ES) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012⁽¹²⁾, ktorým sa má nahradiť nariadenie (ES) č. 44/2001 o právomoci vnútroštátnych súdov a o výkone rozsudkov v Európskej únii, tzv. nariadenie Brusel I. Kladie si otázku, či odôvodnenie 6 v návrhu nariadenia o konkurznom konaní dostatočne jasne definuje kritérium rozdelenia právomocí vyplývajúce z judikatúry súvisiacej s vecou Gourdain⁽¹³⁾. Z tejto judikatúry vyplýva totiž obmedzený výklad, pričom určité žaloby podľa nariadenia Brusel I sú rozhodujúce pre konkurzné konanie. Napríklad to, či sa použije alebo nie výhrada vlastníctva, má rozhodujúci význam pre stanovenie rozsahu aktív dlžníka. Vzhľadom na cieľ, ktorým je záchrana podnikov v ťažkostiach, ide o významný aspekt, pretože obnovenie aktív je kľúčové pre úspešné ozdravenie podnikov v ťažkostiach.

6.2 Pokiaľ ide o spoluprácu medzi likvidátormi, Komisia mohla navrhnúť zmenu článku 31, aby sa vo väčšej miere podporovalo uzatváranie memoránd o porozumení medzi likvidátormi. Rôzne postavenie likvidátorov v členských štátoch je totiž prekážkou ich odbornej spolupráci.

6.3 Spolupráca a komunikácia medzi likvidátormi a súdmi by sa mala prioritne týkať inventára, dlhov dlžníka, postupov pri prihlasovaní a overovaní pohľadávok, ako i koordinovaného kolektívneho urovnania vo vzťahu k veriteľom uvedeného v dohodnutom pláne postupu.

6.4 EHSV na záver poukazuje na to, že Komisia plánuje použiť postup delegovania na účely zmeny a doplnenia príloh nariadenia, pričom ako sa zdá, ide o základné otázky, ako je koncepcia kolektívneho konania alebo zoznam osôb plniacich funkciu likvidátora.

7. Konkrétne pripomienky týkajúce sa hmotného práva v oblasti konkurzného konania

7.1 Je potrebná harmonizácia testov insolventnosti. V niektorých členských štátoch je totiž začatie konkurzného konania možné iba vtedy, keď sa preukáže, že dlžník sa nachádza v platobnej neschopnosti, zatiaľ čo v iných štátoch je platobná neschopnosť „pravdepodobná v blízkej budúcnosti“ dostatočným kritériom.

7.2 Tieto rozdiely podnecujú *forum shopping* a mali by sa preto odstrániť.

7.3 Zásada právnej istoty si vyžaduje tiež harmonizáciu pravidiel týkajúcich sa prihlasovania pohľadávok.

⁽¹²⁾ Začiatok uplatňovania nariadenia sa odložil na 10. januára 2015 hlavane preto, aby bolo členským štátom umožnené prispôbiť vlastné procesné pravidlá z dôvodu zrušenia doložky vykonateľnosti.

⁽¹³⁾ Súdny dvor Európskej únie, vec Gourdain v. Nadler, 22. februára 1979.

8. Začlenenie občianskoprávneho konania o nadmernom zadlžení

8.1 Výbor podporuje nové odôvodnenie 9⁽¹⁴⁾, ktoré navrhuje Komisia.

8.2 Znenie odôvodnení 9 a 10 nariadenia o konkurznom konaní z 29. mája 2000 tomu celkom vyhovuje⁽¹⁵⁾.

8.3 Toto začlenenie by však nemalo byť v neprospech individuálnych dlžníkov. Právo navrhnuté pre podniky, ktorého účelom je uspokojiť požiadavky obchodu totiž svojou podstatou chráni v menšej miere než právo spotrebiteľa. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby tejto otázke venovala osobitnú pozornosť.

8.4 Vyzýva tiež Komisiu, aby uvažovala o harmonizácii konkurzného práva v prípade fyzických osôb a prihliadla pritom na záujmy spotrebiteľa.

9. Harmonizácia postavenia a právomocí likvidátorov

9.1 Rozdiely v postavení a právomociach likvidátorov v členských štátoch nepriaznivo vplyvajú na riadne fungovanie vnútorného trhu, pretože komplikujú cezhraničné konkurzné konanie⁽¹⁶⁾.

9.2 Je v záujme podnikov a oživenia hospodárstva, aby sa urýchlene uskutočnila harmonizácia *všeobecných aspektov požiadaviek na právomoci a úlohy likvidátora*. EHSV sa preto pripája k Európskemu parlamentu⁽¹⁷⁾ a odporúča tieto možné riešenia:

- likvidátor musí byť schválený príslušným orgánom členského štátu alebo vymenovaný príslušným súdom členského štátu, musí mať dobrú povesť a vzdelanie potrebné na vykonávanie svojich úloh,
- musí byť odborne spôsobilý a kvalifikovaný na posúdenie situácie subjektu dlžníka a prevzatie riadiacich funkcií spoločnosti,
- musí mať možnosť využiť príslušné prioritné postupy a získať od spoločností dlhované sumy, a to pred uspokojením veriteľov a ako alternatívu k prevodu pohľadávok,
- musí byť nezávislý od veriteľov a ďalších zúčastnených strán v konkurznom konaní,
- v prípade konfliktu záujmov musí z funkcie odstúpiť.

⁽¹⁴⁾ V odôvodnení 9 sa uvádza: „Toto nariadenie by sa malo vzťahovať na konkurzné konania, ktoré sú v súlade s podmienkami stanovenými v tomto nariadení, a to bez ohľadu na skutočnosť, či je dlžník fyzickou alebo právnickou osobou, obchodníkom alebo jednotlivcom.“

⁽¹⁵⁾ Okrem toho právo niektorých členských štátov to už teraz ustanovuje. V Belgicku sa konanie o kolektívnom vyrovnaní dlhov vzťahuje aj na konania uplatniteľné na spotrebiteľov (zákon z 5. júla 1988). Nemecko nerozlišuje medzi konaniami uplatňovanými na obchodníkov a konaniami uplatňovanými na fyzické osoby (zákon z 5. októbra 1994).

⁽¹⁶⁾ V závislosti od členského štátu likvidátorom môže byť úradník alebo súkromná osoba uznaná štátom a určená súdom ale platená veriteľmi.

⁽¹⁷⁾ Správa z 11. októbra 2011 s odporúčaniami pre Komisiu o konkurznom konaní v rámci práva obchodných spoločností EÚ (2011/2006(INI)).

9.3 Návrhy Komisie obsiahnuté v článku 31 návrhu nariadenia, ktorý sa obmedzuje na potvrdenie praxe a odkaz na spoluprácu medzi likvidátorom v hlavnom konaní a likvidátorom vo vedľajšom konaní, by mal byť preto ambicióznejšie.

10. Vytvorenie nástrojov mimosúdneho vyrovnania na účinnú podporu a účinný rámec pre podniky

10.1 Podporovaním rokovacích konaní by sa urýchlili a zefektívnilo plány reštrukturalizácie podnikov.

10.2 Priemerná dĺžka týchto konaní a miera ich úspechu pozorovaná v Európskej únii hovorí za prijatie takéhoto prístupu.

10.3 EHSV si okrem myslí, že systematické využívanie súdov nie je nevyhnutne najlepšie riešenie.

Podporuje preto myšlienku vytvoriť nové inštancie, ktoré by boli napr. pridružené k sektoru hospodárstva a ktorých multidisciplinárne zloženie (ekonomické, finančné, právne) by umožnilo rýchlejšie konať, aby sa podnikom poskytla pomoc pri riešení ich finančných problémov.

10.4 Tento systém existuje už vo viacerých krajinách a mohol by sa rozšíriť do ostatných členských štátov.

10.5 Na záver by bolo užitočné, ak by Komisia pravidelne zverejňovala štatistiky týkajúce sa konkurzných konaní podľa nariadenia o konkurznom konaní, aby sa mohla posúdiť účinnosť zavedeného systému.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ochrana podnikov pred zavádzajúcimi marketingovými praktikami a zabezpečenie účinného uplatňovania – Revízia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamlivej a porovnávacej reklame“

COM(2012) 702 final

(2013/C 271/11)

Spravodajca: **Jorge PEGADO LIZ**

Európska komisia sa 19. februára 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ochrana podnikov pred zavádzajúcimi marketingovými praktikami a zabezpečenie účinného uplatňovania – Revízia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/114/ES o klamlivej a porovnávacej reklame“

COM(2012) 702 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) prijal 129 hlasmi za, pričom 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV sa nazdáva, že predkladané oznámenie a obsahované návrhy si zasluhujú osobitnú pozornosť a reflexiu.

1.2 EHSV súhlasí s Komisiou v tom, že je potrebná prísnejšia právna úprava zameraná na účinný zákaz a exemplárne a odrádzajúce sankcie za určité agresívne predajné praktiky adresárových spoločností.

1.3 Vzhľadom na to, že zjavne treba bezodkladne zaujať postoj v tejto otázke a na význam a závažnosť spomínaných praktík z hospodárskeho hľadiska na európskej úrovni, EHSV súhlasí s tým, aby Komisia okamžite predložila legislatívny návrh zameraný výlučne na túto problematiku a založený na hodnotení vplyvu.

1.4 EHSV sa nazdáva, že na tento účel by sa malo prijať rámcové nariadenie, ktoré by mohlo byť ďalej rozpracované prostredníctvom delegovaných aktov, ako záruka väčšej jednotnosti a účinnosti jeho uplatňovania na úrovni členských štátov.

1.5 Vzhľadom na povahu tejto problematiky sa EHSV nazdáva, že primeraný právny základ sa nemôže obmedziť výlučne na ustanovenia Zmluvy zamerané na dokončenie vnútorného trhu a jeho rozsah pôsobnosti by sa nemal vzťahovať len na cezhraničné transakcie.

1.6 EHSV však tiež upozorňuje na potrebu zohľadniť celoeurópsky charakter mnohých týchto praktík, čo si vyžaduje koordinovaný prístup na medzinárodnej úrovni.

1.7 EHSV zároveň zastáva názor, že najlepším prostriedkom na dosiahnutie cieľa koherentnej a konzistentnej právnej úpravy zakazujúcej klamlivé marketingové postupy by bola spoločná revízia smernice 2006/114/ES a smernice 2005/29/ES, a to zároveň pre vzťahy medzi podnikmi (B2B) a vzťahy medzi podnikmi a spotrebiteľmi (B2C), pričom by sa zachovali špecifiká jednotlivých typov v rámci spoločného modelu, a preto vyzýva Komisiu, aby začala konať čo najskôr.

1.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby vytvorila a zaviedla doplnujúce opatrenia na zlepšenie informovanosti a šírenia informácií, zintenzívnenie spolupráce medzi správnymi orgánmi, verejnou-súkromnými platformami a zastupiteľskými organizáciami zainteresovaných strán, a na zdokonalenie reakčných mechanizmov na zastavenie týchto praktík a náhradu spôsobených škôd, a to najmä okamžité vytvorenie európskeho súdneho systému pre kolektívne žaloby, ktorý bol plánovaný už pred 30 rokmi, no neustále sa odkladal.

1.9 EHSV je pripravený zapojiť sa prostredníctvom svojich členov do budúcich prác v tejto oblasti, ku ktorým môže prispieť skúsenosťami svojich členov ako obzvlášť kvalifikovaných zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci troch záujmových skupín výboru.

2. Súvislosti a sociálno-ekonomické aspekty návrhu

2.1 V obchodnej komunikácii medzi podnikmi platia základné pravidlá, ktoré treba nevyhnutne dodržiavať, aby nedošlo k narušeniu hospodárskej súťaže a aby fungoval trh. Ak tieto pravidlá nebudú rešpektované dobrovoľne, treba ich nariadiť a presadiť ich uplatňovanie.

2.2 Komisia v tomto oznámení navrhla súbor opatrení s cieľom odstrániť klamlivé marketingové praktiky reklamných spoločností, ako sú napríklad systémy adresárových spoločností.

2.3 Cieľom je zabezpečiť lepšiu ochranu podnikov, najmä pokiaľ ide o malé a stredné podniky, a to voči praktikám, ktoré spočívajú v zasielaní žiadostí, neželaných a nevyžiadanych, o zaradenie do adresára spoločností alebo o aktualizáciu údajov, zdanlivo bezplatne, pričom následne sú fakturované ročné poplatky, ktoré neboli vopred prerokované ani dohodnuté.

2.4 Komisia po verejnej konzultácii ohlásila svoj zámer posilniť smernicu 2006/114/ES o klamlivej a porovnávacej reklame čím by sa výslovne zakázali praktiky ako zatajenie obchodného účelu reklamného oznamu, a zároveň chce presadiť uplatňovanie týchto noriem v cezhraničných situáciách.

2.5 V súlade s oznámením ďalej poukazuje na:

- a) absenciu vhodných informačných kampaní o týchto praktikách;
- b) chýbajúce poznatky o príslušných mechanizmoch na riešenie konfliktov, ktoré nie sú dostatočne účinné, sú pomalé a nákladné, pričom nezaručujú adekvátnu a včasnú kompenzáciu spôsobených škôd;
- c) chýbajúcu centralizovanú sieť spolupráce medzi správnymi orgánmi, ktorá by monitorovala sťažnosti podnikateľov.

2.6 Komisia odhaduje, že škody spôsobené takouto činnosťou sa pohybujú v rozmedzí 1 000 až 5 000 eur ročne na poškodený podnik.

3. Prípomienky k zneniu oznámenia

3.1 Vecné aspekty

3.1.1 EHSV rovnako ako v predchádzajúcom stanovisku uznáva, že obchodná komunikácia vo všeobecnosti a konkrétne

reklama, vo všetkých svojich formách, zohráva významnú sociálnu a hospodársku úlohu, ktorú dobre zhrnulo združenie *International Advertising Association* (IAA), a to najmä pokiaľ ide o šírenie inovácií, stimuláciu tvorivosti a zábavy, podporu hospodárskej súťaže a rozširovanie možností výberu ⁽¹⁾.

3.1.1.1 Je isté, že niektoré reklamné spoločnosti pri propagácii svojich produktov využívajú klamlivé postupy a snažia sa podvodom získavať svojich zákazníkov. Komisia by však mala zdôrazniť skutočnosť, že hoci mnohé sťažnosti na klamlivé praktiky súvisia práve so spoločnosťami, ktoré sa venujú tejto činnosti, neznamená to, že (dokonca ani v prípade adresárových spoločností) nejde o legitímnu činnosť potrebnú pre hospodársku aktivitu podnikov, ktoré ich využívajú na propagáciu svojej činnosti.

3.1.2 EHSV uznáva relevantnosť a vhodnosť tohto oznámenia napriek tomu, že sa zameriava najmä na problémy súvisiace so získavaním zákazníkov do adresárov spoločností.

3.1.3 Poukazuje na správny zámer Komisie v tom, že zdôrazňuje cezhraničný charakter tohto problému a že chce zaručiť nielen vhodnú právnu úpravu, ale aj jej účinnú implementáciu a monitorovanie, kontrolu a účinné trestanie takýchto praktík.

3.1.4 Lutuje, že oznámeniu nepredchádzalo skutočné hodnotenie vplyvu, ktoré by umožnilo dôraznejšie odôvodnenie navrhovaných možností, ktorých náklady a prínosy nie sú jasne uvedené a zhodnotené.

3.1.4.1 Hodnotenie vplyvu, ktoré vopred oznámila Komisia na schôdzi so zainteresovanými stranami 1. marca 2013, je však oneskorené a, hoci nie je známy ani jeho rozsah a celkové znenie, nedostatočne dôrazné na to, aby umožnilo prijať podložené rozhodnutie.

3.1.5 Zdôrazňuje, že nielen z hľadiska čisto vedeckého právneho výkladu, ale aj vzhľadom na efektívnu a účinnú ochranu podnikov EHSV pochybuje o tom, či sa prípad, na ktorý sa Komisia zameriava, môže začleniť do rámca smernice, ktorú navrhuje preskúmať.

3.1.5.1 Analyzovaná praktika je vlastne komerčným oznamom v širšom zmysle, nejde o reklamnú činnosť, ale skôr o agresívnu a klamlivú predajnú praktiku, ktorá spadá viac do rozsiahlejšieho kontextu nekalých a nepovolených obchodných praktík, či dokonca trestného práva.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 6.

3.1.5.2 Pojem reklama zo svojho rozsahu vylučuje všetky typy oznamov, pri ktorých neexistuje alebo nie je jasný reklamný zámer daných tovarov alebo služieb, a tiež oznamy v rámci obchodného vzťahu, ktorých cieľom nie je poskytnutie nových tovarov alebo služieb.

3.1.5.3 V smernici 2005/29/ES sa obchodná praktika považuje za klamlivú, ak obsahuje nesprávne informácie a je preto nepravdivá, alebo ak akýmkoľvek spôsobom, vrátane celkového prevedenia, uvádza do omylu alebo je spôsobilá uviesť do omylu priemerného spotrebiteľa, a to aj keď je táto informácia vecne správna vo vzťahu k jednému alebo viacerým prvkom, pričom v oboch prípadoch zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil. Alebo inými slovami, definícia klamlivej praktiky nie je obmedzená len na propagáciu produktov a môže zahŕňať aj situácie, v ktorých nie je jasný zámer propagácie produktu, alebo oznamy v rámci obchodného vzťahu.

3.1.6 Komisia v zelenej knihe o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca ⁽²⁾ oprávnené varuje pred možným konfliktom a prekryvaním sa mnohých opatrení EÚ, ktoré sú určené tým istým cieľovým skupinám a majú podobné nezosúladené režimy, čo spôsobuje viac nejasností pri transpozícii právnych aktov v členských štátoch ⁽³⁾.

3.1.7 EHSV ľutuje, že Európska komisia ešte doteraz nezačala diskusiu o viacerých možných alternatívach a neuskutočnila sa ani verejná diskusia o tejto téme, pričom naopak radšej zvolila jednu možnosť, ktorá by mohla byť menej výhodná pre podniky, a najmä pre malé a stredné podniky. Komisia sa už zjavne rozhodla, ktorú možnosť si v októbri zvolí, a preto sa zdá byť relatívne zbytočné predkladať hodnotenie vplyvu s piatimi možnosťami, keď bolo rozhodnutie prijaté už na začiatku.

3.1.8 Vzhľadom na to, že zjavne treba bezodkladne zaujať postoj k ústrednej otázke adresárových spoločností, ktorej sa už EP predtým venoval vo svojich štúdiách a uzneseniach, a na význam a závažnosť spomínaných praktík z hospodárskeho hľadiska na európskej úrovni ⁽⁴⁾, EHSV súhlasí s tým, aby Komisia okamžite predložila legislatívny návrh zameraný výlučne na túto problematiku, a to najmä s cieľom predísť prípadom, v ktorých budú podniky vystavené pretrvávajúcemu

psychologickému tlaku spôsobenému hrozbou právnych krokov v zahraničnej jurisdikcii s rastúcimi „administratívnymi nákladmi“ a neustálymi telefonátmi zo strany agentúr vymáhajúcich dlhy takmer vo forme vyhrážok.

3.1.8.1 Cieľom týchto praktík však nie sú len malé a stredné podniky, ale aj slobodné povolania, mimovládne organizácie, knižnice a súkromné vzdelávacie inštitúcie, ba dokonca niektoré služby verejnej správy, a preto by mali byť prípadne začlenené do rozsahu tejto smernice, pričom by sa pojem „obchodník“ rozšíril tak, aby zahŕňal všetkých, ktorí by mohli byť vystavení týmto praktikám a nechránili by ich iné právne nástroje.

3.1.9 EHSV sa však nazdáva, že koherentnejším prístupom by sa dosiahlo rozšírenie pojmu nekalé obchodné praktiky aj o klamlivé a agresívne postupy, a čierny zoznam uvedený v smernici 2005/29/ES by sa rozšíril aj na vzťahy medzi podnikmi.

3.1.10 Ďalším pozitívnym vplyvom rozšírenia pôsobnosti tejto smernice by bola väčšia záruka jej harmonizácie, pričom by sa predišlo tomu, aby boli členské štáty nútené vytvoriť nové právne texty alebo akty na transpozíciu smernice. Stačilo by rozšíriť pôsobnosť platných vnútorných aktov o nekalých obchodných praktikách, čím by sa zaručilo správne uplatňovanie právnych predpisov EÚ ⁽⁵⁾.

3.1.11 Naopak, len jednoduchá zmena smernice 2006/114/ES takým nejednoznačným spôsobom, aký navrhuje Komisia, nezaručí ochranu malých a stredných podnikov v situáciách uvedených v oznámení. Okrem toho, že tieto praktiky sú v zmysle smernice 2005/29/ES agresívnymi a nie klamlivými postupmi, sú vykonávané v rámci predtým vytvoreného obchodného vzťahu, a preto ich nemožno začleniť do rámca platného pre reklamu.

3.1.12 EHSV v tejto súvislosti a v súlade s bodom 3.1.8 vyjadruje názor, že Komisia bude musieť v blízkej budúcnosti prijať horizontálny prístup, podporiť väčší súlad medzi predpismi v oblasti práva hospodárskej súťaže, duševného a priemyselného vlastníctva a zaručiť jednotnú ochranu všetkých obchodných postupov, tak v maloobchode ako aj všeobecne v rámci zmluvných vzťahov medzi podnikmi, a to vzhľadom na uznesenie Európskeho parlamentu o efektívnejšom a spravodlivejšom obchodno-distribučnom trhu.

⁽²⁾ COM(2013) 37 final.

⁽³⁾ Okrem iného pripomíname problémy, ktoré sa vyskytli v súvislosti s transpozíciou smernice 2005/29/ES a ktoré uznal Európsky parlament (pozri: „State of play of the Implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation“, IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288)

⁽⁴⁾ Pozri údaje holandskej platformy Fraude Helpdesk.nl

⁽⁵⁾ Európsky parlament už vo svojom uznesení o nekalých obchodných praktikách a klamlivej reklame s určitými obavami upozornil na to, že niektoré členské štáty pri transpozícii smernice 2005/29/ES nezahrnuli čierny zoznam uvedený v prílohe I, čo spotrebiteľom a podnikom spôsobilo značné nejasnosti.

3.1.13 Zdôrazňuje preto potrebu väčšej koordinácie medzi GR JUST, GR COMP, GR MARKT a GR ENTR v oblasti opatrení, ktoré treba v tejto oblasti prijať, a budúcich politických a legislatívnych návrhov, a to v súlade s politickými prioritami stanovenými v iniciatíve *Small Business Act*.

3.1.14 EHSV v súlade s vyššie uvedeným a v prípade, ak by si Komisia zvolila inú možnosť, zdôrazňuje potrebu, aby bol pojem „najškodlivejších“ marketingových praktík konkrétne definovaný a obsahovo presne vymedzený s cieľom jasne určiť, ktoré marketingové postupy si v porovnaní s ostatnými vyžadujú väčšiu ochranu.

3.1.15 EHSV by tiež ocenil, keby Komisia čo najskôr presnejšie určila súbor situácií, ktoré by mali byť začlenené do čierneho zoznamu. Výbor plne súhlasí s existenciou tohto zoznamu, avšak za predpokladu, že zoznam praktík, ktoré majú byť považované za úplne nelegálne, bude čo najpresnejší aj najúplnejší. Komisia môže pri vypracovaní tohto zoznamu dostatočne čerpať z odpovedí na svoj dotazník a z príspevkov rôznych zainteresovaných strán na stretnutí 1. marca 2013⁽⁶⁾.

3.1.16 EHSV by v tomto prípade tiež ocenil, keby Komisia zvažila vypracovanie šedého zoznamu praktík považovaných za nelegálne za určitých konkrétnych okolností, o ktorých by na základe jednotlivých prípadov rozhodol sudca.

⁽⁶⁾ Uvádzame niekoľko príkladov:

- Praktiky uplatňované v rámci online transakcií, pri ktorých nie sú informácie súvisiace s transakciou poskytované rovnakým spôsobom všetkým zainteresovaným subjektom, čo vedie k diskriminácii niektorých subjektov.
- Praktiky uplatňované v kontexte aukcií a online predaja (E-Bay). Preukázalo sa, že v tomto kontexte je niekedy výhodnejšie registrovať sa ako spotrebiteľ, pretože to umožňuje prístup k väčšiemu počtu záruk.
- Praktiky, ktoré sú založené na prezentácii certifikovaných produktov, ktoré nemajú žiadne povolenie.
- Praktiky, pri ktorých podniky predstierajú, že sú súčasťou verejného orgánu, pričom nútia podnikateľa, aby si objednal určitú službu alebo produkt, čím uňho navodia dojem, že plní daňové alebo bezpečnostné predpisy.
- Praktiky, ktoré spočívajú v nadobudnutí tovarov na cezhraničnom trhu, pričom nadobúdateľ je následne informovaný, že popredajný servis môže byť poskytnutý len v krajine pôvodu produktu.
- Praktiky spočívajúce vo vytváraní porovnávacích internetových stránok, ktorých zámerom je naviesť podnikateľa k tomu, aby si kúpil určitý produkt, pričom ho označia ako najvhodnejší pre jeho obchodný profil. V skutočnosti v niektorých týchto porovnávacích nástrojoch, najmä vo finančnom sektore, neexistuje žiadna informácia o povahe stránky a o modeli jej financovania.
- Praktiky „skrytej“ reklamy v digitálnom kontexte, najmä prostredníctvom odpovedí uverejňovaných na sociálnych sieťach spotrebiteľmi/podnikmi (zvyčajne zamestnanými a platenými týmto podnikom) s cieľom, aby sa podnikatelia obrátili na tento subjekt.
- Praktiky, ktorých cieľom je využívanie neaktuálnych alebo dokonca neexistujúcich porovnávacích testov.
- Praktiky, ktoré predpokladajú implicitný súhlas podnikateľa pri nadobudnutí určitého produktu alebo objednaní určitej služby.

3.1.17 EHSV sa zároveň nazdáva, že okrem vytvárania obyčajných zoznamov by bolo potrebné posilniť a objasniť pojmy klamlivá reklama alebo nelegálna porovnávací reklama s cieľom zaujať systematický prístup v širokom právnom rámci, ktorý zaručí, že nové klamlivé praktiky budú začlenené do revidovanej legislatívy.

3.1.18 Napriek argumentom uvedeným v bode 3.1.8 sa EHSV nazdáva, že právny rámec smernice 2005/29/ES by sa mal vo vhodnom čase rozšíriť, najmä s cieľom, aby sa súčasná ochrana spotrebiteľov uplatnila alebo rozšírila aj na určité mikropodniky a malé podniky (čo EHSV vždy obhajoval), a to za podmienok, ktoré treba presne a dôsledne definovať, a v prípade, ak sa ocitnú v porovnateľnej situácii, ako to už stanovujú právne systémy niektorých členských štátov a ako správne požadujú združenia a organizácie zastupujúce tieto podniky⁽⁷⁾.

3.1.19 EHSV sa nazdáva, že ide o dva aspekty tej istej spoločnej reality a na základe preskúmania smernice 2005/29/ES⁽⁸⁾ si myslí, že by bolo vhodné, keby jej revízia prebehla zároveň s revíziou smernice 2006/114/ES vzhľadom na ich prepojenosť a komplementaritu⁽⁹⁾.

3.1.20 Povahy týchto praktík a spôsob konania podvodných podnikov poukazujú na potrebu kolektívneho právneho mechanizmu hromadnej žaloby, ktorý by zaručil účinnú reakciu a vyššiu ochranu podnikov pri riešení vzniknutých konfliktov, a to nielen s cieľom zastaviť tieto postupy⁽¹⁰⁾, ale aj zabezpečiť primerané odškodnenie za spôsobené škody.

3.2 Formálne aspekty

3.2.1 EHSV sa nazdáva, že Komisia by mala už teraz objasniť, z akého právneho základu budú vychádzať plánované opatrenia, či už opatrenia na podporu dokončenia vnútorného trhu alebo iné.

3.2.2 EHSV si tiež myslí, že vhodnejším právnym nástrojom na tento účel je nariadenie, ktorým by sa zaručila väčšia právna istota a účinnejšia harmonizácia.

⁽⁷⁾ Toto riešenie je uvedené v možnosti 5 v hodnotení vplyvu, ktorého príprava prebieha.

⁽⁸⁾ COM(2013) 138 final zo 14.3.2013.

⁽⁹⁾ Rakúsko je príkladom zosúladenia smernice 2006/114/ES a smernice 2005/29/ES v tom, že pri transpozícii bol výraz „spotrebiteľ“ nahradený výrazom „cieľový subjekt marketingovej praktiky“, čo jasne zaručuje, že ustanovenia smernice 2005/29/ES sa budú uplatňovať aj na vzťahy medzi podnikmi (pozri IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288, spomínaný v poznámke pod čiarou 3).

⁽¹⁰⁾ Preto treba nevyhnutne doplniť budúci legislatívny nástroj do zoznamu v prílohe I smernice 2009/22ES.

4. Analýza metodológie

4.1 Pokiaľ ide o navrhovaný harmonogram, EHSV víta etapy definované Komisiou, najmä okamžité zriadenie ad hoc siete orgánov s cieľom zlepšiť uplatňovanie smernice o klamlivej a porovnávacej reklame a umožniť výmenu informácií.

4.2 Zároveň víta vytvorenie postupu spolupráce v oblasti uplatňovania právnych predpisov, podobne ako v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Týmto postupom sa zavedie povinnosť vzájomnej pomoci medzi členskými štátmi v danej oblasti a tiež opatrenia na určenie orgánov zodpovedných za vykonávanie právnych predpisov bez toho, aby to malo negatívny dosah na možnosti verejno-súkromných platforiem, ako je to napríklad v Holandsku, a na rozšírenie spolupráce s organizáciami zastupujúcimi zainteresované strany.

4.3 V tejto súvislosti a podobne ako v rámci ochrany spotrebiteľov⁽¹⁾ a riešenia sporov navrhuje vytvorenie európskej siete na pomoc malým a stredným podnikom pri riešení cezhraničných sporov tým, že podniky, ktoré sa stali obeťou podvodu, nasmeruje na najvhodnejšie právne mechanizmy.

4.4 Nazdáva sa tiež, že by sa malo zintenzívniť vzdelávanie a osveta, ako aj výmena osvedčených postupov pre všetky podniky s cieľom upozorniť ich na súvisiace nebezpečenstvá.

4.5 Vzhľadom na skutočnosť, že väčšina klamlivých praktík sa vyskytuje v digitálnom prostredí, sa EHSV ďalej nazdáva, že

je potrebné podporiť asertívnejší a primeranejší prístup k ochrane malých a stredných podnikov, pričom sa vezmú do úvahy postupy používané sprostredkujúcimi poskytovateľmi internetu a zmluvné vzťahy vyplývajúce z platforiem ako E-Bay alebo platforiem vytvorených konkrétne na obchodné transakcie medzi podnikmi.

4.6 Dodáva, že Komisia by mala zohľadniť medzinárodný rozmer týchto postupov v rámci svojho zastúpenia v OECD⁽¹²⁾. Vyzýva EÚ a členské štáty, aby s OECD diskutovali o rozšírení usmernení na cezhraničnú ochranu spotrebiteľov pred zavádzajúcimi obchodnými praktikami tak, aby zahŕňali aj transakcie medzi podnikmi.

EHSV navrhuje, aby EUROPOL vytvoril výskumný projekt, ktorý by sa venoval podvodom páchaným s využitím masovokomunikačných prostriedkov v EÚ: rozmeru finančných škôd a počtu obetí, úlohe najvýznamnejších cezhraničných aktérov a možnému využitiu ziskov na financovanie iných nelegálnych aktivít alebo podnikov.

4.7 EHSV taktiež upozorňuje na to, že Komisia by mala vyčleniť finančné prostriedky potrebné na konkrétnu realizáciu navrhovaných opatrení.

4.8 Pokiaľ ide o budúce práce, EHSV chce výslovne vyjadriť svoju pripravenosť zapojiť sa prostredníctvom svojich členov do tejto činnosti, ku ktorej môže prispieť skúsenosťami svojich členov ako obzvlášť kvalifikovaných zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti v rámci troch záujmových skupín výboru.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ Medzinárodný rozmer dokazuje medzinárodná pracovná skupina pre podvody páchané s využitím masovokomunikačných prostriedkov (International Mass-Marketing Fraud Working Group, IMMFWG), ktorá je nezávislou sieťou pozostávajúcou z orgánov na presadzovanie práva, regulačných orgánov a organizácií na ochranu spotrebiteľa zo siedmich krajín (Austrália, Belgicko, Kanada, Holandsko, Nigéria, Spojené kráľovstvo a USA), ako aj Europolu. Jej cieľom je uľahčovať viacnásobnú výmenu informácií a správ, koordináciu cezhraničných operácií na odhaľovanie, zabraňovanie a zadržiavanie v súvislosti s týmito podvodmi, ako aj podporovať verejnú osvetu a opatrenia v oblasti vzdelávania verejnosti v súvislosti s medzinárodnými podvodmi páchanými s využitím masovokomunikačných prostriedkov.

Pozri „Mass-marketing fraud: a threat assessment“, pracovná skupina International Mass-Marketing Fraud, jún 2010.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_en.htm

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stave colnej únie“

COM(2012) 791 final

(2013/C 271/12)

Spravodajca: **Jan SIMONS**

Európska komisia sa 21. decembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stave colnej únie“

COM(2012) 791 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) prijal 139 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor je vo všeobecnosti zajedno s oznámením Komisie. Je zástancom silnej colnej únie, ktorá môže byť skutočným prínosom ku konkurencieschopnosti a riadnemu fungovaniu vnútorného trhu v Európskej únii.

1.2 Výbor odporúča Komisii, aby pri tvorbe akčného plánu výslovne zohľadnila analýzy a interné a externé hodnotenia fungovania colnej únie, ktoré sa v ostatných troch rokoch vykonali.

1.3 Výbor prikladá veľký význam uplatňovaniu colnej politiky založenej na jednotných, transparentných, efektívnych, účinných a zjednodušených postupoch, ktorá umožní Európskej únii čeliť svetovej konkurencii a chrániť práva a bezpečnosť podnikov a európskych spotrebiteľov, ako aj duševné vlastníctvo. Pritom je však potrebné zabrániť prehnanému obmedzovaniu členských štátov pri vykonávaní colných právnych predpisov, aby mohli naďalej zohľadňovať rozsah svojich obchodných tokov.

1.4 Predovšetkým vzhľadom na veľký význam, ktorý Komisia v oznámení pripisuje uľahčovaniu obchodu, je dôležité zosúladiť právomoci colných orgánov s obchodnými tokmi v danom členskom štáte, aby sa zvýšila efektívnosť, a tak podporila podnikateľská činnosť. Pritom by v budúcnosti mohla byť užitočná harmonizácia na základe osvedčených postupov a systémových postupov kontroly.

1.5 Výbor by uvítal, keby sa Komisia vo svojom oznámení podrobnejšie venovala konkrétnym krátkodobým a dlhodobým opatreniam. Avšak rozpracované boli iba priority na rok 2013. Na nasledujúce roky sa našťastie odkazuje na koncepciu, ktorá sa má ešte vypracovať a bude zverejnená v roku 2014.

1.6 Výbor žiada venovať osobitnú pozornosť potrebe finančných injekcií, aby sa colným orgánom umožnilo nákladovo účinne zakročiť proti podvodom a kriminalite a obmedziť zdržania v obchodných tokoch.

2. Úvod

2.1 Tretia časť Zmluvy o fungovaní Európskej únie (jedna z Lisabonských zmlúv, skrátene ZFEÚ), ktorá sa zaoberá politikou a vnútornými činnosťami EÚ, obsahuje dva pomerne krátke a veľmi všeobecne formulované články (článok 26 a 27 ZFEÚ) o vnútornom trhu, ktorý sa tu vymedzuje ako oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu v súlade s ustanoveniami zmlúv.

2.2 Táto téma sa v európskych zmluvách začína objavovať až v roku 1986 s príchodom Jednotného európskeho aktu (článok 8 písm. a) Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva, skrátene EHS), kde sa ustanovuje perspektíva dovŕšenia jednotného trhu do 1. januára 1993, ku ktorému však bohužiaľ doposiaľ nedošlo.

2.3 Inak, a našťastie oveľa rýchlejšie, sa vyvíjala situácia v spojitosti s nevyhnutným predchodom a základným prvkom vnútorného trhu, t. j. colnou úniou, ktorá bola podľa úspešného príkladu spolupráce v rámci Beneluxu zakotvená už v prvej Zmluve o EHS (Rímskej zmluve) z roku 1958.

2.4 V nej sa v približne 20 článkoch veľmi podrobne na základe časového harmonogramu ustanovuje, čo je potrebné urobiť, aby sa napokon najneskôr do 15 rokov, čo je najdlhšie trvajúce prechodné obdobie (článok 8 ods. 5), podarilo „celý obchod s tovarom“ zaviesť „zákaz ciel na dovoz a vývoz tovaru medzi členskými štátmi, zákaz všetkých poplatkov, ktoré majú rovnaký účinok ako clá, ako aj prijatie Spoločného colného sadzovníka vo vzťahu k tretím krajinám“.

2.5 Nielen že sa to takto uvádza v Rímskej zmluve (článok 9 Zmluvy o EHS), ale o viac ako 50 rokov neskôr aj v Lisabonskej zmluve (článok 28 ZFEÚ). Avšak tam, kde Rímska zmluva potrebovala 20 rozsiahlych článkov, si Lisabonská zmluva vystačí s tromi veľmi krátkymi článkami o colnej únii (články 30 až 32 ZFEÚ), pretože všetky míľniky sa dosiahli už predtým: zrušenie výberu ciel na hraniciach členských štátov v roku 1968, v nadväznosti na to prijatie rôznych právnych predpisov týkajúcich sa ciel a pôvodu tovaru, čo vyústilo do schválenia Colného kódexu Spoločenstva v roku 1992 a Spoločného colného sadzovníka v roku 1987.

2.6 Presadzovanie týchto pravidiel colnými orgánmi v Európskej únii zabezpečuje popri uvedenom právnom základe aj súbor tematických právnych nástrojov, vrátane nariadení o presadzovaní práv duševného vlastníctva, o prekurzoroch drog, o tovare kultúrneho charakteru, o kontrole peňažnej hotovosti, o dohľade nad trhom, ako aj právne predpisy, ktorých cieľom je chrániť občanov a životné prostredie.

2.7 Podľa ustanovení článku 3 ZFEÚ spadá colná únia do výlučnej právomoci Európskej únie, ako ju ustanovuje článok 2 ods. 1 ZFEÚ. Zodpovednosť za vykonávanie colných právnych predpisov je v prvom rade na členských štátoch. (Pripomíname, že vnútorný trh patrí medzi spoločné právomoci Únie a členských štátov, ako sa to uvádza v článku 2 ods. 2 ZFEÚ.)

2.8 Prínos colnej únie ilustrujú okrem iného tieto údaje Európskej komisie: 17 % svetového obchodu prechádza cez európske colné orgány a prináša ročný obrat v hodnote 3 300 miliárd EUR.

3. Oznámenie Komisie

3.1 Komisia vydala 21. decembra 2012 oznámenie o stave colnej únie, pretože chce v polovici svojho funkčného obdobia bilancovať stav, dosiahnuté ciele a výzvy do budúcnosti.

Konkrétnejšie Komisia uvádza, že cieľom oznámenia je:

- vyzdvihnúť pridanú hodnotu a zásadný význam služieb, ktoré colná únia poskytuje a ktoré slúžia ako základ rastu, konkurencieschopnosti a bezpečnosti jednotného trhu a Európskej únie,
- uznať, že colná únia čelí výzvam, ktoré vyžadujú európsku odpoveď,
- opísať postup na riešenie týchto výziev a zaistenie účinnejšej, spoľahlivejšej a jednotnejšej colnej únie do roku 2020.

3.2 V rámci týchto cieľov považuje Komisia oznámenie za začiatok diskusie o troch významných bodoch:

- dokončenie modernizácie, ktorá sa začala v roku 2003, dovršením a schválením nového Colného kódexu Únie a s ním súvisiacich delegovaných a vykonávacích aktov, ako aj ich riadne vykonávanie členskými štátmi,
- zistenie a odstránenie nedostatkov vo vykonávaní colných právnych predpisov, ako aj stanovenie priorít, ktorými je potrebné sa zaoberať, pričom na tento účel Komisia pred niekoľkými rokmi vykonala interné *sebahodnotenie* a čoskoro bude publikovať externé hodnotenie fungovania colnej únie,
- vykonanie zmien v riadiacich štruktúrach s cieľom zvýšiť účinnosť a efektívnosť colnej únie, pričom Komisia predpokladá, že v roku 2014 zverejní koncepciu týchto zmien.

3.3 Komisia vyzýva Radu a Európsky parlament, aby:

- bezodkladne dokončili modernizáciu colnej únie,
- stanovili priority colnej únie na základe dialógu s príslušnými zainteresovanými stranami a výsledkov nedávnych interných i externých hodnotení a analýz nedostatkov,

— reformovali riadenie, úlohy a zodpovednosti členských štátov a Komisie týkajúce sa celkového operatívneho riadenia colnej únie, pričom jedným z nadväzných opatrení v tejto súvislosti by malo byť vypracovanie koncepcie reformy, ktorá by sa mala začať v roku 2014.

3.4 Komisia vo svojom oznámení uvádza, že vzhľadom na zvýšenú globalizáciu členské štáty nebudú samostatne schopné čeliť s ňou spojeným výzvam. Domnieva sa, že globalizácia si vyžaduje viac európskej jednoty, a preto je nevyhnutná väčšia integrácia.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Výbor oceňuje skutočnosť, že Komisia vydáva v polovici svojho funkčného obdobia toto oznámenie o stave colnej únie. Výbor tiež zdôrazňuje význam colnej únie pre EÚ, najmä pre rast, konkurencieschopnosť a bezpečnosť vnútorného trhu.

4.2 Výbor konštatuje, že Európska únia musí čeliť externým aj interným výzvam.

4.2.1 Za externé výzvy možno považovať: zvyšujúce sa obchodné toky, nové a čoraz zložitejšie logistické siete, zmenené konkurenčné tlaky, rastúcu kriminalitu vrátane podvodov, teroristickú činnosť, ako aj očakávania napr. iných orgánov presadzovania práva, pre ktoré colné úrady vykonávajú určité úlohy.

4.2.2 Za interné výzvy výbor považuje neúčinnosť a chýbajúcu efektívnosť vyplývajúcu z rozdielneho uplatňovania v 27 členských štátoch, z čoho vyplýva, že jednotlivé členské štáty vyvíjajú svoje vlastné automatizačné systémy, uplatňujú rôzne pracovné metódy a jestvujú v nich veľké rozdiely v úrovni odbornej prípravy, čo znemožňuje jednotné vykonávanie európskych právnych predpisov. Platí to o to viac, že sa nachádzame v období pretrvávajúcej hospodárskej krízy.

4.3 Výbor prikladá veľký význam uplatňovaniu colnej politiky založenej na jednotných, transparentných, efektívnych, účinných a zjednodušených postupoch, ktorá umožní Európskej únii čeliť svetovej konkurencii a chrániť práva a bezpečnosť podnikov a európskych spotrebiteľov, ako aj duševné vlastníctvo.

4.4 Výbor to už raz odporúčal v jednom z nedávnych stanovísk⁽¹⁾, a vzhľadom na jeho dôležitosť toto odporúčanie ešte raz dôrazne pripomína.

4.5 Výbor rovnako dôrazne upozorňuje, že je potrebné zabrániť prehnane obmedzovaniu členských štátov pri vykonávaní colných právnych predpisov, aby mohli naďalej zohľadňovať rozsah svojich obchodných tokov. V tejto súvislosti vyzdvihuje, že členské štáty prijali viacero opatrení na uľahčenie obchodu: elektronizácia colných formalít, zjednodušené postupy, zavedenie štatútu oprávneného hospodárskeho subjektu.

4.6 Harmonizáciu je pritom potrebné založiť na osvedčených postupoch a nie na priemernej európskej úrovni.

4.7 V záujme nákladovo účinného a na výsledky orientovaného prístupu, a to aj vo finančnej oblasti v súvislosti s príjmami, ako aj v záujme skutočného pokroku je podľa názoru výboru tiež žiaduce upustiť od kontrol jednotlivých transakcií a zamerať sa na systémové postupy založené na posúdení rizika.

4.8 Aj Rada pre konkurencieschopnosť vo svojich záveroch zo zasadnutia 10. a 11. decembra 2012 zdôrazňuje, že je nevyhnutné „pokračovať v presadzovaní colných predpisov a moderných a harmonizovaných prístupov k colným kontrolám, umožňujúc pritom v relevantných prípadoch a pri zohľadnení dôsledkov pre hospodárske subjekty a členské štáty flexibilitu pre vnútroštátne riešenia“⁽²⁾.

4.9 Rada tiež upozorňuje, že je nevyhnutné „zlepšiť spoluprácu s ďalšími agentúrami na vnútroštátnej úrovni i úrovni EÚ v oblasti bezpečnostnej ochrany, zdravia, bezpečnosti a životného prostredia, ako aj s medzinárodnými partnermi, a to pri rešpektovaní rozdelenia právomocí medzi EÚ a členské štáty v uvedenej oblasti“⁽³⁾.

4.10 Výbor takisto súhlasí s názorom Európskej komisie, že colná únia sa môže rozvíjať iba vtedy, ak bude vytvorený mechanizmus na meranie a hodnotenie jej výsledkov.

4.11 Upozorňuje, že okrem prísnych colných postupov môžu jestvovať aj iné prekážky, ktoré bránia hladkému postupu, ako je nedostatočná infraštruktúra na vonkajších hraniciach. Ak sú dotknuté tretie krajiny, táto problematika by sa mala v prvom rade riešiť spoločne.

⁽²⁾ Závety Rady o pokroku týkajúcom sa stratégie vývoja colnej únie, 3208. zasadnutie Rady pre konkurencieschopnosť v Bruseli, 10. – 11. decembra 2012.

⁽³⁾ Tamtiež.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 68–71.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Výbor je znepokojený prehlbujúcou sa nerovnováhou medzi neustále narastajúcou pracovnou záťažou na jednej strane a priebežne klesajúcim počtom colných úradníkov na strane druhej. Pracovná záťaž colných úradníkov narastá aj napriek automatizácii mnohých pracovných úloh. Tejto otázke, ktorej dôležitým aspektom je aj vzdelávanie a odborná príprava, by bolo potrebné venovať väčšiu pozornosť.

5.2 Výbor má v tejto súvislosti na mysli zriadenie európskej vysokej školy pre odbornú prípravu colných úradníkov, aby sa odbornú prípravu zamestnancov colných úradov v členských štátoch podarilo dostať na takú úroveň, ktorá sa považuje za nevyhnutnú.

5.3 Výbor sa domnieva, že bezpečnosť dodávateľského reťazca a riadenie rizika majú pre colnú úniu veľký význam. Výbor čoskoro vydá stanovisko k súvisiacemu oznámeniu Komisie, ktoré bolo nedávno publikované [COM(2012) 793 final; INT/681, spravodajca: pán Pezzini].

5.4 Výbor by tiež uvítal návrhy Komisie, ktoré by riešili problémy spôsobené rôznym posudzovaním porušovania colných právnych predpisov EÚ a rôznym uplatňovaním sankcií, prinajmenšom v záujme dodržiavania zásady rovnosti. Pritom však treba zohľadniť skutočnosť, že zmena sankčných systémov v rámci colných a trestných právnych predpisov jednotlivých členských štátov je citlivou témou.

5.5 Ako prvý krok výbor navrhuje prístup zameraný na typy porušení predpisov, ako to je zavedené v cestnej doprave⁽⁴⁾.

5.6 Víta návrh Komisie vypracovať súbor štandardných postupov, ktoré by boli zahrnuté do budúcich právnych predpisov, aby colné úrady dokázali lepšie presadzovať zákonné zákazy alebo obmedzenia dovozu a vývozu tovaru.

5.7 Výbor by uvítal, keby sa Komisia vo svojom oznámení konkrétnejšie vyjadрила o dosahu svojich návrhov, pokiaľ ide regulačné a administratívne zaťaženie.

5.8 Prvoradý význam má lepšie plnenie colných úloh. Bolo by preto vhodné rozvíjať spoluprácu medzi colnými úradmi, posilniť právomoci colníkov a disponovať skutočnými európskymi stratégiami na boj proti podvodom. Za určitých okolností môže byť tiež žiaduce presunúť úlohy a aktivity členských štátov, ktoré ich vykonávajú samostatne, na spoločné orgány, ktoré by mohli ale nemuseli byť prepojené s Komisiou alebo prevádzkované členskými štátmi spoločne, napríklad ak by sa vďaka tomu mohli dosiahnuť významné finančné úspory a/alebo uľahčiť vykonávanie úloh colných orgánov.

5.9 Výbor tiež očakával, že Komisia poskytne v oznámení viac informácií o súvislostiach. Bohužiaľ to tak nie je, a preto je ťažké oznámenie riadne posúdiť. Našťastie, ako zástupcovia Komisie výslovne uviedli, budú ďalšie návrhy právnych predpisov spojené s posúdeniami vplyvu.

5.10 Výbor je rovnako ako Komisia znepokojený zistením, že súčasné riadenie colnej únie, a najmä spoločných postupov, dosiahlo svoje hranice účinnosti a efektívnosti. Zastáva názor, že colné orgány musia mať k dispozícii moderný a účinne fungujúci systém riadenia, aby mohli efektívne a nákladovo účinne pracovať.

5.11 Výbor popri tom poukazuje na to, že aj v súčasnej hospodárskej kríze musia mať colné orgány k dispozícii dostatok finančných prostriedkov, napr. na aktualizáciu počítačových systémov, aby mohli účinne bojovať proti podvodom a kriminalite.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 z 21. októbra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá týkajúce sa podmienok, ktoré je potrebné dodržiavať pri výkone povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy, a ktorým sa zrušuje smernica Rady 96/26/ES.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán: európske právo obchodných spoločností a správa a riadenie spoločností – moderný právny rámec pre väčšiu angažovanosť akcionárov a udržateľné spoločnosti“

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Spravodajca: **pán DE LAMAZE**

Komisia sa 19. februára 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán: európske právo obchodných spoločností a správa a riadenie spoločností – moderný právny rámec pre väčšiu angažovanosť akcionárov a udržateľné spoločnosti“

COM(2012) 740 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 135 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 11 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta hlavné postoje vyjadrené v tomto akčnom pláne, ktoré sa vzťahujú na správu a riadenie spoločností.

1.2 EHSV varuje pred rizikom zvýšenia nákladov spojených s dodržiavaním právnych predpisov pre kótované spoločnosti a pripomína, že spoločnosti bezpodmienečne potrebujú otvorený finančný trh. Dobrá rovnováha medzi legislatívnymi opatreniami a nezáväznými právnymi aktmi – odporúčania a kódexy správy a riadenia – bude závisieť od podrobností uplatňovania všetkých predložených iniciatív.

1.3 Najmä čo sa týka inovačného opatrenia, ktorým je zásada transparentnosti spoločností v prípade ich politiky odmeňovania, EHSV od Komisie očakáva, že stanoví rozumné požiadavky, aby sa neohrozil ich rozvoj zvýšením prevádzkových nákladov. Upozorňuje na skutočnosť, že tieto nové pravidlá sa budú usilovať o zachovanie obchodného tajomstva.

1.4 V hlavnom bode, ktorým je myšlienka hlasovania akcionárov o politike odmeňovania, sa EHSV domnieva, že snaha o európsku harmonizáciu nemôže ísť nad rámec poradného hlasu bez toho, aby došlo k spochybneniu základu práva obchodných spoločností.

1.5 V rámci ohlásenej štúdie vplyvu EHSV vyzýva Komisiu, aby dôkladne preskúmala opodstatnenie každej iniciatívy z hľadiska špecifik malých a stredných podnikov (MSP).

1.6 Dodatočne k ohláseným iniciatívam sa EHSV domnieva, že z hľadiska účinného fungovania spoločnosti, najmä v období krízy, by bolo bývalo vhodné zdôrazniť potrebu posilnenia zapojenia zamestnancov.

1.7 EHSV okrem toho vyzýva, aby sa posilnila odborná príprava administrátorov, a potvrdzuje záujem podporovať výmenu osvedčených postupov v tejto oblasti.

1.8 V oblasti práva obchodných spoločností sa EHSV domnieva, že je potrebné zamerať priority na projekt európskej súkromnej spoločnosti, ako aj na opatrenia zamerané na uľahčenie prevodu sídla v rámci EÚ. V oboch prípadoch musí byť zabezpečené a podporené zapojenie zamestnancov, najmä na základe osobitnej konzultácie so sociálnymi partnermi, ktorá je stanovená v európskych zmluvách.

1.9 EHSV nesúhlasí s myšlienkou uznania koncepcie „záujmy skupiny“, ktoré by v konečnom dôsledku mohlo v rámci skupiny obchodných spoločností poškodiť zásadu nezávislosti právnických osôb, najmä ak sú neeurópske. EHSV sa okrem iného obáva logiky, ktorá sa snaží uprednostniť záujmy skupiny pred záujmom dcérskej spoločnosti, ktorá by to mohla považovať za obetovanie svojich záujmov.

2. Obsah oznámenia Komisie

2.1 V nadväznosti na oznámenie Komisie „Európa 2020“, v ktorom vyzýva na zlepšenie podnikateľského prostredia v Európe, Komisia navrhuje v tomto akčnom pláne iniciatívy, ktorých cieľom je skonsolidovať rámec správy a riadenia spoločností EÚ podľa dvoch usmernení:

- vďaka zvýšenej transparentnosti tak s ohľadom na akcionárov a verejnosť, ako aj na spoločnosti: zverejnenie politiky rôznorodosti správnej rady a riadenia nefinančných rizík (strategické a prevádzkové riziká, riziká zhody...), zlepšenie vysvetlení, ktoré majú spoločnosti poskytnúť, ak sa odchyľujú od odporúčaní kódexov správy a riadenia, zverejňovanie politík hlasovania inštitucionálnych investorov, identifikácia akcionárov;
- vďaka lepšej angažovanosti akcionárov: dohľad nad politikou odmeňovania, lepší dohľad nad transakciami so spriaznenými stranami, rámec činností zastupujúcich poradcov, objasnenie koncepcie „zosúladeného konania“, povzbudenie zamestnaneckého vlastníctva akcií.

2.2 Zároveň sa uvádzajú rôzne iniciatívy v oblasti práva obchodných spoločností, ktoré sa týkajú okrem spoločností kótovaných na burze všetkých anonymných spoločností: uľahčenie cezhraničných operácií (cezhraničné zlúčenia alebo splynutia a rozdelenia, a, prípadne, prevod sídla), následné opatrenia k návrhu štatútu európskej súkromnej spoločnosti (SPE), informačná kampaň k štatútu európskej spoločnosti (SE) a európskeho družstva (SCE), cielené opatrenia o skupinách spoločností (najmä uznanie koncepcie „záujmy skupiny“), kodifikácia európskeho práva obchodných spoločností. Všetky tieto iniciatívy budú predmetom *ex-ante* posúdení vplyvu a budú môcť byť následne pozmenené.

3. Všeobecné poznámky

3.1 Vo všeobecnosti EHSV víta opatrenia uvedené v akčnom pláne, ktorý, čo sa týka správy a riadenia spoločností, okrem výnimky (skúmanej ďalej), smeruje skôr ku konsolidácii ako k zásadným zmenám súčasného rámca.

3.2 Zdá sa, že tento akčný plán prejavuje určitú snahu o rovnováhu medzi legislatívnymi opatreniami a „jemnými“ právnymi normami – odporúčania a kódexy správy a riadenia. EHSV konštatuje, že akékoľvek dodatočné povinnosti v oblasti transparentnosti, a najmä v oblasti politík odmeňovania, budú mať vplyv na prevádzkové náklady spoločností.

3.3 EHSV vyjadruje poľutovanie, že hoci zámerom akčného plánu je zlepšiť angažovanosť akcionárov, nezameriava sa však na posilnenie angažovanosti zamestnancov, ktorej dôležitosť zdôraznil vo svojej odpovedi na zelenú knihu z roku 2011⁽¹⁾. EHSV pripomína, že účasť zamestnancov na rozhodovacom procese sa v práve EÚ uznáva ako prispievanie k udržateľnému rozvoju a výkonnosti podniku.

3.4 Nielen v súvislosti s uvedeným akčným plánom uznáva, že táto koncepcia účasti zamestnancov by si zaslúžila jasnejšie vymedzenie z hľadiska obsahu a konkrétnej podoby na základe práva obchodných spoločností, ktoré by sa tým mohlo zmeniť⁽²⁾. EHSV víta prístup z hľadiska viacerých zainteresovaných strán, čo zodpovedá výzvam, ktorým čelia spoločnosti, ktoré sa snažia o dlhodobý rozvoj, ako aj o záväzky voči svojim zamestnancom a prostrediu. Z tohto typu prístupu vyplýva dobrý sociálny dialóg a prostredie dôvery založené na jasných ustanoveniach v oblasti informácií, poradenstva a účasti, pokiaľ existujú. V tomto zmysle by EHSV chcel podporiť zisťovanie nových možností, ako je koncepcia udržateľnej spoločnosti (sustainable company)⁽³⁾.

3.5 V nadväznosti na svoju odpoveď na zelenú knihu z roku 2011 EHSV takisto tvrdí, že dobrá správa a riadenie spoločností tiež závisí od právomocí – najmä v právnej a finančnej oblasti – členov správnej rady. Zdôrazňuje, že je potrebné prispôbiť ich odbornú prípravu typu podniku, najmä jeho veľkosti, a podnecuje všetky iniciatívy, ktorých cieľom je podporovať výmenu osvedčených postupov v tejto oblasti. Domnieva sa, že tento aspekt by mohol byť užitočným predmetom budúceho odporúčania Komisie. Z dôvodu transparentnosti a právnej bezpečnosti, najmä pre MSP a ich zamestnancov, sa opatrenia určené na doplnenie európskeho práva spoločností musia vyhnúť „režimu nakupovania“, ktorého podstatou je povolenie *ex nihilo* registrácií európskych subjektov alebo oddelenie administratívneho sídla od sociálneho sídla spoločnosti.

3.6 Správa a riadenie spoločností

3.6.1 EHSV už malo príležitosť pripomenúť, že správa a riadenie spoločností zodpovedá snahe o zabezpečenie prežitia a prosperity spoločnosti⁽⁴⁾ zavedením podmienok dôvery medzi rôznymi aktérmi⁽⁵⁾. Iniciatívy v oblasti správy a riadenia musia tak ako v európskom práve obchodných spoločností prispievať k zjednodušeniu života a fungovania podnikov a podporovať ich konkurencieschopnosť.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 91

⁽²⁾ Právo obchodných spoločností sa v skutočnosti stále zakladá iba na vzťahoch, ktoré spájajú akcionárov, správnu radu, výkonných riaditeľov.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽⁵⁾ Riaditeľstvo, zástupcovia pracovníkov, investori, územné samo-správy.

3.6.2 Vzhľadom na pozorované zníženie počtu vstupov na burzu a zvyšujúci sa počet podnikov, ktoré burzu opúšťajú, EHSV pripomína, že pre podniky a najmä MSP, má prístup na finančný trh nesmierny význam. Aktuálne problémy s financovaním mnohých z nich značne brzdia ich vývoj. EHSV sa domnieva, že na zabezpečenie otvoreného finančného trhu je nesmierne dôležité nesprísňovať už aj tak veľmi prísne podmienky spojené so správou a riadením spoločností pre spoločnosti kótované na burze, a najmä MSP, pretože ich to môže ešte viac odradiť v prístupe ku kótovaniu. Poukazuje okrem iného na riziko zvýraznenia asymetrie z hľadiska konkurencieschopnosti, ktorá existuje medzi kótovanými spoločnosťami a nekótovanými spoločnosťami, keďže nekótované spoločnosti nepodliehajú zásade transparentnosti, ktorej podliehajú kótované spoločnosti, a nekótované spoločnosti naopak ako prvé využívajú informácie poskytované kótovanými spoločnosťami.

3.6.3 EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že obavy vyjadrené Komisiou v súvislosti so zohľadnením zvláštností MSP – týkajúce sa veľkosti, ale aj štruktúry vlastníctva akcií – boli formulované iba z veľmi všeobecného hľadiska a neboli analyzované a vyjadrené konkrétne pre každú z ohlásených iniciatív.

3.6.4 EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu zmeniť európsku definíciu MSP, ktorá by lepšie odrážala vlastnosti pojmov malý a stredný.

3.6.5 Skôr než normatívny prístup EHSV odporúča prístup, ktorý by sa čo najviac pridržiaval definovania zásad, následne poveril členské štáty, aby ich čo najlepšie prispôbili svojim vlastným podmienkam. V roku 2003⁽⁶⁾ Komisia už zdôraznila pozoruhodnú konvergenciu kódexov pre správu a riadenie spoločností. EHSV s uspokojením konštatuje, že sa zdá, že Komisia pri hlavných bodoch uvedeného akčného plánu prijíma tento postup, najmä pokiaľ ide o zlepšenie vysvetlení, ktoré majú poskytnúť podniky, ktoré sa odchyľujú od kódexov.

3.6.6 Čo sa týka všeobecného zámeru transparentnosti, EHSV podporuje iniciatívu Komisie, ktorej cieľom je zovšeobecniť v rámci EÚ pravidlá, ktoré platia v niektorých členských štátoch, najmä tých, ktoré podporujú realizáciu dlhodobých výkonností spoločností. Všetky ťažkosti vidí v tom, že treba nájsť rovnováhu medzi legitímnymi požiadavkami transparentnosti a nutnosťou nebrániť ich rastu neprimerane vysokými administratívnymi nákladmi a poskytovaním citlivých informácií z hľadiska hospodárskej súťaže.

3.6.7 EHSV domnieva, že požiadavka „dodržiavaj alebo vysvetli“ je základom zásad správy a riadenia, a súhlasí, že ju treba striknejšie uplatňovať. EHSV víta iniciatívu Komisie v tomto smere.

3.6.8 EHSV berie na vedomie vôľu Komisie posilniť úlohu akcionárov s cieľom nájsť uspokojivú rovnováhu medzi rôznymi právomocami. Je si vedomý skutočnosti, že za ohlásenými právami, ktoré majú akcionárom umožniť väčšie zapojenie, sú aj povinnosti, ktoré musia plniť.

3.6.9 EHSV sa domnieva, že je potrebné podporovať dialóg medzi akcionármi a eminentmi, a prikladá osobitný význam iniciatíve, ktorej cieľom je podporiť povedomie podnikov o ich akcionároch, čo je nevyhnutným predpokladom tohto dialógu. Budúci európsky nástroj v tejto oblasti bude musieť zohľadniť rozdiely v právnych predpisoch týkajúcich sa ochrany osobných údajov.

3.6.10 EHSV rovnako podporuje návrh s cieľom zaviazat inštitucionálnych investorov k zverejneniu ich politik hlasovania a zapojenia, najmä ich investičného horizontu v spoločnostiach, v ktorých vlastní podiely.

3.6.11 V hlavnom bode, ktorým je myšlienka hlasovania akcionárov o politike odmeňovania a správe týkajúcej sa odmeňovania, sa EHSV domnieva, že snaha o európsku harmonizáciu nemôže ísť nad rámec poradného hlasu.

3.7 Právo obchodných spoločností

3.7.1 Medzi rôznymi ohlásenými iniciatívami sa EHSV zastáva iné poradie priorit, ako navrhla Komisia.

3.7.2 Na rozdiel od Komisie považuje EHSV za dôležité pokračovať v úsilí o projekt SPE a snažiť sa nájsť konsenzuálne riešenie.

3.7.3 EHSV sa domnieva, že prioritou je takisto uľahčiť prevod sídla v rámci EÚ a že aj iniciatíva v tejto oblasti, ktorú žiada, musí naďalej zabezpečovať a podporovať podmienky aktívneho zapájania zamestnancov.

⁽⁶⁾ Pozri oznámenie „Modernizácia práva obchodných spoločností a zlepšenie správy a riadenia spoločnosti v Európskej únii – plán postupu“, COM(2003) 284 final.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Správa a riadenie spoločností

4.1.1 EHSV uznáva potrebu spoločností zlepšiť kvalitu vysvetlení, ktoré musia poskytovať, keď sa odchyľia od kódexov riadenia a správy. Tieto vysvetlenia sa niekedy podobajú iba na rečnícke cvičenie, zatiaľ čo by naopak mali byť náležité podrobné, prípadne obsahovať uplatnené alternatívne riešenie.

4.1.2 EHSV s uspokojením konštatuje, že Komisia ponechá na zodpovednosti členských štátov a vnútroštátnych kódexov, aby starostlivo spresnili spôsoby umožňujúce zlepšiť vyhlásenia o postupoch v oblasti správy a riadenia.

4.1.3 Ako už zdôraznil (7), dobrá kvalita vysvetlení, ktoré má spoločnosť poskytnúť, je predovšetkým v jej vlastnom záujme, keďže spoločnosť by v prípade nedostatočných vysvetlení podliehala sankciám trhu.

4.1.4 V prípade, že by Komisia vyjadrila vôľu kontrolovať – či dokonca overovať – kvalitu informácií o správe a riadení, ktoré sa poskytujú trhu, EHSV spresňuje, že nesúhlasí so záväzným postupom v tejto oblasti. Okrem iného poukazuje na technické ťažkosti, na ktoré by narazil taký projekt, ktorý by podľa smernice týkajúcej sa právnej kontroly účtov ustanovujúcej výbor pre audit, predpokladal definíciu homogénnych kritérií na úrovni EÚ uplatniteľných na všetky spoločnosti.

4.1.5 Opatrenie, ktoré by najviac mohlo zvýšiť administratívne zaťaženie pre podniky, sa týka požiadaviek transparentnosti politík odmeňovania a podrobností o individuálnych odmenách administrátorov, z čoho v súčasnosti plynú rôzne odporúčania a vnútroštátne kódexy riadenia a správy, a pre ktoré Komisia plánuje vo svojom akčnom pláne použiť záväzný nástroj na úrovni EÚ. EHSV by také opatrenie mohol prijať iba za predpokladu, že jeho konkrétne uplatnenie značne nezvýši náklady spojené s dodržiavaním právnych predpisov spoločnosťami, ktoré bude treba vyhodnotiť v rámci prísneho predbežného hodnotenia vplyvu. EHSV takisto varuje pred rizikom, že zverejnenie kritérií týkajúcich sa pohyblivej zložky odmeny výkonných riaditeľov môže ohroziť obchodné tajomstvo. EHSV zdôrazňuje, že okrem samotnej úrovne dohodnutých

súm je dôležité akcionárom predložiť jasné a podrobné informácie o ich výpočtoch a kritériách určenia.

4.1.6 Jeden z bodov, ktoré podľa EHSV predstavujú najviac problémov, sa týka myšlienky poskytnúť akcionárom právo hlasovať o politike odmeňovania a o správe o odmenách. EHSV vyzýva, aby sa k tejto veci pristupovalo obzvlášť obozretne. EHSV podotýka, že postoj Komisie k otázke ostáva relatívne nejasný a nespresňuje, či má byť toto hlasovanie poradné alebo záväzné.

4.1.7 Odhliadnuc od právnych a technických ťažkostí týkajúcich sa uplatňovania by záväzné hlasovanie znamenalo presun právomocí správnej rady na akcionárov. EHSV nemôže podporiť taký prístup, ktorým by sa od základov zmenilo právo obchodných spoločností, a to ani vtedy, ak by každý členský štát mal možnosť, podľa názoru EHSV, rozhodnúť o poradnom či záväznom charaktere hlasovania.

4.1.8 EHSV sa už k tejto otázke vyjadril v prospech schválenia hlasovaním, pričom spresnil, že uznesenie v oblasti politiky odmeňovania navrhovanej akcionárom počas ich valného zhromaždenia by malo byť najprv predmetom diskusie a schválenia správnou radou, ako je to už v prípade Nemecka (8).

4.1.9 Čo sa týka pohyblivej zložky odmeny pridelovanej výkonným riaditeľom, EHSV pripomína, že schválenie akcionármi počas valného zhromaždenia sa musí týkať systému a uplatňovaných pravidiel (kritériá výkonnosti sú vopred určené a merateľné), ako aj samotnej sumy, vyplácanej podľa týchto pravidiel (9).

4.1.10 Pokiaľ ide o činnosť zastupujúcich poradcov, EHSV uznáva potrebu jej prísnejšieho rámca. Odporúča najmä, aby sa zaviazali: zverejniť ich politiku hlasovania (s odôvodnením zmyslu ich odporúčaní), šíriť ich návrh správy o analýze v spoločnosti pred jej predložením investorom (aby ich spoločnosť mohla informovať o svojich pripomienkach), informovať o stave konfliktov záujmov, ktoré by mohli ovplyvniť ich činnosť, najmä prostredníctvom vzťahov, ktoré môžu udržiavať so spoločnosťou a jej akcionármi, a uviesť opatrenia, ktoré uplatňujú, aby takýmto konfliktom predchádzali.

(7) Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 91.

(8) Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 91.

(9) V súlade s tým, čo spresnila Komisia v svojom odporúčaní z roku 2004.

4.2 Právo obchodných spoločností

4.2.1 EHSV pokladá za dôležité pokračovať v projekte SPE, ktorého konkretizácia musí byť v súlade s ustanoveniami zmluvy, ako aj s platným právom obchodných spoločností. Okrem harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov by, podľa jeho názoru, jednotný nástroj ako SPE mal mať dôležitý pákový efekt v prospech cezhraničnej činnosti MSP. Aktívne zapojenie zamestnancov v rámci SPE podľa rovnakých pravidiel, ako sú pravidlá platné v rámci SE a SCE, je požiadavkou, ktorá podľa EHSV nemôže byť spochybnená bez toho, aby došlo k oslabeniu projektu, a je základnou podmienkou dohody, ktorú treba podľa EHSV dosiahnuť.

4.2.2 Takisto aj v súvislosti s európskymi pravidlami, ktoré treba uplatniť na uľahčenie prevodov sídla medzi členskými štátmi by si EHSV želal viac odhodlania zo strany Komisie, ktorá tiež uznáva skutočnú potrebu v tejto oblasti. Iniciatívy v tejto oblasti, ktoré žiada, musia naďalej zabezpečovať a podporovať podmienky zapájania zamestnancov. Zamestnanci musia byť informovaní a musí sa s nimi konzultovať o navrhovanom prevode v súlade s článkom 4 smernice 2002/14/ES a smernice o európskych zamestnaneckých radách.

4.2.3 EHSV má naopak značné výhrady k všetkým iniciatívam Únie, ktoré by smerovali k uznaniu koncepcie „záujmy skupiny“, ktoré by v konečnom dôsledku nemohlo v rámci

skupiny obchodných spoločností nepoškodiť zásadu nezávislosti právnických osôb, najmä ak sú neeurópske. Aj napriek opatrnému a umiernenému prístupu Komisie sa EHSV okrem iného obáva logiky, ktorá sa snaží uprednostniť záujmy skupiny pred záujmom dcérskej spoločnosti, ktorá by to mohla považovať za obetovanie svojich záujmov. V každom prípade, ak by Komisia napriek tomu chcela zachovať tento prístup, musela by najskôr pracovať na spoločnej právnej definícii pojmu „skupina obchodných spoločností“ na európskej úrovni, čo je obzvlášť citlivá a náročná úloha, pretože koncepcie členských štátov v tejto oblasti sa tak líšia.

4.2.4 Vzhľadom na rozsiahlosť akčného plánu EHSV nepovažuje kodifikáciu práva obchodných spoločností EÚ do konca roka za prioritnú, keďže táto úloha je časovo veľmi náročná.

4.2.5 Okrem toho EHSV pochybuje, že by sa to mohlo uskutočniť podľa zaužívaného práva, tým skôr, že Komisia vyjadruje záujem riešiť právne medzery a neúmyselné prekrývanie smerníc.

4.2.6 EHSV poukazuje nakoniec na obťažnosť tejto úlohy, keďže príslušné smernice, ktoré obsahujú rôzne možnosti, už boli vo veľkej miere transponované do vnútroštátnych právnych predpisov.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe“

COM(2012) 795 final

(2013/C 271/14)

Spravodajca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Pomocný spravodajca: **Ronny LANNOO**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie – Akčný plán pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe“

COM(2012) 795 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 29. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája 2013) prijal 61 hlasmi za, pričom 8 členovia hlasovali proti a 13 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európa čelí obrovským výzvam a všetky členské štáty sa musia aj naďalej kriticky podieľať na riešení problémov, ktoré spôsobila hospodárska a finančná kríza. Jeden z najväčších problémov, nezamestnanosť, a to všetkých druhov a nezávisle od toho, ktoré skupiny spoločnosti zasahuje, si vyžaduje spoločné a zosúladené úsilie členských štátov, ktoré musí byť začlenené do spoločnej stratégie s rôznym uplatňovaním v závislosti od špecifik a možností jednotlivých štátov.

1.2 Práve v tomto kontexte navrhuje Európska komisia „Akčný plán pre podnikanie 2020“ ako formu podpory kultúry podnikania a inovácie, ktorý umožní hospodársku obnovu a vytvorenie skutočného „európskeho podnikateľského ducha“ schopného zmobilizovať spoločnosť k realizácii cieľov, ktoré sa týkajú všetkých.

1.3 Predkladané stanovisko analyzuje prínos vytvorenia Akčného plánu pre podnikanie 2020, ktorý je realistickým kompromisom na obnovenie podnikateľského ducha ako skutočného európskeho nástroja na prekonanie krízy, zameriava sa na investície do špecifických činností a štruktúrovaných politík v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte, ktoré budú dostatočne účinné na zmenu súčasnej situácie prostredníctvom posilnenia a podpory podnikateľského a mobilizačného prístupu spoločnosti v oblasti inovácií a hospodárskeho rastu. Táto politika v oblasti podnikania musí stimulovať

všetky formy podnikania. Okrem iného treba podporiť samostatne zárobkovo činné osoby, remeselníkov, slobodné povolania, rodinné podniky, družstvá alebo sociálne podniky.

1.4 EHSV si myslí, že spoločnosť nemôže vnímať podnikanie ako niečo, čo môže vyriešiť všetky problémy, ale skôr ako pomoc pri potrebnej zmene prístupu, vytvorení kultúry inovácie, hľadanií poznatkov a obchodných príležitostí, a to s cieľom dosiahnuť udržateľný hospodársky rast a sociálny blahobyt vo všetkých formách podnikania.

1.5 EHSV sa obáva, že viacročný finančný rámec, ktorý schválila Európska rada, oslabí uplatňovanie Akčného plánu pre podnikanie 2020 a že tento plán zostane len súborom dobrých zámerov bez finančnej udržateľnosti.

1.6 EHSV vyzýva Európsky parlament, aby sa zamyslel nad potrebou vyčleniť zdroje nevyhnutné na implementáciu tohto plánu, a to v dostatočnom a udržateľnom objeme, a pripomína, že štrukturálne fondy môžu v tejto oblasti zohrávať významnú úlohu.

1.7 EHSV pripomína, že je potrebné, aby mali jednotliví miestni aktéri k dispozícii prostriedky na šírenie osvedčených postupov v oblasti podnikania, a to nezávisle od ich pôvodu (verejného alebo súkromného) alebo oblasti činnosti.

1.8 EHSV odporúča, aby bol Akčný plán pre podnikanie 2020 implementovaný Európskou komisiou a členskými štátmi v úzkej spolupráci s rôznymi zastupiteľskými organizáciami malých a stredných podnikov vzhľadom na ich rozsah a význam v európskom kontexte.

1.9 EHSV súhlasí s tým, že politiky na podporu podnikania sa musia skoordinať s politikami v oblasti vzdelávania, a to v spolupráci s učiteľmi a prostredníctvom vysvetľovania pojmu podnikanie už v prvých rokoch vzdelávania. Takisto požaduje, aby sa tieto opatrenia koordinovali na národnej, ako aj európskej úrovni s cieľom zabezpečiť harmonické uplatňovanie navrhovaných opatrení.

1.10 EHSV sa nazdáva, že podobne ako pri iných porovnateľných príležitostiach by mala Komisia vyhlásiť jeden z dvoch nasledujúcich rokov za Európsky rok podnikania, a tým propagovať spoločné iniciatívy a podporiť koncepciu európskeho podnikania. Tento návrh nespochybňuje zavedenie celoeurópskeho dňa podnikania, ktorý sa spomína v dokumente.

1.11 EHSV vyzýva Komisiu, aby doplnila štvrtú oblasť činnosti zameranú na posilnenie opatrení na podporu, poradenstvo a pomoc podnikom, a to najmä tým najmenším, prostredníctvom sprostredkovateľských organizácií.

1.12 EHSV žiada Komisiu, Parlament a Radu, aby na základe skúseností z viacerých členských štátov vytvorili a zaviedli systémy určené na pomoc seniorom, ktorí chcú na dôchodku začať nezávislú činnosť, a zjednodušili rámec ich činnosti.

2. Návrh Komisie

2.1 EHSV sa nazdáva, že tri oblasti, v ktorých je potrebné prijať okamžité opatrenia s cieľom prispieť k udržateľnému rozvoju podnikateľského ducha v Európe, sú správne, ale musia ich sprevádzať špecifické opatrenia uplatňované na miestnej úrovni s európskou perspektívou orientovanou na globálne trhy. Napriek tomu, že plánované opatrenia sú konceptuálne vhodné, EHSV upozorňuje Komisiu na potrebu ich finančnej udržateľnosti.

Oblasti, v ktorých je potrebné prijať okamžité opatrenia, sú jasne definované:

- (a) rozvoj vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti podnikania na podporu rastu a zakladania podnikov;
- (b) posilnenie rámcových podmienok pre podnikateľov odstránením existujúcich štrukturálnych prekážok a ich podporovaním v kľúčových fázach fungovania podniku, pričom sa nezabudne na význam financovania v tomto procese;

(c) zdynamicizovanie kultúry podnikania v Európe a výchova novej generácie podnikateľov.

Inými slovami, zaangažovať sa do prípravy a vzdelávania ľudí; posilniť podmienky pre podnikanie; podporiť tento koncept na základe podmienok, ktoré boli medzichasom vytvorené.

EHSV potvrdzuje, že koncept je správne definovaný, ale potrebný je spoločný záväzok členských štátov a objasnenie finančnej udržateľnosti akčného plánu.

3. Všeobecné pripomienky a komentáre

3.1 Podnikanie je samo o sebe konceptom, ktorý už bol definovaný a akceptovaný ako diferenciálny faktor rozvinutých spoločností a ktorý musí pozitívne charakterizovať súčasnú kultúru⁽¹⁾.

3.2 Zmena prístupu európskej spoločnosti k podnikaniu prebieha prostredníctvom šírenia osvedčených postupov a úspešných príkladov spolu so základnými pojmami súvisiacimi s kultúrou podnikania, uvedomujúc si, že potrebné investície sa musia zamerať na zveľaďovanie bohatého ľudského kapitálu Európy. Zdroje viacročného finančného rámca by mali zohľadniť túto potrebu propagovať a šíriť osvedčené postupy, a to spoločne s organizáciami a zástupcami malých a stredných podnikov jednotlivých členských štátov.

3.3 Na dosiahnutie potrebnej zmeny prístupu existujú dôležité koncepcie, ktoré však nie sú v dokumente dostatočne spomenuté. Príkladom sú otázky duševného vlastníctva a autorských práv, a preto EHSV žiada Komisiu, aby začlenila tieto pojmy, dôležité na dosiahnutie všeobecných cieľov dokumentu⁽²⁾, do koncepcie programových opatrení, ktoré treba rozvinúť. EHSV žiada Európsku komisiu a členské štáty, aby spolu so subjektmi, ktoré riadia svetový obchod, zaujali rozhodný postoj v týchto oblastiach.

3.4 Dokument je napriek dobrému úmyslu vágny, pokiaľ ide o formu vykonávania a monitorovania politík, ktoré majú podporovať členské štáty. Podľa EHSV treba vziať do úvahy, že mnohé z týchto politík budú účinné len vtedy, ak sa členské štáty aktívne zapoja do procesu zmeny kultúry, čo sa v súčasnom stave hospodárstva zdá byť ťažko realizovateľné bez toho, aby sa zaručil prístup k finančným prostriedkom z európskych programov. EHSV ďalej zdôrazňuje, že implementácia Akčného plánu pre podnikanie 2020 bude o to účinnejšia, o čo viac sa zapoja rôzni zástupcovia malých a stredných podnikov, čím sa zaručí účasť relevantných aktérov, pokiaľ ide o otázky, ktorými sa treba zaoberať a o potrebnú zmenu prístupu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 45.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 28. Práva duševného vlastníctva si musia zachovať svoju tradičnú úlohu hnacej sily inovácie a rastu.

3.5 EHSV so znepokojením vníma, že chýba špecifický rozpočet na uplatňovanie opatrení akčného plánu, a preto sponchyňuje jeho efektívnosť vzhľadom na absenciu reálneho rozpočtového plánu, ktorý by zodpovedal uvedeným návrhom. EHSV pripomína, že štrukturálne fondy môžu v systéme zohrávať kľúčovú úlohu, a preto vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v nasledujúcom referenčnom rámci Únie využili tieto fondy na podporu podnikania. Pri čerpaní štrukturálnych fondov treba vykonávať aj monitorovanie a hodnotenie opatrení.

3.6 EHSV sa nazdáva, že podobne ako pri iných porovnateľných príležitostiach by mala Komisia vyhlásiť jeden z dvoch nasledujúcich rokov za Európsky rok podnikania, a tým propagovať spoločné iniciatívy a podporiť koncepciu európskeho podnikania.

3.7 EHSV víta úsilie Komisie o stimuláciu odstraňovania byrokracie pri zakladaní a rozvoji podnikov a vyzýva členské štáty, aby prijali spoločné opatrenia, ktoré budú chrániť európsky trh pred nekalou konkurenciou z iných krajín alebo regiónov.

3.8 EHSV upozorňuje na to, že je potrebné, aby členské štáty do svojich programov na podporu podnikania začlenili vytváranie špecifických opatrení v systémoch sociálneho zabezpečenia, ktoré podnikateľom zaisťujú podobnú úroveň ochrany ako zamestnancom vo všeobecnosti, čím sa prispieje k lepšiemu zabezpečeniu tých osôb, ktoré zmenili „riziko“ na stimul úspechu svojich iniciatív.

3.9 EHSV podporuje vytvorenie virtuálneho tímu „veľvyslancov podnikania“, ktorí by využívali skutočné príklady úspechu na pomoc a zlepšenie predstavy o podnikateľoch s cieľom pozitívne zmeniť spôsob, akým spoločnosť vníma tieto oblasti. Tieto tímy by sa využívali na šírenie hodnôt podnikania a podporu spoločných iniciatív. Komisia už v tomto smere podnikla prvý krok tým, že každoročne vydáva počas Európskeho týždňa MSP brožúru Tajomstvo úspechu, v ktorej uvádza podnikateľov – veľvyslancov zastúpených vo všetkých členských štátoch. Rovnakým smerom sa ubera iniciatíva „Start up Europe“ v rámci digitálnej agendy.

4. Špecifické pripomienky

4.1 Propagácia podnikania a vzdelávania v oblasti podnikania

4.1.1 EHSV pripomína a zdôrazňuje, že investície do podpory podnikania a vzdelávania v tejto oblasti sú veľmi dôležité na dosiahnutie navrhovaných cieľov potrebnej zmeny kultúry v spoločnosti. EHSV považuje za nevyhnutné, aby sa táto propagácia začala už v prvých rokoch vzdelávania.

EHSV však upozorňuje, že koncepcia podnikania existuje v rôznych sektoroch spoločnosti a v rôznych fázach života občanov. Podnikanie by sa teda malo propagovať na základe tohto širokého ponímania. v občianskej spoločnosti zvyčajne vzniká sociálne ponímanie podnikania, ktoré je veľmi dôležité pre rozvoj všeobecnej koncepcie podnikania. EHSV odporúča uznanie a podporu tohto ponímania.

4.1.2 Vo všetkých členských štátoch existuje množstvo osvedčených postupov, ktoré by sa mohli a mali šíriť a uplatňovať vzhľadom na špecifiká a potreby jednotlivých štátov. Správne šírenie a propagácia týchto iniciatív môžu pomôcť vytvoriť priaznivé prostredie pre pochopenie významu podnikania a kultúry podnikania. Bude dôležité, aby viacročný finančný rámec poskytol dostatočné zdroje na to, aby mohli orgány a jednotliví zástupcovia malých a stredných podnikov šíriť a propagovať tieto osvedčené postupy.

4.1.3 Na teoretickej úrovni EHSV víta pomoc pri propagácii osvedčených postupov v tejto oblasti, ale upozorňuje na to, že vždy treba brať do úvahy špecifiká jednotlivých členských štátov s cieľom prispôsobiť opatrenia charakteristickým črtám každého štátu.

4.1.4 EHSV pripomína, že možnosti existujúce v rámci Európskej siete podnikov (EEN) by sa mohli využiť na propagáciu a sprostredkovanie akčného plánu v členských štátoch. s cieľom podporiť túto prácu by sa mala posilniť spolupráca siete EEN s rôznymi organizáciami zapojenými do procesu propagácie podnikania, najmä organizáciami zastupujúcimi malé a stredné podniky. Treba si však uvedomiť, že dynamika siete EEN je v jednotlivých štátoch rôzna.

4.2 Podpora kultúry podnikania

4.2.1 EHSV podporuje politiky mobilizácie spoločnosti v oblasti podnikania na základe úspešných modelov a overených príkladov. Dobré príklady sa v spoločnosti zvyčajne preberajú, vďaka čomu sa môže účinne vytvoriť pozitívne vnímanie podnikateľského ducha a podnietiť väčšia sebadôvera u rôznych cieľových skupín.

4.2.2 Je však absolútne nevyhnutné, aby sa u mladých ľudí podporovala kultúra podnikania už v čo najrannejšom veku, ako už bolo uvedené. v rámci cieľových skupín existuje vzťah medzi príčinou a následkom, ktorý podporuje podnikanie a inovácie. Mladých ľudí motivuje a pozitívne stimuluje propagácia kultúry a prostredia priaznivého pre „vytvorenie niečoho“, čo bude ich autorským dielom a za čo budú zodpovedať, a sú

nadšení úspechmi, ktoré naozaj dosiahli sami. Čím skôr sa mladí ľudia zapoja do projektov, v ktorých sa môžu prakticky naučiť, ako byť podnikateľmi, a budú slúžiť ako úspešný príklad kultúry podnikania a spolupráce medzi jednotlivcami, ktorí majú spoločné ciele a hodnoty, tým lepšie budú výsledky v budúcnosti. v snahe o zmenu prístupu je preto veľmi dôležitá úloha učiteľov, a z tohto dôvodu EHSV podporuje iniciatívy, ktoré im pomôžu šíriť a propagovať túto koncepciu. Dobrým príkladom mobilizačného programu zameraného na podnikanie, do ktorého sú zapojení učitelia, je program F1 v školách (*F1 in Schools*)⁽³⁾. EHSV tiež pripomína závery správy „Podnikanie vo vzdelávaní“, ktorá ponúka prehľad jednotlivých stratégií na podporu vzdelávania v oblasti podnikania uplatňovaných v Európe⁽⁴⁾.

4.2.3 EHSV zdôrazňuje, že neexistuje jednotná podnikateľská kultúra, ale rozdielne kultúry podľa veľkosti, typu a odvetvia činnosti. Propagačné opatrenia sa teda musia týkať všetkých typov podnikov a nesmú uprednostňovať jednotný model. Mali by sa však zamerať aj na partnerov podnikov, a to banky, verejné orgány a médiá, aby v rámci poskytovaných informácií a zvolených politík zohľadnili rozdielne kultúry týchto subjektov.

4.2.4 EHSV prízvukuje a dôrazne pripomína inštitúciám Európskej únie a členským štátom nevyhnutnosť brániť a zachovať rozmanitosť foriem podnikania v záujme plného využitia potenciálu a realizácie jednotného trhu a európskeho sociálneho modelu. Všetky typy podnikov odrážajú určitý úsek histórie Európy a každý typ je nositeľom nášho spoločného dedičstva a rôznych kultúr podnikania⁽⁵⁾. Aj v snahe sformovať a podporiť európskeho podnikateľského ducha by bolo potrebné explicitne uviesť a vyzdvihnúť rozmanitosť a mnohorakosť foriem podnikov v európskom akčnom pláne.

4.3 Podpora priaznivého podnikateľského prostredia

4.3.1 Potreba dokázať rôznym skupinám verejnosti, že zakladanie podnikov je výsledkom úsilia komunity, ktorá uznáva, oceňuje a je pripravená prijať pridanú hodnotu vytvorenú podnikateľom, sa zdá byť zrejmá. v súčasnej hospodárskej situácii je ešte dôležitejšie, aby všetci vnímali ich úlohu konštruktívnym spôsobom.

4.3.2 Popri správnej propagácii kultúry podnikania treba zároveň vytvoriť skutočne udržateľné a stabilné podmienky, a to najmä z legislatívneho hľadiska, pre tých, ktorí chcú investovať a podstúpiť riziko rozvoja myšlienky, koncepcie, podniku.

4.3.3 EHSV pripomína, že je síce nutné podporovať zakladanie nových podnikov alebo uľahčovať prevod podnikov, ktorým hrozí zatvorenie alebo úpadok, ale takisto je veľmi dôležité podporovať existujúce podniky. Medzi založením a zatvorením podniku sa rozvíja jeho celý životný cyklus, ktorý si vyžaduje špecifické politiky spájajúce lepšiu reguláciu pre tvorbu pracovných miest a udržateľné hospodárske činnosti, inováciu a konkurencieschopnosť na vnútornom trhu a v rámci globalizovanej ekonomiky.

4.3.4 Členské štáty musia nevyhnutne pozitívnym spôsobom harmonizovať podmienky s cieľom vytvoriť čo najlepšie predpoklady na rozvoj podnikov a podnikateľských a spoločenských aktivít zohľadňujúc najrôznejšie formy podnikateľských štruktúr. Úspešné príklady, ako aj rôzne spôsoby kolektívnej účasti na kapitáli podniku alebo samotné spájanie sa do družstiev, môžu byť hnacou silou zmien, ktoré by mali členské štáty podporovať⁽⁶⁾.

4.3.5 EHSV sa nazdáva, že informácie o podmienkach zakladania podnikov by mali byť jasnejšie a harmonizované v jednotlivých členských štátoch, aby sa rovnaké podmienky stali stimulačným faktorom podnikateľského ducha. Rovnako dôležité je zabezpečiť prístup k podporným službám, ktoré zohľadnia rôzne typy podnikov.

4.3.6 EHSV súhlasí s tým, že otázka financovania je európskou otázkou a musí sa riešiť veľmi opatrným spôsobom vo všetkých členských štátoch. Finančná likvidita je obmedzená a v tomto kontexte najviac trpia malí podnikatelia, ktorí chcú začať určitý projekt. Preto treba nevyhnutne posilniť mechanizmy financovania, ktoré podporujú tento typ iniciatív, a to napríklad systémy vzájomného ručenia alebo zvýhodnené úvery. Tieto režimy sú veľmi dôležité pre malých podnikateľov, ktorým sa nepodarí získať financovanie na takzvaných „normálnych“ trhoch⁽⁷⁾.

4.3.7 EHSV teda víta posilnenie nástrojov na podporu inovatívnych projektov, ktorých stupeň rizika je priamo úmerný stupňu plánovanej inovácie. Preto sa zdá byť správne aj rozhodnutie posilniť finančnú podporu testovaniu, demonštrácii a zavádzaniu nových technológií, a to vzhľadom na ich multiplikačný vplyv v spoločnosti.

4.3.8 V období obzvlášť zložitom pre podniky sa EHSV stotožňuje s politikou uľahčovania prevodu podnikov, pretože tieto operácie by sa mali chápať ako príležitosti na opätovné oživenie hospodárskych odvetví, ktoré sú schopné oživiť trh práce.

⁽³⁾ <http://www.f1inschools.com>

⁽⁴⁾ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/121EN.pdf

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2009, s. 22.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 24.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 125 a Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 45.

4.3.9 V tejto oblasti je rovnako dôležitá kvalita platných právnych predpisov vytvárajúcich rámec vnútorného trhu. Členské štáty majú pred sebou ešte veľa práce, ale niet cesty späť.

4.4 Treba odmietnuť stigma neúspechu: na konci cesty nemôže byť neúspech, ale ak sa vyvodí správne závery, môže a musí sa ponímať ako fáza rastu.

4.4.1 Pokiaľ ide o neúspech, mnoho sa hovorí o „americkej“ alebo „anglosaskej“ kultúre a o „druhej šanci“. EHSV súhlasí s tým, že spoločnosť ako celok musí vyvinúť úsilie s cieľom zmeniť spôsob vnímania podnikateľov, a to pokiaľ ide o ich schopnosť odolávať prvým neúspechom. EHSV tiež upozorňuje na potrebu vytvorenia mechanizmov, ktoré umožnia ľuďom s podnikateľským duchom a vôľou vytvoriť niečo inovatívne, aby vytrvali vo svojej voľbe. Neúspech pri prvom pokuse o vytvorenie niečoho sa môže a musí vnímať ako príležitosť na zlepšenie a posilnenie schopností na nové podnikateľské projekty, najmä vo finančnom systéme, a nesmie byť chápaný ako koniec cesty. EHSV sa tiež nazdáva, že prílišná propagácia určitej kultúry môže byť zároveň kontraproduktívna – vždy musí prevládať zdravý rozum a rovnováha.

4.5 Posilnenie podpory malých a stredných podnikov a iných zástupcov

4.5.1 EHSV súhlasí s tým, že pravidlá týkajúce sa podnikov by mali byť jednoduché a jasné pre všetkých, ktorí sa aktívne zapájajú do ich zakladania a rozvoja. EHSV sa stotožňuje s úsilím Komisie a členských štátov, ktoré sa snažia o minimalizáciu všetkých byrokratických postupov, ktoré súvisia so zakladaním a modernizáciou podnikov. Založenie podniku, či už v oblasti priemyslu, služieb alebo technológií, musí byť jednoduchým a rýchlym procesom, ktorý musí spočívať na pevných základoch, aby sa predišlo priveľkým očakávaniam alebo nedorozumeniam, a to zo strany zakladateľa podniku alebo regulačných orgánov.

4.5.2 EHSV podporuje úmysel Komisie vytvoriť pracovnú skupinu na posúdenie konkrétnych potrieb podnikateľov pôsobiacich v slobodnom povolani v súvislosti s otázkami, ako sú zjednodušenie, internacionalizácia alebo prístup k financovaniu. EHSV zároveň pripomína, že sa musí zohľadniť zásada subsidiarity a špecifická funkcia slobodných povolani v mnohých členských štátoch s cieľom povzbudiť rozvoj európskej charty slobodných povolani, ktorá by bola podobná európskej charte malých podnikov.

4.5.3 EHSV víta vytvorenie poradných a podporných mechanizmov pre podniky, ale upozorňuje na potrebu vytvorenia multidisciplinárnych tímov, ktoré by poznali trh a jeho

špecifiká, a preto pripomína možnosť využiť získané skúsenosti bývalých a skúsenejších podnikateľov, ktorí sú ochotní pomôcť a sprostredkovať svoje skúsenosti mladým podnikateľom, čím sa umožní prospešný dialóg medzi generáciami. v tejto súvislosti sa EHSV nazdáva, že tieto aktivity by nemali byť založené len na báze dobrovoľnosti, ale podporené stimulmi, ktoré mentorom a podnikateľom umožnia spoločne využívať prínosy vytvorenej hodnoty. Týmto spôsobom sa tiež môžu zapojiť osoby, ktoré ešte môžu pomôcť spoločnosti, ale ktoré už nie sú úplne aktívne na trhu práce.

4.5.4 Mali by sa podporiť siete spolupráce medzi MSP, pretože v zásadnej miere posilňujú životaschopnosť MSP vďaka úsporám z rozsahu (rozdelenie nákladov v rámci marketingu, nákupov alebo iných spoločných služieb, spolupráca medzi zložkami vyrábajúcimi doplnkové výrobky alebo poskytujúcimi doplnkové služby, možnosť inovácie a internacionalizácie).

4.5.5 Okrem úsilia zameraného na administratívne zjednodušenie a pomoc začínajúcim podnikateľom zdôrazňuje EHSV aj dôležitú úlohu poradenstva (tútorská a mentorská činnosť) zo strany podnikateľských organizácií. Bez týchto opatrení nebudú mať MSP, a najmä mikropodniky, samostatne prístup k financovaniu a európskym fondom, nebudú môcť inovovať, rozvíjať svoju konkurencieschopnosť a uplatňovať prioritné opatrenia stratégie Európa 2020 napriek tomu, že sa ich priamo týkajú. EHSV ľutuje, že posilnenie tútorstva/mentorstva podnikateľských organizácií nie je obsiahnuté v akčnom pláne. Výbor žiada o doplnenie štvrtej oblasti činnosti zameranej na posilnenie týchto opatrení prostredníctvom sprostredkovateľských organizácií. Opatrenia by sa mali zamerať najmä na najmenšie podniky.

4.6 Pomoc špecifickým skupinám

4.6.1 EHSV víta špecifické úsilie zamerané na mobilizáciu skupín spoločnosti, ktoré sú čoraz početnejšie, v rámci spoločnej snahy o realizáciu cieľov v tejto oblasti.

4.6.2 EHSV podporuje politiky mobilizácie skupín uvedených v akčnom pláne (nezamestnaní, ženy, seniori, mladí ľudia, osoby so zdravotným postihnutím a migranti) k podnikaniu, zakladaniu podnikov a vytváraniu hodnôt pre spoločnosť. Propagácia a šírenie osvedčených postupov týmito skupinami by mohli umožniť komplexnejší prístup a implementáciu vhodných politík. EHSV súhlasí s tým, že tieto skupiny mobilizujú spoločnosť, pokiaľ ide o tieto témy, a podporuje politiky na podporu hodnôt podnikania a inovácie u týchto skupín, a to s cieľom povzbudiť ich zapojenie do výzvy, pred ktorou stojí Európa.

4.6.3 EHSV upozorňuje inštitúcie najmä na rastúcu tendenciu seniorov na dôchodku začínať alebo znovu začínať novú nezávislú činnosť. Tento vývoj je spôsobený najmä predĺžením dĺžky života, pokrokom v oblasti zdravia, ako aj potrebou doplniť si príjmy vzhľadom na vplyv krízy na výšku vyplácaného dôchodku. Výbor žiada Komisiu, Parlament a Radu, aby na základe skúseností z viacerých členských štátov vytvorili a zaviedli systémy určené na pomoc seniorom, ktorí sa chcú na dôchodku ubrať týmto smerom, a zjednodušili rámec ich činnosti.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti spotrebných výrobkov a o zrušení smernice 87/357/EHS a smernice 2001/95/ES“

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD)

(2013/C 271/15)

Hlavný spravodajca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Rada (25. februára 2013) a Európsky parlament (12. marca 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti spotrebných výrobkov a o zrušení smernice 87/357/EHS a smernice 2001/95/ES“

COM(2013) 78 final - 2013/0049 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 12. februára 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na jeho 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 120 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že je potrebné vytvoriť právny rámec zabezpečujúci vysokú mieru ochrany spotrebiteľov, ktorý zavedie povinnú požiadavku bezpečnosti spotrebných výrobkov.

1.2 Výbor sa domnieva, že nariadenie je vhodným právnym nástrojom na túto konsolidáciu súčasných právnych textov a ich prispôbenie novému právnemu rámcu pre uvádzanie výrobkov na trh. Nariadením sa zavedie rovnaká úroveň bezpečnosti vo všetkých krajinách EÚ, a to prostredníctvom zavedenia spoločných kritérií.

1.3 Keďže nariadenie je jediným nástrojom, ktorý umožňuje prijatie rovnakých opatrení pri rovnakej úrovni rizika vo všetkých krajinách EÚ, je vhodné, aby bol tento návrh formulovaný tak, aby sa dal interpretovať rovnakým spôsobom vo všetkých krajinách EÚ.

1.4 EHSV sa domnieva, že vzhľadom na význam normalizácie pre zaistenie bezpečnosti výrobkov by mala Komisia väčšmi podporovať zapojenie spotrebiteľov do CEN a ďalších podobných organizácií.

1.5 Výbor sa domnieva, že v záujme dobudovania vnútorného trhu je návrh veľmi dôležitým ochranným opatrením pre spotrebiteľov, pretože znižuje riziko ujmy na zdraví alebo úmrtia a obnovuje dôveru. Na druhej strane však výbor zastáva názor, že pri obchodných transakciách je nevyhnutná transparentnosť a lojalnosť, aby tí, ktorí zamýšľajú vyrábať a predávať nebezpečné výrobky, nemali neoprávnenú výhodu oproti

konkurentom, ktorí znášajú náklady vyplývajúce z požiadaviek na bezpečnosť výrobkov.

2. Úvod

2.1 Ochrana bezpečnosti spotrebiteľov znamená, že tovar a služby, ktoré im sú k dispozícii, nesmú za bežných alebo predvídateľných podmienok používania ohrozovať bezpečnosť spotrebiteľov, a v prípade, že ju ohrozujú, môžu byť rýchlymi a jednoduchými postupmi stiahnuté z trhu. Ide o jednu z hlavných zásad európskej politiky ochrany spotrebiteľov od roku 1975, keď bol predstavený jej predbežný program⁽¹⁾. Na základe uznesenia Rady z 23. júna 1986⁽²⁾ o ochrane a podpore záujmov spotrebiteľov sa zrodil „nový prístup“ v oblasti technickej harmonizácie a normalizácie⁽³⁾.

2.2 Prvá smernica o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, schválenú v roku 1992⁽⁴⁾, nahradila smernica 2001/95/ES Európskeho parlamentu a Rady z 3. decembra 2001⁽⁵⁾, ktorá nadobudla účinnosť 15. januára 2002, pričom 15. január 2004 bol stanovený ako termín, dokedy mali členské štáty transponovať ustanovenia smernice do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov. Svojho času sa k tejto téme vyjadril aj EHSV⁽⁶⁾. Súhlasil so zameraním, ktoré navrhla Komisia, no k určitým aspektom mal výhrady.

⁽¹⁾ Uznesenie Rady zo 14. apríla 1975 o predbežnom programe Európskeho hospodárskeho spoločenstva pre politiku ochrany a informovanosti spotrebiteľov, Ú. v. ES C 92, 25.4.1975, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 167, 5.7.1986, s. 1.

⁽³⁾ Na základe uznesenia Rady zo 7. mája 1985 (Ú. v. ES C 136, 4.6.1985, s. 1).

⁽⁴⁾ Ú. v. ES L 228, 11.8.1992, s. 24.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 11, 15.1.2002, s. 4.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES C 367, 20.12.2000, s. 34.

2.3 Vytvorením systému Spoločenstva na rýchlu výmenu informácií (RAPEX) sa zaviedla výmena informácií medzi Komisiou a orgánmi členských štátov o opatreniach, ktoré tieto orgány a hospodárske subjekty prijali v súvislosti s výrobkami, ktoré predstavujú vážne riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov, s cieľom reagovať na „mimoriadne situácie“. Komisia prijala v roku 2004 (7) špecifické usmernenia, aby sa zabezpečilo náležité fungovanie systému RAPEX.

2.4 Napriek tomu, že 27 členských štátov transponovalo smernicu do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov, vykonávacie predpisy nie sú v jednotlivých členských štátoch rovnaké a v transpozičných právnych predpisoch sa vyskytujú diskrepancie, ako napríklad:

- aspekty týkajúce sa hodnotenia bezpečnosti uvedené v článku 3 smernice,
- pokiaľ ide o výsledovateľnosť, niektoré členské štáty zaviedli povinnosť uvádzať na výrobku alebo na obale identifikačné údaje výrobcu (alebo dovozcu) a podrobné informácie o ňom, zatiaľ čo iné členské štáty to ponechali na báze dobrovoľnosti,
- na druhej strane, v niektorých členských štátoch sa oznamovanie výrobcami vyžaduje len v prípade známeho rizika a neexistuje žiadna oznamovacia povinnosť, ak by výrobca „mal vedieť“ o riziku na základe dostupných informácií.

3. Návrh Komisie

3.1 Tento návrh nariadenia je súčasťou tzv. *balíka právnych predpisov o bezpečnosti výrobkov a dohľade nad trhom*, ktorý zahŕňa taktiež návrh nariadenia o dohľade nad jednotným trhom a viacročný akčný plán dohľadu nad trhom na obdobie rokov 2013 – 2015.

3.2 Cieľom nariadenia je doplniť právny rámec pre bezpečnosť spotrebných výrobkov a uvádzanie výrobkov na trh, ktorý bol prijatý v uplynulých rokoch a ktorý sa týka vyrobených nepotravinových výrobkov s výnimkou niektorých výrobkov, ako napríklad starožitností. Navrhované nariadenie vyžaduje, aby spotrebné výrobky boli „bezpečné“, stanovuje určité povinnosti pre hospodárske subjekty a obsahuje ustanovenia o tvorbe noriem na podporu požiadavky všeobecnej bezpečnosti. Komisia využila ako právny základ článok 114 ZFEÚ, ktorý slúži na prijímanie opatrení na vytváranie a fungovanie vnútorného trhu, a to na základe výkonu spoločných právomocí EÚ a členských štátov.

3.3 Komisia mení legislatívny nástroj a namiesto smernice predkladá návrh nariadenia s cieľom zaisťovať rovnakú úroveň bezpečnosti vo všetkých krajinách EÚ a harmonizovať právne predpisy v tejto oblasti. V tejto súvislosti stanovuje súbor

spoločných kritérií, avšak odvetvovými právnymi predpismi sa nezaobera. Návrh nariadenia stanovuje jasné a podrobné pravidlá, ktoré budú uplatniteľné jednotným spôsobom a v rovnakom čase v celej únii.

3.4 Zámerom Komisie je racionalizovať a zjednodušiť vykonávanie systému bezpečnosti a jeho vzťah k ďalším právnym predpisom EÚ a zachovať tak vysokú úroveň ochrany zdravia a bezpečnosti spotrebiteľov.

3.5 Cieľom nariadenia je zrušiť smernicu 87/357/EHS a smernicu 2001/95/ES, pričom ich obsah bude začlenený do dvoch návrhov nariadení, ktoré sa momentálne vypracúvajú. Týmto sa ustanovenia o dohľade nad trhom a systéme RAPEX, ktoré sú v súčasnosti zahrnuté do smernice o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, presunuli do návrhu nového jediného nariadenia o dohľade nad jednotným trhom. Toto nové nariadenie zoskupí všetky ustanovenia týkajúce sa danej problematiky do jedného nástroja a systém RAPEX sa stane osobitným varovným systémom upozorňujúcim na rizikové výrobky.

3.6 V tomto návrhu sa ďalej stanovujú základné povinnosti príslušných hospodárskych subjektov (výrobcov, dovozcov, distribútorov), ktorí sa zapojili do dodávateľského reťazca spotrebných výrobkov, pokiaľ sa ich netýkajú príslušné požiadavky vyplývajúce z harmonizačných právnych predpisov Európskej únie pre špecifické odvetvia. Pôsobnosť návrhu sa preto obmedzuje len na prípady, na ktoré sa nevzťahujú právne predpisy pre špecifické odvetvia alebo sa na ne vzťahujú len čiastočne.

3.7 Východiskovým bodom návrhu je všeobecná zásada, že všetky vyrobené nepotravinové spotrebné výrobky, ktoré sa uvedú alebo sprístupnia na trhu EÚ, musia byť bezpečné. Podrobnejšie povinnosti pre hospodárske subjekty platia len pre tie subjekty, ktorých sa netýkajú príslušné povinnosti stanovené v harmonizačných právnych predpisoch upravujúcich špecifické odvetvia výrobkov.

3.8 Návrh bol zjednodušený vďaka jasnému prepojeniu s právnymi predpismi pre špecifické odvetvia a zjednodušeniu pravidiel týkajúcich sa noriem. Navrhované nariadenie bude pokladať za bezpečné tie spotrebné výrobky, ktoré spĺňajú požiadavky odvetvových harmonizačných právnych predpisov Európskej únie zameraných na zabezpečenie zdravia a bezpečnosti osôb.

3.9 Okrem toho bol aktualizovaný oddiel s vymedzeniami pojmov, a to v súlade s novým legislatívnym rámcom pre uvádzanie výrobkov na trh. Navyše sa zásadne zjednodušil postup určovania existujúcich európskych noriem alebo žiadosti o vypracovanie európskych noriem, ktoré by umožnili predpokladať, že výrobok je bezpečný, a zosúladiť sa s novým zastrešujúcim rámcom pre normalizáciu.

(7) Rozhodnutie Komisie 2004/418/ES (Ú. v. EÚ L 151, 30.4.2004, s. 84).

3.10 Uvedené povinnosti hospodárskych subjektov riešia, okrem iného, otázky súvisiace s označovaním, identifikáciou výrobku, nápravnými opatreniami, ktoré treba prijať v prípade nebezpečných výrobkov, a informovaním príslušných orgánov.

3.10.1 V návrhu sa požaduje, aby hospodárske subjekty dokázali určiť prevádzkovateľov, ktorým dodali výrobok a ktorí dodali výrobok im. Komisia bude oprávnená prijímať opatrenia vyžadujúce, aby hospodárske subjekty zaviedli alebo presadzovali elektronický systém vysledovateľnosti.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV súhlasí s existenciou právneho predpisu zabezpečujúceho vysokú mieru ochrany zdravia a bezpečnosti spotrebiteľov, a najmä bezpečnosti výrobkov, a domnieva sa, že návrh Komisie môže byť v tejto súvislosti prínosom. Požaduje však, aby sa zohľadnili pripomienky uvedené v tomto stanovisku vyložené v záujme objasnenia návrhu.

4.2 EHSV upozorňuje na skutočnosť, že komplexné informácie uvedené v dôvodovej správe návrhu nie sú neskôr zahrnuté v znení samotného nariadenia. V dôsledku toho sa v odôvodneniach spomínajú také otázky, ako napríklad to, že návrh nariadenia sa vzťahuje na všetky techniky predaja, vrátane predaja na diaľku, no v texte nariadenia sa už táto skutočnosť nespomína. Z tohto dôvodu, vzhľadom na navrhovaný právny nástroj, ktorý vyžaduje predchádzajúce zjednotenie kritérií, aby sa umožnila rovnaká interpretácia vo všetkých krajinách EÚ, by bolo vhodné uviesť aspoň stručný odkaz v znení návrhu nariadenia.

4.2.1 Podľa názoru EHSV je návrh nariadenia vhodný a primeraný, pretože ide o jediný nástroj, ktorý umožňuje prijatie rovnakých opatrení pri rovnakej úrovni rizika rovnakej úrovne rizika vo všetkých krajinách EÚ. Je vhodným nástrojom na zrušenie smerníc 87/357/EHS a 2001/95/ES za predpokladu, že sa zachová úroveň ochrany stanovená v oboch smerniciach, pokiaľ ide o požadovanú úroveň bezpečnosti.

4.2.2 To prispieva k právnej istote trhu aj spotrebiteľov, ktorá spolu so zjednodušením opatrení zníži ekonomické náklady spojené s prijatím nariadenia, pričom príslušné pojmy sa budú musieť interpretovať rovnakým spôsobom vo všetkých krajinách EÚ.

4.2.3 Treba podotknúť, že návrh nariadenia vymedzuje rozsah svojej pôsobnosti v porovnaní s odvetvovými právnymi predpismi Európskej únie. V článku 1 by bolo preto vhodné vyzdvihnúť jeho všeobecný a prierezový charakter vo vzťahu k ostatným odvetvovým právnym predpisom v oblasti bezpečnosti spotrebných výrobkov.

4.3 Podobne ako smernica, aj navrhované nariadenie vyžaduje, aby spotrebné výrobky boli „bezpečné“. Stanovuje určité povinnosti pre hospodárske subjekty a obsahuje ustanovenia o tvorbe noriem na podporu požiadavky všeobecnej bezpečnosti. V jeho ustanoveniach sa však nezmieňuje „zásada predbežnej opatrnosti“, ktorou by sa mala riadiť oblasť bezpečnosti výrobkov a ktorá by mala byť výslovne zahrnutá normatívnej časti znenia.

4.4 Vymedzenie pojmov v návrhu

4.4.1 EHSV sa domnieva, že pokiaľ ide o pojmy vymedzené v návrhu, mali by sa niektoré z nich zrevidovať, pretože v budúcnosti môžu spôsobovať problémy pri uplatňovaní nariadenia, a to z terminologických a prekladateľských dôvodov alebo pre rozdielne právne tradície v jednotlivých členských štátoch.

4.4.2 Definícia pojmu „bezpečný“ výrobok je primeraná a obsahuje rôzne aspekty, ktoré umožňujú posudzovať bezpečnosť výrobku na základe skutočností, ktoré by mal spotrebiteľ poznať, ako je napríklad životnosť, povaha či zloženie výrobku. Avšak výraz „výrobok“ by sa mal doplniť pojmom „vyrobený“.

4.4.3 Takisto výrazy „bežné“ a „racionálne predvídateľné“ môžu viesť k nejasnostiam, keďže kritérium racionálnosti môže naznačovať, že do tejto kategórie môžu byť zaradené hocijaké výrobky, aj keby neboli bezpečné, a to za podmienky, že budú použité správnym spôsobom.

4.4.4 Takisto výraz „normálne“ by sa mal možno nahradiť slovom „bežné“ (netýka sa slovenskej verzie – pozn. prekl.). Prípadne by sa mal tento nejednoznačný výraz dať do súvislosti so spotrebiteľom, ktorému je daný výrobok určený. Na tento účel odporúčame nahradiť tento pojem výrazom „nebezpečný výrobok“, ktorým by sa táto koncepcia zjednotila s výrazom uvedeným v smernici o občianskoprávnej zodpovednosti za chybné výrobky⁽⁸⁾. V tejto súvislosti by bolo vhodné zjednotiť právne rámce členských štátov, aj keď v tejto oblasti by sa pojem výrobku chápal v širšom kontexte.

4.4.5 Pokiaľ ide o termín „splnomocnený zástupca“, treba podotknúť, že použitie slova „mandát“ (netýka sa slovenskej verzie – pozn. prekl.) v jeho definícii by mohlo viesť v budúcnosti ku konfliktom v krajinách, ktoré vyžadujú podpísanie predbežnej dohody. Preto by bolo vhodné nahradiť tento výraz pojmom „písomné splnomocnenie“. To krajinám umožní slobodne si zvoliť taký druh zmluvy, ktorý čo najlepšie vyhovuje ich vnútroštátnemu právnemu poriadku, a zároveň to umožní predchádzať možným problémom zmluvnej povahy v budúcnosti.

⁽⁸⁾ Ú. v. ES L 210, 7.8.1985, s. 29.

4.4.6 V prípade pojmu „závažné riziko“ by bolo vhodnejšie rozšíriť ho na akékoľvek „vystavenie riziku, nebezpečenstvo alebo ohrozenie“, čo by spotrebiteľom poskytovalo väčšiu ochranu. To znamená, že „závažné riziko“ by sa spájalo s nevyhnutnosťou okamžite konať a prijať opatrenia v momente, keď sa zistí riziko.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Návrh nariadenia venuje osobitnú pozornosť potrebe zjednotiť a zjednodušiť požiadavky kladené na hospodárske subjekty. EHSV s tým plne súhlasí, a to vzhľadom na súčasný zmätok z hľadiska hospodárskych subjektov aj vnútroštátnych orgánov.

5.2 V článku 4 by sa mala doplniť veta „za podmienok ustanovených ďalej v tomto nariadení“, pretože koncepcia bezpečnosti sa nemusí zhodovať s ustanoveniami iných odvetvových noriem.

5.3 V znení návrhu by sa malo objasniť, v akom rozsahu sú do pôsobnosti nariadenia zahrnuté služby. EHSV však dúfa, že Komisia predstaví komplexný návrh o bezpečnosti služieb v EÚ.

5.4 V súvislosti s odkazom na „zraniteľných“ spotrebiteľov v článku 6 písm. d) treba konkrétne uviesť, či sa koncepcia zraniteľných spotrebiteľov odvíja od všeobecných kritérií (vek, zdravotný stav atď.) alebo závisí od vlastností výrobku (nedostatočné poznatky o výrobku). EHSV sa domnieva, že v záujme väčšej súdržnosti právnych predpisov EÚ by sa mali používať samostatné koncepcie vlastné právu Únie a nemali by sa definovať koncepcie v súvislosti s každým legislatívnym návrhom.

5.5 V článku 6 ods. 2 písm. h) sa spomínajú racionálne očakávania spotrebiteľa týkajúce sa bezpečnosti. Pojem „racionálne“ by sa mal špecifikovať použitím výrazov, ako napríklad „z hľadiska jeho povahy, zloženia a účelu použitia“. To by zvýšilo právnu istotu uvedeného článku.

5.6 EHSV sa domnieva, že spotrebiteľia majú právo na jasné a presné informácie o pôvode výrobkov, ktoré by v každom prípade mali zahŕňať presné miesto pôvodu v súlade s ustanoveniami práva Únie.

5.7 Okrem toho by sa malo prepracovať znenie tohto ustanovenia v tom zmysle, aby výrobcovia a dovozcovia museli „zabezpečiť“ splnenie príslušných stanovených povinností.

5.8 Povinnosti výrobcov a ďalších subjektov

5.8.1 Návrh nariadenia stanovuje pravidlá, podľa ktorých majú výrobcovia vypracovávať dokumentáciu, a kroky, ktoré majú prijať na zaistenie bezpečnosti spotrebiteľov. To považuje EHSV za dôležité.

5.8.2 Tieto špecifické povinnosti spočívajú vo vykonávaní skúšky vzoriek výrobkov sprístupnených na trhu, vyšetrowaní sťažností a vedení registra sťažností, výrobkov nespĺňajúcich predpisy a prípadov stiahnutí výrobkov od používateľa(-ov), pričom o každom takomto monitorovaní výrobcovia informujú distribútorov.

5.8.3 V návrhu sa však nešpecifikuje spôsob realizácie – či sa ponechá na členských štátoch, aby prijali potrebné opatrenia (ako napríklad vytvorenie osobitného registra), alebo (čo by bolo aj vhodnejšie) by sa tieto opatrenia mali harmonizovať s cieľom zachovať systém varovania, ktorý by umožňoval včasné informovanie trhu, aby sa tak mohli prijať účinné opatrenia ešte predtým, ako by došlo k škodám.

5.9 Technická dokumentácia

5.9.1 Povinnosť informovať spotrebiteľov by sa mala týkať výlučne len otázok súvisiacich s používaním a povahou výrobkov a nemala by sa rozširovať aj na „technickú dokumentáciu“, ktorá môže obsahovať údaje spojené s obchodným tajomstvom a ďalšie dôverné informácie od výrobcov, ktoré by mali mať k dispozícii verejné orgány. V tejto súvislosti by mali byť stanovené jasné pravidlá, ktoré sa však v návrhu neuvádzajú.

5.9.2 Keďže z textu zdanlivo vyplýva, že výrobca je zodpovedný za škody, ktoré môže nebezpečný výrobok spôsobiť, bolo by správnejšie uviesť, že obsah technickej dokumentácie bude platný desať rokov. V záujme väčšej presnosti článku 8 ods. 6 by sa mal výraz „výrobcovia zabezpečia“ nahradiť spojením „výrobcovia budú zodpovední za to“, ktoré je viac v súlade s ich povinnosťami. To isté by sa po prijatí nevyhnutných zmien malo vzťahovať aj na dovozcov a ich zodpovednosť, a to spolu s povinnosťou uschovávať technickú dokumentáciu počas desiatich rokov, ktorá sa vzťahuje aj na ostatné hospodárske subjekty.

5.9.3 Na to, aby mohli spotrebiteľia uplatňovať svoje právo na informácie o konkrétnom výrobku bez akýchkoľvek prekážok, by bolo vhodné, keby ustanovenie v článku 8 ods. 7 (podľa ktorého musí byť v adrese uvedené jedno konkrétne miesto, na ktorom možno výrobcu kontaktovať) nebolo pre spotrebiteľa záťažou v tom zmysle, aby nevyvolávalo dojem, že v prípade jeho využitia bude spotrebiteľ penalizovaný.

5.10 Pokiaľ ide o výrobky, ktorých vlastnosti sa javia ako iné, než v skutočnosti sú, EHSV požaduje najvyšší stupeň ochrany, a to najmä v prípade výrobkov vyzerajúcich ako hračky, na ktoré by sa mali vzťahovať ustanovenia smernice o bezpečnosti hračiek s cieľom dosiahnuť vysokú úroveň ochrany maloletých.

5.11 EHSV súhlasí s potrebou vysledovateľnosti výrobkov v celom dodávateľskom reťazci, pretože pomáha identifikovať hospodárske subjekty a prijať účinné nápravné opatrenia proti nebezpečným výrobkom, ako napr. stiahnutie výrobkov od používateľa alebo (v prípade potreby) stiahnutie z trhu.

5.12 V súvislosti s európskymi normami zabezpečujúcimi predpoklad zhody sa EHSV domnieva, že návrh zlepši súčasné fungovanie systému. Avšak prechodné ustanovenia a predpoklad zhody je potrebné objasniť, aby sa zvýšila právna istota.

5.12.1 Vzhľadom na význam normalizácie sa EHSV domnieva, že európske normalizačné orgány by mali mať k dispozícii potrebné zdroje na zvýšenie svojej výkonnosti a zabezpečenie vysokej kvality. Takisto je potrebné účinnejšie zastúpenie spotrebiteľov.

5.13 V zásade sa právna úprava vo veci delegovaných aktov javí ako primeraná, aj keď sa nezdá byť logické, aby sa právomoc prijímať delegované akty udeľovala na dobu neurčitú. Okrem toho by sa delegované akty nemali týkať zásadných otázok a nemali by presahovať rámec pôvodného aktu. Mali

by sa využívať predovšetkým v prípade uvedenia nebezpečných výrobkov na trh. Preto sa zdá byť vhodné, aby sa delegované akty prijímali v prípadoch uvedených v článku 15 ods. 3 písm. a) návrhu, zatiaľ čo prípady spomenuté v písmene b) sú viac otázne.

5.14 Pokiaľ ide o sankcie, treba zdôrazniť, že EHSV súhlasí s harmonizáciou druhov porušenia a príslušných sankcií⁽⁹⁾, pretože len samotné všeobecné dovolávanie sa toho, aby boli tieto sankcie účinné, odrádzajúce a primerané, by mohlo viesť k narušeniu fungovania trhu.

5.14.1 EHSV sa domnieva, že členské štáty by mali mať k dispozícii primerané a účinné nápravné a opravné prostriedky, aby mohli uplatňovať ustanovenia uvedené v nariadení vo všeobecnom záujme spotrebiteľov.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Rovnako ako napríklad v nariadení (ES) č. 1071/2009 (Ú. v. EÚ L 300, 14.11.2009, s. 51).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dohľade nad trhom s výrobkami, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 1999/5/ES, 2000/9/ES, 2000/14/ES, 2001/95/ES, 2004/108/ES, 2006/42/ES, 2006/95/ES, 2007/23/ES, 2008/57/ES, 2009/48/ES, 2009/105/ES, 2009/142/ES, 2011/65/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 305/2011, (ES) č. 764/2008 a (ES) č. 765/2008“

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD)

(2013/C 271/16)

Hlavný spravodajca: **Jacques LEMERCIER**

Rada 8. marca 2013 a Európsky parlament 12. marca 2013 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dohľade nad trhom s výrobkami, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a smernice 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 1999/5/ES, 2000/9/ES, 2000/14/ES, 2001/95/ES, 2004/108/ES, 2006/42/ES, 2006/95/ES, 2007/23/ES, 2008/57/ES, 2009/48/ES, 2009/105/ES, 2009/142/ES, 2011/65/EÚ, nariadenie (EÚ) č. 305/2011, nariadenie (ES) č. 764/2008 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008“

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD).

Predsedníctvo poverilo 12. februára 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre jednotný trh, výrobu a spotrebu.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán LEMERCIER rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 116 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor hodnotí pozitívne ustanovenia navrhovaného nariadenia. Súčasná ustanovenia, ktoré sa uplatňujú na dohľad nad trhom a kontrolu výrobkov, sú rozptýlené v mnohých textoch s rôznym obsahom, čo nevhodne komplikuje úlohu orgánov dohľadu a výrobcov, ako aj úlohu združení spotrebiteľov a organizácií pracovníkov. Výbor s uspokojením konštatuje, že predchádzajúce vertikálne ustanovenia budú zrušené a zoskupené do horizontálneho jednotného a posilneného nariadenia.

1.2 Výbor vyjadruje súhlas s právnym základom, považuje však za potrebné odkázať aj na článok 12 ZFEÚ, ktorý spresňuje, že ochrana spotrebiteľa je prierezovou politikou, ktorú je potrebné „zohľadniť pri definovaní a uskutočňovaní iných politík a činností Únie.“

1.3 Navrhovaným nástrojom je nariadenie. Výbor sa domnieva, že je to najvhodnejšia forma na uľahčenie spolupráce a obchodu medzi členskými štátmi navzájom a medzi členským štátom a EÚ. Domnieva sa, že navrhovaný súbor opatrení, ktoré navrhuje Komisia, zodpovedá požiadavkám týkajúcim sa zásad proporcionality a subsidiarity, ktoré sú stanovené v zmluvách. Členské štáty budú naďalej v plnej miere zodpovedné za dohľad

nad ich vnútroštátnymi trhmi a za kontrolu na vonkajších hraniciach Únie a musia zabezpečiť ich financovanie.

1.4 EHSV podporuje názor Komisie, že výrobky, ktoré sa pohybujú v rámci Únie, musia zodpovedať požiadavkám poskytujúcim vysokú úroveň ochrany verejných záujmov, ako je zdravie a bezpečnosť vo všeobecnosti, zdravie a bezpečnosť pri práci, ochrana spotrebiteľov, ochrana životného prostredia a verejná bezpečnosť.

1.5 Výbor sa domnieva, že rešpektovanie výrobného tajomstva alebo obchodných tajomstiev nemôže brániť tomu, aby sa poskytl výstražné informácie, ak by niektorá zložka výrobku mohla ohroziť zdravie alebo bezpečnosť užívateľov. Orgány dohľadu a kontroly by teda mali naďalej rešpektovať zaužívanú prax systému RAPEX, ktorá spočíva v tom, že sa uprednostňuje verejný záujem pred súkromnými záujmami.

1.6 Pokiaľ ide o osoby, ktoré sú členmi alebo zamestnancami orgánov dohľadu a colných orgánov, musí sa zaručiť, že budú postupovať čestne a nezávisle a pri výkone ich funkcií sa im musí poskytnúť ochrana pred pokusmi o korupciu. Osobám, ktoré ohlásia nedostatky alebo riziká týkajúce sa určitého výrobku, sa musí poskytnúť ochrana najmä pred sŕňaním a ich totožnosť musí zostať utajená.

1.7 Výbor žiada, aby sa do navrhovaného nariadenia zahrnul právny základ pre celoeurópsku databázu zranení (IDB), ktorá by sa mala považovať za tretí pilier systému výmeny informácií v oblasti dohľadu nad trhom v EÚ, ako doplnok k RAPEX a ICSMS.

1.8 Výbor by nakoniec privítal, keby mu boli pravidelne zasielané správy, ktoré Komisia vypracúva každých päť rokov s cieľom zabezpečiť monitorovanie realizácie nariadenia.

2. Úvod: návrhy Komisie

2.1 Ani najkvalitnejšie právne predpisy o bezpečnosti výrobkov a harmonizácia pravidiel na vnútornom trhu nestačia na to, aby spotrebiteľom poskytli absolútne bezpečnostné záruky v súvislosti so spotrebnými výrobkami a pracovníkom v súvislosti s výrobkami určenými na profesionálne využitie.

2.2 Ako to potvrdzujú aj nedávne škandály, podvody s cieľom zvýšiť zisky alebo znížiť výrobné náklady sú v Európe naďalej aktuálne. Dovážané výrobky navyše nie vždy zodpovedajú európskym normám a môžu byť predmetom nekalej hospodárskej súťaže vo vzťahu k výrobkom európskeho pôvodu.

2.3 Dohľad nad trhom, ako aj kontrola súladu výrobkov majú zásadný význam a vyžadujú si kvalitné služby a kvalifikovaných pracovníkov (colnice, technické služby, inšpekcie atď.) s pôsobnosťou na celom území každého členského štátu.

2.4 Smernica 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, ktorej transponovanie sa malo ukončiť v roku 2004, nariadenie (ES) č. 765/2008 o akreditácii a dohľadom nad trhmi, ktoré vstúpilo do platnosti v roku 2010, ako aj smernice a rozhodnutia o odvetvovej harmonizácii umožnili uskutočniť výrazný pokrok v tejto oblasti. Ustanovenia v oblasti dohľadu nad trhmi sú však rozptýlené a navzájom sa prekrývajú, čo môže spôsobiť zmätok, pokiaľ ide o samotné pravidlá týkajúce sa dohľadu a povinností hospodárskych subjektov, čím sa komplikuje ich práca, ako aj práca zákonodarcov a funkcionárov na vnútroštátnej úrovni.

2.5 Komisia navrhuje objasniť regulačný rámec dohľadu nad trhom prostredníctvom zjednotenia príslušných ustanovení do jediného právneho nástroja na horizontálne uplatňovanie pre všetky odvetvia. Nové nariadenie o dohľade nad trhom s výrobkami bude doplnené o viacročný akčný plán pre dohľad nad trhom na obdobie 2013 – 2015.

2.6 Ide o dôležité opatrenie Európskeho programu pre spotrebiteľov a Aktu o jednotnom trhu I a II. Toto zodpovedá aj požiadavkám nového legislatívneho rámca.

2.7 V každej krajine je na základe rovnakých postupov potrebné určiť, či sú výrobky na trhu vrátane výrobkov z tretích krajín bezpečné a či môžu byť uvedené na jednotný trh, alebo či ich stiahnuť z trhu alebo zakázať, ak sú nebezpečné alebo nie sú v súlade s predpismi.

2.8 Dohľad nad trhom a kontroly súladu však nie sú dostatočne účinné a na trhu sa nachádza veľký počet výrobkov, ktoré nevyhovujú požiadavkám, čo je spôsobené najmä tým, že neexistuje koordinácia medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu a vymieňané informácie nie sú kvalitné a spoľahlivé.

2.9 Úlohou EÚ je teda zaručiť lepšiu koordináciu opatrení a zefektívniť cezhraničný dohľad nad trhmi s cieľom chrániť občanov. Komisia uvádza, že toto právo konať vyplýva z ustanovení článku 114 (dobré fungovanie jednotného trhu), článku 168 ods. 1 (ochrana zdravia) a článku 169. ods. 1 ZFEÚ (ochrana spotrebiteľa). Je tiež potrebné, aby sa zjednodušil aj uplatňovaný právny rámec a odstránili sa z neho súčasne nejasnosti.

2.10 Takisto je potrebné zjednodušiť postup nástroja RAPEX, zaviesť nariadenie o bezpečnosti výrobkov, ktoré nahradí súčasnú smernicu o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, ako aj nové nariadenie o dohľade, ktoré nahradí platné ustanovenia rozptýlené vo viacerých textoch na rôznych úrovniach.

2.11 K zlepšeniu koordinácie a účinnosti činností spojených s dohľadom a kontrolou by malo dôjsť nielen prostredníctvom riadneho postupu hodnotenia legislatívy, ale aj prostredníctvom prieskumov Eurobarometra o vnímaní spotrebiteľov a informačných systémov GRAS-RAPEX A ICSMS a prostredníctvom zavedenia ukazovateľov, ktoré by umožnili realizovať partnerský monitoring. Notifikačné postupy realizované štátmi sa zoskupia do jediného notifikačného systému pre všetky výrobky.

2.12 Kontroly na hraniciach sa posilnia a pohyb každého tovaru, ktorý by mohol predstavovať riziko, bude pozastavený dovtedy, kým orgán dohľadu bližšie neurčí jeho štatút.

2.13 Notifikačný systém RAPEX pre výrobky, ktoré predstavujú riziko, bude zlepšený, pokiaľ ide o notifikačnú lehotu a náležitosti informácií o rizikách notifikovaného výrobku.

2.14 Komisia bude môcť rozhodnúť o prijatí reštrikčných opatrení v súvislosti s nebezpečnými výrobkami, ktoré sa budú uplatňovať priamo, ak sa preukáže, že štandardné urgentné opatrenia sú nepostačujúce alebo nevyhovujúce.

2.15 Akt o jednotnom trhu počíta so zavedením viacročného akčného plánu pre dohľad nad výrobkami. Tento plán by sa mal týkať oblastí, v ktorých by koordinácia zabezpečená Komisiou mohla byť skutočnou pridanou hodnotou a priniesla by citelné zlepšenia.

2.16 Viacročný akčný plán je hlavným akčným nástrojom Spoločenstva, ktorý podporuje intenzívnejšiu komunikáciu a spoluprácu. Prostriedky výpočtovej techniky umožnia ľahký prístup k informáciám a osvedčeným postupom prostredníctvom uchovaných prieskumov a štúdií o systéme. Určia sa potreby a v tomto rámci sa poskytnú aj nástroje odbornej prípravy, technickej pomoci a poradné nástroje.

2.17 Komisia vypracuje spoločný postup pre dokumentačné a technické kontroly a skúšky realizované v laboratóriách. Posilnenou koordináciu činností a spoločných programov sa zlepší účinnosť dohľadu.

2.18 Zoskupením zdrojov sa umožní dosiahnuť súčinnosť a zabráni sa duplicitě. Údaje, ktoré boli zhromaždené počas práce vnútroštátnych orgánov dohľadu, budú uchované v databáze ICSMS, ktorú spravuje Komisia, ktorá poskytne prostriedky a odbornú prípravu potrebnú na využitie celého potenciálu databázy.

2.19 Všetky zúčastnené strany musia byť pravidelne a pružne informované a musia sa s nimi viesť konzultácie.

2.20 Správa, ktorú vypracovala Komisia na základe nariadenia (ES) č. 765/2008, umožňuje informovať inštitúcie a zainteresované strany a hodnotiť činnosti financované Spoločenstvom, ktoré boli realizované v oblasti akreditácie, dohľadu nad trhom a jeho kontroly.

2.21 Mali by sa posilniť prostriedky a právomoci colných orgánov a kontroly vykonávané na vonkajších hraniciach Únie a Európskeho hospodárskeho priestoru pri vstupe výrobkov, čo si vyžaduje poskytnutie dodatočných zdrojov, najmä v oblasti odbornej prípravy a technických nástrojov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor víta iniciatívu na posilnenie dohľadu a bezpečnostných kontrol výrobkov uvádzaných na trh, či už ide o výrobky z EÚ, EHS alebo výrobky z tretích krajín. Je kľúčovým opatrením Aktu pre jednotný trh, keďže zaručuje lepšiu bezpečnosť výrobkov a zodpovedá novému prístupu.

3.2 Výbor však poznamenáva, že informačné a konzultačné postupy hospodárskych a sociálnych aktérov sú naďalej veľmi nejasné. Bolo by potrebné lepšie vymedziť pružný a vhodný rámec na rôznych úrovniach bez toho, aby sa sťažili alebo ochromili administratívne postupy.

3.2.1 Príslušné podniky očakávajú mnoho od právnych a technických informácií, ktoré by im umožnili, aby mali právnu istotu, ktorá je nevyhnutná pri rozhodovaniach o inves-

tíciách do výroby výrobkov alebo pri ich uvádzaní na trh. Musia sa im sprístupniť informácie zozbierané jednotlivými orgánmi dohľadu a kontroly o výroboch, ktoré predkladajú na kontrolu alebo na hodnotenie súladu.

3.2.2 Spotrebiteľia a pracovníci sa chcú legitímne uistiť o nezávadnosti výrobkov na trhu, ktoré majú používať pri práci alebo ich majú spotrebovať. Majú právo poznať opatrenia prijaté na tento účel na vnútroštátnej, európskej alebo odvetvovej úrovni, ktorých cieľom je zaručiť, že ich zdravie a bezpečnosť nebudú ohrozené.

3.2.3 Výbor je presvedčený o tom, že dôvera v bezpečnosť výrobkov má zásadný význam pre dobré fungovanie jednotného trhu a voľný pohyb tovaru, čo má pozitívny vplyv na rast a zamestnanosť.

3.3 Domnieva sa, že dohľad a kontroly najmä na vonkajších hraniciach Únie sú hlavne v právomoci členských štátov, pričom Únia zabezpečuje koordináciu a prijíma opatrenia, ktoré sú nevyhnutné pre úspešnú realizáciu spoločnej akcie, ako aj pre normalizáciu výrobkov. Tento dohľad a kontroly majú vplyv na podniky a predstavujú značné náklady pre členské štáty, ako aj pre hospodárske subjekty v oblasti zosúladenia (normalizácia, normy ES). Výbor vyzýva členské štáty a Komisiu, aby v rámci svojej činnosti náležite zohľadnili administratívnu záťaž, ktorú musia znášať podniky, najmä pokiaľ ide o MPS, aby sa nesťažovala ich hospodárska situácia v čase krízy a vysokej miery nezamestnanosti.

3.4 Voľný pohyb nepotravinových výrobkov, na ktoré sa zameriava návrh nariadenia, nemôže byť ohrozený laxnosťou alebo nedostatkami v regulačnom rámci, ani počtom a kvalitou prostriedkov a kontrol. Je teda potrebné, aby členské štáty a Komisia poskytli pri zavádzaní prostriedkov dohľadu a kontroly dostatočné zdroje s cieľom zaručiť maximálnu účinnosť. Hoci výbor uznáva, že rozpočty sú v súčasnosti obmedzené, domnieva sa, že príslušný verejný záujem si vyžaduje, aby sa vyvinulo maximálne úsilie s cieľom zaručiť zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov, ako aj ochranu životného prostredia pred chybnými alebo nebezpečnými výrobkami. Dobré fungovanie vnútorného trhu je nevyhnutným predpokladom pre hospodárske oživenie a vytváranie nových pracovných miest.

3.4.1 Výbor sa v tejto súvislosti domnieva, že súčasný systém dohľadu a kontroly trhu má veľké medzery a nedostatky. Musí sa posilniť spolupráca medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, Komisiou a zúčastnenými stranami. Je potrebné viesť pravidelné konzultácie. Musí sa zaviesť právo pre organizácie spotrebiteľov alebo pracovníkov, aby z vlastnej iniciatívy varovali pred určitými výrobkami, pričom sa musí zaručiť ich imunita. Príslušné orgány, orgány dohľadu, technické certifikačné orgány, orgány colnej služby a orgány zodpovedné za boj proti podvodom musia spolupracovať a poskytovať zozbierané informácie v záujme toho, aby sa zabránilo duplicitě, plynutiu dostupnými zdrojmi a aby sa trvalo zlepšovala účinnosť realizovaných kontrol.

3.5 Účinnosť systému Spoločenstva na rýchlu výmenu informácií (RAPEX) v plnej miere závisí od rýchlosti sprostredkovaných hlásení a relevantnosti technických informácií o podozrivých výrobkoch. Usmernenia, ktoré boli vypracované na riadenie systému RAPEX, bude potrebné priebežne aktualizovať, tak aby boli dostatočne jasné a nevznikali pochybnosti v súvislosti s povahou a rozsahom nahlasovaných informácií. V rámci týchto usmernení bude potrebné vypracovať kritériá umožňujúce určiť závažné riziká a bude potrebné jasne vymedziť opatrenia, ktoré sa majú v tejto súvislosti prijať, ako napr. dočasné pozastavenie, žiadosť o technickú úpravu alebo dokonca zákaz.

3.6 Aj malé alebo vedecky neoverené riziká by mali byť nahlasované v systéme RAPEX, aby sa mohli naplánovať vykonávacie opatrenia, ako je prípadné dočasné pozastavenie na základe uplatnenia zásady predbežnej opatrnosti, prípadne iné vhodné opatrenia, ako napr. požiadavka dodatočne informovať spotrebiteľov alebo upozornenie pre spotrebiteľov, ktoré by dopĺňali bežné požiadavky týkajúce sa označovania výrobkov.

3.7 Ak má Komisia v prípade preukázaného rizika v úmysle prijať vykonávacie opatrenia týkajúce sa výrobku alebo kategórie výrobkov s cieľom zaviesť jednotné podmienky na kontrolu týchto výrobkov, výbor by si želal, aby boli o tom informované aj organizácie spotrebiteľov, zamestnávateľov a zamestnancov a aby boli v čo najväčšej možnej miere zohľadnené ich stanoviská. Je potrebné poznamenať, že tieto organizácie môžu zabezpečiť, aby ich členovia začali urýchlene uplatňovať ustanovenia Komisie, čo výrazným spôsobom prispeje k ich pochopeniu a skorému uplatňovaniu.

3.8 V súvislosti s fórom Komisie a členských štátov, ktoré bolo nedávno vytvorené na základe nariadenia, výbor konštatuje, že organizácie občianskej spoločnosti by mali byť zapojené ako poradcovia do odvetvových podriadených orgánov, ktoré by fórum mohlo vytvoriť. Domnieva sa, že napriek ich poradnej funkcii by sa stanoviská a návrhy týchto organizácií mali náležite preskúmať a v čo najväčšej miere zohľadniť so zreteľom na ich aktívnu úlohu vo vzťahu k spotrebiteľom a hospodárskemu a sociálnemu prostrediu, ktoré zastupujú.

3.9 To isté by malo platiť v prípade niektorých rizík, ak orgány dohľadu niektorého členského štátu vydajú varovanie so zreteľom na určité riziká, ktoré predstavujú niektoré výrobky, alebo prijímú ochranné opatrenia. Aj v takomto prípade by mali spolupracovať nielen s hospodárskymi subjektmi, aby sa odstránili riziká, ktoré predstavujú niektoré výrobky, ale aj s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré môžu poskytnúť svoje poznatky a využiť informačné kanály smerom k svojim členom.

3.10 Výbor sa v konečnom dôsledku domnieva, že skúmaný návrh celkovo zodpovedá požiadavkám nového legislatívneho rámca (nový prístup), ako aj požiadavkám týkajúcim sa zásady subsidiarity a proporcionality. Takisto súhlasí s právnym základom, na základe ktorého zodpovedné generálne riaditeľstvá

vypracovali svoj návrh. Výbor taktiež odkazuje na článok 12 ZFEÚ, v ktorom sa spresňuje, že požiadavky týkajúce sa ochrany spotrebiteľa „sa zohľadnia pri definovaní a uskutočňovaní iných politík a činností Únie“.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Výbor je naďalej znepokojený možným odlišným výkladom predpisov v jednotlivých krajinách. V záujme právnej bezpečnosti subjektov a bezpečnosti spotrebiteľov sa opatrenia Spoločenstva musia sústrediť na to, aby výklady a postupy boli skutočne jednotné.

4.2 Takisto vyjadruje znepokojenie v súvislosti s uplatňovaním ustanovení týkajúcich sa dôvernosti, ktoré by mohli brániť lepšiemu informovaniu o nebezpečných zložkách alebo výrobkoch, ktoré by mohli ohroziť zdravie a bezpečnosť osôb a kvalitu životného prostredia napr. v oblasti výrobného tajomstva. Verejný záujem je všeobecne nadradený súkromným záujmom, ktoré by boli nevhodne chránené v dôsledku príliš kategorického výkladu koncepcie dôvernosti. Za každých okolností sa musí zabezpečiť tok informácií medzi orgánmi členských štátov a Únie, ktoré sú zodpovedné za systém dohľadu a kontroly. Treba však rešpektovať osobné údaje chránené zákonom a nenarušovať prebiehajúce vyšetrovania.

4.3 Tak ako to požaduje nariadenie, na špecializovanej internetovej stránke orgány zverejňujú informácie o nebezpečných výrobkoch a rizikách, ktoré predstavujú, o prípadných preventívnych opatreniach a rozhodnutiach prijatých vo vzťahu k subjektom. Výbor žiada, aby zverejňovanie nebolo brzdené v dôsledku nadmerného uplatňovania zásady dôvernosti v oblasti obchodného tajomstva, ak je ohrozené zdravie a bezpečnosť užívateľov. Tento postup, ktorý sa musí zachovať, uplatňuje Komisia aj pri riadení systému RAPEX.

4.4 Výbor dôrazne žiada, aby orgány dohľadu a kontroly boli nezávislé a transparentné. Pracovníci týchto orgánov musia byť pri výkone svojich funkcií chránení pred akýmkoľvek zasahovaním alebo pokusmi o korupciu. Musia byť neustranní a prijímať všetky sťažnosti od spotrebiteľov a užívateľov alebo ich organizácií a v prípade potreby podniknúť potrebné kroky. Kontrolné laboratóriá musia byť takisto úplne nezávislé, rovnako ako orgány zodpovedné za pridelovanie zákonných označení, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutia vedúcich predstaviteľov podnikov a spotrebiteľov.

4.5 Výbor sa domnieva, že navrhované nariadenie by malo obsahovať aj ustanovenia vytvárajúce celoeurópsku databázu zranení (IDB), ktorá by pokrývala všetky druhy zranení. Taká databáza by:

— pomáhala orgánom dohľadu nad trhom pri prijímaní uvažnejších rozhodnutí pri posudzovaní rizík,

- poskytovala základ pre preventívnu činnosť a kampane na zvyšovanie povedomia verejnosti; umožňovala tvorcom noriem rozvíjať lepšie normy pre výrobky,
- pomáhala výrobcovi prispôsobiť koncepciu bezpečnosti novým výrobkom, a
- zhodnotila účinnosť preventívnych opatrení a stanovila priority tvorby politiky.

4.5.1 Výbor preto navrhuje:

- zahrnúť do návrhu chýbajúce ustanovenia z nariadenia (ES) č.765/2008, v ktorých sa požaduje, aby členské štáty monitorovali úrazy a ujmy na zdraví, pri ktorých existuje podozrenie, že ich spôsobili tieto výrobky, a
- stanoviť právny základ pre IDB, kde by Európska komisia podporovala koordináciu zhromažďovania údajov z členských štátov a hladké fungovanie IDB.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“

COM(2013) 83 final

(2013/C 271/17)

Spravodajca: **Oliver RÖPKE**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“

COM(2013) 83 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 160 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 11 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta balík dokumentov Európskej komisie o sociálnych investíciách a s ním spojenú zmenu paradigiem, vďaka ktorej sa na väčšie zameranie na sociálne investície nenazerá jednostranne ako na faktor nákladov, ale chápe sa ako investície do budúcnosti a do rastu a zamestnanosti, ktoré podstatnou mierou prispievajú k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 a predstavujú kľúčový prvok európskeho sociálneho modelu.

1.2 Cielené sociálne investície prinášajú sociálny a spoločenský pokrok a súčasne zvyšujú konkurencieschopnosť. Okrem toho najmä v časoch doteraz nepoznanej dramatickej nezamestnanosti a rastúcej chudoby zohrávajú investície do sociálneho štátu kľúčovú úlohu pri posilňovaní sociálnej súdržnosti, v sociálnom začleňovaní, ako aj v boji proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe.

1.3 Trh práce je hlavným kľúčom k riešeniu demografických zmien a udržateľnej konsolidácii verejných rozpočtov. Podľa názoru EHSV rozsiahle a cielené sociálne investície trvalo zvyšujú možnosti zamestnania pre ľudí. Balík o sociálnych investíciách preto môže významne prispieť k zmene politického kurzu smerom k väčšiemu rastu a zamestnanosti, ak sa bude v praxi dôsledne uplatňovať.

1.4 EHSV súhlasí s Európskou komisiou v tom, že za tvorbu sociálnej politiky zodpovedajú predovšetkým členské štáty a že každá krajina musí nájsť vlastnú rovnováhu medzi udržateľnosťou a primeranosťou svojich sociálnych systémov a organizáciou sociálnych služieb. Vzhľadom na veľké rozdiely medzi jednotlivými krajinami by Európska komisia mala zohrávať

kľúčovú úlohu pri výmene osvedčených a inovatívnych postupov medzi členskými štátmi a všetkými príslušnými subjektmi.

1.5 EHSV víta skutočnosť, že sa v oznámení výslovne uznáva dôležitá úloha sociálneho hospodárstva, sociálnych podnikov, občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov pri vykonávaní balíka o sociálnych investíciách. EHSV v tejto súvislosti jednoznačne podporuje požiadavku rozsiahleho zapojenia sociálnych partnerov a aktérov organizovanej občianskej spoločnosti na úrovni členských štátov a do procesu koordinácie európskeho semestra.

1.6 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby predložila plán konkrétneho vykonávania balíka o sociálnych investíciách, pomáhala členským štátom pri nutných opatreniach a podporovala výmenu informácií medzi krajinami, sociálnymi partnermi, organizáciami sociálneho hospodárstva, mimovládnyimi organizáciami, organizovanou občianskou spoločnosťou a poskytovateľmi sociálnych služieb. Títo aktéri majú potrebné odborné znalosti v oblasti sociálnych investícií, sociálnej inovácie a podpory zamestnanosti.

1.7 EHSV však kritizuje skutočnosť, že otázka financovania balíka o sociálnych investíciách zostáva vo veľkej miere nezodpovedaná. Bez zmeny jednostrannej politiky znižovania výdavkov sa úspešné uskutočňovanie návrhov zdá byť nereálne. Lepšie využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj čo najvyššiu účinnosť a účelnosť opatrení treba síce privítať, v žiadnom prípade však nebudú postačovať na dosiahnutie zamýšľanej zmeny kurzu.

1.8 EHSV preto opakuje svoj názor, že je nevyhnutné nájsť nové zdroje príjmov do verejných rozpočtov. Tu je potrebné uviesť opatrenia, ako je zmena a rozšírenie základu dane, zrušenie daňových rajov, ukončenie ničivých pretekov v znižovaní daní a boj proti daňovým únikom, rovnako ako zdanenie rôznych druhov majetku.

1.9 EHSV v tejto súvislosti znova výslovne opakuje najmä svoju požiadavku týkajúcu sa plánu hospodárskej obnovy a investícií s rozpočtom vo výške 2 % HDP. Z neho by sa mohol financovať pakt sociálnych investícií, ktorý prakticky umožní zmenu politických priorít smerom k sociálnym investíciám, ako aj posilnenie a modernizáciu sociálnej politiky v členských štátoch napriek snahám o rozpočtovú konsolidáciu. Balík o sociálnych investíciách je možné úspešne uviesť do praxe len vtedy, ak bude dostatočne financovaný, inak zostane len pri vyhláseniach zámerov.

1.10 EHSV žiada Európsku komisiu, aby sa väčší dôraz na sociálne investície odrazil aj v procese koordinácie európskeho semestra. Toto nové stanovenie priorít sa musí explicitne zohľadniť v odporúčaní pre jednotlivé členské štáty, ako aj v nadchádzajúcom ročnom prieskume rastu na rok 2014. Európska komisia musí v tom smere rýchlo predložiť konkrétne návrhy. Musí sa objasniť, že posilňovanie sociálnych investícií je v súlade s „diferencovanou rozpočtovou konsolidáciou podporujúcou rast“.

2. Balík o sociálnych investíciách do rastu a súdržnosti

2.1 Jedným z cieľov stratégie Európa 2020 je znížiť do roku 2020 počet občanov ohrozených chudobou aspoň o 20 miliónov. Ďalekosiahle dôsledky krízy a nutnosť obnoviť rast viedli k celému radu iniciatív Komisie, ktorých cieľom je udržanie a vytvorenie pracovných miest, bezproblémové prechody medzi zamestnaniami a aktivácia vo všeobecnosti ⁽¹⁾.

2.2 Komisia predložila 20. februára 2013 dlho očakávaný balík dokumentov o sociálnych investíciách. Jeho súčasťou je oznámenie („k sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“), odporúčanie Komisie („Investície do detí: východisko z bludného kruhu znevýhodnenia“) a sedem sprievodných pracovných dokumentov útvarov Komisie.

2.3 Balík prináša lepšie sociálne investície v súvislosti s európskym semestrom a zefektívňuje riadenie a oznamovanie

povinnosti EÚ a členských štátov v snahe dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020 v oblasti politiky sociálnych vecí, zamestnanosti a vzdelávania.

2.4 Komisia konštatuje, že v dôsledku krízy v Európe, ktorá trvá od roku 2008, vzrástla u mnohých občanov v mnohých členských štátoch EÚ miera chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj vylúčenia z trhu práce a dosiahla rekordne vysoké hodnoty, najmä u najviac ohrozených skupín. Vo svojom oznámení preto Komisia vyzýva členské štáty, aby kládli väčší dôraz na sociálne investície a efektívnejšie využívali zdroje.

2.5 Podľa Komisie sociálne investície pomáhajú občanom. Zvyšujú ich schopnosti a kvalifikáciu a podporujú ich zapojenie do života spoločnosti a trhu práce. To prispieje k prosperite, podporí hospodárstvo a pomôže EÚ, aby vyšla z krízy silnejšia, súdržnejšia a konkurencieschopnejšia.

2.6 Systémy sociálneho zabezpečenia tak plnia tri funkcie: sociálne investície pre lepšiu budúcnosť, sociálnu ochranu v nepriaznivých životných obdobiach a v neposlednom rade stabilizáciu hospodárstva.

2.7 V tejto súvislosti Komisia požaduje opatrenia, ktoré zabezpečia, že systémy sociálnej ochrany budú zodpovedať potrebám ľudí v kritických životných obdobiach. Na dosiahnutie tohto cieľa Komisia požaduje preventívne opatrenia v podobe podľa možnosti včasných investícií, namiesto toho, aby sa dodatočne naprávali škody, čo je nákladnejšie. Investovať do detí a mladých ľudí je preto dôležité.

2.8 Komisia to vo svojom odporúčaní členským štátom spresňuje vo forme usmernení. Preventívne investície proti chudobe detí a sociálnemu vylúčeniu, ktoré majú podporovať dobré životné podmienky detí, sa podľa Komisie môžu dosiahnuť pomocou celej škály rôznych opatrení.

2.9 V časti oznámenia s názvom „Priestor na zvýšenie efektívnosti sociálnych politík“ Komisia požaduje účinnejšie využívanie finančných prostriedkov na zabezpečenie primeranej a udržateľnej sociálnej istoty, ako aj na lepšiu sociálnu politiku založenú na faktoch. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné, aby členské štáty zjednodušili správu sociálnych dávok a služieb, poskytovali dávky ciele a súčasne ich viazali na podmienky, ako napr. na účasť na ďalšom vzdelávaní.

⁽¹⁾ Balík opatrení pre zamestnanosť, balík opatrení v oblasti zamestnanosti mladých ľudí, iniciatíva EÚ „Príležitosti pre mladých“, balík „Prehodnotenie vzdelávania“.

2.10 Členské štáty sú v oznámení viackrát vyzvané, aby pri zlepšovaní sociálnej politiky v rámci stratégie Európa 2020 posilnili účasť všetkých príslušných zainteresovaných strán, predovšetkým sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti.

3. Všeobecné pripomienky k balíku o sociálnych investíciách

3.1 Finančná a hospodárska kríza a jej hlboký vplyv na rast a zamestnanosť a na hospodársku a sociálnu súdržnosť už päť rokov dominuje v politickom programe Európskej únie. Kým členské štáty v snahe stabilizovať konjunktúru spočiatku reagovali anticyklickou hospodárskou politikou, viedli najmä balíky na záchranu bánk k značnému zvýšeniu verejného dlhu. Pokus vlád konsolidovať verejné financie v čase hospodárskeho poklesu jednostranne prostredníctvom krátenia výdavkov sa všeobecne považuje za neúspešný. Oznámenie Komisie o sociálnych investíciách preto prináša nový pohľad na boj proti kríze, t. j. že so sociálnymi investíciami sa síce krátkodobo spájajú náklady, ale zo strednodobého a dlhodobého hľadiska prinášajú spoločnosti väčšiu prosperitu a vyššie príjmy do štátnych rozpočtov, ktoré navyše v budúcnosti značne znížia náklady pre spoločnosť.

3.2 EHSV preto výslovne víta balík dokumentov Komisie o sociálnych investíciách a s ním spojenú zmenu paradigiem predvídavého programu pre inštitúcie EÚ. Členské štáty sú teraz výslovne vyzývané, aby kládli väčší dôraz na sociálne investície, zmodernizovali a posilnili sociálnu politiku a efektívnejšie využívali dostupné zdroje. Sociálna politika musí byť udržateľnejšia. Zdá sa, že Komisia tým napráva chyby z uplynulých rokov a nenazerá na sociálne investície iba ako na faktor nákladov. Sociálne investície skôr zvyšujú kvalifikáciu a schopnosti občanov, zlepšujú ich možnosti v spoločnosti a na trhu práce, a tým zvyšujú ich blahobyt, podporujú rast a pomáhajú EÚ, aby vyšla z krízy silnejšia a konkurencieschopnejšia. Tento balík by tak mohol predstavovať jednu z najdôležitejších iniciatív sociálnej politiky za posledné roky, ak sa bude skutočne aj dôsledne a ambiciózne uplatňovať. To si vyžaduje stálu podporu zo strany Európskej komisie.

3.3 Tvorba sociálnej politiky je predovšetkým v rukách členských štátov. Rôznorodosť národných podmienok a daností vyžaduje, aby každý členský štát našiel vlastnú rovnováhu medzi udržateľnosťou a primeranosťou svojho sociálneho systému, pretože neexistuje jednotný model pre všetkých. Komisia by mala vypracovať súhrn dobrých príkladov z praxe, vrátane podpory poskytovateľov služieb pre verejnosť prostredníctvom zadávania zákaziek a možnosťou slobodnej voľby v oblasti sociálnych služieb, a nabádať členské štáty, aby svoje

sociálne systémy inovovali a zefektívnilo a pritom kládli dôraz na zamestnanosť a aktiváciu s cieľom dosiahnuť cieľ stratégie Európa 2020 v oblasti boja proti chudobe.

3.4 V časoch doteraz nepoznanej nezamestnanosti a rastúcej chudoby v EÚ zohráva sociálny štát nenahraditeľnú úlohu, ktorou je riešiť existujúce problémy. Cielovými investíciami do sociálnej ochrany a sociálneho štátu je možné riešiť štrukturálne problémy a vytvárať pracovné miesta. Existujúci potenciál sa dá lepšie využiť, ak sa bude postupovať podľa čo najrozsiahlnejšej, aktívnej stratégie začleňovania a zapojenia pre najširšie časti obyvateľstva a ak všetky členské štáty budú plniť odporúčania z roku 2008 o aktívnom začleňovaní ľudí vylúčených z trhu práce.

3.5 Keďže doteraz boli sociálne výdavky spájané prevažne s „nákladmi“ a požadovalo sa znižovanie sociálnych rozpočtov, mohlo by toto oznámenie určitým spôsobom predstavovať zmenu politického kurzu na úrovni EÚ, ako aj v niektorých členských štátoch. EHSV doteraz zastával názor, že existuje vysoká potreba investícií (aj sociálnych), ktoré môžu zvýšiť zamestnanosť, zabrániť chudobe a pôsobiť proti sociálnemu vylúčeniu. Preto treba mobilizovať tak súkromné, ako aj verejné investície a uskutočňovať reformy⁽²⁾.

3.6 Prístup k sociálnym investíciám v oznámení Komisie zameraný na životný cyklus a potreby, ktorý môže prispieť k zvýšeniu životných príležitostí jednotlivca a sociálnej súdržnosti, ako aj k lepšiemu hospodárskemu vývoju, EHSV takisto víta ako nový uhol pohľadu a novú logiku intervencie. Zvýšenie sociálnych investícií má najmä zo strednodobého a dlhodobého hľadiska pozitívny dosah. Nemali by sa však podceňovať ani krátkodobé pozitívne účinky. Investície do lepšej sociálnej politiky založenej na faktoch dokázateľne prinášajú rýchle a pozitívne výsledky v rozličných situáciách⁽³⁾.

3.7 Sociálne investície však majú okrem účinkov na trh práce aj kľúčovú funkciu posilňovania sociálnej súdržnosti a sociálneho začleňovania, ako aj boja proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe. Hlboká hospodárska kríza v Európe dramaticky zhoršila sociálnu situáciu mnohých ľudí. Na to, aby sa tomuto vývoju dalo čeliť, je nevyhnutne potrebná zmena kurzu smerom k väčším sociálnym investíciám.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 65 – 70.

⁽³⁾ Projekt „Housing First“, nazývaný aj „rapid re-housing“ je prístup, ktorý má pôvod v sociálnej politike USA v oblasti bezdomovstva, ktorý sa ako alternatíva k tradičnému systému núdzového a prechodného ubytovania už niekoľko rokov úspešne používa aj v Rakúsku, Dánsku, Fínsku, Francúzsku, Nemecku, Portugalsku a Spojenom kráľovstve.

3.8 V tejto súvislosti by Európska komisia mala bližšie objasniť a vymedziť svoju požiadavku „podmienitosti“ sociálnych služieb. Napríklad v oblasti aktívnej politiky trhu práce môže mať zmysel viazať poskytovanie podpory na určitý cieľ (napr. účasť na školení), no tento princíp nesmie v žiadnom prípade platiť všeobecne pre opatrenia sociálnej politiky (príklad: starostlivosť o deti). Na sociálne dávky treba nazerať ako na práva s predvídateľnými kritériami, pričom musí byť zaručená právna istota.

3.9 Odporúčanie vydané spoločne s oznámením a tiež pracovné dokumenty odrážajú najdôležitejšie oblasti, v ktorých sa má použiť „nová logika“ sociálnych investícií. Komisia by teraz mala so všetkými príslušnými aktérmi začať dialóg o tom, ako by sa v praxi mala uplatniť logika sociálnych investícií na toto tematické stanovenie priorít, a mala by predložiť plán vykonania svojho oznámenia, ktorý by mal obsahovať usmernenia s cieľom pomôcť členským štátom.

3.10 EHSV víta skutočnosť, že Európska komisia výslovne uznáva dôležitú úlohu, ktorú sociálne hospodárstvo, sociálne podniky a občianska spoločnosť zohrávajú pri vykonávaní balíka o sociálnych investíciách⁽⁴⁾. Okrem poskytovania skúseností a dodatočných zdrojov sa často priamo podieľajú na presadzovaní politických cieľov konkrétnymi činnosťami, napr. poskytovaním sociálnych služieb. Na podporu týchto úloh je potrebné, aby bol k verejným finančným prostriedkom a súkromnému kapitálu lepší a jednoduchší prístup. Zahnutie tematických cieľov týkajúcich sa sociálnych investícií a zahrnutie investícií ako hlavných smerov podpory do kohéznej politiky EÚ na obdobie rokov 2014 – 2020 sú vítané návrhy. Mali by sa zohľadniť v rámci rokovaní o programoch, ktoré sa vedú za účasti zástupcov občianskej spoločnosti medzi orgánmi jednotlivých členských štátov a Európskou komisiou.

3.11 Podľa Komisie sú dôležitým prvkom politiky v oblasti sociálnych investícií inovácie, pretože sociálna politika sa musí neustále prispôbovať novým výzvam. Súkromné podniky, ktoré sa môžu spoliehať na verejné zákazky, pritom zohrávajú dôležitú úlohu ako alternatíva a doplnok verejného sektora.

3.12 Členské štáty by mali viac využívať inovatívne spôsoby financovania, medzi ktoré patrí napríklad účasť súkromného sektora a sociálno-investičné dlhopisy a ktoré by podľa Komisie mohli viesť k rozpočtovým úsporám⁽⁵⁾. O sociálno-investičných dlhopisoch sa však často vedú kontroverzné diskusie a o ich

dôsledkoch je potrebné vykonať ešte celý rad ďalších prieskumov. Okrem toho treba podrobnejšie popísať potenciálne oblasti, ktoré sú vhodné na „inovatívne financovanie“. EHSV v každom prípade zdôrazňuje, že tieto nástroje nesmú viesť ku komercializácii sociálnej politiky. Štát sa nesmie zbavovať svojej sociálno-politickej zodpovednosti.

4. Osobitné pripomienky

4.1 V nasledujúcich rokoch sa žiaľ – v neposlednom rade z dôvodu konsolidačných balíkov v jednotlivých krajinách EÚ – musí predpokladať pokračovanie nepriaznivého vývoja v hospodárskej a sociálnej oblasti resp. spomalená hospodárska dynamika. Udržateľný hospodársky rast musí byť preto stimulovaný vyšším (interným) dopytom, napr. lepšou integráciou žien na trhu práce. Kľúčovú úlohu v tejto súvislosti zohráva aj rast sociálnych služieb a sociálneho hospodárstva, ktoré práve v čase krízy dokázali svoju odolnosť.

4.2 Balík o sociálnych investíciách k tomu môže významne prispieť. Rozvoj sociálnych služieb má vyššie účinky na zamestnanosť než akákoľvek iná forma použitia verejných prostriedkov. Okrem toho sú investície do sociálnych služieb potrebné aj preto, aby sa pokryl rastúci dopyt a zvyšujúce sa potreby v sociálnej oblasti. Ciele stratégie Európa 2020 v oblasti zamestnanosti si okrem boja proti nezamestnanosti (mládeže) a lepšieho zaradenia starších ľudí do pracovného procesu vyžadujú predovšetkým zvýšenie zamestnanosti žien.

4.3 Je dôležité uznať, že podpora balíka o sociálnych investíciách pre vnútroštátne politiky sociálneho začlenenia, systémov zdravotníctva a sociálnych služieb by mala zahŕňať aj ľahko prístupné, cenovo dostupné a vysoko kvalitné sociálne služby pre znevýhodnené skupiny spoločnosti, napr. pre osoby so zdravotným postihnutím a rastúci počet ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Tieto sociálne služby zvyšujú ich šance na dôstojný život a na získanie a udržanie zamestnania.

4.4 Práve príklad starostlivosti o deti ukazuje, že pomocou cielených investícií je možné spojiť sociálny a spoločenský pokrok so zvyšovaním konkurencieschopnosti. Zvýšené investície do starostlivosti o deti a sociálnych služieb v najširšom zmysle (starostlivosť o starých ľudí, vzdelávanie, opatrovatelstvo, služby pre ľudí so zdravotným postihnutím, podporované bývanie, domácnosti s opatrovateľskou službou atď.) zlepšujú na jednej strane „kvalitu lokality“ a súčasne významne prispievajú k vyššej účasti na trhu práce v prípade žien a ľudí, ktorí sú najväčšmi vylúčení z trhu práce, ako sú napr. osoby so zdravotným postihnutím, a zo strednodobého a dlhodobého hľadiska prispievajú k odbremeneniu verejných financií. Ako uznala aj Komisia, je dôležité zabezpečiť, že tieto investície

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, s. 5.

⁽⁵⁾ COM(2013) 83 final, s. 6 a 7.

budú cielene zamerané na osobitné potreby jednotlivca a nie skupiny, aby sa dosiahla individuálna podpora a čo najlepšie výsledky ⁽⁶⁾. EHSV okrem toho zastáva názor, že je potrebná prevencia všetkých možných druhov sociálnych problémov bez ohľadu na vek príslušných osôb. Prevencia by preto mala byť komplexným prístupom sociálnej politiky, ktorý by sa vzťahoval na všetky spoločenské skupiny, počnúc deťmi.

4.5 Trh práce je hlavným kľúčom k zvládnutiu demografických zmien a udržateľnej konsolidácii verejných rozpočtov. Preto treba privítať požiadavku Komisie, aby sa zvýšila účasť pracovnej sily na trhu práce, aj pomocou aktívnej politiky trhu práce a posilnenia sociálneho začlenenia. Ak sa bude existujúci potenciál zamestnanosti lepšie využívať, bude možné udržať stabilný pomer medzi prispievateľmi a poberateľmi dávok napriek veľkému nárastu počtu starších ľudí ⁽⁷⁾. EHSV však opakuje svoj názor, že sociálne investície sa musia týkať aj tých skupín spoločnosti, u ktorých poberanie sociálnych dávok neústi do aktivácie na trhu práce.

4.6 Súčasne je pomocou sociálnych investícií a lepšej sociálnej politiky možné dosiahnuť dôležité účinky nielen na zamestnanosť. Dôsledné uplatňovanie politiky sociálneho začlenenia v členských štátoch a dôsledný boj proti chudobe prinášajú celej spoločnosti rozhodujúce výhody a podporujú sociálny zmiern a súdržnosť v spoločnosti.

4.7 Zmena kurzu načrtnutá v oznámení predstavuje tiež dôležitý príspevok k udržateľnej konsolidácii verejných financií. Podpora inkluzívneho rastu a výrazné zvýšenie miery zamestnanosti do roku 2020 môžu znamenať dodatočný priestor pre štátne rozpočty krajín EÚ-27 až do výšky 1 000 miliárd EUR ⁽⁸⁾.

4.8 Pokiaľ ide o zmenu priorít a jej integráciu do európskeho semestra, ktoré sú v oznámení naznačené, však zostávajú otvorené rozhodujúce otázky. EHSV víta lepšie monitorovanie, uvedomuje si však, že ročný prieskum rastu na rok 2013 obsahuje ešte priority uplynulého roka. Väčší dôraz na sociálne investície by sa mal podľa názoru EHSV stanoviť v odporúčaniach pre jednotlivé členské štáty na druhý polrok. V nadchádzajúcom ročnom prieskume rastu na rok 2014 by sa potom mali sociálne investície explicitne zohľadniť a sociálne problémy začleniť do budúceho európskeho semestra. Ďalej by sa v priebehu semestra malo výslovne objasniť, že väčšie sociálne

investície sú v súlade s „diferencovanou rozpočtovou konsolidáciou podporujúcou rast“.

4.9 Vyjadrenia v oznámení k financovaniu ofenzívy sociálnych investícií a k zmene daňových štruktúr sú žiaľ skôr sklamaním a zaostávajú za balíkom opatrení pre zamestnanosť, v ktorom Komisia odporučila okrem zníženia daňového zaťaženia práce aj väčšie zdaňovanie majetku. Zmenu kurzu ohlasovanú v balíku o sociálnych investíciách bude možné úspešne zaviesť do praxe len vtedy, keď bude zabezpečené financovanie.

4.10 Otázka financovania balíka o sociálnych investíciách zostáva vo veľkej miere nezodpovedaná. Lepšie využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov, najmä ESF, môže síce predstavovať dôležité finančné nástroje, v žiadnom prípade však nebude postačovať na uskutočnenie zamýšľanej zmeny politického kurzu. EHSV opakuje svoj názor, že popri zvyšovaní účinnosti a účelnosti verejných výdavkov je nevyhnutné nájsť nové zdroje príjmov do verejných rozpočtov. Tu bude treba zohľadniť aj možné zdanenie rôznych druhov príjmov a majetku ⁽⁹⁾. Zároveň treba lepšie využívať disponibilné zdroje.

4.11 EHSV poukazuje na to, že logiku sociálnych investícií je možné dosiahnuť aj tým, že sa zmenia a zlepšia politické opatrenia, ktoré sa preukázali ako neúčinné. Na to nebudú primárne potrebné dodatočné investície. EHSV vyzýva Komisiu, aby informovala o nových opatreniach sociálnej politiky, ktoré sú pre konečného spotrebiteľa lepšie a ktorých nákladový rámec je porovnateľný alebo menší, a vysvetľovala ich.

4.12 EHSV sa už dávno vyslovil za to, že by sa nemalo dbať len na stranu výdavkov, ale musia sa zlepšiť aj verejné príjmy, napr. zmenou a rozšírením základu dane, zavedením dane z finančných transakcií, zrušením daňových rajov, ukončením pretekov v znižovaní daní, ako aj opatreniami na zabránenie daňovým únikom ⁽¹⁰⁾. Práve s ohľadom na balík o sociálnych investíciách a s tým spojené problémy EHSV znova výslovne zdôrazňuje tieto požiadavky, ako aj nutnosť plánu hospodárskej obnovy Európy a investícií s rozpočtom vo výške 2 % HDP ⁽¹¹⁾. Predkladaný balík síce prináša správne smerovanie, ale chýbajú návrhy na určitý pakt sociálnych investícií, aby neostalo len pri vyhláseniach zámerov, ale aby sa táto zmena politického zamerania uplatňovala aj v praxi.

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, s. 8.

⁽⁷⁾ COM(2012) 55 final, Biela kniha Komisie „Program pre primerané, bezpečné a udržateľné dôchodky“, s. 6.

⁽⁸⁾ Pozri EPC Issue Paper No. 72, November 2012: „1 000 billion Euros at stake: How boosting employment can address demographic change and public deficits“.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 94 – 101, bod 4.3, ako aj Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70 – 75, bod 3.4.2.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 23 – 28, bod 6.1.3.1.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 133, 9.5.2013, s. 77 – 80, bod 3.2.4.

4.13 Okrem požiadavky, aby členské štáty vo väčšej miere zapájali sociálnych partnerov a organizovanú občiansku spoločnosť, ktorú EHSV výslovne podporuje, by Komisia mala rýchlo predložiť konkrétne návrhy na lepšie a nepretržité zapájanie do procesu koordinácie európskeho semestra. Týka sa to tiež – a predovšetkým – väčšieho zamerania na sociálne investície a aktívne začleňovanie. Toto zapojenie by malo byť rozsiahle a malo by umožňovať účinný vplyv na tvorbu politiky.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje systém vstup/výstup na registráciu údajov o vstupe a výstupe štátnych príslušníkov tretích krajín prekračujúcich vonkajšie hranice členských štátov Európskej únie“

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 562/2006, pokiaľ ide o používanie systému vstup/výstup a programu registrovaných cestujúcich“

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program registrovaných cestujúcich“

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD)

(2013/C 271/18)

Hlavný spravodajca: **Cristian PÎRVULESCU**

Európsky parlament (14. marca a 16. apríla 2013) a Rada (27. marca 2013) sa rozhodli podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje systém vstup/výstup na registráciu údajov o vstupe a výstupe štátnych príslušníkov tretích krajín prekračujúcich vonkajšie hranice členských štátov Európskej únie“

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 562/2006, pokiaľ ide o používanie systému vstup/výstup a programu registrovaných cestujúcich“

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program registrovaných cestujúcich“

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 19. marca 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo.

Vzhľadom na naliehavosť témy bol pán Pîrvulescu rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 125 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Predkladané legislatívne návrhy sú súčasťou balíka predpisov o novej generácii hraničných kontrol, ktorý je strategickou iniciatívou v rámci pracovného programu Komisie na rok 2012. Podľa Európskej komisie je tento balík odpoveďou na dve hlavné vzájomne súvisiace výzvy: ako efektívne sledovať cestovné toky a pohyb štátnych príslušníkov tretích krajín cez vonkajšie hranice celého schengenského priestoru a ako zabezpečiť, aby prechody hraníc boli rýchle a jednoduché pre rastúci počet pravidelných cestujúcich, ktorí predstavujú veľkú väčšinu osôb prechádzajúcich hranice.

1.2 Komisia vo svojom oznámení z 13. februára 2008 s názvom „Príprava ďalších krokov pre riadenie hraníc v Európskej únii“ navrhla vytvorenie systému vstup/výstup.

1.3 Návrh bol podporený v Štokholmskom programe dohodnutom Európskou radou v decembri 2009, ktorý znovu potvrdil potenciál systému vstup/výstup. Tento systém členským štátom umožnil účinne spoločne využívať údaje a zároveň zabezpečiť ochranu údajov.

1.4 Na zasadnutí Európskej rady, ktoré sa konalo 23. a 24. júna 2011, odznela výzva urýchlene zaviesť inteligentnú hraničnú kontrolu. Komisia na výzvu reagovala 25. októbra 2011 uverejnením oznámenia o rôznych možnostiach a smerovaniach.

1.5 Európsky hospodársky a sociálny výbor vypracoval niekoľko stanovísk k implementácii dvoch doplnkových systémov⁽¹⁾. Vo svojich stanoviskách vyzdvihol prínos angažovanosti EÚ a nástrojov na riešenie výziev súvisiacich s pribúdajúcou cezhraničnou mobilitou. EÚ má hlavnú úlohu a zodpovednosť pri zabezpečovaní koordinácie medzi členskými štátmi. Vzhľadom na nedávne výzvy súvisiace s mobilitou a migráciou sa EHSV vyslovil za dodržiavanie zásady proporcionality a zásady efektívnosti. Rovnako propagoval ústredný význam zabezpečenia ochrany základných práv pri príprave a implementácii politík a programov.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Vzhľadom na očakávané zvyšovanie mobility cez hranice EÚ sa musia urýchliť snahy vybudovať spoľahlivé a účinné systémy správy a kontroly hraníc.

2.2 EHSV víta prístup, z ktorého sa vychádza v balíku predpisov o inteligentnej hraničnej kontrole a ktorého cieľom je dosiahnuť správnu rovnováhu medzi potrebou podporovať mobilitu a zahnať obavy o bezpečnosť, ktoré sa, ako sa zdá, v posledných rokoch v EÚ šíria.

2.3 EHSV uznáva prínos angažovanosti, riadenia a investícií na úrovni EÚ a dúfa, že členské štáty budú koordinovať svoje snahy, aby sa zabezpečila úspešná implementácia naplánovaných programov.

2.4 EHSV by chcel zdôrazniť, že Európska únia je explicitne a implicitne stotožňovaná s otvorenosťou a prepojenosťou nielen v rámci jej hraníc, ale aj v cezhraničnom ponímaní. EÚ je pulzujúcim kultúrnym, sociálnym, politickým a hospodárskym priestorom a cezhraničná mobilita je nástrojom na zachovanie jej významu na svetovej scéne. Vzhľadom na túto skutočnosť by inštitúcie EÚ a členské štáty mali zabezpečiť, že nové systémy nebudú vplývať na cestovanie štátnych príslušníkov tretích krajín a ich ochotu cestovať do EÚ.

2.5 Zároveň by sa mala značná pozornosť venovať tomu, ako tieto dva systémy a ich fungovanie vníma verejnosť, pričom štátnym príslušníkom tretích krajín by sa mali riadne vysvetliť pravidlá. EÚ a členské štáty by mali nadviazať styky s orgánmi tretích krajín, aby sa budúcim cestujúcim zabezpečila dostupnosť informácií a podpory, hlavne pokiaľ ide o ich práva. Balík predpisov si vyžaduje riadne financovaný komunikačný rozmer.

2.6 EHSV vyzýva všetky relevantné subjekty a inštitúcie, aby pri ďalšom vývoji a implementácii spomenutých dvoch systémov brali do úvahy základné práva. Napriek svojej skôr technickej povahe majú tieto dva systémy značný dosah na základné práva a slobody jednotlivcov resp. všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín vstupujúcich do EÚ. EHSV víta, že sa pozornosť venuje ochrane údajov a problematike súkromia pri využívaní údajov a dúfa, že sa bude náležitá pozornosť venovať ochrane všetkých relevantných základných práv a že sa táto ochrana bude aj riadne monitorovať.

2.7 EHSV upozorňuje na značné rozdiely v inštitucionálnych rámcoch a schopnostiach členských štátov, z ktorých mnohé uplatňujú vlastné verzie uvádzaných dvoch systémov. Transformácia v takomto rozsahu, do ktorej bude zapojený značný počet inštitúcií a osôb, je výzvou a dokonca môže byť riskantná. Zúčastnené inštitúcie by mali zabezpečiť, že prechod nebude mať na cestujúcich nijaký dosah.

2.8 Vzhľadom na doterajšie skúsenosti by EHSV takisto chcel upozorniť na problém nákladov a ich odhadu. Takéto systémy sú totiž obzvlášť nákladné a musíme zabezpečiť, aby príslušné výdavky zodpovedali účinku. Okrem toho by už prvé odhady mali byť čo najpresnejšie.

2.9 EHSV by chcel požiadať, aby sa ďalej uvažovalo o rozlišovaní cestujúcich, ktoré je hlavnou súčasťou politického programu inteligentnej hraničnej kontroly. Je možné, že z rozlišovania vyplynie v praxi niečo ako diskriminácia. Dostupnosť programu registrovaných cestujúcich (RTP) bude závisieť od postavenia, príjmu, jazykových zručností a vzdelania. Toto riziko sa môže zmierniť, ak budú mať príslušné orgány inkluzívny náhľad na jednotlivé druhy uznateľných aktivít a vzťahov prípadných cestujúcich.

2.10 EHSV konštatuje nedostatok relevantných a špecifických údajov o mobilite. Okrem toho, že chýbajú presné čísla o osobách, ktoré sa na určitom území majú zdržiavať krátko, ale prekročia povolenú dobu pobytu, chýbajú aj kvalitatívne údaje, ktoré by pomohli porozumieť tomuto fenoménu. Politika by sa nemala opierať iba o kvantitatívne údaje, ktoré sa získajú po zavedení systémov. Je potrebných viac zdrojov, aby sa urobil prieskum využívania a zneužívania súčasného systému.

2.11 EHSV vyzýva EÚ a členské štáty, aby venovali primeranú pozornosť školeniu personálu, ktorý pracuje priamo s cestujúcimi, hlavne školeniu konzulárnych úradníkov a pohraničníkov. Mali by byť veľmi dobre vyškolení a schopní pomáhať cestujúcim prejsť procedúrami, ktoré sú technicky náročné a psychologicky citlivé.

⁽¹⁾ (Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 37–40), (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 29–35), (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 80–88), (Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 162–166), (Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 74–80), (Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 108–114).

2.12 EHSV síce uznáva prednosti zbierania biometrických údajov, ale je si vedomý aj dosahu, ktorý má odoberanie odtlačkov prstov na cestujúcich pravidelne alebo nepravidelne prekračujúcich hranice. Psychologický účinok má negatívny vplyv na motiváciu cestovať a všeobecne na vzťah jednotlivca k hostiteľskej spoločnosti. Okrem toho sa odoberanie odtlačkov prstov tradične spája s trestnou činnosťou a s policajnými postupmi. EHSV žiada, aby sa ďalej zväzil zber biometrických údajov, ktorý má byť súčasťou navrhovaných dvoch programov, a takisto spôsob, ako obmedziť jeho nepriaznivé účinky.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 EHSV sa domnieva, že právo na informácie by sa malo využívať hlavne tam, kde ide o používanie osobných údajov. Štátni príslušníci tretích krajín musia poznať svoje práva. V určitých situáciách môže jazyková bariéra zohrávať úlohu pri obmedzovaní účinného využívania týchto práv. Súčasné a budúce databázy súdnictva a orgánov vnútra by mali vždy zabezpečovať nediskrimináciu, ktorá by mala byť úzko spätá so zabezpečením toho, že sa budú zachovávať zásady ochrany údajov štátnych príslušníkov tretích krajín (právo na informácie, účinné nápravné opatrenia a individuálny súhlas so spracovaním údajov), s osobitnou pozornosťou venovanou ohrozeným kategóriám štátnych príslušníkov tretích krajín ako dátových subjektov.

3.2 EHSV sa domnieva, že je potrebné urobiť si podrobnejší obraz o databázach a informačných sústavách súdnictva a orgánov vnútra. Európska komisia by mohla pravidelne, možno ročne, poskytovať konsolidovanú správu o monitorovaní činnosti všetkých sústav, v ktorých dochádza k výmene údajov a informácií, pokiaľ ide o politiku v oblasti súdnictva a vnútorných vecí. Zo správy by vyplývalo, aký druh informácií sa vymieňa a na aké účely.

3.3 EÚ by mala nabádať vlády členských krajín, aby riadne podporovali inštitúcie poverené monitorovaním a prehodnotili zodpovednosť za systém vstup/výstup.

3.4 EHSV víta, že pri sprístupňovaní programu RTP sa postupne prechádza z prístupu založeného na krajine na prístup založený na jednotlivcovi. Odporúča, aby sa rozhovor so žiadateľom stal pravidlom, najmä v situáciách, keď sú potrebné ďalšie vysvetlenia. EHSV takisto upozorňuje na logiku používania profilov (automatizované rozhodovanie) a hĺbkového vyhľadávania údajov v súvislosti s databázami súdnictva a orgánov vnútra a v súvislosti s inteligentnou hraničnou kontrolou a domnieva sa, že potenciálne využívanie rasových,

etnických, či iných citlivých dôvodov ako základu štatistického sledovania údajov možno ťažko zlúčiť so zásadami nediskriminácie a povinnosťami vyplývajúcimi zo sekundárnej legislatívy a základných práv.

3.5 EHSV je za inkluzívnejšie vymedzenie pojmu „pravidelní cestujúci“, ktoré by zahŕňalo akúkoľvek kultúrnu, ekonomickú a sociálnu aktivitu. Nabáda členské štáty, aby plne zohľadnili rozmanitosť spoločenského života. Mali by sme sa vyvarovať preferenčného posudzovania ktorejkoľvek spoločensko-profesionálnej kategórie osôb.

3.6 Štátni príslušníci tretích krajín môžu požiadať o zaznamenanie do programu RTP na konzulátoch, v spoločných centrách na podávanie žiadostí a na ktoromkoľvek hraničnom priechode. Pomôže to žiadateľovi, ale zároveň je to výzva z hľadiska manažmentu. Všetci zainteresovaní zamestnanci by mali byť informovaní o tom, ako systém pracuje, a byť naň riadne vyškolení.

3.7 EHSV sa domnieva, že doklad o finančnej podpore a/alebo súkromnom ubytovaní by mohol byť na príťaž. Ak sa zachová, mal by aspoň mať minimálnu a normalizovanú podobu, v ktorej sa bude používať v celej EÚ. Takto by členské štáty nepoužívali príslušné ustanovenie ako odradzujúci prostriedok.

3.8 V zásade by vystavovanie podporných dokumentov potrebných na vyplnenie žiadosti o prístup do RTP nemalo žiadateľovi a zúčastneným organizáciám spôsobovať zbytočné a nadmerné náklady. Náklady, ktoré vzniknú individuálnym žiadateľom a podporným organizáciám by sa mali vypočítavať pri priebežných hodnoteniach.

3.9 Pokiaľ ide o obdobie, ktoré majú príslušné orgány na rozhodnutie, odporúčame stanoviť lehotu najviac 25 dní a nabádať pritom orgány, aby rozhodovali čo najrychlejšie.

3.10 Kritériá zamietnutia žiadosti o prístup do RTP by sa mali objasniť. Nie je jasné, na základe čoho sa posudzuje hrozba pre verejný poriadok, vnútornú bezpečnosť a zdravie obyvateľstva. Otvára to možnosť svojvoľného rozhodovania. Posúdenie robia tisíce jednotlivcov, ktorí majú rôzny pôvod, absolvovali rôznu odbornú prípravu a majú rôznu úroveň informácií o cestujúcom, jeho aktivitách a krajine pôvodu. Okrem toho je diskutabilné uvádzať „medzinárodné vzťahy ktoréhokolvek členského štátu“ ako dôvod odmietnutia žiadosti.

3.11 Je veľmi dôležité, aby sa neúspešní žiadatelia (nepripustná resp. zamietnutá žiadosť) mohli proti rozhodnutiu účinne odvolať. EHSV nabáda Komisiu a členské štáty, aby poskytli pomoc osobám, ktoré sa rozhodnú uplatniť svoje právo na odvolanie.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2011) 607 final/2 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1081/2006“

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

a na tému „Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2012) 496 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Hlavný spravodajca: **Mário SOARES**

Rada sa 25. marca 2013 rozhodla podľa článku 164 a článku 177 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2011) 607 final/2 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1081/2006“

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

a

„Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2012) 496 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 16. apríla 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy vymenoval Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) pána Mária SOARESA za hlavného spravodajcu a prijal 135 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Napriek výhradám k výške a spôsobu financovania iniciatív na podporu zamestnanosti a systému záruk pre mladých EHSV súhlasí s Komisiou, pokiaľ ide o potrebu upraviť v súlade s predkladaným návrhom nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a nariadenie o štrukturálnych fondoch.

1.2 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné, aby teraz prijaté politiky prispeli k rastu a tvorbe kvalitných a stabilných pracovných miest a posilnili sociálnu súdržnosť.

1.3 EHSV ľutuje, že financovanie Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí nevzišlo z úsilia o posilnenie prostriedkov Únie, ale je dôsledkom odobratia prostriedkov z položky všeobecného rozpočtu určenej na súdržnosť, ktorá má už aj tak menší objem ako v období rokov 2007 – 2013.

1.4 EHSV je presvedčený, že pridelený objem prostriedkov vo výške 6 mld. EUR je nedostatočný vzhľadom na rozsah problému a naliehavosť jeho riešenia.

1.5 Keďže kríza sa ešte neskončila a nezačala sa ani tvorba pracovných miest, EHSV navrhuje väčšiu flexibilitu pri stanovovaní percentuálnej miery nezamestnanosti mladých ľudí, ktorá oprávňuje na prístup k pridelovaným prostriedkom, a to s cieľom zhodnotiť vývoj situácie v oblasti nezamestnanosti mladých ľudí, prípadne aby sa táto miera stanovila na 20 %.

1.6 EHSV odporúča, aby sa veková hranica pre prístup k systému záruk pre mladých zvýšila na 30 rokov, a to najmä v krajinách, ktoré majú najvyššiu mieru nezamestnanosti mladých ľudí.

1.7 EHSV na záver žiada členské štáty, aby neznižovali finančné záväzky na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci fondov uvedených v návrhu viacročného finančného rámca a aby prijali návrh Komisie využiť dodatočné zdroje na dosiahnutie cieľa zameraného na odstránenie problému, ktorý ohrozuje budúcnosť celej jednej generácie mladých Európanov.

2. Hlavné prvky návrhu Komisie

2.1 V nadväznosti na rozhodnutie Európskej rady z 28. februára 2013 o vytvorení systému záruk pre mladých predložila Komisia dva návrhy: jedným sa mení a návrh Komisie COM(2011) 607 final/2 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1081/2006 (COM(2013) 145 final) a druhým sa mení návrh Komisie COM(2012) 496 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o rôznych fondoch a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1083/2006, (COM(2013) 146).

2.2 Tieto návrhy sú určené na zabezpečenie financovania Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci systému záruk pre mladých, ktorého cieľom je zaručiť všetkým mladým ľuďom vo veku do 25 rokov primeranú ponuku práce alebo ďalšieho vzdelávania, prípadne odbornej praxe, do štyroch mesiacov po ukončení štúdia alebo strate zamestnania.

2.3 Celkové financovanie naplánované na obdobie rokov 2014 – 2020 je 6 mld. EUR, pričom 3 mld. EUR sú vyčlenené na investície z Európskeho sociálneho fondu a 3 mld. EUR sú určené ako špecifická dotácia na Iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci podkapitoly 1.b Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť.

2.4 Plánované finančné prostriedky sú určené regiónom NUTS 2, ktoré mali v roku 2011 mieru nezamestnanosti mladých ľudí (15 až 25 rokov) vyššiu ako 25 %.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Dramatická situácia v oblasti zamestnanosti mladých ľudí vo viacerých členských štátoch v plnej miere odôvodňuje iniciatívu schválenú Radou 28. februára 2013 zameranú na vytvorenie systému záruk pre mladých, o ktorú už viackrát a rôznymi spôsobmi žiadali sociálni partneri a organizácie občianskej spoločnosti.

3.2 Podľa Komisie patrí 7,5 milióna mladých ľudí v Únii do skupiny NEETs⁽¹⁾, čo predstavuje 12,9 % mladých Európanov vo veku od 15 do 24 rokov. Mnohí nedokončia stredoškolské vzdelanie a predčasne ukončia štúdium. Mnohí z nich sú prisťahovalci alebo pochádzajú zo sociálne znevýhodnenejších skupín. V niektorých krajinách sa však zhoršuje aj situácia mladých ľudí zo strednej triedy (noví chudobní), ktorí ešte nedokončili štúdium a čelia riziku, že v ňom nebudú pokračovať.

3.3 EHSV v predchádzajúcich stanoviskách poukázal na katastrofálnu mieru nezamestnanosti mladých ľudí v EÚ a žiadal všetky zainteresované strany, aby prijali okamžité, účinné a konečné opatrenia s cieľom prelomiť tento začarovaný kruh, ktorý ohrozuje budúcnosť celej generácie⁽²⁾. Nejde len o konkrétny problém ľudí, ktorých sa to týka, ale aj o ohrozenie sociálnej súdržnosti v EÚ, ktoré by časom mohlo negatívne ovplyvniť hospodársky rast a konkurencieschopnosť v Európe.

3.4 EHSV sa nazdáva, že teraz prijaté politiky musia prispieť k obnove rastu a tvorbe kvalitných a stabilných pracovných miest so zárukami a ochranou, ktoré v minulosti prispeli k budovaniu európskeho sociálneho modelu a k sociálnej súdržnosti. Zároveň potvrdzuje význam plného zapojenia sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti do plánovania, vykonávania a monitorovania týchto politík.

3.5 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí začlenená do systému záruk pre mladých bude naozaj fungovať len vtedy, ak budú pre „dopyt na trhu práce“ vytvorené príslušné stimuly (teda ak bude hospodárstvo rásť). Okrem toho, vzdelávanie, odborné stáže a zlepšovanie zručností miliónov mladých ľudí s obmedzenou perspektívou začlenenia sa na trhu práce so sebou nesú obrovské riziko.

3.6 EHSV so znepokojením sleduje, že Európska rada vníma ekonomické ťažkosti Európy výlučne ako problém rozpočtovej konsolidácie bez toho, aby sa aspoň pokúsila vyčíslit náklady vyplývajúce z nečinnosti alebo následné negatívne dôsledky, ako je masová nezamestnanosť mladých ľudí, dezilúzia a beznádej⁽³⁾.

(1) Označenie NEETs sa vzťahuje na mladých ľudí, ktorí neštudujú ani nepracujú a dosiahli nízku úroveň vzdelania a odbornej prípravy.

(2) Pozri najmä stanovisko EHSV na tému „Dostať mladých do zamestnania“ – Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 67 – 72.

(3) Náklady súvisiace s nezačlenením mladých ľudí na trhu práce, či už z dôvodu nadmerných sociálnych prevodov alebo nevybratých daní, presahujú 150 mld. EUR.

4. Špecifické pripomienky

4.1 Vzhľadom na to, že zmeny nariadení predložené Komisiou sú zamerané na prispôsobenie platného nariadenia o Európskom sociálnom fonde a všeobecnejšieho nariadenia o viacerých európskych fondoch rozhodnutiu Európskej rady zo 7. a 8. februára, nasledujúce pripomienky sa netýkajú návrhov Komisie, ale predpokladov, ktoré predložila Rada.

4.2 Vzhľadom na súčasnú krízu musí EHSV vyjadriť ľútosť nad tým, že Rada navrhla na obdobie rokov 2014 – 2020 nižší rozpočet ako na predchádzajúce obdobie, čo sa negatívne odráža na zdrojoch potrebných na zvládnutie tejto situácie.

4.3 Z tohto rozhodnutia vyplýva, že navrhované finančné prostriedky na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí nepochádzajú z navýšenia rozpočtu, ale z presunu prostriedkov určených na iné položky – 3 mld. z Európskeho sociálneho fondu a 3 mld. z politiky súdržnosti.

4.4 Celková pridelená suma 6 mld. EUR rozdelená na sedem rokov tiež zjavne nie je postačujúca⁽⁴⁾.

4.5 Určenie roku 2012 ako termínu na stanovenie miery nezamestnanosti mladých ľudí (25 %), ktorá oprávňuje na čerpanie teraz pridelovaných prostriedkov, nezohľadňuje vývoj

krízy ani súčasnú recesiu a môže spôsobiť, že sa nebude venovať pozornosť dramatickým situáciám, ktoré môžu v tomto období nastať. EHSV sa preto nazdáva, že by mala existovať väčšia flexibilita, aby sa mohol zhodnotiť vývoj situácie v oblasti nezamestnanosti mladých ľudí, prípadne by sa malo toto percento preventívne znížiť na 20 %.

4.6 EHSV tiež odporúča, aby sa veková hranica na príspevok zo systému záruk pre mladých zvýšila na 30 rokov s cieľom umožniť prístup mladým, ktorí ukončia štúdium na vysokej škole neskôr alebo sa ocitnú v prechodnej fáze medzi štúdiom a zamestnaním. Obzvlášť dôležité je to najmä pre krajiny, ktoré majú vyššiu mieru nezamestnanosti mladých ľudí.

4.7 EHSV podporuje rozhodnutie vyňať z povinnosti spolu-financovania členskými štátmi špecifický príspevok na zamestnanosť mladých ľudí (3 mld. EUR), ako aj rozhodnutie neuplatniť výkonnosťnú rezervu 5 % na zdroje pridelené na Iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí.

4.8 EHSV na záver opätovne potvrdzuje, že napriek vyššie uvedeným pripomienkam treba túto iniciatívu podporiť a nazdáva sa, že by sa mala zmeniť na štrukturálne opatrenie aktívnych politík v oblasti zamestnanosti a nemala by byť len nástrojom na riešenie súčasnej hospodárskej krízy⁽⁵⁾.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Podľa MOP, ktorá túto iniciatívu (síce opatrne) privítala, by bolo na dosiahnutie výrazných zmien v tejto situácii potrebných 21 mld. EUR.

⁽⁵⁾ V súlade so stanoviskom EHSV na tému „Dostať mladých do zamestnania“ (Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 67 – 72) musí byť iniciatíva na podporu zamestnanosti prepojená s európskym semestrom.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – CARS 2020: Akčný plán pre konkurencieschopný a udržateľný automobilový priemysel v Európe“

COM(2012) 636 final

(2013/C 271/20)

Spravodajca: **Virgilio RANOCCHIARI**

Pomocná spravodajkyňa: **Monika HRUŠECKÁ**

Európska komisia sa 8. novembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – CARS 2020: Akčný plán pre konkurencieschopný a udržateľný automobilový priemysel v Európe“

COM(2012) 636 final.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 12. marca 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája) prijal 147 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) oceňuje úsilie, ktoré vyvíja Európska komisia a zvlášť jej podpredseda a člen zodpovedný za priemysel a podnikanie Antonio TAJANI, ktorý si vypočul všetky zainteresované strany v skupine expertov na vysokej úrovni CARS 21, aby zistil stav automobilového priemyslu, a potom sa na základe zistených výsledkov rozhodol zaviesť akčný plán na zvládnutie ťažkej situácie sektora a na podporu jeho oživenia.

1.2 Akčný plán v oznámení CARS 2020 obsahuje úvahy a odporúčania, s ktorými možno plne súhlasiť minimálne v troch významných bodoch: účasť na financovaní výskumu, inteligentné právne predpisy, ktoré zbytočne nezaťažujú odvetvie a ďalšia internacionalizácia tohto odvetvia. Vo štvrtom bode EHSV podporuje návrhy Komisie týkajúce sa predvídaných zmien, stále však má isté pochybnosti o procese reštrukturalizácie.

1.3 Ide o ambicióznú stratégiu, ktorá sa usiluje dosiahnuť vyváženosť medzi bojom proti zmenám klímy a potrebným zvýšením konkurencieschopnosti, teda vyrábať stále konkurencieschopnejšie a udržateľnejšie autá a pritom zvládať výzvy, ktoré prináša stále agresívnejšia vonkajšia a vnútorná konkurencia a zároveň zabezpečiť sociálne prijateľnú formu tejto transformácie.

1.4 Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné prijať opatrenia v rámci spoločnej hospodárskej a obchodnej politiky, využiť všetky dostupné prostriedky na európskej úrovni na urýchlenu prijatie odporúčaných opatrení, prekonať rozdiely, ktoré doteraz

nedovoľovali pohotovo a koordinovane čeliť kríze, a v prípade potreby vykonať revíziu niektorých usmernení, prípadne aj rozhodnutí, ktoré by mohli brániť realizácii akčného plánu, a tým i žiaducemu oživeniu odvetvia.

1.5 Prvým problémom, ktorý môžeme označiť za príznak pre súčasné obdobie, je obmedzená dostupnosť finančných prostriedkov na prispievanie k značným investíciám, ktoré musia výrobcovia automobilov aj ich dodávatelia stále vo väčšej miere vynakladať na výskum, vývoj a inovácie, ak majú v budúcich rokoch dosiahnuť ciele stanovené Európskou komisiou. Tento problém je ešte ťaživejší pre malé a stredné podniky a iné pridružené a často závislé podniky, ktoré sú súčasťou výrobného reťazca v tomto sektore.

1.6 EHSV súhlasí s rozhodnutím Komisie zabrániť poskytovaniu technologicky špecifických stimulov, teda stimulov vyhradených len pre jednu technológiu s vylúčením všetkých ostatných technológií. Takéto rozhodnutie však nesmie znamenať, že stimuly s krátkodobým až strednodobým účinkom (napríklad metán, LPG, najnovšie generácie motorov s vysokou účinnosťou) budú prekážkami pre strednodobé až dlhodobé opatrenia, ako sú vozidlá na elektrický a vodíkový pohon.

1.7 Pokiaľ ide o právne predpisy týkajúce sa emisií CO₂, EHSV sa domnieva, že jedine uplatňovanie prístupu zameraného na posudzovanie životného cyklu môže pomôcť zmierniť celkový vplyv vozidla na životné prostredie (environmentálne následky).

1.8 V oznámení sa síce zdôrazňuje, že prebieha významný proces reštrukturalizácie európskeho automobilového priemyslu (s možným zatváraním závodov) a že to bude mať vplyv na zamestnanosť, nie je v ňom však analýza ani podrobný výklad hlavného príčinného javu, a to štrukturálneho prebytku výrobných kapacít v Európe. Hoci presné údaje o jeho objeme nie sú k dispozícii, podľa sektorových analýz sa existujúca nadmerná kapacita dá odhadnúť na tri až päť miliónov vozidiel. EHSV žiada Komisiu, aby urýchlene vykonala dôkladnejšiu analýzu s cieľom získať presnejšie údaje o zamestnanosti a nadmernej kapacite, ako aj o nákladoch vyplývajúcich z nedostatočného využívania kapacity.

1.9 Preto sa javí príliš rezignujúci postoj Komisie, ktorá chce zohrávať len doplnujúcu úlohu vo vzťahu k podnikom, štátom a regiónom, aj vzhľadom na to, že absencia spoločného riešenia problému môže oslabiť ďalší cieľ dokumentu, a to zvýšenie konkurencieschopnosti na svetových trhoch. EHSV sa teda domnieva, že k problému nadmernej výrobných kapacít nemožno pristupovať nejednotne, ale sú potrebné usmernenia, ktoré by tento proces koordinovali.

1.10 EHSV vyjadruje ľútosť nad tým, že tento aspekt problému, ktorý má nesmierny sociálny význam, nie je v akčnom pláne riadne zohľadnený, a vyzýva Európsku komisiu, aby sa na to podujala a uplatnila svoje právo na iniciatívu a vypracovala usmernenia a zhromaždila osvedčené postupy, ktoré v minulosti pomohli zabrániť hromadnému prepúšťaniu. Komisia môže, a EHSV sa domnieva, že vzhľadom na naliehavosť tohto prípadu by mala prevziať koordinačnú a úlohu a časom aj finančnú podporu v procese rozsiahlej reštrukturalizácie, ktorá by v prípade nevhodného riadenia mohla mať destabilizačné následky v mnohých regiónoch Európy a vážne ohroziť zamestnanosť v sektore. EHSV dôrazne odporúča do akéhokoľvek plánu reštrukturalizácie dôsledne zapojiť miestne a regionálne orgány.

1.11 Na úspešnú realizáciu týchto krokov a zachovanie odvetvovej výrobných základne v Európe je napokon potrebné posilniť otvorený a konštruktívny sociálny dialóg. Jedine takto sa podarí zabezpečiť správnu rovnováhu jednotlivých zložiek akčného plánu, pričom sa uprednostní ľudský kapitál jednak z hľadiska rekvifikácie pracovníkov, jednak z hľadiska riadenia prepúšťania zo zamestnania, keď sa strata pracovných miest ukáže byť neodvratiteľná. To platí aj pre pridružené odvetvia, ktoré čelia rovnako vážnym problémom.

1.12 V dohľadnom čase by bolo vhodné koncipovať európsky rámec pre premostovacie sociálne opatrenia, s cieľom predísť vytváraniu nerovnakých podmienok na pracovnom trhu v EÚ, pričom sa treba poučiť z krízy z rokov 2008 – 2009. Sociálni partneri zohrávajú v tomto prechodnom období zásadnú úlohu.

1.13 Záverom sa EHSV domnieva, že Európska únia by mala posilniť celú svoju priemyselnú politiku, a najmä tú, ktorá sa týka výrobného sektora. Ciele stratégie Európa 2020 nie sú

dosiahnuteľné bez silného a konkurencieschopného priemyselného systému, ktorý je základom ekonomického rozvoja Únie. Sú potrebné proaktívne politické opatrenia na podporu inovácií a rozvoja, ktoré by premenili dnešné problémy na príležitosti pre budúcnosť. Automobilový priemysel potrebuje priemyselnú politiku zameranú na trvalo udržateľný rast, a nie výlučne na znižovanie výrobných kapacít. Potrebne sú investície do kapitálu a stále lepšie pripravených a kvalifikovaných ľudských zdrojov. Technológie, procesy, dizajn, to všetko by malo prispieť k tomu, aby európsky automobilový priemysel opätovne zaujal celosvetovú vedúce postavenie. Globálnej konkurencii treba čeliť zameraním sa na vývoj a inovácie. Prípadné zatváranie závodov určite nestačí na vyriešenie problému.

2. Úvod

2.1 Na lepšie pochopenie a posúdenie akčného plánu, ku ktorému má EHSV zaujať stanovisko, je potrebné pripomenúť si predchádzajúce práce, získané skúsenosti a pokrok dosiahnutý od prvého vydania CARS 21.

2.2 V januári 2005 vtedajší podpredseda Európskej komisie zodpovedný za priemysel a podnikanie Günter VERHEUGEN zriadil skupinu na vysokej úrovni CARS 21, pričom táto výstižná skratka znamená „Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century“ (konkurencieschopný automobilový regulačný systém pre 21. storočie).

2.3 Cieľom skupiny CARS 21 bolo definovať politiku, a teda právne predpisy EÚ schopné zvýšiť konkurencieschopnosť odvetvia, ktoré sa muselo presadiť na svetovom trhu so stále silnejšou konkurenciou. Je to veľmi vhodná iniciatíva vzhľadom na význam automobilového priemyslu⁽¹⁾, ktorý zamestnáva približne dvanásť miliónov osôb v Európe (s výrobnými závodmi v 19 členských štátoch), ročne investuje do vývoja a výskumu vyše 28 miliárd EUR, má pozitívnu obchodnú bilanciu vo výške asi 90 miliárd EUR a prispieva k daňovým príjmom členských štátov vyše 430 miliardami EUR, čo sa rovná takmer 4 % HDP EÚ.

2.4 Práca skupiny CARS 21 vyústila v decembri 2005 do dokumentu, kde bolo zhrnutých 18 odporúčaní a stanovené usmernenia, ktorých by sa Komisia mala pridrižovať pri príprave legislatívnych návrhov. Vhodný a spoľahlivý rámec pre priemysel by mala zabezpečiť regulačná politika prostredníctvom zásady „inteligentnej regulácie“, podľa ktorej sa v prípade každého návrhu preverí nákladová efektívnosť a dôkladne posúdi jeho vplyv na priemysel a spoločnosť, pričom sa zohľadní minimálny čas potrebný na každú požadovanú technickú inováciu a stanovia sa dlhodobé ciele za stále väčšej účasti zainteresovaných strán.

2.5 Riaditeľstvá Komisie a iných európskych inštitúcií však tieto odporúčania uplatňovali nie vždy koordinovane. Vcelku sa však usmernenia skupiny CARS 21 ukázali veľmi užitočné nielen pre priemysel, ale aj iné zainteresované subjekty odvetvia.

⁽¹⁾ Pod týmto pojmom sa rozumie celý dodávateľsko-výrobný reťazec automobilového priemyslu, ktorý zahŕňa výrobcov vozidiel, dodávateľov komponentov, distribúciu a popredajné služby. Výrobky sú osobné motorové vozidlá, ľahké úžitkové a ťažké nákladné vozidlá a motocykle, alebo všeobecnejšie dvojkoľosové vozidlá, trojkolky a štvorkolky.

2.6 V roku 2010, vzhľadom na to, že sú potrebné stále čistejšie a účinnejšie vozidlá a vzhľadom na nevídanú krízu európskeho trhu a veľmi agresívnu svetovú konkurenciu, si podpredseda Komisie zodpovedný za priemysel a podnikanie Antonio TAJANI správne uvedomil, že nastal čas navrhnúť nové vydanie oznámenia CARS 21 a vykonať v ňom určité zmeny na základe predchádzajúcich skúseností.

2.7 Aj keď predchádzajúce vydanie oznámenia bolo prijaté priaznivo, určitú kritiku však predsa len vyvolalo zloženie skupiny, v ktorej podľa názoru niektorých neboli zastúpené všetky zainteresované strany. Výrazne v nej boli zastúpení predovšetkým výrobcovia. Hlavne v nej však chýbali všetci členovia Európskej komisie potenciálne zapojení do prípravy právnych predpisov pre toto odvetvie.

2.8 Pri poslednom vydaní bola teda zjavná snaha zapojiť všetky zainteresované verejné a súkromné subjekty. Osem členov Komisie, deväť zástupcov členských štátov a zástupcov iných inštitúcií EÚ, ako EHSV a Výboru regiónov. Za súkromný sektor sa okrem európskych výrobcov vozidiel zúčastnili aj iné subjekty výrobnododávateľského reťazca, ako zástupcovia dodávateľov komponentov, servisov, ropných spoločností a tiež zástupcovia odborových a environmentálnych organizácií, ako aj združení a hnutí podporujúcich nové technológie pre motorové vozidlá: spolu okolo štyridsať účastníkov skupiny na vysokej úrovni, ktorým asistovali vyslanci a experti.

2.9 Práce sa začali prvou schôdzou skupiny na vysokej úrovni v novembri 2010, pokračovali v rámci niekoľkých stretnutí a vyústili do záverečnej správy, prerokovanej a schválenej v júni 2012.

2.10 Išlo o veľmi dôležitú iniciatívu a treba uznať, že Komisia, hlavne GR pre priemysel a podnikanie, ktoré práce koordinovali, dokázali profesionálne a efektívne pripraviť dokument, ktorý získal všeobecnú podporu zúčastnených strán.

2.11 Z týchto skúseností a tohto posledného dokumentu, ako vyhlásil podpredseda Komisie TAJANI, vychádza oznámenie o akčnom pláne CARS 2020, ku ktorému má EHSV vypracovať stanovisko.

3. Oznámenie Komisie: akčný plán CARS 2020

3.1 Akčný plán v oznámení Komisie spočíva na štyroch hlavných pilieroch:

- investície do pokročilých technológií a financovanie inovácií,
- posilnenie vnútorného trhu a uplatnenie inteligentnej regulácie,
- zvýšenie konkurencieschopnosti na svetových trhoch,

— predvídanie zmien a zmiernenie sociálnych dôsledkov reštrukturalizácie výrobnej činnosti.

— V rámci týchto štyroch bodov je naplánovaných niekoľko iniciatív, ktorých realizáciu bude monitorovať skupina na vysokej úrovni **CARS 2020** (pozostávajúca z tých istých aktérov ako skupina CARS 21). Táto skupina sa zide každý rok na neformálnom stretnutí a bude využívať aj schôdze expertov súvisiace s konkurencieschopnosťou automobilového priemyslu.

3.2 Investície do pokročilých technológií a financovanie inovácií

Komisia zamýšľa

- naďalej spolupracovať s EIB s cieľom zabezpečiť dostupnosť finančných prostriedkov pre výskumné a inovačné projekty v automobilovom priemysle,
- v spolupráci s odvetvím vypracovať návrh európskej iniciatívy pre ekologické vozidlá v rámci programu **Horizont 2020** ⁽²⁾,
- splniť ciele týkajúce sa emisií CO₂ stanovených pre osobné motorové a ľahké úžitkové vozidlá do roku 2020,
- aktívne podporiť vývoj nového jazdného skúšobného cyklu a skúšobného postupu na meranie spotreby paliva a emisií, ktoré budú reprezentatívnejšie, pokiaľ ide o skutočnú prevádzku,
- ďalej vyvíjať úsilie v oblasti bezpečnosti cestnej premávky v súlade s cieľmi vymedzenými vo svojich **politických usmerneniach na roky 2011 – 2020** ⁽³⁾,
- vypracovať stratégiu v oblasti alternatívnych palív a predložiť legislatívny návrh týkajúci sa infraštruktúry potrebnej na ich využívanie.

3.3 Posilnenie vnútorného trhu a uplatnenie inteligentnej regulácie

Komisia zamýšľa

- začať dialóg so zainteresovanými stranami s cieľom dospieť k dohode o samoregulácii v oblasti distribúcie nových vozidiel v Európe,
- vypracovať usmernenia pre finančné stimuly pre ekologické a energeticky účinné vozidlá zavedené v členských štátoch,

⁽²⁾ Horizont 2020, COM(2011) 808 final a COM(2011) 809 final z 30. novembra 2011, je rámcový návrh na financovanie výskumu a inovácií na obdobie rokov 2014 – 2020 s celkovým rozpočtom 80 miliárd EUR.

⁽³⁾ COM(2010) 389 final.

- opätovne potvrdiť zásady „inteligentnej regulácie“, ktoré boli kľúčovým výsledkom prvého procesu činnosti skupiny CARS 21 a boli potvrdené v obnovenom procese, a do posúdenia vplyvov príslušných legislatívnych návrhov zahrnúť aj previerku konkurencieschopnosti,
- preskúmať rámec pre typové schvaľovanie vozidiel a zahrnúť doň aj ustanovenia o dohľade nad trhom.

3.4 Zvýšenie konkurencieschopnosti na svetových trhoch

Komisia zamýšľa

- posúdiť dosah všetkých dohôd o voľnom obchode, ako aj ich kumulatívny dosah na konkurencieschopnosť tohto priemyslu,
- vykonať reformu dohody EHK OSN⁽⁴⁾ a začleniť do nej aj trhy tretích krajín,
- doplniť, v rámci možností, mnohostrannú spoluprácu v oblasti regulácie v rámci EHK OSN dvojstrannou regulačnou spoluprácou pri dohodách o voľnom obchode s krajinami, ktoré nie sú zmluvnými stranami EHK OSN.

3.5 Predvídanie zmien a zmiernenie sociálnych dôsledkov reštrukturalizácie výrobných činností

Komisia zamýšľa

- podporiť vytvorenie európskej rady pre zručnosti v automobilovom priemysle s účasťou všetkých zainteresovaných strán, vrátane organizácií poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy, s cieľom analyzovať trendy v oblasti zamestnanosti a potrebných kvalifikácií v automobilovom priemysle, a teda riešiť nedostatok pracovných síl,
- podporovať využívanie Európskeho sociálneho fondu (ESF) pre rekvalifikáciu pracovníkov a v najzávažnejších prípadoch uzatvorenia závodov a obmedzenia výroby využívanie Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii (EGF),
- monitorovať reštrukturalizačné činnosti a zároveň zabezpečiť ich súlad s právnymi predpismi EÚ, pokiaľ ide o pravidlá vnútorného trhu a najmä štátnu pomoc,
- pri reštrukturalizácii nadmernej výrobných kapacít zohrávať doplnkovú úlohu popri priemysle, ktorý nesie hlavnú zodpovednosť za reštrukturalizačný proces.

4. Prípomienky Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

4.1 EHSV víta oznámenie Komisie, ktorá nielenže potvrdzuje vo svojom akčnom pláne mnohé z odporúčaní skupiny CARS

⁽⁴⁾ Dohoda Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov (EHK OSN) z roku 1958 o medzinárodnej technickej harmonizácii v odvetví motorových vozidiel.

21, ale sa tiež zaväzuje udržiavať dialóg s účastníkmi CARS 21 s cieľom sledovať, pravidelne hodnotiť a prípadne aktualizovať vykonávanie týchto odporúčaní zahrnutých do akčného plánu.

Inštalovaná výrobná kapacita v Európe

4.2 V súvislosti s uvedeným EHSV zdôrazňuje dôležitý nedostatok v oznámení: problém nadmernej výrobných kapacít nie je riešený s patričným dôrazom, ale je jednoducho zahrnutý do všeobecnejšieho procesu reštrukturalizácie. Na rozsah tohto problému a bližšie údaje sa poukazuje v nasledujúcich bodoch.

4.3 Podľa odhadov AlixPartners⁽⁵⁾ približne 40 automobilových závodov v Európe počas minulého roka fungovalo pod hranicou svojej finančnej rentability a vyrovnanej bilancie (*financial break-even point*) pri 75 až 80 % využití výrobných kapacít a asi desať z nich nedosiahlo ani 40 %, a to v situácii, keď sa v rokoch 2007 až 2012 znížil predaj vozidiel v Európe o 3,5 milióna, čo zodpovedá poklesu o približne 23 % a 34,6 % v prípade úžitkových vozidiel. Ešte vážnejšia je situácia v sektore motocyklov, kde bolo zaregistrovaných o 46 % menej vozidiel, čo predstavuje približne dvojnásobok oproti automobilom.

4.4 Treba však dodať, že analytici sektora sa nezhodujú na rozsahu existujúcej nadmernej kapacity a ich odhady sa rôznia a pohybujú od 3 do 5 miliónov vozidiel v závislosti od použitých kritérií zisťovania. EHSV sa domnieva, že Európska komisia by sa napriek pochopiteľným ťažkostiam mala podujat vykonať dôkladnejší rozbor situácie s cieľom získať presnejšie údaje.

4.5 Okrem toho je otázka nadmernej výrobných kapacít aj na začiatku kauzálneho reťazca, ktorý má významný dosah na konkurencieschopnosť automobilového priemyslu: nadmerná výrobná kapacita – vysoké fixné náklady – cenová vojna – zníženie rentability – zhoršenie finančnej situácie – zatváranie závodov – obmedzenie investícií vo všeobecnosti a zvlášť do výskumu a vývoja – nebezpečenstvo dlhodobého zníženia konkurencieschopnosti. EHSV preto žiada Komisiu, aby nepodcenila skutočnosť, že nadmerná kapacita sa odrazí aj na treťom pilieri akčného plánu, ktorým je zvýšenie konkurencieschopnosti na svetových trhoch.

4.6 K tejto problematike určite nemožno pristupovať zjednodušene, pretože situácia jednotlivých krajín a výrobcov je odlišná. Zatiaľ čo v Európe sa v roku 2012 priemer využitia výrobných kapacít pohyboval okolo 70 %, rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú veľmi veľké. Spojené kráľovstvo a Nemecko tu dosahujú 80 %, Španielsko 70 %, Francúzsko 60 % a Taliansko niečo cez 50 % (zdroj: The Economist). Na úrovni jednotlivých automobiliek závisia rozdiely od mnohých činiteľov. Jedným je orientácia na vývoz. Tu sú na tom najlepšie tie automobilky, ktoré väčšinu svojho vývozu smerujú do krajín mimo EÚ (napríklad BMW, Audi, Daimler), kým problémy majú tie, ktoré sú viacej závislé od domáceho trhu.

⁽⁵⁾ AlixPartners, Automotive Outlook 2012 – An Industry at the Crossroads, Jens-Ulrich Wiese, IFF – Praha, 21. septembra 2012.

4.7 Ďalším faktorom, ktorý je určujúci pre rozdiely medzi výrobcami vozidiel, je segment trhu, na ktorý sa príslušný výrobca zameriava. Analýza kancelárie Roland Berger poukazuje na rozdiely v miere využitia výrobných kapacít v závislosti od segmentu trhu. V prípade automobiliek alebo automobilových značiek zameraných na vozidlá nižšej cenovej triedy (Dacia/Logan, Chery, Hyundai, Chevrolet) je miera využitia 77 %, v prípade tých nešpecializovaných zameraných na vozidlá strednej cenovej triedy (PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel, VW) 62 % a v prípade tých, ktoré sú zamerané na vozidlá najvyššej cenovej a kvalitatívnej kategórie (BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity, DS) je miera využitia 83 %.

4.8 Zdá sa teda, že k problému nadmernej výrobných kapacít nemôžu jednotliví výrobcovia, národné vlády a regióny pristupovať nejednotne. EHSV sa naopak domnieva, že je potrebný usmerňujúci subjekt, ktorý by tento proces koordinoval, a že jeho úlohu by mohla zohrať Komisia.

Investície do pokročilých technológií a financovanie inovácií

4.9 V pláne sa neoznamuje vyčlenenie dodatočných finančných prostriedkov okrem tých, ktoré už boli vopred pridelené a sú k dispozícii. Cieľ zvýšiť finančné prostriedky vyčlenené v programe Horizont 2020 na ekologické vozidlá z jednej na dve miliardy eur, ktorý predložil podpredseda Európskej komisie Antonio TAJANI na záver prác skupiny CARS 21, nie je v oznámení spomenutý. Rovnako i možnosť nových zásahov zo strany EIB ostáva len vrúcny želaním, ktoré pramení z nedávneho zvýšenia kapitálu o 10 miliárd EUR.

4.10 Celý reťazec automobilového priemyslu, ktorý stojí pred úlohou vykonávať podstatné zásahy v oblasti výskumu, vývoja a inovácie, aby dosiahol radikálny pokrok v technológii, ktorý by umožnil výrobu stále ekologickejších áut do roku 2020, by tiež potreboval viac finančných prostriedkov EÚ na rozprúdenie vlastných investícií za súčasných sťažených podmienok na európskom trhu, ktorý v krátkodobom horizonte nejaví známky oživenia z poklesu.

4.10.1 V tejto súvislosti treba kladne hodnotiť implicitný odkaz na technologickú neutralitu medzi jednotlivými druhmi pohonu (vozidlá so spaľovacími motormi, na elektrický pohon, hybridný pohon a pohon palivovými článkami), v ktorej znamená by sa mala nielen podpora EÚ pre výskum, vývoj a inovácie s cieľom dosiahnuť „širokú škálu palív, aby sme dokázali splniť ciele v oblasti zmeny klímy“.

4.10.2 V súlade so spomínanou technologickou neutralitou, ktorú treba obzvlášť vyzdvihnúť, je aj úsilie Komisie v oblasti rozvoja takej infraštruktúry, ktorá by umožnila prenikanie všetkých alternatívnych palív na trh, bez akéhokoľvek uprednostňovania a priori elektrickej energie, vodíka, udržateľných biopalív, metánu (zemného plynu a biometánu) a LPG. Na tento účel Komisia predložila stratégiu v oblasti alternatívnych palív a legislatívny návrh týkajúci sa infraštruktúry s udaním minimálnej čerpacej, resp. nabíjacej infraštruktúry. V zjavnom

rozpore s rozširovaním príslušnej infraštruktúry, ktoré sa podľa plánu má podporovať, sa žiaľ v nedávnom návrhu smernice (o zdaňovaní energie) znevýhodňujú okrem motorovej nafty aj alternatívne biopalivá ako metán a biometán, ohrozujú tak ich šírenie na trhu.

4.10.3 Postoj Komisie k technologickej neutralite však skrýva aj dva problematické aspekty:

A) chýba jasný postoj Komisie k rôznym účinkom rozličných technológií jednak z hľadiska času (krátkodobé výsledky oproti výsledkom v dlhodobom horizonte), jednak z hľadiska nákladov jednotlivých riešení, a to tak pre podniky, ako aj pre verejnosť (napríklad vo forme stimulov), ktoré by sa mali porovnávať posúdením vplyvu na základe princípu *well-to-wheels* (od zdroja ku kolesám).

B) nerieši sa dôležitá otázka, na ktorú poukázala skupina na vysokej úrovni CARS 21 vo svojom dokumente (na strane 73), kde konštatuje, že by sa malo zistiť, či sa dá očakávať, že sa v dlhšom horizonte, keď elektrické vozidlá (vyžadujúce menej dielcov, a preto menej práce) vo väčšej miere preniknú na trh, automobilový priemysel stane menej náročný na pracovnú silu. Elektrifikácia so sebou prináša zníženie zložitosti hnacej sústavy (z približne 1 400 dielcov v konvenčnej hnacej sústave na približne 200 dielcov v elektromobile). Tieto údaje ukazujú, že technologická neutralita nezodpovedá rovnako neutrálnemu postojovi z hľadiska sociálnych a ekonomických účinkov na výrobný reťazec. V tejto súvislosti sa v dohľadnom čase očakáva zverejnenie štúdie Komisie o vplyve nových technológií na výrobný cyklus a zamestnanosť.

4.11 Automobily sú výrazným zdrojom emisií CO₂. Výbor sa nazdáva, že dôkladnejším spôsobom merania emisií CO₂ z motorových vozidiel je uplatňovanie prístupu zameraného na posudzovanie životného cyklu, ktorý zohľadňuje všetky emisie vyprodukované počas životnosti výrobku, od získania surovín až po skončenie životnosti výrobku.

4.12 V oznámení sa síce potvrdzuje snaha splniť ciele týkajúce sa zníženia emisií CO₂, ale nie je v ňom žiadna zmienka o tom, že by Komisia mala navrhnuť revíziu smernice 1999/94/ES o označovaní vozidiel s udaním presných informácií o absolútnych hodnotách emisií CO₂ pre každý model automobilov. Táto iniciatíva by bola namieste práve v tomto období, keď prebiehajú rokovania o nariadení, ktorým sa majú stanoviť nové hraničné hodnoty emisií CO₂ pre osobné automobily vo výške 95 g/km, v súlade s odporúčaním EHSV v jeho nedávnom stanovisku⁽⁶⁾.

4.13 Zaujímavým je napokon aj ohlásenie novej európskej iniciatívy pre ekologické vozidlá v rámci programu Horizont 2020 (v nadväznosti na Európsku iniciatívu v oblasti ekologických vozidiel vo forme verejno-súkromného partnerstva), a teda s účasťou súkromného sektora.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 109.

4.14 Rovnako vývoj nových technológií sám osebe nebude postačujúci, ak sa zároveň nezabezpečí aj primerané vyškolenie pracovnej sily. Nové technológie so sebou prinášajú požiadavky na nové zručnosti a schopnosti pracovníkov, ktoré v súčasnosti chýbajú v tomto odvetví a sčasti je ešte potrebné rozvinúť ich v rámci vzdelávacieho systému. To si vyžaduje na jednej strane trvalé úsilie zo strany zamestnávateľov pôsobiacich v tomto odvetví zamerané na zavedenie nových programov učňovskej prípravy, ale na druhej strane tiež spoluprácu s inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj výskumom a vysokoškolskými systémami s cieľom ponúkať nové osnovy odbornej prípravy.

Posilnenie vnútorného trhu a uplatnenie inteligentnej regulácie

4.15 Je správne opätovne potvrdiť úsilie tvoriť právne predpisy podľa zásady „inteligentnej regulácie“, ktorá by mala byť základom všetkých predpisov v tomto sektore a uplatňovať kritériá, ako napr. pomer medzi nákladmi a ziskom, čas na prispôbenie (*lead time* ⁽⁷⁾) a vplyv na konkurenčné postavenie priemyslu na svetových trhoch.

4.16 Veľmi vhodné sa javí vypracovanie pokynov pre finančné stimuly pre ekologické vozidlá, ktoré by mali vychádzať z objektívnych a všeobecne dostupných údajov, ako sú emisie CO₂, aby sa obmedzila roztrieštenosť trhu z dôvodu chýbajúcej koordinácie opatrení.

4.17 V súvislosti s časovým účinkom treba tiež zvážiť postoje spotrebiteľov k novým technológiám, a to najmä k elektrickému pohonu: doterajšie výsledky boli skromné, v každom prípade slabšie, než sa očakávalo, a preto je potrebné položiť si otázku, či by nebolo zmysluplnejšie na dosiahnutie cieľov ochrany životného prostredia v krátkodobom a strednodobom horizonte viac investovať do výskumu najnovšej generácie vysoko účinných motorov.

4.18 Pokiaľ ide o elektrický pohon a jeho vývoj v budúcnosti, treba tiež pripomenúť, že odhady sú veľmi rozdielne a od seba veľmi vzdialené, v závislosti od parametrov, ktoré sa berú do úvahy. Porovnaním rôznych odhadov ⁽⁸⁾ sa dospeje k multiplikačným faktorom, ktoré siahajú od jeden po desať.

Zvýšenie konkurencieschopnosti na svetových trhoch

4.19 V skupine CARS 21 sa veľa sa diskutovalo o dohodách o voľnom obchode v nadväznosti na kritiku zo strany priemyslu o dohode s Južnou Kóreou ⁽⁹⁾. Zdôraznila sa tiež potreba

⁽⁷⁾ *Lead time*: Čas, ktorý priemyselné závody potrebujú na uplatnenie akejkoľvek novej požiadavky, ktorá si vyžaduje zásahy do konštrukcie vozidla.

⁽⁸⁾ Roland Berger „Rebound of the US suppliers industry“ (Oživenie priemyslu dodávateľského reťazca v USA), Detroit, október 2012.

⁽⁹⁾ V období od 1.7.2011 do 30.6.2012, počas prvého roku platnosti dohody bolo z Kórey dovezených 433 000 vozidiel, čo predstavuje nárast o 46 % oproti predchádzajúcim 12 mesiacom (zdroj: EURO-STAT).

analyzovať celkový vplyv týchto dohôd so zreteľom na možnosť úzkej koordinácie obchodnej a priemyselnej politiky v Európe a definitívne odstránenie netarifných prekážok európskeho exportu. EHSV preto podporuje rozhodnutie Komisie začať štúdiu o už uzavretých i pripravovaných dohodách o voľnom obchode, napríklad s Japonskom, s cieľom posúdiť ich spoločný vplyv na konkurencieschopnosť automobilového priemyslu.

4.20 Zo všeobecnejšieho hľadiska EHSV oceňuje úsilie Komisie zaviesť obchodnú politiku zameranú na zachovanie silnej priemyselnej základne tohto sektora v Európe pomocou a zdokonaľovaním dostupných nástrojov, od revízie dohody EHK OSN, až po vypracovanie nového nariadenia o medzinárodných typových schváleniach vozidiel.

4.20.1 Európsky automobilový priemysel však na výzvy naráža aj na domácich trhoch, kde zmeny v dopyte a mentalite ovplyvnia jeho schopnosť uspieť v budúcnosti. Okrem otázky konkurencieschopnosti na svetových trhoch sa treba zaoberať aj týmto aspektom.

Predvídanie zmien a zmiernenie sociálnych dôsledkov reštrukturalizácie výrobných činností ⁽¹⁰⁾

4.21 Akčný plán pre konkurencieschopný a udržateľný automobilový priemysel v Európe musí zahŕňať nielen investície do nových technológií a inovácií spolu s inteligentnou reguláciou a zlepšením vnútorného trhu, ale predovšetkým zabezpečenie pevného miesta tohto odvetvia v celkovej priemyselnej politike EÚ a prisúdenie pracovnej sily rovnakého významu a pozornosti ako všetkým ostatným aspektom.

4.22 Na udržanie priemyselnej základne v Európe je potrebné, aby podniky urýchlene prispôbili svoje výrobné kapacity novým technológiám a neustále sa vyvíjajúcim trhom a mali k dispozícii kvalifikovanú a celoživotne sa vzdelávajúcu pracovnú silu. Preto je vítané vytvorenie európskej rady pre zručnosti v automobilovom priemysle, s účasťou všetkých zainteresovaných strán, ktorej úlohou bude adresovať aj politickým zodpovedným činiteľom odporúčania týkajúce sa potrieb v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, v predstihu k očakávaným zmenám. Priebežné rozvíjanie kvalifikácie zvyšuje zamestnateľnosť pracovnej sily a je tou najlepšou reakciou, o ktorú by sa mali snažiť všetky zainteresované strany. Osobitná pozornosť by sa mala venovať malým a stredným podnikom a ich špecifickým problémom v tejto oblasti.

⁽¹⁰⁾ Ako sa pripomína v Zelenej knihe Komisie „Reštrukturalizácia a pripravenosť na zmenu: aké ponaučenia vyplývajú z nedávnych skúseností?“ COM (2012) 7 final, reštrukturalizácie sú súčasťou každodenného života podnikov, pracovníkov, verejných orgánov a iných zainteresovaných strán. Reštrukturalizácia môže znamenať vyčlenenie ľudských zdrojov na aktivity s vyššou pridanou hodnotou, odborná príprava pracovníkov, dočasné skrátenie pracovného času, odstránenie častí výrobného reťazca, uzatváranie závodov.

4.23 Preventívne opatrenia na predchádzanie negatívnemu vplyvu reštrukturalizácie na zamestnanosť by mali v plnej miere využiť sociálny dialóg vo všeobecnosti, ale predovšetkým s cieľom preskúmať právo európskych zamestnaneckých rád (EWCs: European Works Councils) na zapojenie a konzultáciu v prípade reštrukturalizácie a ich možnosť zohrávať aktívnu úlohu pri predkladaní alternatívnych riešení. Správna komunikácia medzi dodávateľmi a výrobcami konečných produktov by mala zaručiť, že sa zabráni, aby v extrémnych prípadoch došlo k dominovému efektu na hospodárstvo jednotlivých regiónov s automobilovým priemyslom, ktorý by vyvolali rozhodnutia uzavrieť výrobné závody, pričom treba mať na zreteli, že uzavretie závodov konečnej montáže má vplyv na celý dodávateľsko-odberateľský reťazec.

4.24 Oznámenie má však vyhybavý tón, ako vidíme v bodoch 4.2 – 4.8, keď sa všeobecne zmieňuje o procese „reštrukturalizácie“, ktorého príčiny sa nespomínajú, lebo v tejto časti dokumentu sa už neodkazuje na „dlhodobý štrukturalný problém nadmernej kapacity“, predovšetkým ako je uvedené na strane 6, ktorý bol základným dôvodom uzatvárania závodov niektorými výrobcami. EHSV sa naozaj domnieva, že by sa malo preskúmať, do akej miery je nadmerná kapacita dočasnou nerovnováhou medzi výrobnou kapacitou, ktorá závisí od historického kontextu geografického rozloženia, a dopytom v Európe, a je ovplyvnená faktormi, ako je kúpna sila spotrebiteľov, výrobková politika, úsporné opatrenia a iné verejné politiky.

4.25 Inými slovami, akčný plán sa nezaobrá príčinou reštrukturalizačného procesu, a ani nehodnotí jeho rozsah, ale iba ho berie na vedomie, navrhuje opatrenia na zníženie sociálneho dosahu, pričom prenecháva podnikom zodpovednosť za proces reštrukturalizácie a Komisii iba doplnkovú úlohu spoločne s členskými štátmi a miestnymi orgánmi, čím sa vyhýba tomu, aby jej navrhol úlohu koordinácie reštrukturalizačných opatrení, a upúšťa aj od navrhovania usmernení, ktoré by mali členské štáty dodržiavať pri svojich opatreniach.

4.26 EHSV sa preto domnieva, že výlučne doplňujúca úloha Európskej komisie vo vzťahu k ostatným aktérom nie je vzhľadom na rozsah nevyužitej výrobnéj kapacity postačujúca.

4.27 V oblasti reštrukturalizácie obsahuje oznámenie CARS 2020 naopak zaujímavé podnety, ktoré by bolo potrebné

rozviest. Na strane 20 sa hovorí, že Komisia „obnoví medziúvarovú pracovnú skupinu s cieľom skúmať a sledovať významné prípady zatvorenia automobilových závodov alebo významného obmedzenia výroby. Takáto pracovná skupina sa v minulosti osvedčila v podobných prípadoch v automobilovom priemysle ako vysoko účinná.“ (odkazuje sa tu na prípady VW Forest a MG Rover vo West Midlands). EHSV žiada, aby bola vypracovaná dôkladná analýza týchto výsledkov zameraná na to, ako by sa mohli čo najlepšie uplatniť na súčasnú situáciu.

4.28 EHSV navrhuje preskúmať alternatívy procesov reštrukturalizácie na základe príkladov, ktoré sa osvedčili v minulosti a/alebo sú navrhnuté v súčasnosti, ako napr. pre závod Opel v Bochume, kde sa prijala široká škála opatrení, na ktorých sa dohodli zástupcovia zamestnávateľov a odborov, aj s účasťou externých zainteresovaných strán, s cieľom nájsť spoločensky prijateľné riešenie vzhľadom na plánované uzatvorenie závodu koncom roka 2016.

4.29 Je však potrebné vypracovať perspektívu dlhodobej priemyselnej politiky pre tento sektor. To musí byť rozhodujúce v prípade akýchkoľvek krátkodobých rozhodnutí o úprave výrobných kapacít. Len odbúravanie kapacít nezlepší celkovú schopnosť sektora čeliť budúcim výzvam a má obrovské dôsledky pre celý dodávateľský reťazec. Namiesto toho je potrebné usilovať sa o transformáciu odvetvia a nové opatrenia zamerané na produkty, ktoré by lepšie spĺňali očakávania spotrebiteľov a boli príležitosťou na zmenu tohto odvetvia na udržateľný priemysel 21. storočia.

4.30 V opačnom prípade hrozí, že v takejto situácii dlhodobá nízka úroveň predaja a následnej straty zisku by sa nešpecializované spoločnosti zamerané na vozidlá strednej cenovej kategórie mohli rozhodnúť vykompenzovať zníženie výroby zatvorením závodov v západnej Európe a presunom výroby do svojich ostatných závodov v nových členských štátoch alebo mimo Európy, z ktorých bola väčšina otvorená nedávno, s cieľom využiť nižšie mzdy a menej náročné pracovné podmienky.

4.31 Chvályhodný, ale vzhľadom na uvedené skutočnosti nepostačujúci je zámer Komisie dbať na dodržiavanie predpisov o štátnej pomoci a pravidlách vnútorného trhu, ako aj výzva adresovaná členským štátom využívať prostriedky z EGF.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ekologická energia pre dopravu: Európska stratégia pre alternatívne palivá“

COM(2013) 17 final

a na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá“

COM(2013) 18 final – 2013/0012 (COD)

(2013/C 271/21)

Spravodajca: **Stefan BACK**

Európska komisia sa 24. januára 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ekologická energia pre dopravu: Európska stratégia pre alternatívne palivá“

COM(2013) 17 final.

Európsky parlament (5. februára 2013) a Rada (8. februára 2013) sa rozhodli podľa článku 91 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá“

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 30. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) 147 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV víta balík predpisov o ekologickej energii pre dopravu⁽¹⁾ a zámer vytvoriť tak podmienky na rozsiahle uvádzanie ekologickeho pohonu prostredníctvom ekologických zdrojov energie na trh.

1.2 EHSV schvaľuje prístup zameraný na rozvoj trhu a minimálne pokrytie infraštruktúry na nabíjanie elektrickou energiou a dopĺňanie paliva so spoločnými normami s cieľom dosiahnuť dôveru používateľov a zabezpečiť cezhraničnú mobilitu.

1.3 EHSV zároveň víta, že návrhy sa zameriavajú na informovanie a dôveru spotrebiteľov s cieľom pomôcť vytvoriť hromadný trh, ktorý je nevyhnutnou podmienkou cenovo dostupných vozidiel s alternatívnymi systémami pohonu.

1.4 EHSV víta príspevok k vytváraniu rastu a pracovných miest, ktorý možno očakávať v dôsledku nových príležitostí na trhu a lepšej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu vďaka rozvoju alternatívnych palív a zodpovedajúcej infraštruktúry.

1.5 Vykonávanie stratégie pre ekologické palivá by sa nemalo obmedzovať len na určitý počet bežne používaných palív, ale malo by sa týkať aj dlhodobých otázok spojených s ďalšími ekologickými zdrojmi energie, rýchlym a rozsiahlym rozvojom v tomto odvetví a potrebou podporovať inovácie a uvádzanie výrobkov na trh.

1.6 EHSV upozorňuje na otázky, ktoré boli nastolené v jeho stanovisku na tému nepriamej zmeny využívania pôdy a biopalív (TEN/502, CES2363-2012), a najmä na body 1.9 – 1.12, ktoré poukazujú na zložitosť a dlhodobý charakter týchto otázok a na potrebu sústavného prehodnocovania.

⁽¹⁾ Oznámenie o ekologickej energii pre dopravu: Európska stratégia pre alternatívne palivá (oznámenie), návrh smernice o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá (návrh) a sprievodný pracovný dokument Komisie o skvapalnenom zemnom plyne pre lodnú dopravu (pracovný dokument).

1.7 EHSV sa preto domnieva, že v návrhu by sa mali dôslednejšie sledovať dlhodobé strategické ciele oznámenia. Do národných politických rámcov pre ekologické palivá a zodpovedajúcu infraštruktúru, ktoré členské štáty majú vytvoriť v súlade s návrhom, by sa napríklad mali zahrnúť všetky zdroje energie, ktoré sa v oznámení považujú za dôležité, napr. biopalivá.

1.8 V návrhu by sa preto mal vymedziť hospodársky a environmentálne optimalizovanú kombináciu palív používaných na úrovni EÚ (palivový mix), pri ktorej by sa koordinovanou politikou členských štátov mohol posilniť ich vývoj a zavádzanie. V tomto zmysle by sa mali prehodnotiť články 3, 8 a 10 a príloha I návrhu.

1.9 EHSV pochybuje o tom, či je možné zabezpečiť verejnú infraštruktúru na nabíjanie elektrických vozidiel bez verejného financovania, a to aspoň v úvodnej fáze, kým počet elektrických vozidiel nedosiahne úroveň, pri ktorej je možné investície primerane financovať z poplatkov za nabíjanie.

1.10 EHSV zdôrazňuje potrebu zabezpečenia plynulého a uskutočniteľného prechodu na zmenenú kombináciu energetických zdrojov (energetický mix), ako aj význam zohľadnenia potenciálu na zlepšenie vplyvu fosílnych palív z hľadiska životného prostredia.

1.11 EHSV upozorňuje na nebezpečenstvo zablokovania rozvoja nových a schodnejších technických riešení pre rôzne druhy dopravy a skupiny používateľov. Jedným z príkladov tohto nebezpečenstva je silná väzba na skvapalnený zemný plyn v lodnej doprave aj napriek tomu, že sa vyvíjajú nové a lacnejšie alternatívy. Podobne sa objavujú nové užívateľsky vhodné energetické riešenia napríklad pre nákladné automobily, autobusy a dvojkolesové vozidlá.

2. Úvod: politický kontext a predstavenie oznámenia a návrhu

2.1 Stratégia Európa 2020 pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast sa vo svojich hlavných iniciatívach s názvom Európa efektívne využívajúca zdroje a Únia inovácií zaoberá zmenou klímy, nedostatkom energie a zdrojov, potrebou podporiť konkurencieschopnosť a zlepšiť energetickú bezpečnosť zlepšením účinnosti využívania zdrojov a energetickej účinnosti. V oblasti dopravy sa v bielej knihe o dopravnej politike z roku 2011 požaduje ukončenie závislosti dopravy od ropy a stanovuje sa cieľ zníženia emisií skleníkových plynov v doprave o 60 % do roku 2050. V desiatich cieľoch bielej knihy určených na dosiahnutie konkurencieschopného systému dopravy efektívne využívajúceho zdroje sa odkazuje na vývoj a zavádzanie nových a udržateľných palív a systémov pohonu. Týmto cieľom je v zozname iniciatív bielej knihy venovaná iniciatíva č. 24 s názvom Technologický plán a iniciatíva č. 26 s názvom Regulačný rámec pre inovatívnu dopravu. Oznámenie a návrh smernice sa týmito otázkami zaoberajú, či už úplne, alebo čiastočne.

2.2 EHSV požadoval iniciatívu Komisie zameranú na presadzovanie alternatívnych palív a súvisiacej infraštruktúry vo viacerých stanoviskách. K týmto stanoviskám patria:

- stanovisko na tému bielej knihy o dopravnej politike⁽²⁾, body 4.19 a 4.20, kde EHSV zaujal priaznivý postoj k rozvoju a zavádzaniu ekologickejších a energeticky účinnejších systémov pohonu a podporil iniciatívu pre ekologické autá a stratégiu z roku 2010 zameranú na rozvoj ekologických vozidiel. V bode 4.30 EHSV privítal pozornosť venovanú zavádzaniu elektrických vozidiel a potrebnej infraštruktúry na nabíjanie, pričom sa odvolal na svoje stanovisko na tému „Podporiť rozšírenie elektrických vozidiel“⁽³⁾, v ktorom vyjadril dôraznú podporu opatreniam s týmto cieľom so zámerom znížiť emisie skleníkových plynov a závislosť od dovozu ropy. Na význam inteligentných technológií sa upozorňovalo aj v súvislosti s možnosťou využívať elektrické vozidlá ako zdroje energie v čase špičky;

- stanovisko na tému obsahu síry v lodných palivách⁽⁴⁾, v ktorom EHSV privítal zámer Komisie zlepšiť dodržiavanie podmienok prostredníctvom súboru nástrojov vrátane technologických opatrení, akými sú alternatívne palivá (skvapalnený zemný plyn) a elektrická energia dodávaná z pobrežia, na základe investícií súkromného aj verejného sektora;

- stanovisko na tému nových usmernení pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete⁽⁵⁾. EHSV tvrdil, že sa musí zdôrazniť požiadavka dostupnosti alternatívnych ekologických palív, keďže by mala rozhodujúci význam z hľadiska prepojenia usmernení pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete s nadchádzajúcou stratégiou pre alternatívne palivá v doprave.

2.3 Balík, ktorý predložila Komisia, obsahuje tieto prvky:

- v oznámení sa uvádza prehľad politického kontextu a zámerov spolu s prehľadom hlavných súčasných alternatív v oblasti palív a stanovujú sa prioritné oblasti pre ďalšie opatrenia EÚ;

- zámerom návrhu je zabezpečiť vybudovanie minimálnej infraštruktúry pre alternatívne palivá a zavedenie spoločných technických špecifikácií pre túto infraštruktúru v EÚ na zabezpečenie mobility a úspor z rozsahu v celej EÚ.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Bielej kniha – Plán jednotného európskeho dopravného priestoru“, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 146.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV na tému „Podporiť rozšírenie elektrických vozidiel“, Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 47.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Obsah síry v lodných palivách“, Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 70.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Usmernenia pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete“, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 130.

2.4 Palivá, na ktoré sa vzťahuje oznámenie, zahŕňajú zemný plyn vrátane biometánu [skvupalnený zemný plyn (LNG), stlačený zemný plyn (CNG), skvupalňovanie plynu (GTL)], elektrickú energiu, biopalivá (kvapalná) a vodík a majú rôzne vlastnosti a rôzne použitie. V oznámení sa stanovuje stratégia pre všetky druhy dopravy. Zámerom stratégie je vytvoriť dlhodobý rámec na usmernenie technologického rozvoja a investícií smerom k zavádzaniu alternatívnych palív do praxe s cieľom znížiť závislosť od ropy, zlepšiť palivovú bezpečnosť a znížiť emisie. Opatrenia stanovené v stratégii sa týkajú štyroch oblastí:

- mala by sa vybudovať infraštruktúra pre alternatívne palivá, ktorá bude mať dostatočnú hustotu na zabezpečenie istoty vo vzťahu k možnostiam využívania a na zabezpečenie mobility v celej Európe. Umožní sa tým rozsiahlejšie využívanie vozidiel a lodí používajúcich alternatívne palivá, so zreteľom na elektrickú energiu, vodík, stlačený a skvupalnený zemný plyn. Náklady na vybudovanie potrebnej infraštruktúry, ktoré boli vyčíslené na 10 miliárd EUR, sa vrátia s rozvojom trhu. Priamemu využitiu verejného financovania je možné sa vyhnúť, ak sa využijú také nástroje ako požiadavky týkajúce sa stavebného povolenia, koncesie, predpisy v oblasti verejného obstarávania, predpisy týkajúce sa prístupu a spolplatňovania a nefinančné stimuly;
- potrebné sú spoločné špecifikácie, pričom najnaliehavejšie je to v prípade prepojenia elektrických vozidiel a nabíjajúcich miest, ale aj v prípade vodíka, stlačeného a skvupalneného zemného plynu;
- nevyhnutná je akceptácia spotrebiteľmi. Prostriedky na dosiahnutie akceptácie spotrebiteľmi siahajú od nefinančných opatrení, akými sú privilegovaný prístup pre elektrické vozidlá a informačné kampane, po finančné stimuly;
- potreba venovať pozornosť technologickému vývoju: a) v rámci programu Horizont 2020 sa sprístupnia finančné prostriedky na výskumné a demonštračné projekty alebo projekty zamerané na trh na využitie alternatívnych palív vo všetkých druhoch dopravy; b) v rámci strategického plánu dopravných technológií [COM(2012) 501 final] sa vypracuje súbor plánov; c) ďalej by sa mali rozvíjať verejno-súkromné partnerstvá a využiť by sa mali také partnerstvá, ako je iniciatíva Inteligentné mestá a obce [COM(2012) 4701 final]; d) k osobitným projektom patrí európska iniciatíva na využívanie energie z biologických zdrojov v priemysle, ktorá je súčasťou strategického plánu pre energetické technológie, a v Spoločnom výskumnom centre EÚ sa plánujú nové výskumné zariadenia pre interoperabilitu elektrických vozidiel a inteligentných sietí.

2.5 Návrh sa sústreďuje na infraštruktúru pre alternatívne palivá, vypracovanie spoločných technických špecifikácií a informácie pre spotrebiteľov. Zároveň však zaväzuje členské štáty,

aby prijali národný politický rámec rozvoja trhu s alternatívnymi palivami a zodpovedajúcej infraštruktúry. Tento rámec má zahŕňať požiadavku týkajúcu sa informovania, politické a regulačné opatrenia na podporu rozvoja infraštruktúry, podporné opatrenia, výskum a stanovenie cieľov a spoluprácu s ostatnými členskými štátmi: a) na zabezpečenie medzinárodného zosúlania infraštruktúry; b) na umožnenie cestovania po celej EÚ.

2.6 Súčasne s oznámením a návrhom Komisia zverejnila aj pracovný dokument, v ktorom sa stanovuje akčný plán na zabezpečenie komplexného rámca EÚ pre skvupalnený zemný plyn v lodnej doprave. Komisia v spolupráci s Európskou námornou bezpečnostnou agentúrou (EMSA) plánuje do konca roka 2014 navrhnuť komplexný súbor pravidiel, noriem a usmernení na poskytovanie, skladovanie a používanie skvupalneného zemného plynu v lodnej doprave.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Ako už bolo uvedené vyššie, EHSV sa pri viacerých príležitostiach zaoberal otázkami potreby alternatívnych palív v doprave a naliehavej potreby rozvoja primeranej infraštruktúry pre dôveryhodný systém dopĺňania paliva či nabíjania, ktorý podporí cezhraničnú mobilitu. Výbor zároveň zdôraznil, že je potrebné zaviesť ďalšie opatrenia na podporu zavádzania elektrických vozidiel na trh a poskytnúť členským štátom dostatočnú autonómiu pri vykonávaní tejto politiky. EHSV preto víta túto iniciatívu.

3.2 EHSV podporuje prístup uvedený v oznámení a zavedený v návrhu, podľa ktorého sa má ustanoviť povinnosť členských štátov prijať národné politické rámce rozvoja trhu s alternatívnymi palivami, ktoré splňajú určitý počet minimálnych požiadaviek a podliehajú systému oznamovania a hodnotenia riadenému Komisiou.

3.3 EHSV schvaľuje najmä to, že pozornosť sa venuje infraštruktúre na dopĺňanie paliva a nabíjanie ako prostriedku na rozvoj trhu s vozidlami a loďami používajúcimi alternatívne palivá. Zdá sa, že vládne všeobecná zhoda v tom, že takéto opatrenia sú dôležité na vybudovanie dôvery používateľov v alternatívne palivá, ktorá je nevyhnutným prvkom rozvoja trhu.

3.4 EHSV zároveň víta zavedenie technických noriem platných pre infraštruktúru na dopĺňanie paliva a nabíjanie v EÚ. Toto opatrenie je rozhodujúcim činiteľom na podnietenie dôvery v alternatívne palivá ako skutočnej alternatívy pre cezhraničnú dopravu. EHSV predpokladá, že Komisia využije svoje právomoci ustanovené v návrhu a prijme delegované akty na aktualizáciu špecifikácií s cieľom zabezpečiť, aby boli vždy v súlade so špecifikáciami, ktoré sa uplatňujú na svetovom trhu.

3.5 EHSV pripomína, že v návrhu sa členským štátom ukladá povinnosť prijať národný politický rámec pre alternatívne palivá. Zdá sa však, že podľa článku 3 ods. 3 majú členské štáty právo vynechať palivá zo svojej politiky, a povinnosti v oblasti infraštruktúry stanovené v článkoch 4 až 6 sa týkajú len dodávky elektrickej energie, vodíka a zemného plynu. Povinnosti v oblasti informovania spotrebiteľov stanovené v článku 7 sa naopak týkajú všetkých palív na trhu. Z oznámenia tiež vyplýva, že dôležitým prvkom budúceho energetického mixu sú prinajmenšom v súčasnej situácii najmä takzvané pokročilé biopalivá, a to aj s prihliadnutím na minimálne kvóty pre biopalivá, ktoré sa predpokladajú v budúcom energetickom mixe. EHSV sa preto domnieva, že v článku 3 legislatívneho návrhu by sa mal uviesť základný súbor alternatívnych palív, ktoré sa musia zahrnúť do národných politických rámcov.

3.6 Podľa článku 3 návrhu by členské štáty mali posudzovať cezhraničné pokrytie infraštruktúrou pre alternatívne palivá. V článku sa zároveň ustanovuje, že členské štáty by mali spolupracovať prostredníctvom konzultácií alebo spoločných politických rámcov s cieľom zabezpečiť, aby opatrenia na vykonávanie smernice boli ucelené a koordinované. Jediným prostriedkom na zabezpečenie primeraného vykonávania tejto zásadnej požiadavky je zrejme mechanizmus oznamovania a hodnotenia ustanovený v článku 3 ods. 5 a 6. EHSV má pochybnosti o tom, či je to dostatočné, a domnieva sa, že by bolo užitočné zaviesť funkciu stálej koordinácie podľa príkladu koordinátorov niektorých projektov transeurópskej dopravnej siete na základe usmernení pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete.

3.7 V oznámení sa predpokladá, že financovanie infraštruktúry pre alternatívne palivá je možné zabezpečiť bez priameho verejného financovania, výlučne s podporu takých politických nástrojov ako stavebné povolenia, koncesie, predpisy v oblasti verejného obstarávania, predpisy týkajúce sa prístupu a spolpláňovania a nefinančné stimuly. Podľa názoru EHSV to môže platiť v prípade neverejných staníc na nabíjanie elektrických vozidiel, výbor však pochybuje o tom, či by táto koncepcia fungovala aj v prípade verejných staníc na nabíjanie elektrických vozidiel, kde sa komerčná prevádzka vo všeobecnosti považuje za neuskutočniteľnú a verejné financovanie je jediným realistickým riešením, prinajmenšom vo fáze budovania (pozri napríklad časť 5.5 správy *Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)*, ktorú vypracovalo nemecké ministerstvo dopravy v júli 2012).

3.8 Vzhľadom na výšku investičných nákladov a neistotu trhov sa EHSV domnieva, že bude existovať všeobecná a dlhodobá potreba verejného financovania špecializovanej infraštruktúry pre alternatívne palivá určenej na dopĺňanie paliva a nabíjanie. EHSV sa preto domnieva, že by sa malo prehodnotiť posúdenie tohto bodu, ktoré je uvedené v oznámení. Tieto potreby financovania boli zohľadnené v už vydaných usmereniach o finančných stimuloch pre ekologické a energeticky účinné vozidlá [Guidelines on financial incentives for clean and energy efficient vehicles, SWD(2013) 27] a mali by sa zohľadňovať aj pri určovaní priorit, napríklad pri financovaní transeurópskej dopravnej siete (TEN-T).

3.9 EHSV zároveň spochybňuje počty nabíjajúcich staníc v jednotlivých členských štátoch, ktoré sa podľa prílohy II k návrhu predpokladajú do roku 2020. V prípade Nemecka sa napríklad v prílohe predpokladá 1 500 000 nabíjajúcich staníc, z ktorých 150 000 má byť verejných. V správe o vykonávaní nemeckého programu pre elektromobilitu, ktorú sme citovali v odseku 3.7, sa predpokladá celkovo len o niečo menej ako jeden milión nabíjajúcich staníc pre približne rovnaký počet vozidiel. Z týchto nabíjajúcich staníc má byť 150 000 verejných, otázných je však 50 % z nich. EHSV by preto rád odporučil prehodnotenie cieľových údajov uvedených v prílohe II a vypracovanie jednoduchého mechanizmu na preskúmanie ustanovení prílohy II.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV spochybňuje kritérium nákladovej efektívnosti v súvislosti s dodávaním elektrickej energie plavidlám z pobrežia stanovené v článku 4 ods. 4 návrhu. Nie je isté, podľa akých kritérií efektívnosti by sa mali náklady posudzovať.

4.2 EHSV víta požiadavku, aby všetky verejné nabíjacie stanice boli vybavené inteligentnými systémami merania dodávky. Uľahčí sa tým budúci rozvoj funkcií, akými sú výber ekologickej energie na nabíjanie a dodávka elektrickej energie z vozidla v špičke. Výbor by zaujímal, či by sa táto požiadavka nemohla zväziť aj v prípade neverejných nabíjajúcich miest.

4.3 EHSV má pochybnosti o tom, či ustanovenia článku 4 ods. 8 návrhu postačujú na zabezpečenie práva na roaming pri využívaní elektrických vozidiel na cezhraničné cestovanie. EHSV zastáva názor, že by sa mala vážne zväziť alternatíva k povinnosti členských štátov zabezpečiť vykonávanie roamingu v EÚ za primeranú cenu.

4.4 Pri porovnaní článku 6 ods. 1 a 2 s odsekom 4 má EHSV pochybnosti o tom, či plánovaná lehota na prijatie technických noriem pre skvapalnený zemný plyn stanovená v časti 3.1 prílohy III k návrhu „do roku 2014“ je skutočne uspokojivá, keďže pravidlo obsahu síry v palivách námornej dopravy na úrovni 0,1 % sa bude v oblastiach kontroly emisií síry uplatňovať od 1. januára 2015. Na skutočné vykonávanie činnosti sa tým ponecháva mimoriadne krátka lehota, nehovoriac o vymedzení finančných podmienok. EHSV preto odporúča prijatie opatrení, ktoré zabezpečia, aby prístavy, majitelia a prevádzkovatelia lodí mohli včas využiť možnosť prispôsobiť sa požiadavke 0,1 % použitím skvapalneného zemného plynu bez vzniku rizika nedodržania pravidiel EÚ podľa smernice 1999/32/EÚ v znení zmien podľa článku 1 ods. 4 smernice 2012/33/EÚ.

4.5 EHSV by v návrhu, možno v článku 3, privítal zmienku o potrebe nájsť vhodné riešenia na zabezpečenie dostupnosti primeranej infraštruktúry v riedko osídlených oblastiach, kde môže byť získanie finančných prostriedkov bez verejnej pomoci mimoriadne zložité aj po ukončení počiatočného obdobia.

4.6 EHSV na záver pripomína, že hoci skvapalnený zemný plyn ako taký možno získať z fosílnych palív alebo z biopalív, z pracovného dokumentu (časť 1 posledný bod) vyplýva, že v prípade námornej dopravy sa v súčasnosti uvažuje o použití paliva fosílného pôvodu, aj keď s veľmi dobrými vlastnosťami z hľadiska životného prostredia. EHSV predpokladá, že sa vynaloží úsilie na presadzovanie využitia iných druhov skvapalneného zemného plynu alebo iných systémov pohonu. Vzhľadom na možný dočasný charakter riešenia s využitím skvapalneného zemného plynu je opäť otázná vysoká miera pozornosti, ktorá sa v návrhu venuje zariadeniam pre skvapalnený zemný plyn.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o dostupnosti webových stránok orgánov verejného sektora“

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD)

(2013/C 271/22)

Spravodajca: **Ask Lønbjerg ABILDGAARD**

Európsky parlament (10. decembra 2012) a Rada (18. decembra 2012) sa rozhodli podľa článku 114 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o dostupnosti webových stránok orgánov verejného sektora“.

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 30. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 148 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Všeobecné pripomienky a odporúčania

1.1 EHSV víta iniciatívu Európskej komisie. Návrh je nepochybne relevantný a odráža ambície slúžiť tak občanom, ako aj poskytovateľom webových služieb v EÚ tým, že uľahčí vytvorenie jednotného trhu pre dostupnosť webových stránok.

1.2 EHSV však vážne pochybuje o adekvátnosti prostriedkov navrhovaných na dosiahnutie tohto cieľa. Potrebný je silný právny nástroj, ktorým sa predíde tomu, aby rozpočtové obmedzenia vyvolané súčasnou hospodárskou krízou členské štáty využívali ako neopodstatnené ospravedlnenie svojho prípadného zlyhania pri implementácii smernice.

1.3 Rozsah pôsobnosti smernice je obmedzený, čím sa zužujú kategórie webových stránok verejných orgánov, ktoré spĺňajú požiadavky smernice. Je možné, že v dôsledku toho nebude dostatočný prístup k základným službám poskytovaným prostredníctvom verejných webových stránok, ktoré sa ocitajú mimo pôsobnosti smernice.

1.4 Rozšírenie pôsobnosti smernice na všetky webové stránky verejného sektora by navyše bolo nevyhnutnou podmienkou získania kritického objemu potrebného na vytvorenie európskeho trhu pre dostupné webové služby, a tým vytvorenia celosvetovo konkurencieschopného odvetvia dostupnosti webových stránok, ktoré by potenciálne mohlo poskytovať ďalšie pracovné miesta v Európe pre ľudí so zdravotným postihnutím i bez neho.

1.5 EHSV preto rozhodne odporúča rozšíriť pôsobnosť smernice tak, aby postupne pokrývala webové stránky všetkých

verejných orgánov so zreteľom na všetky pravidlá týkajúce sa verejného poriadku, bezpečnosti a verejného zdravia, ako aj ochrany všetkých osobných údajov⁽¹⁾. EHSV ďalej Európskej komisii rozhodne odporúča, aby navrhla nariadenie, ktoré zavádza povinnosti stanovené v tejto smernici aj pre inštitúcie EÚ.

1.6 Výbor okrem toho dôrazne odporúča viacero sprievodných opatrení, ako zvyšovať povedomie, zaviesť programy školení o webovej dostupnosti, vymenovať koordinátorov webovej dostupnosti v rámci veľkých subjektov verejného sektora, a tiež poskytnúť občanom príležitosti pripomenúť dostupnosť webových stránok verejných orgánov so zámerom uľahčiť implementáciu smernice. Sociálni partneri musia zohrávať proaktívnejšiu rolu, pokiaľ ide o tieto otázky.

1.7 EHSV odporúča Európskej komisii, aby starostlivo posúdila dôsledky smernice na zamestnanosť vo verejnom a súkromnom sektore, najmä pokiaľ ide o vplyv na skutočný nárast počtu pracovných miest, tvorbu kvalitných pracovných miest a potenciálne pracovné príležitosti pre osoby so zdravotným postihnutím.

1.8 EHSV vyzýva Európske organizácie pre normalizáciu, aby neodkladne prijali príslušnú európsku normu, na ktorú smernica odkazuje, so zámerom uľahčiť bezproblémovú implementáciu smernice. Zároveň by sa implementácia smernice nemala oneskorovať z dôvodu stále ešte prebiehajúceho prijímania európskej normy, pretože Komisia navrhuje ako neoddeliteľnú súčasť svojej smernice celkom primeranú prechodnú právnu úpravu.

⁽¹⁾ Článok 8 Charty základných práv; Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 130-134; Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98-102.

2. Súvislosti

2.1 Dostupnosť webových stránok je súčasťou mnohých politických iniciatív na úrovni EÚ, ako je Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 (dostupnosť IKT), Európsky akčný plán pre elektronickú verejnú správu na roky 2011 – 2015 (inkluzívne a dostupné služby elektronickej verejnej správy) a Digitálna agenda pre Európu (Komisia navrhuje zabezpečiť, že webové stránky verejného sektora budú do roku 2015 úplne dostupné).

2.2 Členské štáty EÚ sa v tzv. vyhlásení z Rigy z roku 2006 tiež zaviazali zlepšiť dostupnosť webových stránok verejných orgánov. Doposiaľ však nedokázali uspokojivo splniť tieto záväzky. Táto skutočnosť je dôležitým aspektom kontextu tohto návrhu smernice, ktorý predložila Európska komisia.

2.3 Cieľom návrhu smernice o dostupnosti webových stránok orgánov verejného sektora je pomôcť členským štátom pri plnení ich vnútroštátnych záväzkov v oblasti dostupnosti webových stránok, a tak podporiť najmä ich záväzkov vyplývajúci z ustanovení Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v spojitosti s webovými stránkami inštitúcií verejného sektora. V článku 9 dohovoru sa členským štátom a EÚ ako takej ukladá povinnosť prijať primerané opatrenia s cieľom zaručiť osobám so zdravotným postihnutím prístup k informačným a komunikačným technológiám vrátane webu, a to na rovnakej úrovni ako ostatným.

2.4 Nedostatočná harmonizácia koncepcií dostupnosti webových stránok vytvára prekážky na vnútornom trhu. Keďže menej ako 10 % stránok je dostupných, európsky trh webovej dostupnosti by mohol značne rásť a harmonizované prístupy by to mohli uľahčiť, pretože by odstránili pretrvávajúcu rozdrobenosť a nedostatok dôvery v trh s dostupnosťou webových stránok.

Dostupnosť webových stránok je teda oblasťou, v ktorej by vnútorný trh mohol slúžiť občanom v oveľa väčšej miere ako v súčasnosti. Právne predpisy týkajúce sa tejto oblasti by zároveň mohli uľahčovať vytvorenie skutočne európskeho trhu s dostupnosťou webových stránok, a tak otvoriť trhy v členských štátoch, v ktorých právna neistota bráni tvorcom webových stránok z iných členských štátov poskytovať služby.

2.5 Harmonizovaný prístup k dostupnosti webových stránok v celej EÚ by v konečnom dôsledku znížil náklady tvorcov webových stránok, a následne náklady verejných orgánov, ktoré od týchto spoločností obstarávajú služby.

2.6 Okrem toho treba zdôrazniť, že verejné orgány a mnohé iné inštitúcie s veľkým významom pre občanov, poskytujú základné informácie a služby prostredníctvom webových stránok. Všetci občania, vrátane osôb s postihnutím, osôb s funkčnými poruchami, detí, starších osôb a všetkých ostatných, preto musia mať prístup k týmto stránkam a ich funkciám. Týka sa to rovnako technických nastavení (formát textu, možnosť zmeniť veľkosť písma, zmena kontrastu, dostupnosť stránok prostredníctvom rôznych prehliadačov a s pomocou programov na zjednodušenie prístupu), ako aj aspektov ako zrozumiteľnosť použitého jazyka. Počet webových stránok zabezpečujúcich služby elektronickej verejnej správy a webových stránok verejného sektora všeobecne rýchlo narastá. Prístup k informáciám a službám poskytovaným prostredníctvom webových stránok bude mať v budúcnosti významný vplyv na uplatňovanie základných práv občanov, vrátane prístupu k zamestnaniu.

2.7 Návrh je dôležitý aj z hľadiska uľahčenia digitálnej integrácie, keďže dostupnosť webových stránok je nástrojom, ktorý sa využíva v snahe začleniť osoby s postihnutím do života spoločnosti a umožniť všetkým občanom prístup k službám poskytovaným prostredníctvom webových stránok.

2.8 Podľa EHSV musí byť dostupnosť neoddeliteľnou súčasťou zásady rovnoprávnosti všetkých občanov. Preto sa dostupnosť webových stránok musí stať opatrením zabezpečujúcim rovnosť spolu s určitými dôležitými predpokladmi, ako napríklad:

- všeobecné rozšírenie infraštruktúry, ktorá zaručuje všetkým prístup k vysokorýchlostnému (širokopásmovému) internetu ⁽²⁾
- možnosť pre všetkých občanov využívať súkromné a verejné terminály (hardware),
- dostupnosť programového vybavenia (softvéru), ktoré bude zrozumiteľné pre všetkých občanov a zaručí jednoduché používanie, a to aj občanom vylúčeným zo spoločnosti ⁽³⁾.

3. Prístup návrhu smernice

3.1 Cieľom smernice je aproximácia zákonov, nariadení a administratívnych ustanovení členských štátov, ktoré sa týkajú dostupnosti obsahu webových stránok orgánov verejného sektora, a to stanovením harmonizovaných požiadaviek.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 318, 23.12.2006, s. 222-228.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9-18; Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 139-145; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 8-12.

3.2 V návrhu sa ďalej uvádzajú technické ustanovenia, podľa ktorých členské štáty sprístupnia obsah určitých typov webových stránok orgánov verejného sektora. Tieto typy webových stránok verejných orgánov poskytujú informácie a služby, ktoré majú zásadný význam pre účasť verejnosti na hospodárstve, vrátane trhu práce, a na živote spoločnosti, pričom umožňujú občanom EÚ využívať ich práva. Kategórie príslušných webových stránok pochádzajú z referenčného porovnania v oblasti elektronickej verejnej správy z roku 2001⁽⁴⁾ a sú uvedené v prílohe k smernici.

4. Prípomienky a odporúčania

4.1 Rozsah pôsobnosti

4.1.1 Článok 1 vymedzuje rozsah pôsobnosti smernice odkazom na jej prílohu, ktorá obsahuje zoznam určitých typov webových stránok zostavený na základe referenčného porovnania elektronickej verejnej správy z roku 2011. Typy webových stránok na tomto zozname reprezentujú významné webové stránky. V zozname však chýbajú mnohé služby, ktoré sú predpokladom začlenenia občanov do hospodárskeho života a spoločnosti ako takej.

4.1.2 Príklady kľúčových odvetví, ktoré sa nachádzajú mimo pôsobnosti smernice:

- starostlivosť o deti,
- základné vzdelávanie,
- stredoškolské vzdelávanie,
- všeobecné a komunálne voľby,
- verejná doprava,
- kultúrne aktivity.

Tento zoznam príkladov nie je úplný. Smernica sa výslovne nevzťahuje na webové stránky orgánov verejného sektora, ktoré poskytujú informácie a služby v týchto kľúčových odvetviach.

4.1.3 Európska komisia odkazuje na tzv. efekt vedľajších pozitívnych účinkov, v rámci ktorého by smernica mala vplyv na webové stránky verejných orgánov, ktoré jej rozsah pôsobnosti výslovne nepokrýva.

4.1.4 Tento predpoklad vychádza z toho, že verejné orgány budú sprístupňovať stránky nespádajúce do pôsobnosti smernice súbežne s tými, ktoré smernica výslovne pokrýva, resp. v nadväznosti na ne, keďže tento proces už tak či tak prebieha. Faktorom, ktorý by mohol prispieť k vzniku vedľajších pozitívnych účinkov, je vykonávanie verejného obstarávania v súlade s legislatívou EÚ, pričom by verejní obstarávatelia mohli byť povinní odkazovať vo svojich technických špecifikáciách na európske štandardy dostupnosti webových stránok. Prínos

tohto faktoru bude závisieť od politickej vôle politických činiteľov EÚ a od vôle a schopnosti verejných obstarávateľov zaoberať sa otázkou dostupnosti webových stránok.

4.1.5 EHSV sa však obáva, že príčinná súvislosť, ktorá by mala viesť k týmto pozitívnym vedľajším účinkom, nie je dostatočne spoľahlivá. Podľa jeho názoru sa zatiaľ nepreukázalo, že tento mechanizmus funguje. EHSV preto víta opatrenie uvedené v smernici, ktoré členské štáty nabáda, aby rozšírili požiadavky dostupnosti webových stránok aj na iné webové stránky, než sú tie, ktoré sú výslovne uvedené v prílohe k smernici. Za daných okolností má EHSV pochybnosti o primeranosti tohto opatrenia.

4.1.6 Z porovnávacjej štúdie s názvom *Measuring Progress of eAccessibility in Europe* (Meranie pokroku v oblasti elektronickej dostupnosti v Európe) vypracovanej v rokoch 2006 – 2008 vyplynula jasná súvislosť medzi existenciou príslušných právnych predpisov v členských štátoch a stupňom dostupnosti webových stránok. Vplyv právnych predpisov ako takých bol teda dokázaný.

4.1.7 EHSV sa obáva, že vymedzením pôsobnosti smernice na základe porovnávacjej štúdie vypracovanej v roku 2001 Európska komisia vytvára rozkol medzi prístupom smernice a situáciou, ktorej čelia občania, verejné orgány a tvorcovia webových stránok v rýchlo sa meniacej informačnej a komunikačnej spoločnosti. Členské štáty už medzičasom prehodnotili svoje stratégie digitalizácie verejného sektora a budú v tom aj naďalej pokračovať.

4.1.8 Občania, ktorí sú odkázaní na dostupnosť webových stránok budú v dôsledku toho čeliť vážnemu riziku, že budú čiastočne alebo úplne vylúčení z využívania služieb a informácií poskytovaných prostredníctvom webových stránok, ktoré nespádajú do úzkeho rozsahu pôsobnosti smernice. EHSV sa domnieva, že táto situácia by mohla ohroziť zásadu rovnosti všetkých občanov (článok 20 a článok 21 Charty základných práv).

4.1.9 Pre verejné orgány to zase znamená, že budú pôsobiť v politickom prostredí s odlišnými právne záväznými požiadavkami pre rôzne typy webových stránok. Hrozí tak, že implementácia smernice bude zložitejšia, než je nevyhnutné. Na zjednodušenie implementácie EHSV odporúča, aby sa prinajmenšom v znení smernice výslovne uvádzalo, že do rozsahu pôsobnosti smernice spadá celá webová stránka, na ktorej sa služba poskytuje, a nie iba samotná služba.

4.1.10 Ďalším dôsledkom pre verejný sektor v členských štátoch ako taký by bolo, že služby, ktoré sú pre niektorých občanov nedostupné, sa budú týmto osobám musieť poskytovať inou cestou čo by viedlo k nerovnému zaobchádzaniu s určitými skupinami obyvateľstva. Mohlo by to znamenať vyššie náklady na praktickú osobnú asistenciu osobám s postihnutím, náklady na špecializovanú dopravu prispôbenú osobám s postihnutím a zabezpečenie asistencie napr. starším osobám, ktoré sa osobne dostavia do priestorov daného verejného orgánu.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovemnt-indicators-benchmarking-europe>

4.1.11 Dôsledkom pre spoločnosti pôsobiace v oblasti tvorby webových stránok by bolo riziko, že budú aj naďalej pôsobiť na trhu, ktorý je rozdrobený podľa rôznej úrovne požiadaviek dostupnosti webových stránok. Počet webových stránok verejných orgánov, ktoré majú spĺňať zodpovedajúce požiadavky smernice, by v celej EÚ mohol zostať nízky, a členské štáty by mohli rozšíriť alebo obmedziť rozsah požiadaviek na rôzne úrovne.

4.1.12 Ak sa nevyužije plný potenciál vytvorenia vnútorného trhu pre dostupné webové služby, bude to prekážkou tvorby súvisiacich pracovných miest v tomto odvetví. Bola by to premárnená príležitosť, najmä v súvislosti s možnými špecializovanými pracovnými miestami pre osoby s postihnutiami. Jasný a komplexný právny rámec na európskej úrovni je nutnou podmienkou zabezpečenia konkurencieschopnosti európskeho odvetvia dostupnosti webových stránok na celosvetovej úrovni, a teda aj vytvorenia ďalších pracovných miest v EÚ.

4.1.13 EHSV na základe týchto skutočností dôrazne odporúča znovu zvážiť rozsah pôsobnosti smernice. Považuje za vhodné rozšíriť jej pôsobnosť na všetky webové stránky verejných orgánov, ktoré poskytujú služby priamo občanom. Takéto rozšírenie by mohlo byť sprevádzané predĺžením termínov na zabezpečenie súladu s požiadavkami smernice v prípade webových stránok, ktoré poskytujú služby skupinám s obmedzenými počítačovými zručnosťami, a tak zaviesť postupné uplatňovanie smernice.

4.1.14 Výbor odporúča prinajmenšom aktualizovať zoznam služieb vypracovaný na základe referenčného porovnávania z roku 2001 a rozšíriť ho o kľúčové služby, ktoré majú v súčasnosti významné miesto v digitalizačných stratégiách členských štátov. Ďalším faktorom pri výbere týchto ďalších kľúčových služieb by mal byť ich potenciálny prínos k tvorbe vnútorného trhu pre dostupné webové služby. Nevýhodou tohto prístupu by bola potreba nepretržite aktualizovať tento zoznam v súlade s technologickým vývojom a digitalizáciou verejného sektora v celej EÚ.

4.1.15 EHSV jednoznačne odporúča, aby rozsah pôsobnosti smernice pokrýval verzie webových stránok vytvorené pre prístup z mobilných zariadení, ako aj vlastnosti umožňujúce mobilný prístup vo všeobecnosti. Používatelia čoraz častejšie navštevujú webové stránky prostredníctvom mobilných zariadení, a smernica by to mala zohľadňovať. Napriek tomu, že technické špecifikácie, podľa ktorých sa má smernica implementovať, zahŕňajú mobilné zariadenia, uznanie tohto aspektu by bolo významným signálom, ktorý by podporil relevantnosť tejto smernice v budúcnosti.

4.1.16 EHSV navyše odporúča, aby externé služby poskytované prostredníctvom webových stránok daného verejného orgánu, napr. využívanie webových odkazov, výslovne spadali

do pôsobnosti smernice. Takéto objasnenie by pomohlo predchádzať nejasnostiam pokiaľ ide o zodpovednosť za dostupnosť určitej služby.

4.1.17 EHSV ďalej Európskej komisii odporúča, aby navrhla nariadenie, ktoré zavádza povinnosti stanovené v tejto smernici aj pre inštitúcie EÚ, vrátane EHSV, ktorý je pripravený prevziať proaktívnu a priekopnícku úlohu.

4.2 Používanie noriem a technologická neutralita

4.2.1 Súčasťou smernice je aj riešenie otázky prezumpcie súladu príslušných stránok s harmonizovanými požiadavkami dostupnosti webových stránok, aby sa uľahčilo dodržiavanie požiadaviek dostupnosti. Využívanie harmonizovaných noriem umožňuje aktualizovať príslušné normy bez toho, aby bolo nevyhnutné meniť právne predpisy EÚ alebo členských štátov.

4.2.2 V jednom z odôvodnení smernice sa uvádza, že kritériá úspechu a požiadavky na súlad úrovne AA špecifikované v druhej verzii usmernení o dostupnosti webového obsahu (WCAG 2.0), ktoré vydalo konzorcium World Wide Web (W3C), by sa mali zohľadniť v európskej norme založenej na Mandáte 376, a následne v harmonizovanej norme, ktorá bude vychádzať z tejto práce. Tieto technologicky neutrálne špecifikácie predstavujú základ požiadaviek dostupnosti webových stránok, ako sa chápu v smernici.

4.2.3 EHSV oceňuje voľbu medzinárodne uznávaných špecifikácií webovej dostupnosti, ktoré Európska komisia uvádza v navrhovanej smernici ako referenciu. EHSV berie na vedomie, že usmernenia úrovne AA WCAG 2.0 sú referenciou pre webovú dostupnosť a v dohľadnej budúcnosti ňou aj ostanú. Schválenie a implementácia smernice by teda nemali byť spomalené európskym normalizačným postupom.

4.2.4 EHSV tiež oceňuje rozhodnutie Európskej komisie využívať harmonizované normy, ktoré umožnia zapracovať vývoj v budúcnosti do špecifikácií webovej dostupnosti, ak to bude vzhľadom na technologický alebo iný rozvoj nevyhnutné na zachovanie stupňa dostupnosti predpokladaného v smernici.

4.2.5 Zároveň je nevyhnutné zachovať voľný a nespoplatnený prístup k príslušným normám pre všetky relevantné zainteresované subjekty a zaistiť, že zodpovednosť za ich uplatňovanie a ďalší rozvoj nebude ponechaná výhradne na normalizačné orgány a komerčné subjekty.

4.2.6 Technologická neutralita je predpokladom uplatňovania webovej dostupnosti v rýchlo sa meniacom prostredí informačných a komunikačných technológií, čo umožňuje neustále inovovanie. Technologická neutralita usmernení WCAG 2.0 teda prispieje k relevantnosti smernice v budúcnosti.

4.2.7 Voľba medzinárodne uznávaných špecifikácií okrem toho zvyšuje pravdepodobnosť, že tvorcovia webových stránok na celom svete, nielen v EÚ, budú pracovať podľa podobných požiadaviek dostupnosti webových stránok, čím sa zjednoduší ich uplatňovanie v daných webových riešeniach. Toto je dôležitým aspektom na trhu, ktorý je svojou povahou medzinárodný a celosvetový. Je dôležité, aby aj užívatelia mohli využívať spoločné kritériá, pokiaľ ide o homogénny prístup a zapojenie, ako aj prezentáciu a umiestnenie alebo umiestnenia ďalších štrukturálnych prvkov, ktoré uľahčujú najmä navigáciu na webových stránkach.

4.3 Zvyšovanie povedomia a odborná príprava

4.3.1 V článku 6 sú členské štáty podnecované k tomu, aby zaviedli opatrenia, ktoré by mohli prispieť k zvyšovaniu informovanosti, stanovovaniu úprav spolupráce týkajúcej sa dostupnosti webových stránok a rastu trhu dostupnosti webových stránok.

4.3.2 EHSV odporúča doplniť zákonnú povinnosť členských štátov zvyšovať povedomie o dostupnosti webových stránok medzi verejnými orgánmi, tvorcami webových stránok a inými zainteresovanými stranami. Znalosť problematiky a jej významu je predpokladom účinnej implementácie smernice.

4.3.3 EHSV ďalej odporúča zaviesť zákonnú povinnosť členských štátov vytvoriť programy odbornej prípravy pre príslušných zamestnancov verejných orgánov prostredníctvom konzultácie so sociálnymi partnermi, s cieľom ďalej uľahčiť konkrétne uplatňovanie požiadaviek dostupnosti webových stránok. Prínos koordinácie a zaistenie kvality takýchto programov na európskej úrovni by bol značný a pomohol by efektívne využiť existujúce osvedčené postupy.

4.3.4 EHSV dôrazne odporúča v plnej miere zapojiť sociálnych partnerov do rozvoja a uskutočňovania programov odbornej prípravy a zvyšovania povedomia. Mohli by zohrávať dôležitú úlohu pri odovzdávaní podnetov a pripomienok zamestnancov a vedúcich pracovníkov, ktorí denne pôsobia v oblasti zabezpečovania dostupnosti webových stránok. Sociálni partneri by navyše mohli pomôcť nastoliť otázku dostupnosti webových stránok v rokovaniach.

4.3.5 Zvyšovanie povedomia a odborná príprava profesionálov by boli nevyhnutným, nie však postačujúcim nástrojom na zaistenie šírenia pozitívnych vedľajších účinkov, s ktorým Európska komisia počíta.

4.4 Monitorovanie

4.4.1 Dostupnosť webových stránok by sa mala vzhľadom na pravidelné aktualizácie obsahu na webe nepretržite monitorovať. Členským štátom sa v článku 7 adresuje žiadosť monitorovať dostupnosť daných webových stránok orgánov verejného sektora pomocou metodiky, ktorú Európska komisia určila v súlade s postupmi ustanovenými v smernici. Členské štáty sú

povinné každoročne podávať správy o výsledkoch tohto monitorovania a zahrnúť do nich aj prípadné rozšírenie zoznamu typov daných webových stránok, ako aj akékoľvek dodatočné opatrenia prijaté v súvislosti s dostupnosťou webových stránok verejných orgánov. EHSV sa domnieva, že je možné, že niektoré členské štáty nebudú schopné implementovať smernicu a umožniť prístup všetkým občanom do konca roka 2015, čo by Komisia mala zohľadniť. Výbor súhlasí s návrhom vypracovať európske normy. Európsky parlament bude určite dohliadať na to, aby delegované právne akty nemali popri technických zmenách aj politické následky, ktoré by boli na úkor európskych občanov.

4.4.2 EHSV víta skutočnosť, že Európska komisia uznala potrebu priebežne monitorovať dostupnosť webových stránok verejných orgánov.

4.4.3 EHSV odporúča zaviesť povinnosť členských štátov sprístupniť občanom výsledky takéhoto priebežného monitorovania v ľahko prístupných formátoch, vrátane prípadných všeobecných záverov, ktoré príslušné orgány na základe monitorovania vypracovali.

4.4.4 EHSV tiež odporúča zaviesť povinnosť členských štátov vytvoriť mechanizmus, prostredníctvom ktorého by občania a zastupujúce organizácie mohli hlásiť dostupnosť a nedostupnosť webových stránok verejných orgánov. Informácie získané prostredníctvom tohto mechanizmu by mohli prispieť k celkovému procesu monitorovania.

4.4.5 EHSV žiada Európsku komisiu, aby zvažila zavedenie povinnosti veľkých subjektov verejného sektora vymenovať koordinátora dostupnosti webových stránok, ktorý by dohliadal na implementáciu požiadaviek smernice a ďalších súvisiacich požiadaviek. Prax ukázala, že organizačný záväzok je dôležitý z hľadiska implementácie požiadaviek dostupnosti.

4.5 Súlad v oblasti politiky

4.5.1 Vzhľadom na to, že sa v súčasnosti prijíma európska legislatíva týkajúca sa elektronického preukazu totožnosti a že sa zvažuje európska legislatíva týkajúca sa dostupnosti pre ľudí s postihnutím v ostatných odvetviach spoločnosti, tzv. Európsky akt o dostupnosti (, je dôležité zabezpečiť, že tak verejné orgány, ako aj tvorcovia webových stránok budú vo všetkých odvetviach pôsobiť v jednotnom politickom prostredí. Význam jednotnosti ešte podčiarkuje predpoklad, že balík opatrení týkajúcich sa verejného obstarávania, ktorého schvaľovanie na úrovni EÚ momentálne prebieha, bude tiež obsahovať ustanovenia o dostupnosti pre osoby s postihnutím.

4.5.2 EHSV preto jednoznačne odporúča vykonať dôslednú právnu a technickú analýzu a zabezpečiť tak súlad medzi požiadavkami smernice, ktorá je predmetom tohto stanoviska, a ostatnými návrhmi právnych predpisov týkajúcimi sa dostupnosti webových stránok.

4.6 *Inovácie a nové riešenia*

4.6.1 Dostupnosť, funkčnosť a použitie riešení IKT sa v priebehu času veľmi rýchlo menia. Jasným príkladom toho je rastúci počet služieb poskytovaných pomocou aplikácií pre inteligentné telefóny a tablety, a to aj orgánmi verejného sektora.

4.6.2 EHSV odporúča, aby aplikácie pre inteligentné telefóny a tablety, pokiaľ je ich funkčnosť integrovaná so službami poskytovanými cez webové stránky verejných orgánov, výslovne

spadali do pôsobnosti smernice, keďže takéto aplikácie už sú súčasťou interakcie medzi občanmi a verejnými orgánmi.

4.6.3 Treba pripomenúť, že prístup na webové stránky priamo súvisí s právom jednotlivca na voľný prístup k informáciám a právom na občiansku účasť na politickom živote. Príkladom osvedčeného postupu, ktorý by sa v Európskej únii mal zaviesť na webových stránkach všetkých verejných orgánov, je doplnenie ľahko prístupnej rubriky umožňujúcej túto účasť verejnosti.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán elektronického zdravotníctva na roky 2012 – 2020: inovačná zdravotná starostlivosť pre 21. storočie“

COM(2012) 736 final

(2013/C 271/23)

Spravodajkyňa: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Dňa 19. februára 2013 sa Európska komisia rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán elektronického zdravotníctva na roky 2012 – 2020: inovačná zdravotná starostlivosť pre 21. storočie“

COM(2012) 736 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 30. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 154 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko.

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV so záujmom víta návrh Akčného plánu elektronického zdravotníctva na roky 2012 – 2020. Oznámenie však neobsahuje kapitolu venovanú sociálnym službám a ďalšiemu rozvoju zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

1.2 EHSV pripomína, že za úspech tohto nového plánu sú v zásade zodpovedné členské štáty, aj keď Komisia zohráva dôležitú úlohu z hľadiska podpory a koordinácie.

1.3 Stredobodom záujmu elektronického zdravotníctva musí byť ľudský rozmer. Je potrebné vyhnúť sa riziku neosobného prístupu a nedostatku pozornosti venovanej psychologickým aspektom.

1.4 EHSV vyjadruje poľutovanie najmä nad znížením počtu pracovníkov v oblasti zdravotníctva pri súčasnom zvyšovaní nárokov na zdravotný systém.

1.5 EHSV poukazuje na to, že oznámenie obsahuje iba čiastočné odkazy na financovanie tohto nového plánu. Je potrebné stanoviť všeobecný prehľad o tom, aký prínos sa očakáva od verejného a súkromného sektora alebo vo všeobecnosti od pacientov a daňových poplatníkov.

1.6 EHSV zdôrazňuje potrebu úplnej koordinácie medzi programami, činnosťami a pracovnými skupinami uvedenými v oznámení s cieľom zabrániť prekrývaniu.

1.7 Pokiaľ ide o štandardizáciu funkcií potrebných v oblasti IT, je potrebné poukazať na potrebu primeranej kontroly zo strany orgánov verejnej moci, aby sa predišlo zneužívaniu dominantného postavenia, ako je tomu v niektorých oblastiach informačných a komunikačných technológií (IKT).

1.8 EHSV víta rozhodnutie riešiť ďalší zásadný aspekt interoperability, ako sú hlavné právne otázky, ktoré bránia realizácii systému cezhraničnej telemedicíny.

1.9 EHSV považuje návrh Komisie týkajúci sa rozvoja podnikania v oblasti elektronického zdravotníctva, najmä z hľadiska podpory MSP, za primeraný, avšak presnejšiemu posúdeniu bráni nedostatočná konkrétnosť a kvantifikácia.

1.10 Pokiaľ ide o nástroj „Spájame Európu“, EHSV zdôrazňuje, že by sa nemal obmedziť len na „prepojenie systémov“, ale mal by občanom umožniť, aby spoznali, pochopili a využili výhody vyplývajúce z aktívneho európskeho občianstva.

1.11 Nový program elektronického zdravotníctva by sa mal usilovať o zabezpečenie väčšej rovnosti medzi európskymi občanmi, pokiaľ ide o prístup k zdravotníckym službám. V tejto súvislosti bude kľúčovú úlohu zohrávať rozšírenie širokopásmového pripojenia.

Aby sa zabránilo nerovnosti v prístupe k elektronickému zdravotníctvu, ktorá už existuje v oblasti zdravotnej starostlivosti, sú potrebné komplexnejšie opatrenia a väčšie investície, ako predpokladá ERDF (Európsky fond regionálneho rozvoja).

1.12 Zlepšenie digitálnej gramotnosti v oblasti zdravia. A) v prípade pacientov: so zreteľom na skúsenosti z projektu Sustains je veľmi dôležité, aby mali ľudia prístup k svojim údajom, ktoré sa nachádzajú v zdravotníckych informačných systémoch, a mohli ich využívať; B) v prípade zdravotníckych pracovníkov: je nevyhnutné zahrnúť do osnov odborného vzdelávania aj informácie o elektronickom zdravotníctve.

2. Úvod

2.1 Od zavedenia prvého akčného plánu o elektronickom zdravotníctve (2004) v EÚ sa dosiahol určitý pokrok, ale stále existujú prekážky, ktoré bránia vytvoreniu európskeho integrovaného systému, okrem iného z dôvodu:

- nedostatočnej informovanosti pacientov, občanov a zdravotníckych pracovníkov o riešeníach elektronického zdravotníctva a nedostatočnej dôvery, ktorú do nich vkladajú,
- nedostatočnej interoperability medzi riešeniami elektronického zdravotníctva,
- neprimeraných alebo rozdrobených právnych rámcov,
- regionálnych rozdielov v prístupe k službám IKT, obmedzeného prístupu v znevýhodnených oblastiach.

2.2 Šírenie produktov v rámci Európy, ktoré nie sú navzájom kompatibilné, je nevyhnutným dôsledkom fragmentácie trhu a absencie alebo neznalosti noriem v oblasti komunikácií a výmeny zo strany veľkých odberateľov. V dôsledku toho sa často nemôžu pripojiť informačné systémy krajín, odľahlých regiónov či dokonca zdravotníckych stredísk. Napríklad v niektorých prípadoch existujú nemocnice, ktoré majú vo svojich oddeleniach rádiológie softvér, ktorý nedokáže komunikovať s programami používanými na iných oddeleniach v tej istej nemocnici.

2.3 V súlade s cieľmi stratégie Európa 2020 a Digitálnej agendy pre Európu si nový akčný plán kladie za cieľ riešiť a odstrániť tieto prekážky, objasniť všetky oblasti politiky a zhrnúť myšlienky elektronického zdravotníctva v Európe.

2.4 Globálny trh elektronického zdravotníctva, ktoré zaznamenáva silnú expanziu, môže v roku 2016 dosiahnuť sumu 27 300 miliónov USD. Veľké európske spoločnosti majú v niektorých prípadoch vedúcu pozíciu vo svete, pričom sa odhaduje, že v tomto odvetví pôsobia približne 5 000 spoločností.

3. Návrhy Komisie

3.1 Komisia zdôrazňuje výzvy, ktorým čelia európske systémy zdravotnej starostlivosti. Na jednej strane výdavky na verejné zdravotníctvo v 27 členských štátoch EÚ môžu v roku 2060 dosiahnuť 8,5 % HDP v dôsledku demografického vývoja a ďalších faktorov, pričom zároveň dochádza k dramatickému poklesu populácie v produktívnom veku a k zvýšeniu počtu osôb starších ako 65 rokov. Ďalším cieľom je, aby sa Európa aktívne podieľala na svetovom trhu v oblasti elektronického zdravotníctva.

3.2 Ciele:

- dosiahnuť širokú interoperabilitu služieb,
- podporovať výskum, vývoj, inovácie a konkurencieschopnosť,
- uľahčovať zavádzanie služieb elektronického zdravotníctva a zabezpečovať ich šírenie,
- podporovať politický dialóg a medzinárodnú spoluprácu v tejto oblasti.

3.3 Opatrenia: zjednodušiť cezhraničnú interoperabilitu (technické a sémantické prvky, značky akosti, certifikácia); prijať Zelenú knihu o zdraví, zlepšiť podmienky na trhu pre podniky a zvýšiť digitálnu gramotnosť občanov (rámcový program pre inováciu a konkurencieschopnosť a program Horizont 2020), atď.

4. Stanovisko EHSV. Všeobecné poznámky

4.1 EHSV so záujmom víta návrh Akčného plánu elektronického zdravotníctva na roky 2012 – 2020.

4.2 EHSV sa však domnieva, že akčný plán by mal obsahovať kapitolu o poskytovaní sociálnych služieb. Konkrétne ide o aspekty ako primerané odstránenie tzv. digitálnej priepasti, dostupnosť technológií, schopnosť ich používania alebo analýza sociálnych nerovností v oblasti zdravotnej starostlivosti, ktoré sú vystavené zvýšenému riziku. Mal by zahŕňať aj väčší rozvoj v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ktorý by sa využívaním IKT mohol výrazne uľahčiť.

4.3 EHSV pripomína, že vzhľadom na rozdelenie kompetencií nesú zodpovednosť za úspech akčného plánu v zásade členské štáty, keďže v súčasnosti existujú medzi nimi značné rozdiely v oblasti zavádzania elektronického zdravotníctva.

Komisia zohráva dôležitú úlohu z hľadiska podpory a koordinácie, pričom právne vychádza z článkov 114, 168, 173 a 179 Zmluvy o fungovaní EÚ. V rámci siete elektronického zdravotníctva je potrebné zabezpečiť intenzívnu spoluprácu a aktívnu účasť členských štátov a Komisie (smernica 2011/24/EÚ).

4.4 Elektronické zdravotníctvo musí podporovať vzájomnú dôveru medzi pacientmi a zdravotnými pracovníkmi, aby sa predišlo riziku neosobného prístupu a nedostatku pozornosti venovanej psychologickým aspektom. Stredobodom záujmu elektronického zdravotníctva musí byť ľudský rozmer. EHSV však konštatuje, že podľa európskych organizácií, ktoré zastupujú práva pacientov, napríklad podľa Európskeho fóra pacientov (EPF), sa tento proces zameriava viac na technológie ako na potreby pacientov. Je to znepokojujúci aspekt, ktorý je potrebné vziať do úvahy.

4.5 Nedostatok personálu nemožno nahradiť počítačmi. EHSV vyjadruje poľutovanie najmä nad znížením počtu pracovníkov v oblasti zdravotníctva pri súčasnom zvyšovaní nárokov na zdravotný systém. IKT sú len nástrojom, ktorý pomáha ženám a mužom, ktorí každodenne vykonávajú náročnú prácu, poskytovať zdravotnú starostlivosť pacientom a zjednodušiť vzťahy pacientov s pracovníkmi v oblasti zdravotnej starostlivosti.

4.6 EHSV poukazuje na to, že oznámenie obsahuje iba čiastočné odkazy na financovanie tohto nového plánu. Je potrebné stanoviť všeobecný prehľad o tom, aký prínos sa očakáva od verejného a súkromného sektora alebo vo všeobecnosti od pacientov a daňových poplatníkov.

4.7 EHSV vzhľadom na programy, činnosti, projekty a pracovné skupiny uvedené v oznámení Komisie poukazuje na potrebu ich vzájomnej koordinácie s cieľom zabrániť prekývaniu.

4.8 Základom úspechu nového Akčného plánu elektronického zdravotníctva je snaha o organizačnú zmenu poskytovateľov zdravotníckych služieb. Nejde tu o umožnenie prístupu k elektronickému zdravotníctvu len z hľadiska zodpovednosti vlády alebo verejnej správy ako koncového používateľa. Sprostredkovateľské organizácie poskytujúce zdravotnícke služby musia vynaložiť úsilie o prispôsobenie svojich štruktúr a personálu týmto novým modelom poskytovania služieb.

5. Osobitné poznámky

5.1 Interoperabilita

5.1.1 Technické a sémantické aspekty

5.1.1.1 EHSV vo všeobecnosti súhlasí s návrhom Komisie o interoperabilite, aj keď poznamenáva, že nestačí len zaviesť možnosť výmeny údajov alebo dokumentov pomocou spoločných protokolov, pretože existujú aj sémantické, organizačné alebo právne problémy, ktoré sa musia vyriešiť.

5.1.1.2 Sémantická interoperabilita

V návrhu Komisie je potrebné objasniť vzťah jednotlivých programov, činností alebo pracovných skupín, okrem iného napr. 7. rámcového programu a ISA, so systematizovanou nomenklatúrou medicíny – klinických termínov SNOMED CT (*Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms*). SNOMED CT je celosvetovo najväčšia, najpresnejšia a najvýznamnejšia integrovaná, viacjazyčná a kodifikovaná klinická terminológia distribuovaná organizáciou International Health Terminology Standards Development Organisation (IHTSDO). Ide o neziskovú organizáciu, ktorej členmi sú rôzne krajiny EÚ, USA, Austrália atď.

5.1.1.3 Normalizácia

V oblasti elektronického zdravotníctva existuje množstvo poskytovateľov softvéru a hardvéru. V súvislosti s nariadením (EÚ) č. 1025/2012 je nevyhnutné pokračovať v procese normalizácie funkcií, ktoré priemyselnému odvetviu a používateľom – najmä tým, ktorí prijímajú rozhodnutia týkajúce sa nákupu – poskytnú

zaujímavejší rámec s menšími rizikami, vyššou ziskovosťou a väčšími príjmami z investícií. EHSV zdôrazňuje potrebu primeranej kontroly zo strany orgánov verejnej moci, aby sa zabránilo zneužívaniu dominantného postavenia, ako k tomu dochádza v niektorých oblastiach IKT.

5.1.1.4 Organizačné otázky

EHSV schvaľuje rozhodnutie Komisie predložiť konkrétne opatrenia zamerané na integráciu a spoluprácu v EÚ. Pilotný projekt EPSOS (European Patients Smart Open Services – Inteligentné verejné prístupné služby pre európskych pacientov) ⁽¹⁾, zjednoduší vypracúvanie konkrétnych opatrení, ktoré Komisia oznámila na integráciu cezhraničných procesov v oblasti elektronického zdravotníctva.

5.1.1.5 Právne otázky

5.1.1.5.1 EHSV víta rozhodnutie zamerať sa na hlavné právne otázky, ktoré bránia realizácii systému cezhraničnej telemedicíny ⁽²⁾. Keďže ide o inovačné technológie na celosvetovej úrovni, právne nedostatky a prekážky neboli doteraz celkom odstránené, a to ani na vnútroštátnej úrovni.

5.1.1.5.2 Udeľovanie licencií a povolení odborníkom a zdravotníckym zariadeniam

Podľa smernice 2011/24/EÚ o uplatňovaní práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti sa uplatňujú právne predpisy členského štátu, v ktorom sa poskytuje ošetrovanie (článok 4 ods. 1 písm. a) ⁽³⁾. EHSV navrhuje preskúmať reformu smernice 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií, ktorá nezahŕňa cezhraničné poskytovanie zdravotnej starostlivosti.

5.1.1.5.3 Ochrana údajov

Informácie o zdraví majú citlivý charakter. Pacienti chcú mať kontrolu nad týmito informáciami a prístup k nim. Diskusia o práve pacientov na zablokovanie informácií o histórii svojho zdravotného stavu sa musí analyzovať na globálnej úrovni v záujme dosiahnutia rovnakých noriem pre všetkých európskych občanov. EHSV pripomína, že nedostatok dôvery v bezpečnosť zdravotných údajov môže viesť k tomu, že pacienti budú odopierať prístup k potrebným informáciám.

5.1.1.5.4 Ochrana osobných údajov je základné právo zaručené ZFEÚ (článok 16) a Chartou základných práv (články 7 a 8). Smernica 95/46/ES stanovuje takúto ochranu v prípade spracovania a voľného pohybu údajov ⁽⁴⁾. Rámec poskytnutý členským štátom na ich transpozíciu však viedol k veľkým

⁽¹⁾ EPSOS formuluje odporúčania, technické špecifikácie, opisy systémov, organizačné modely, informačné aplikácie a nástroje atď., ktorých cieľom je zlepšiť interoperabilitu na nadnárodnej úrovni. Okrem toho sa v rôznych regiónoch **zaviedli pilotné systémy**.

⁽²⁾ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie o uplatniteľnosti platného právneho rámca EÚ na služby v oblasti telemedicíny, SWD(2012) 414 final.

⁽³⁾ Pozri smernicu 2000/31/ES, článok 3 ods. 1 a 2: „zásada krajiny pôvodu“.

⁽⁴⁾ Uplatňujú sa aj smernica 2002/58/ES, týkajúca sa ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií a smernica 2011/24/EÚ.

rozdielom v úrovni ochrany, ktorá je v súčasnosti jednou z najväčších prekážok pre cezhraničnú telemedicínu. EHSV preto musí znovu podporiť návrh všeobecného nariadenia o ochrane údajov⁽⁵⁾, v súlade s podmienkami, ktoré uviedol vo svojom stanovisku z 23. mája 2012⁽⁶⁾.

5.1.1.5.5 Úhrada nákladov

Štát, v ktorom je pacient poistený (v ktorom sa poskytuje zdravotná starostlivosť) musí zabezpečiť preplatenie nákladov na cezhraničné poskytovanie zdravotnej starostlivosti (smernica 2011/24/EÚ, článok 7 ods. 1). Stanovisko EHSV: pacientom sa musia poskytovať jasné informácie o podmienkach preplácania nákladov.

5.1.1.5.6 Zodpovednosť za škody spôsobené profesionálnym pochybením a dodávkou lekárskeho prístroja

Ide o zložitú záležitosť, okrem iného v dôsledku možnosti pôsobenia viacerých subjektov. V prípade cezhraničného poskytovania zdravotníckych služieb existuje všeobecná zásada, ktorou je uplatňovanie právnych predpisov členského štátu, v ktorom sa poskytuje ošetrovanie (smernica 2011/24/EÚ, článok 4 ods. 1). Chybnými výrobkami sa zaoberá smernica 85/374/EHS, v ktorej sa stanovuje zásada zodpovednosti bez zavinenia. Stanovisko EHSV: v kontexte existujúceho právneho základu sa všetky prípady musia riešiť v súlade s judikatúrou.

5.1.1.5.7 Jurisdikcia a rozhodné právo

Takisto ide o veľmi zložitú záležitosť, ktorú je potrebné riešiť podľa platných pravidiel a medzinárodných zmlúv. EHSV navrhuje, aby sa zväzili mimosúdne systémy urovnávania sporov, napríklad arbitráž a mediácia.

5.1.1.5.8 Právo na prístup

Zvýšila sa miera prístupu pacientov a občanov k zdravotným informáciám a vlastnej zdravotnej dokumentácii. Niektoré regióny zvýšili úroveň služieb ponukou centier poskytujúcich zdravotnú starostlivosť a 24-hodinových služieb pre širokú verejnosť, vybrané skupiny rizikových pacientov alebo pre celé regióny. Pacienti si môžu dohodnúť termín a získať primeraný prístup k informáciám nachádzajúcim sa v ich zdravotnej dokumentácii. Pacienti tak aktívne preberajú svoju časť zodpovednosti v oblasti zdravotnej starostlivosti a prevencie. Stanovisko EHSV: právo na prístup treba regulovať v prípade cezhraničného poskytovania zdravotnej starostlivosti.

5.1.1.5.9 Telesná a duševná pohoda

EHSV víta rozhodnutie Komisie zaoberať sa v zelenej knihe, ktorú predloží v roku 2014, problematikou zdravotnej a sociálnej starostlivosti (mobilné elektronické zdravotníctvo). Ide o konkrétny aspekt elektronického zdravotníctva, ktorý v súčasnosti zaznamenáva prudký nárast v oblasti predaja mobilných zariadení (smartfóny, tablety atď.) a konkrétneho softvéru pre tieto zariadenia (aplikácie), pričom na ich šírenie medzi obyvateľstvom je potrebné regulovať technické a právne aspekty týkajúce sa ich používania.

⁽⁵⁾ COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD)

⁽⁶⁾ Prieskumné stanovisko EHSV na tému „Digitálny trh ako hnacia sila rastu“, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 1.

5.2 Výskum, vývoj a inovácie

5.2.1 EHSV považuje za vhodné financovať tie oblasti výskumu, ktoré navrhla Komisia, v rámci cieľa „zdravie, demografické zmeny a blahobyt“ programu Horizont 2020.

5.2.2 EHSV vzhľadom na stanovenie sumy, ktorú EÚ v období 2014 – 2020 vyčlení na lekárske výskum pripomína, že Národný inštitút zdravia (USA) na tento účel ročne investuje 30 900 miliónov USD.

5.2.3 EHSV so zreteľom na návrhy organizácií zastupujúcich odvetvie zdravotníctva, napríklad EPHA (European Public Health Alliance), navrhuje, aby výskumné programy, okrem iného, zohľadnili nasledujúce skutočnosti:

— súlad s inými programami, napríklad s programom Zdravie pre rast, na základe čoho sa vypracujú spoľahlivé štatistiky o vývoji ochorení, ktoré sa u obyvateľstva často vyskytujú: obezita, srdcovo-cievne ochorenia, rakovina, cukrovka atď.;

— koordinácia, keďže výskumná komunita spravidla pracovala nezávisle bez dostatočnej vzájomnej komunikácie;

— podmienky patentov práce platenej daňovými poplatníkmi s cieľom zabrániť nebezpečenstvu spoločného znášania rizík v oblasti výskumu pri súčasnej privatizácii zisku⁽⁷⁾.

5.3 EHSV považuje návrh Komisie týkajúci sa rozvoja podnikania v oblasti elektronického zdravotníctva, najmä z hľadiska podpory MSP, za primeraný, avšak presnejšiemu posúdeniu bráni nedostatočná konkretizácia a kvantifikácia.

5.4 EHSV v súvislosti s nástrojom „Spájame Európu“ na obdobie 2014 – 2020 na základe výsledkov pilotného projektu EPSOS a ďalších projektov a štúdií zdôraznil, že by sa nemal obmedziť iba na „prepojenie systémov“. Zároveň by mal ľuďom umožniť, aby poznali, pochopili a využili výhody vyplývajúce z „prepojeného občianstva“.

5.5 Súdržnosť

5.5.1 Nový program elektronického zdravotníctva by sa mal usilovať o zabezpečenie väčšej rovnosti medzi európskymi občanmi, pokiaľ ide o prístup k zdravotníckym službám. Ako už EHSV uviedol, je zrejmé, že urýchlený prístup všetkých krajín a celkové prepojenie sú základnými podmienkami na rozvoj telemedicíny, preto by sa mala zvýšiť digitálna vybavenosť všetkých oblastí, predovšetkým vidieckych a okrajových oblastí⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Stanovisko EPHA k programu Horizont 2020 (jún 2012). http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 84.

5.5.2 EHSV je v snahe prekonať súčasné programové obdobie EFRR presvedčený, že v programovom období 2014 – 2020 sa musia vypracovať, a prostredníctvom primeraného rozpočtu najmä financovať návrhy na rozsiahle zavádzanie najnovších technológií na celom území EÚ. Aby sa však zabránilo nerovnosti v prístupe k elektronickému zdravotníctvu, ktorá už existuje v oblasti zdravotnej starostlivosti, sú potrebné komplexnejšie opatrenia a väčšie investície, ako predpokladá EFRR.

5.6 Zlepšenie digitálnej gramotnosti v oblasti zdravia

5.6.1 Podľa EHSV je v prípade pacientov veľmi dôležité, aby mali ľudia prístup k svojim údajom, ktoré sa nachádzajú v zdravotníckych informačných systémoch, a mohli ich využívať. V tejto súvislosti možno uviesť projekt „Sustains“, ktorý v súčasnosti prebieha v trinástich regiónoch a ktorého účelom je uľahčiť prístup ľuďom k svojim zdravotným údajom prostredníctvom „osobných zdravotných zložiek“ a ostatných doplnkových služieb na webe.

5.6.2 V prípade zdravotníckej obce je nevyhnutné zahrnúť do osnov odborného vzdelávania aj informácie o elektronickom zdravotníctve, či už pre zdravotníckych pracovníkov alebo manažérov.

5.7 Vyhodnotenie programov

5.7.1 EHSV sa domnieva, že stanovenie spoločných hodnôt a hodnotiacich programov, ktoré uskutoční Komisia, pokiaľ ide o výhody elektronického zdravotníctva, je jedným z najdôležitejších aspektov vzhľadom na skutočnosť, že rýchlosť technologických zmien často neumožňuje objaviť jeho skutočný prínos. Z prieskumov vyplýva, že podpora elektronického zdravotníctva zo strany obyvateľstva a lekárskej obce priamo súvisí s presved-

čením, že preukázateľne vedie k zlepšeniu systému zdravotníctva.

5.7.2 EHSV takisto poznamenáva, že dobré znalosti modelov a technológií s pozitívnym vplyvom a ich výslovná podpora sú základom pre modely zdravotníctva založené na IKT. V záujme získania tejto výhody je potrebné disponovať pružnými a dynamickými hodnotiacimi postupmi s osobitným dôrazom na celkové hodnotenie poskytovaných služieb, a nie na samotnú technológiu. Treba sem zahrnúť aj hodnotenie účinnosti služieb súvisiace s globálnymi hospodárskymi nákladmi a výnosmi, ktoré prináša, aj keď hospodárska účinnosť nesmie byť jediným kritériom na odporúčanie používať modely starostlivosti založené na IKT.

5.7.3 Vo všeobecnosti platí, že medzi orgánmi verejnej moci, priemyselnými odvetvami a zástupcami organizácií prevláda názor, že elektronické zdravotníctvo (ktoré zahŕňa množstvo rôznych aplikácií) môže byť z hľadiska zdravia prínosom. EHSV s týmto názorom súhlasí, pričom však poukazuje na to, že by sa mali zohľadniť aj kritické pripomienky vychádzajúce z praktických skúseností, ktoré spochybňujú úsporu nákladov a zdôrazňujú problémy: počítačové chyby, „klonovanie“ správ, možnosť podvodu, vysoké náklady atď.

5.8 Podpora politického dialógu a medzinárodnej spolupráce

Je zrejmé, že potreba viesť politický dialóg o elektronickom zdravotníctve, má v súlade s návrhom Komisie medzinárodný charakter, a to vzhľadom na skutočnosť, že aj v rozvojových krajinách sa v tejto oblasti vyvíja veľké úsilie. IKT sa tak budú môcť využívať na dosiahnutie cieľov OSN a ich uplatňovanie v rámci solidarity.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Digitálna agenda pre Európu – Digitalizácia ako hnacia sila rastu“

COM(2012) 784 final

(2013/C 271/24)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Digitálna agenda pre Európu – Digitalizácia ako hnacia sila rastu“

COM(2012) 784 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 30. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) prijal 156 hlasmi za, pričom 7 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 Výbor víta skutočnosť, že oznámenie Komisie o preskúmaní digitálnej agendy sa zameriava na prioritné opatrenia, ktoré sú naliehavo potrebné pre hospodársky rast a zamestnanosť.

1.2 Európske hospodárstvo je v kríze. Komisia uvádza, že HDP krajín EÚ-27 prinajlepšom stagnuje a v roku 2013 sa v eurozóne zaznamená pokles o ďalších 0,25 %. Nezamestnanosť dosiahla vo februári novú rekordnú výšku 10,9 % pracovnej sily v krajinách EÚ-27, t. j. viac ako 26 miliónov nezamestnaných⁽¹⁾. Grécko a Španielsko majú naďalej najvyššiu mieru nezamestnanosti, a to 26,4 % a 26,3 %, kým miera nezamestnanosti mladých ľudí v EÚ-27 dosiahla 23,5 %.

Európsky hospodársky a sociálny výbor súhlasí s Komisiou, že táto neprijateľne vysoká miera nezamestnanosti je tragédiou a Európa musí zmobilizovať všetky dostupné zdroje na vytvorenie pracovných miest a návrat k trvalo udržateľnému rastu⁽²⁾.

1.3 Digitálna ekonomika napriek hospodárskej recesii rýchlo rastie a vytvára pracovné miesta. Z odhadov odvetvia IKT vyplýva, že v dôsledku nedostatku kvalifikovaných pracovníkov v Európe bude v tomto sektore do roku 2015 700 000 voľných pracovných miest. Tento kvalifikačný nesúlad v čase vysokej nezamestnanosti je desivý.

1.4 Európa naliehavo potrebuje, aby stratégia digitálnej agendy urýchlila obnovu a zabezpečila trvalo udržateľný, inkluzívny rast, najmä v regiónoch EÚ s hospodársky najnepriaznivejšou situáciou. To je vhodný čas na vykonanie preskúmania stratégie s cieľom určiť prioritné opatrenia pre rast a zamestnanosť.

1.5 Základnou podpornou infraštruktúrou pre digitálnu agendu je širokopásmové pripojenie. Výbor bol preto mimoriadne sklamaný rozhodnutím Rady z februára⁽³⁾ znížiť vo viacročnom finančnom rámci (VFR) rozpočet na roky 2014 – 2020 na digitálnu infraštruktúru a služby v rámci nástroja Spájame Európu z 9,2 miliárd na len 1 miliardu EUR. Toto zníženie by spôsobilo, že vo VFR by sa zrušila podpora pre zavádzanie širokopásmového pripojenia, čo by najviac zasiahlo chudobnejšie a znevýhodnenejšie regióny EÚ, pričom by sa zväčšila prehlbujúca sa digitálna priepasť.

1.6 V oznámení Komisie sa uvádzajú veľmi ambiciózne návrhy na odstránenie prekážok digitálnej transformácie Európy. EHSV sa teší, že bude môcť vo vhodnom čase preskúmať osobitné oznámenie Komisie týkajúce sa každej z hlavných navrhovaných iniciatív; až potom bude možné úplne sa vyjadriť ku konkrétnym opatreniam, ich pravdepodobným vplyvom a prípadným problémom.

1.7 Európsky hospodársky a sociálny výbor sa vzhľadom na časové a finančné obmedzenia domnieva, že v rámci opätovného zamerania stratégie digitálnej agendy by sa mali uprednostniť tieto opatrenia na dosiahnutie rastu:

- zabezpečenie cenovo dostupného pripojenia k vysokorychlostnému internetu pre všetkých občanov,
- zvýšenie digitálnej integrácie a digitálnej gramotnosti,
- rozvoj zručností v oblasti informačných a komunikačných technológií, odstránenie kvalifikačného nesúladu v oblasti IKT, vytvorenie pracovných miest a podpora podnikania,

⁽¹⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽²⁾ <http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-unemployment-news-518852>

⁽³⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf

- vybudovanie dôvery a posilnenie kybernetickej bezpečnosti,
- ochrana súkromia a osobnej bezpečnosti on-line (najmä pokiaľ ide o deti),
- vytvorenie charty digitálnych práv užívateľov,
- zvýšenie účasti všetkých skupín spoločnosti na rozvoji a vykonávaní politiky,
- realizácia účinnej stratégie tzv. cloud computingu vrátane primeranej regulácie,
- zvýšenie konkurencieschopnosti v oblasti informačných a komunikačných technológií a digitálnych služieb na globálnej úrovni s cieľom dosiahnuť, aby európske podniky získali na svetovom trhu vedúce postavenie v oblasti kľúčových technológií a služieb,
- synergie pákového efektu európskych projektov GNSS, Galileo a EGNOS.

1.8 Európsky hospodársky a sociálny výbor s potešením konštatuje, že v oznámení je zahrnutý veľký počet opatrení, ktoré sa požadovali v stanoviskách výboru na tému „Digitálny trh ako hnacia sila rastu“⁽⁴⁾ a „Inkluzívny digitálny vnútorný trh“⁽⁵⁾, vrátane širokopásmového pripojenia, interoperability, bezpečnosti on-line, neutrality siete a otvoreného internetu a harmonizácie DPH.

1.9 Keďže zavedenie vysokorýchlostného pripojenia v celej EÚ je veľmi dôležité, výbor vyzýva Komisiu, aby odporučila široký rozsah nástrojov na financovanie s cieľom podporiť urýchlenie investícií do širokopásmovej infraštruktúry, najmä ak bežná výnosnosť trhu nie je dostatočná na to, aby prilákala súkromné financovanie.

1.10 Je nevyhnutné čo najskôr zaviesť inovačné riešenia, vrátane väčšieho využitia bezdrôtových technológií, s cieľom urýchliť zavedenie širokopásmového pripojenia a riešiť prehlbujúcu sa digitálnu priepasť medzi mestskými a vidieckymi oblasťami.

1.11 Európsky hospodársky a sociálny výbor by privítal, keby Komisia navrhla, ako uznať prístup k vysokorýchlostnému pripojeniu za všeobecné právo všetkých občanov, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú.

1.12 EHSV zdôrazňuje nevyhnutnosť úplnej integrácie IKT do politiky vzdelávania s cieľom zabezpečiť dostupnosť celoživotného vzdelávania v oblasti digitálnej gramotnosti a zručností v oblasti IKT pre všetkých občanov⁽⁶⁾ a podporuje rozvoj silnej digitálnej inteligencie v celej spoločnosti a v celom hospodárstve. Výbor tiež považuje za nevyhnutné, aby sa vo vzdelávaní v oblasti IKT uplatňovali opatrenia na presadzovanie rodovej rovnosti.

1.13 Osobitnú pozornosť treba venovať cielej odbornej príprave v oblasti digitálnej gramotnosti a elektronických zručností pre nezamestnaných občanov, ako aj rozšíreniu zručností pracujúcich, pre ktorých sú nové zručnosti potrebné na zachovanie zamestnania v digitálnej ekonomike.

1.14 Výbor vyzýva Komisiu, aby posúdila otázku, ako možno prostredníctvom využitia verejnej infraštruktúry IKT, najmä širokopásmového pripojenia a zdrojov výpočtovej techniky v školách a knižniciach, podporiť odbornú prípravu v oblasti zručností IKT a digitálnej gramotnosti v Únii.

1.15 Pri stimulovaní dopytu po inovačných digitálnych službách je rozhodujúca dôvera spotrebiteľov. Túto dôveru zvýši prísnejšia legislatívna ochrana spotrebiteľov vrátane presadzovania pravidiel, ktoré by sa mali uplatňovať v prípade nesúladu, teda ak spotrebiteľia nemajú k dispozícii pripojenie takej rýchlosti, ako v reklame uvádzajú poskytovatelia informačných služieb.

1.16 Výbor opäť vyzýva Komisiu, aby urýchlila predloženie návrhov na zavedenie európskej známky dôveryhodnosti podnikov. Ako sa uvádza v predchádzajúcich stanoviskách EHSV⁽⁷⁾, európska známka dôveryhodnosti podnikov by značne zvýšila dôveru spotrebiteľov, pokiaľ ide o digitálny cezhraničný obchod, a pomohla by MSP podnikat' on-line na cezhraničnej úrovni.

1.17 Výbor upriamuje pozornosť Komisie na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Otvorený internet a neutralita siete“⁽⁸⁾ a dôrazne žiada, aby sa zásada neutrality siete čo najskôr formálne zakotvila v právnych predpisoch EÚ.

1.18 Európsky hospodársky a sociálny výbor by privítal vytvorenie charty digitálnych práv pre všetkých občanov s cieľom posilniť ochranu spotrebiteľa.

1.19 Výbor opätovne vyzýva Komisiu, aby si uvedomila značné synergie, ktoré vzniknú správnym začlenením programov GNSS do digitálnej agendy.

1.20 Keďže digitálna spoločnosť sa vyvíja a čoraz viac hlavných verejných služieb sa poskytuje on-line, výbor zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby Komisia zachovala cieleňú podporu stratégií zameraných na zvýšenie digitálnej integrácie v Únii. Osobitnú pozornosť treba venovať začleneniu občanov, ktorí sú znevýhodnení svojím postihnutím, nedostatočnou gramotnosťou, vekom, ekonomickou situáciou či rodovou príslušnosťou. Európsky hospodársky a sociálny výbor je potešený vymenovaním tzv. digitálnych šampiónov v členských štátoch a rád privíta správy o účinnosti tejto stratégie.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 1-6.

⁽⁵⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_SK.DOC.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9-18.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 139-145.

2. Podstata oznámenia Komisie

2.1 Digitálna ekonomika rastie sedemkrát rýchlejšie ako zvyšok európskeho hospodárstva a 50 % celkového rastu produktivity pochádza z investícií do IKT. V rôznych odvetviach v Európe pracujú viac ako 4 milióny pracovníkov IKT a ich počet sa napriek kríze každoročne zvyšuje o 3 %. IKT sú základnými transformačnými technológiami, ktoré podporujú štrukturálne zmeny v odvetviach, ako sú energetika, zdravotníctvo, finančné služby, výroba, verejné služby a vzdelávanie. V súčasnosti však rozvoju tohto potenciálu bráni roztrieštený celoeurópsky politický rámec a štrukturálne prekážky.

2.2 V oznámení sa uvádzajú plány Komisie na podporu hospodárskeho rastu a zamestnanosti v Európe prostredníctvom opätovného zamerania digitálnej agendy na kľúčové oblasti:

- Dobudovanie **jednotného digitálneho trhu** ⁽⁹⁾ do roku 2015.
- Zrýchlenie **digitálnych inovácií vo verejnom sektore** prostredníctvom mobilizovania nástroja Spájame Európu ⁽¹⁰⁾.
- Zrýchlenie zabezpečenia **pripojenia k vysokorýchlostnému internetu**.
- Realizácia stratégie **cloud computingu** ⁽¹¹⁾, prostredníctvom ktorej sa znížia náklady na IKT a podporí sa produktivita, rast a zamestnanosť.
- Realizácia európskej stratégie kybernetickej bezpečnosti ⁽¹²⁾. Komisia takisto navrhuje rozšíriť Globálnu alianciu proti sexuálnemu zneužívaniu detí on-line ⁽¹³⁾.
- Riadenie „Veľkej koalície pre digitálne zručnosti a pracovné miesta“, ktorá vykoná koordinované činnosti v EÚ s cieľom podporiť zamestnanosť a elektronické zručnosti.
- Podnikateľské prostredie priaznivejšie pre začínajúce podniky a akčný plán pre webové **podnikanie**.

Očakáva sa, že vykonaním opatrení uvedených v oznámení sa z dlhodobého hľadiska vytvorí 3,8 milióna pracovných miest v celom hospodárstve.

- Riadenie **novej elektronickej priemyselnej stratégie** v oblasti kľúčových technológií, pričom financovanie výskumu, vývoja a inovácií sa zameria na strategické požiadavky.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 69-73, Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 165-169.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 116-119.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15-19 a Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 40-47.

⁽¹²⁾ JOIN(2013) 1 final.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 317, 23.12.2009, s. 43-48, Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 138-144, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 154-158.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Treba vyvinúť oveľa väčšie úsilie na dosiahnutie účinného cyklu plánovaného v digitálnej agende, spájajúceho digitálnu infraštruktúru, obsah, služby, trh a inovácie smerom k vyššej produktivite a rastu. Jednotný digitálny trh ešte zďaleka nie je realitou a tempo rozvoja infraštruktúry a regulačných reforiem v jednotlivých členských štátoch je značne odlišné.

3.2 Európske hospodárstvo je v kríze. V krajinách EÚ-27 je nezamestnaných viac ako 26 miliónov osôb, čo predstavuje 10,9 % pracovnej sily. Katastrofálna situácia európskeho hospodárstva je vo výraznom kontraste so situáciou našich svetových konkurentov: v januári bola nezamestnanosť v Spojených štátoch amerických len 7,7 %, čo je štvorročné minimum, a v Japonsku 4,3 %.

3.2.1 Z najnovších údajov úradu Eurostat ⁽¹⁴⁾ takisto vyplývajú podstatné rozdiely medzi členskými štátmi. Miera nezamestnanosti v Rakúsku a Nemecku je len 4,8 % a 5,4 %. Naproti tomu miera nezamestnanosti v Grécku a Španielsku presahuje 26 %.

3.2.2 Mimoriadne vysoká nezamestnanosť je medzi osobami mladšími ako 25 rokov. V Grécku a Španielsku je viac ako každý druhý mladý človek bez práce (58,4 % a 55,7 %).

3.3 V digitálnej agende sa stanovujú ambiciózne ciele týkajúce sa širokopásmového pokrytia a rýchlosti a takisto sa vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia vrátane právnych ustanovení s cieľom umožniť investície do širokopásmového pripojenia. Komisia však uvádza ⁽¹⁵⁾, že Európa zaostáva za svojimi svetovými konkurentmi, pokiaľ ide o zabezpečenie širokopásmovej infraštruktúry. V niektorých častiach Ázie a v Spojených štátoch sa investície do vysokorýchlostného širokopásmového pripojenia realizujú rýchlejšie a výsledkom je podstatne lepšie pokrytie a vyššia rýchlosť. Od decembra 2011 využíva optické pripojenie v Južnej Kórei 20,6 % zo 100 obyvateľov, čo je najvyššia miera zavedenia optického pripojenia na svete, t. j. dvojnásobok miery vo Švédsku (9,7 %), ktorá je najlepšia v EÚ. Druhú najvyššiu mieru zavedenia optického pripojenia má Japonsko, a to 17,2 %.

3.4 Digitálna integrácia by mala byť právom všetkých občanov bez ohľadu na ich postavenie v spoločnosti. Osobitnú pozornosť treba venovať začleneniu občanov, ktorí sú znevýhodnení svojím postihnutím, nedostatočnou gramotnosťou, vekom, ekonomickou situáciou či rodovou príslušnosťou.

3.5 Je nevyhnutné uznať prístup k vysokorýchlostnému širokopásmovému pripojeniu za všeobecné právo všetkých občanov EÚ. Komisia predložila otázku opätovnej integrácie širokopásmového pripojenia do záväzku univerzálnej služby v roku 2010 ⁽¹⁶⁾. Odpoveď na túto otázku je naliehavo potrebná s cieľom podporiť blaho občanov, ich zamestnanosť a digitálnu integráciu.

⁽¹⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽¹⁵⁾ SWD(2013)0073 (1. časť).

⁽¹⁶⁾ COM(2008) 572 final.

3.6 Vlády by mali zabezpečiť, aby digitálna dostupnosť a digitálna gramotnosť bola prístupná pre všetkých. Výbor by privítal, keby mal každý občan prístup k celoživotnému vzdelávaniu v oblasti elektronických zručností z profesijných, osobných a občianskych dôvodov.

3.7 Rozdiely v digitálnej oblasti sú v súvislosti s vysokorýchlostným širokopásmovým pripojením čoraz významnejšie, keďže občania sú zbavení nielen prístupu k informáciám, ako v prípade základného širokopásmového pripojenia, ale takisto k internetovým digitálnym službám, ktoré sú dostupné len s vysokorýchlostným pripojením, ako sú napríklad elektronické zdravotníctvo, elektronické vzdelávanie a elektronická verejná správa.

3.8 Z hodnotiacej tabuľky v rámci Digitálnej agendy pre Európu⁽¹⁷⁾ a z najnovších údajov úradu Eurostat⁽¹⁸⁾ vyplýva, že digitálna priepasť sa prehľbuje a rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi sú veľké. V roku 2012 v krajinách EÚ-27 nemalo širokopásmové pripojenie 28 % domácností. V Nemecku, Fínsku, Švédsku a Spojenom kráľovstve však má širokopásmové pripojenie viac ako 80 % domácností, kým v Bulharsku, Grécku, Taliansku a Rumunsku má širokopásmové pripojenie menej ako 60 % domácností. Okrem toho 90 % domácností bez širokopásmového pripojenia sa nachádza vo vidieckych oblastiach. Až 35 miliónov domácností vo vidieckych oblastiach ešte čaká na vysokorýchlostné pripojenie. Ak sa nebude venovať náležitá pozornosť občanom žijúcim mimo mestských oblastí, bude sa ich sociálne a ekonomické znevýhodnenie čoraz viac prehľbovať.

3.9 Digitálna gramotnosť a používanie internetu do značnej miery súvisia so širokopásmovým pripojením, takže kým vo Fínsku a Švédsku nikdy nepoužilo internet len necelých 10 % obyvateľov, v Bulharsku, Grécku a Rumunsku je to viac ako 40 %.

3.10 K prekonaniu rozdielov v širokopásmovom pripojení môže prispieť reforma plánovaných nariadení, plánovanie inteligentnej infraštruktúry, investičné stimuly a inovačné technológie. Takisto občania však musia konať zodpovedne a uľahčiť zavedenie vysokorýchlostného internetu.

3.11 Na dosiahnutie cieľov digitálnej agendy je rozhodujúca dôvera a odhodlanie. Bez dôvery by bol malý dopyt po rozličných inovačných službách s veľkým potenciálom rastu, ako sú napríklad elektronický obchod a cloud computing. V záujme podpory dôvery je dôležité, aby sa právne ustanovenia prispôbili vývoju v oblasti technológií a transakcií jednotného digitálneho trhu. Žiaľ, nie je to tak, a v oblasti rozhodujúcich opatrení, ako je napríklad kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu, je naliehavo potrebné dosiahnuť väčší pokrok, ako požadoval výbor v smernici z roku 2009⁽¹⁹⁾.

3.12 Pre úspech digitálnej agendy je rozhodujúce, aby sa všetky skupiny spoločnosti plne zapojili do rozvoja a vykonávania stratégie a mali náležité zastúpenie na konzultáciách.

Spotrebiteľia a bežní občania majú, žiaľ, často nedostatočné zastúpenie v diskusiách o niektorých rozhodujúcich otázkach a je potrebné, aby Komisia vyvinula väčšie úsilie o zabezpečenie rovnakého zastúpenia členov občianskej spoločnosti na všetkých fórach.

4. Osobitné pripomienky

4.1 Keďže zavedenie vysokorýchlostného internetu v celej EÚ je veľmi dôležité, výbor vyzýva Komisiu, aby navrhla rozličné nástroje financovania s cieľom podporiť rýchlejšie tempo investovania do širokopásmovej infraštruktúry, ktorú Európa požaduje, najmä keď je bežná výnosnosť trhov nedostatočná.

4.2 Výbor víta skutočnosť, že Komisia sa zamerala na zníženie nákladov na zabezpečenie širokopásmovej infraštruktúry. Upriamuje pozornosť Komisie na multiplikačný účinok takéhoto zníženia nákladov na hospodárstvo a kvalitu života a vyzýva všetky zainteresované strany, aby usilovne pracovali na riešení tejto otázky.

4.3 Výbor vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prostredníctvom úplného vykonania programu politiky rádiového frekvenčného spektra⁽²⁰⁾ prispeli k rýchlemu dosiahnutiu cieľa týkajúceho sa širokopásmového pokrytia.

4.4 V súvislosti s poskytnutím vysokorýchlostného internetového pripojenia je nevyhnutné zabezpečiť spravodlivý a konkurencieschopný prístup nových prevádzkovateľov k infraštruktúre, v opačnom prípade bude kvalita výberu služieb pre spotrebiteľov narušená alebo obmedzená.

4.5 Výbor sa domnieva, že je dôležité vytvoriť modely nákladov na vysokorýchlostné širokopásmové pripojenie, ktoré budú jednotné v celej EÚ a ktoré budú používať vnútroštátne regulačné orgány, a pomôcť zabezpečiť, aby náklady boli všeobecne spravodlivé a vypočítané podľa rovnakých noriem.

4.6 V súvislosti s novými pracovnými miestami vytvorenými v digitálnej ekonomike je nevyhnutné, aby pracovníci boli digitálne gramotní, a často sú nevyhnutné osobitné zručnosti v oblasti IKT. Európe sa žiaľ nedarí vyškolíť pracovníkov v počte, ktorý by zodpovedal potrebám rozrastajúceho sa odvetvia IKT. V čase, keď EÚ čelí rekordne vysokej nezamestnanosti, sektor IKT odhaduje, že do roku 2015 bude mať 700 000 voľných pracovných miest. Tento kvalifikačný nesúlad treba naliehavo vyriešiť prijatím akýchkoľvek mimoriadnych opatrení, ktoré sa ukážu ako potrebné.

4.6.1 Komisia sa v rámci Programu pre nové zručnosti a nové pracovné miesta zaviazala, že zabezpečí celoeurópsky prístup a nástroje na podporu členských štátov pri integrácii spôsobilostí v oblasti IKT a digitálnej gramotnosti do hlavných politík celoživotného vzdelávania. Pre Európu je potrebné, aby sa prostredníctvom tohto prvku stratégie Európa 2020 bezodkladne dosiahli výsledky.

⁽¹⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁽¹⁸⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 97-102.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 53-57.

4.6.2 Vysoká miera nezamestnanosti mladých ľudí je čiastočne spôsobená nesúladosťou medzi politikou vzdelávania a potrebami zamestnávateľov. Je naliehavo nevyhnutné, aby členské štáty reagovali na tento problém a zaviedli nové programy zručností v oblasti IKT do cyklu vyššieho vzdelávania. Takisto je zásadné, aby sa vo vzdelávaní v oblasti IKT presadzovala rodová rovnosť.

4.6.3 Pre ľudí, ktorí sú už zamestnaní, sú digitálne zručnosti čoraz dôležitejšie na zachovanie produktivity a pružnosti pracovných miest. Pracovníkom, ktorým chýbajú potrebné digitálne zručnosti, hrozí v budúcnosti vyššie riziko nedostatočnej zamestnanosti alebo dokonca nezamestnanosti. Preto je pre európsku produktivitu a konkurencieschopnosť nevyhnutné, aby podniky a pracovníci spolupracovali na realizácii programov odbornej prípravy na pracovisku, zameraných na zvýšenie zručností v oblasti digitálnej gramotnosti a IKT.

4.6.4 V záujme riešenia vážneho problému Európy, ktorým je nezamestnanosť, by sa okrem toho mali vytvoriť osobitné vzdelávacie programy zamerané na zručnosti v oblasti IKT a digitálnu gramotnosť, ktoré pomôžu nezamestnaným opäť získať platené pracovné miesto.

4.6.5 Širokopásmové pripojenie a výpočtové zdroje v školách, verejných knižniciach a ostatných verejných budovách by sa z hľadiska politiky mohli použiť na podporu odbornej prípravy zameranej na zručnosti v oblasti IKT a digitálnu gramotnosť v celej Únii.

4.7 Výbor v predchádzajúcich stanoviskách vyzýval, aby sa vytvorila charta práv občanov v on-line prostredí⁽²¹⁾. Aj keď Európsky hospodársky a sociálny výbor víta publikáciu Komisie s názvom Kódex EÚ práv v on-line prostredí⁽²²⁾, domnieva sa, že EÚ by mala zaviesť chartu digitálnych práv s cieľom poskytnúť jasnú ochranu všetkým užívateľom, pričom nedávno požadoval jej vytvorenie vo svojom stanovisku na tému „Inkluzívny digitálny vnútorný trh“⁽²³⁾.

4.8 Spotrebiteľia v celej Európe sa sťažujú, že poskytovatelia informačných služieb im neposkytujú také rýchle internetové pripojenie, aké sľúbili v zmluvách. Tento nesúlad so zmluvou a klamlivá reklama oslabujú dôveru k digitálnemu trhu. Problém treba riešiť prísnejšími právnymi predpismi a ustanoveniami o presadzovaní práva.

4.9 EHSV zdôrazňuje, že pri dobudovaní jednotného digitálneho trhu majú rozhodujúci význam výsledky akčného plánu pre elektronický obchod, zelenej knihy s názvom „Smerom k integrovanému európskemu trhu s kartovými, internetovými a mobilnými platbami“ a Európskeho programu pre spotrebiteľov.

4.10 Výbor v jednom z predchádzajúcich stanovísk⁽²⁴⁾ dôrazne podporil návrh nariadenia EÚ týkajúci sa ochrany údajov. Európsky hospodársky a sociálny výbor verí, že komplexná reforma európskych pravidiel ochrany údajov sa formálne prijme čo najskôr. Je dôležité, aby sa v rámci diskusií

o všeobecnom nariadení o ochrane údajov bral do úvahy jeho prípadný vplyv na ostatné oblasti politiky. Príliš obmedzujúce povinnosti môžu obmedziť možnosti využívať osobné údaje v prospech spoločnosti a dosiahnuť ciele digitálnej agendy (napr. monitorovanie údajov pacientov s cieľom predvídať vývoj konkrétnej choroby; alebo riadenie energetiky prostredníctvom inteligentných sietí).

4.11 Výbor opätovne vyzýva Komisiu, aby predložila návrhy na zavedenie európskej známky dôveryhodnosti podnikov. Ako Európsky hospodársky a sociálny výbor uvádza v predchádzajúcich stanoviskách⁽²⁵⁾, celoeurópsky systém certifikácie a označovania pri elektronickom obchodovaní by mohol zabezpečiť univerzálnu ochranu spotrebiteľov pri kúpe tovaru a služieb on-line, bez ohľadu na štátne hranice. Takýto režim by značne zvýšil dôveru spotrebiteľov, pokiaľ ide o elektronické cezhraničné obchodovanie, a pomohol by MSP podnikateľ on-line na cezhraničnej úrovni.

4.12 Výbor by privítal, keby Komisia okrem vykonávania celoeurópskej interoperability pre národné systémy elektronickej identifikácie zväzila zavedenie dobrovoľného systému elektronickej identifikácie pre všetkých občanov EÚ s cieľom poskytnúť obmedzenú elektronickejšiu identifikáciu autentifikovanú na úrovni EÚ pre transakcie v rámci elektronickejšieho obchodovania.

4.13 Členské štáty a regionálne orgány by mali podporovať vytvorenie bezplatných prístupových bodov (*hotspots*) k službám WiFi na verejných miestach s cieľom stimulovať digitálnu ekonomiku.

4.14 Aj keď výbor víta zámer Komisie prijať odporúčanie o zabezpečení otvoreného internetu pre spotrebiteľov, Európsky hospodársky a sociálny výbor dôrazne žiada, aby sa zásada neutrality siete takisto čo najskôr formálne zakotvila v právnych predpisoch EÚ. Výbor upriamuje pozornosť Komisie na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Otvorený internet a neutralita siete“⁽²⁶⁾, v ktorom sa uvádza, že cieľom neutrality siete je zabezpečiť, aby spoločnosti poskytujúce internetové služby zaobchádzali so všetkými zdrojmi podobných internetových dát rovnako a nediskriminovali v snahe zvýšiť svoje zisky.

4.15 V súvislosti s používaním cloud computingu je nevyhnutne nutné chrániť verejnosť, údaje občanov a ich súkromný život, najmä ak sa údaje európskych spotrebiteľov a podnikov uchovávajú mimo EÚ, alebo ak ich uchovávajú spoločnosti, ktoré nemajú sídlo v EÚ. Európsky hospodársky a sociálny výbor upriamuje pozornosť Komisie na nedávne stanovisko výboru týkajúce sa stratégie podpory cloud computingu⁽²⁷⁾, v ktorom nabáda Komisiu, aby posilnila regulačný rámec týkajúci sa:

— ochrany údajov a súkromného života,

— prístupu štátnej správy k údajom,

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 1-6.

⁽²²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sk/code-eu-online-rights>

⁽²³⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_SK.DOC.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 90-97.

⁽²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64.

⁽²⁶⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 139-145.

⁽²⁷⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 59-65.

- kontroly údajov a riešenia konfliktov medzi užívateľmi a poskytovateľmi,
- prenosnosti a interoperability.

Európsky hospodársky a sociálny výbor takisto radí Komisii, aby vzala do úvahy potrebu zabezpečiť nadčasovosť každého rámca pre cloud computing prijatého na úrovni EÚ, keďže budúci vývoj tejto technológie bude čoskoro veľmi dynamický a nepredvídateľný.

4.16 Európsky hospodársky a sociálny výbor berie do úvahy uverejnenú stratégiu kybernetickej bezpečnosti Európskej únie a teší sa, keď bude môcť preskúmať súbor podporných opatrení vrátane navrhovanej smernice o bezpečnosti siete a informácií.

4.17 Na ochranu záujmov detí a zraniteľných osôb v on-line prostredí sú potrebné osobitné opatrenia, najmä pokiaľ ide o ochranu údajov, podvody on-line, bezohľadný marketing a reklamu, ktoré sa cielene zameriavajú na zraniteľnosť užívateľov. Európsky hospodársky a sociálny výbor upriamuje pozornosť Komisie na viacero stanovísk výboru k tejto otázke ⁽²⁸⁾, najmä na stanovisko na tému „Európska stratégia vytvárania lepšieho internetu pre deti“ ⁽²⁹⁾ a „Rámec pre reklamu určenú mládeži a deťom“ ⁽³⁰⁾.

4.18 Ako sa uvádza v stanovisku výboru na tému „Digitálna agenda pre Európu“ ⁽³¹⁾, otvorené štandardy napomáhajú konkurencii a umožňujú MSP rásť a hospodársky súťažiť na celom svete. Preto by výslovnou zložkou politiky digitálnej agendy mali byť stimulovanie a podpora otvorených štandardov pre všetky produkty a služby v oblasti IKT v Európe.

4.19 V odvetví IKT dominujú americké a ázijské podniky. Európe sa mimoriadne nedarí využiť inovácie v oblasti IKT na

vytvorenie obrovských spoločností s vedúcim postavením na trhu, ako je napríklad Google, Microsoft, Apple či Samsung. Výbor víta plán novej priemyselnej stratégie v oblasti mikro- a nanoelektroniky s cieľom zvýšiť príťažlivosť Európy pre investície do dizajnu a výroby, ako aj zvýšiť jej podiel na svetovom trhu. V politike EÚ však musí dôjsť k radikálnemu posunu, aby sa európskym podnikom zabezpečili priaznivé podmienky potrebné na to, aby sa stali lídrami na svetovom trhu s technológiami a službami v oblasti IKT.

4.20 Komisia tiež musí zabezpečiť, aby sa v rámci tejto priemyselnej politiky uplatňovali primerané postupy riadenia investícií: investície by sa mali prideliť na základe predpokladanej hospodárskej a/alebo spoločenskej návratnosti a všetky investície by mali podliehať prísnemu dozoru s cieľom zabezpečiť realizáciu plánovaných prínosov.

4.21 Prostredníctvom riadenia navrhovaných investícií do výskumu, vývoja a inovácií sa musí zabezpečiť primeraná koordinácia medzi programami a projektmi s cieľom maximalizovať prínosy a zabrániť plytvaniu z dôvodu zdvojenia úsilia.

4.22 Európsky hospodársky a sociálny výbor sa domnieva, že masívne investície do európskych technológií a služieb GNSS by mali prispieť k úspechu digitálnej agendy. Výbor preto opätovne vyzýva Komisiu, aby si uvedomila značné synergie, ktoré sa získajú prostredníctvom správneho začlenenia programov GNSS do formulovania a vykonávania digitálnej agendy. Európsky hospodársky a sociálny výbor upriamuje pozornosť na túto otázku vo svojom pôvodnom stanovisku na tému „Digitálna agenda pre Európu“ ⁽³²⁾.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽²⁸⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64, Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 69-73, a Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 61-66.

⁽²⁹⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 68-72.

⁽³⁰⁾ Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 6-11.

⁽³¹⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64.

⁽³²⁾ Ú. v. EÚ C 54, 19.2.2011, s. 58-64.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v Únii“

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD)

(2013/C 271/25)

Spravodajca: **Thomas McDONOGH**

Rada a Európsky Parlament sa 21. februára a 15. apríla 2013 rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v Únii“

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 30. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) 163 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, toto stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Výbor berie na vedomie návrh smernice, ktorý treba brať v širšom kontexte nedávno zverejnenej stratégie kybernetickej bezpečnosti⁽¹⁾ obsahujúcej komplexnú víziu bezpečnosti sietí a informácií s cieľom zabezpečiť, aby digitálne hospodárstvo mohlo bezpečne rásť a pritom sa presadzovali európske hodnoty slobody a demokracie.

1.2 EHSV víta návrh smernice na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v EÚ. Harmonizácia a riadenie bezpečnosti sietí a informácií na európskej úrovni sú nevyhnutné na dokončenie jednotného digitálneho trhu a na plynulé fungovanie vnútorného trhu ako celku. Výbor sa stotožňuje s obavami Komisie vo vzťahu k obrovským škodám z hľadiska hospodárstva a blahobytu občanov, ktoré by mohli vzniknúť pri zlyhaní bezpečnosti sietí a informácií. Navrhovaná smernica však nespĺňa očakávania výboru, pokiaľ ide o dôrazné legislatívne opatrenia v tejto dôležitej otázke.

1.3 Výbor je mimoriadne sklamaný nedostatočným pokrokom mnohých členských štátov pri zavádzaní účinnej bezpečnosti sietí a informácií na štátnej úrovni. EHSV vyjadruje poľutovanie nad zvýšeným rizikom, ktoré tento nedostatok predstavuje pre občanov, ako aj nad nepriaznivým vplyvom, ktorý má na dokončenie jednotného digitálneho trhu. Všetky členské štáty by mali v súvislosti s nesplnenými povinnosťami v oblasti bezpečnosti sietí a informácií prijať okamžité opatrenia.

1.4 Nedostatočný pokrok vedie k vzniku ďalších rozdielov v digitálnej oblasti medzi elitnou skupinou s vysoko rozvinutou

bezpečnosťou sietí a informácií a menej pokročilými členskými štátmi. Tieto rozdiely majú nepriaznivý vplyv na dôveru a spoluprácu v oblasti bezpečnosti sietí a informácií na úrovni EÚ, a ak sa nebudú hneď riešiť, pravdepodobne povedú k nedostatkom na vnútornom trhu spojeným s rozdielnou spôsobilosťou jednotlivých členských štátov.

1.5 V súlade s odporúčaniami z predchádzajúcich stanovísk⁽²⁾ sa EHSV domnieva, že provízorne dobrovoľné opatrenia nefungujú a že členským štátom sa musia uložiť dôsledné regulačné povinnosti na zabezpečenie harmonizácie, riadenia a presadzovania európskej bezpečnosti sietí a informácií. EHSV, žiaľ, nie je presvedčený o tom, že tento návrh smernice predstavuje potrebný jasný a rozhodujúci právny predpis. Výbor sa domnieva, že na zabezpečenie potrebnej vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií by účinnejšie ako smernica bolo nariadenie s vhodne vymedzenými záväznými povinnosťami členských štátov.

1.6 Napriek zámeru Európskej komisie vydať delegované predpisy na zabezpečenie určitých jednotných podmienok vykonávania častí smernice výbor vníma v navrhovanom predpise nedostatok noriem, jasných vymedzení a kategorických povinností, čím sa členským štátom umožňuje priveľká pružnosť pri výklade a transponovaní rozhodujúcich prvkov. Výbor by v predpise privítal omnoho jasnejšie vymedzenia noriem, požiadaviek a postupov, ktoré majú dodržiavať členské štáty, verejné orgány, subjekty pôsobiace na trhu a kľúčoví sprostredkovatelia internetových služieb.

⁽¹⁾ Otvorený, bezpečný a chránený kybernetický priestor, JOIN(2013) 1.

⁽²⁾ Stanoviská EHSV na tému *Ochrana kritických informačných infraštruktúr*, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98 a na tému *Smernica o útokoch na informačné systémy*, Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 130.

1.7 Na zabezpečenie vypracovania a vykonávania silnej politiky pre bezpečnosť sietí a informácií v EÚ by výbor privítal vytvorenie orgánu pre bezpečnosť sietí a informácií na úrovni EÚ podľa vzoru ústredného orgánu v leteckom priemysle (Európska agentúra pre bezpečnosť letectva (EASA))⁽³⁾. Tento orgán by stanovoval normy a sledoval presadzovanie všetkých prvkov bezpečnosti sietí a informácií v Únii od osvedčovania bezpečných koncových zariadení a ich používania, až po bezpečnosť sietí a bezpečnosť údajov.

1.8 EHSV si dobre uvedomuje zvýšené riziká v oblasti kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov po zavedení služby cloud computing⁽⁴⁾ v Európe. Privítal by, keby sa v navrhovanom predpise výslovne uviedli osobitné dodatočné bezpečnostné požiadavky a povinnosti týkajúce sa poskytovania a využívania služby cloud computing.

1.9 Na zabezpečenie riadnej zodpovednosti za bezpečnosť sietí a informácií by sa malo v predpise jasne uviesť, že subjekty, na ktoré sa vzťahujú povinnosti podľa tejto smernice, by mali právo vyvolať zodpovednosť voči dodávateľom softvéru a hardvéru za akékoľvek chyby ich výrobkov alebo služieb, ktoré priamo prispievajú k incidentom v oblasti bezpečnosti sietí a informácií.

1.10 EHSV vyzýva členské štáty, aby osobitnú pozornosť venovali rozširovaniu poznatkov malých a stredných podnikov v oblasti bezpečnosti sietí a informácií a ich zručností v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Výbor zároveň upozorňuje Komisiu na úspech „súťaží hackerov“ v USA⁽⁵⁾ a v niektorých členských štátoch⁽⁶⁾ pri zvyšovaní informovanosti o kybernetickej bezpečnosti a výchove ďalšej generácie profesionálov v oblasti bezpečnosti sietí a informácií.

1.11 EHSV žiada Komisiu, aby vzhľadom na význam dodržiavania bezpečnosti sietí a informácií celej EÚ vo všetkých členských štátoch zvažila, aké finančné prostriedky viacročného finančného rámca by sa mohli použiť na dodržiavanie bezpečnosti sietí a informácií s cieľom pomôcť členskému štátu, ktoré potrebujú finančnú pomoc.

1.12 Jednou z najvyšších priorit rámcového programu EÚ pre výskum a inovácie Horizont 2020 by mali byť výdavky na výskum, vývoj a inovácie v oblasti technológií bezpečnosti sietí a informácií, aby Európa dokázala držať krok s rýchlo sa meniacim prostredím kybernetických hrozieb.

1.13 S cieľom vysvetliť, na ktoré subjekty sa vzťahujú právne povinnosti podľa navrhovaného predpisu, by EHSV privítal povinnosť každého členského štátu zverejniť online adresár všetkých subjektov, na ktoré sa vzťahujú požiadavky smernice v oblasti riadenia rizík a oznamovania. Táto transparentnosť a verejná zodpovednosť by viedli k vybudovaniu dôvery a podpore dodržiavania smernice.

1.14 Výbor upozorňuje Komisiu na množstvo predchádzajúcich stanovísk EHSV, ktoré sa zaoberali témou bezpečnosti sietí a informácií a v ktorých sa výbor vyjadroval o potrebe bezpečnej informačnej spoločnosti a ochrane kritickéj infraštruktúry⁽⁷⁾.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Navrhovaná smernica o bezpečnosti sietí a informácií bola uverejnená spolu so stratégiou kybernetickej bezpečnosti EÚ, ktorej zámerom je posilniť odolnosť informačných systémov, znížiť kybernetickú trestnú činnosť, posilniť politiku EÚ v oblasti medzinárodnej kybernetickej bezpečnosti a kybernetickú ochranu a rozvíjať priemyselné a technologické zdroje kybernetickej bezpečnosti pri súčasnom presadzovaní základných práv a ďalších ústredných hodnôt EÚ.

2.2 Bezpečnosť sietí a informácií sa týka ochrany internetu a ďalších sietí, informačných systémov a súvisiacich služieb, ktoré podporujú fungovanie našej spoločnosti. Bezpečnosť sietí a informácií je nevyhnutná na bezproblémové fungovanie vnútorného trhu.

2.3 Čisto dobrovoľný prístup k bezpečnosti sietí a informácií, ktorý sa v EÚ doposiaľ uplatňuje, neposkytuje dostatočnú ochranu pred rizikami týkajúcimi sa bezpečnosti sietí a informácií. Súčasná spôsobilosť v oblasti bezpečnosti sietí a informácií nie sú dostatočné na udržanie tempa s rýchlo sa meniacim svetom hrozieb a na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany vo všetkých členských štátoch.

⁽³⁾ Európska agentúra pre bezpečnosť letectva: <http://easa.europa.eu/>

⁽⁴⁾ Stanoviská EHSV na tému *Cloud computing v Európe*, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 40 a na tému *Uvoľnenie potenciálu cloud computingu v Európe*, Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 59.

⁽⁵⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

⁽⁶⁾ <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601>

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému *Stratégia pre bezpečnú informačnú spoločnosť*, Ú. v. EÚ C 97, 28.4.2007, s. 21.

Stanovisko EHSV na tému *Ochrana kritických informačných infraštruktúr*, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 98.

Stanovisko EHSV na tému *Nariadenie o Európskej agentúre pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA)*, Ú. v. EÚ C 107, 6.4.2011, s. 58.

Stanovisko EHSV na tému *Všeobecné nariadenie o ochrane údajov*, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 90.

Stanovisko EHSV na tému *Útoky na informačné systémy*, Ú. v. EÚ C 218, 23.7.2011, s. 130.

Stanovisko EHSV na tému *Elektronické transakcie na vnútornom trhu*, Ú. v. EÚ C 351, 15.11.2012, s. 73.

Stanovisko EHSV na tému *Uvoľnenie potenciálu cloud computingu v Európe*, Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 59.

2.4 V členských štátoch dnes existujú veľmi rôzne úrovne spôsobilosti a pripravenosti, čo vedie k rozdrobenosti prístupov k bezpečnosti sietí a informácií v EÚ. Vzhľadom na skutočnosť, že siete a systémy sú navzájom prepojené, členské štáty s nedostatočnou úrovňou ochrany oslabujú celkovú bezpečnosť sietí a informácií v EÚ. Táto situácia zároveň prekáža vzniku dôvery medzi partnermi, ktorá je predpokladom spolupráce a výmeny informácií. V dôsledku tejto situácie existuje spolupráca len medzi menšinou členských štátov s vysokou úrovňou spôsobilosti.

2.5 Účelom smernice, ktorá bola navrhnutá v súlade s článkom 114 Zmluvy o fungovaní EÚ, je uľahčiť dokončenie a plnulé fungovanie jednotného digitálneho trhu:

- zaviesť minimálnu spoločnú úroveň bezpečnosti sietí a informácií v členských štátoch, a tak zvýšiť celkovú úroveň pripravenosti a reakcií na incidenty;
- zlepšiť spoluprácu v oblasti bezpečnosti sietí a informácií s cieľom zabrániť cezhraničným incidentom a hrozbám;
- vytvoriť kultúru riadenia rizík a zlepšovať výmenu informácií medzi súkromným a verejným sektorom.

2.6 V navrhovanej smernici sa stanovujú okrem iného tieto právne požiadavky:

- a) každý členský štát musí prijať stratégiu pre bezpečnosť sietí a informácií a určiť príslušný štátny orgán pre bezpečnosť sietí a informácií s primeranými finančnými a ľudskými zdrojmi s cieľom predchádzať rizikám a incidentom v oblasti bezpečnosti sietí a informácií, riešiť tieto riziká a incidenty a reagovať na ne;
- b) vytvorenie mechanizmu spolupráce medzi členskými štátmi a Komisiou na výmenu včasných varovaní vo vzťahu k rizikám a incidentom, na spoluprácu a prípravu pravidelných partnerských hodnotení;
- c) povinnosť konkrétnych druhov subjektov v celej EÚ prijímať postupy riadenia rizík a oznamovať ich príslušnému štátnemu orgánu významné bezpečnostné incidenty týkajúce sa ich základných služieb. K subjektom, na ktoré sa vzťahujú tieto požiadavky, patria prevádzkovatelia kritických informačných infraštruktúr v niektorých odvetviach (finančné

služby, doprava, energetika, zdravotníctvo), sprostredkovatelia služieb informačnej spoločnosti (najmä služby cloud computing, platformami elektronického obchodu, internetových platieb, vyhľadávačov, obchodov s aplikáciami a sociálnych sietí) a orgány verejnej správy.

2.7 Členské štáty budú musieť zaviesť smernicu do 18 mesiacov od jej prijatia Radou a Európskym parlamentom, ktoré sa očakáva niekedy v roku 2014.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Rast internetu a digitálnej spoločnosti má výrazný dosah na každodenný život. Ako však rastie naša závislosť od internetu, naša sloboda, prosperita a kvalita života čoraz viac závisia od spoľahlivej bezpečnosti sietí a informácií: ak nefunguje internet a v núdzovej situácii nie je možné dostať sa k elektronickým zdravotným záznamom, budú umierať ľudia. Bezpečnosť kritickej informačnej infraštruktúry v Európe je však čoraz viac ohrozená a naša úroveň bezpečnosti sietí a informácií nie je dostatočná.

3.2 Riaditeľ Europolu minulý rok uviedol, že je veľmi znepokojený touto veľkou neodôvodnenou dôverou v nenarušiteľnú povahu internetu⁽⁸⁾. Často počujeme o nových kybernetických útokoch zločincov, teroristov či cudzích vlád na základnú infraštruktúru. Obete väčšinu útokov neohlásia, pretože sa obávajú poškodenia povesti. V posledných týždňoch sme však boli svedkami útokov na európsku internetovú infraštruktúru⁽⁹⁾ a bankové systémy⁽¹⁰⁾, ktoré boli príliš veľké na to, aby sa dali skryť. Podľa odhadov uvedených v jednej správe⁽¹¹⁾ Holandsko v roku 2011 postihlo 92 miliónov kybernetických útokov a Nemecko 82 miliónov. Podľa odhadov vlády Spojeného kráľovstva prišlo v Spojenom kráľovstve v roku 2011 k 44 miliónom útokov kybernetickej trestnej činnosti, ktoré stáli hospodárstvo až 30 miliárd EUR⁽¹²⁾.

3.3 Problémom bezpečnosti sietí a informácií v Európe sa Rada EÚ zaoberala v roku 2007⁽¹³⁾. Politický prístup sa však odvtedy⁽¹⁴⁾ opiera najmä o dobrovoľné opatrenia členských štátov, z ktorých len menšina prijala účinné opatrenia. Výbor pripomína, že mnohé členské štáty stále neuvypracovali štátnu stratégiu kybernetickej bezpečnosti ani nevypracovali štátnu pohotovostný plán riešenia kybernetických incidentov, a niektoré zatiaľ nevytvorili tím reakcie na núdzové počítačové situácie (CERT). Viacero členských štátov tiež ešte neratifikovalo Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ <http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/>

⁽⁹⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0

⁽¹⁰⁾ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php

⁽¹¹⁾ http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011

⁽¹²⁾ The UK Cyber Security Strategy: Landscape Review: <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf>

⁽¹³⁾ Uznesenie Rady 2007/C 68/01.

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 251 a COM(2009) 149.

⁽¹⁵⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG>

3.4 Desať členských štátov s najrozvinutejšou bezpečnosťou sietí a informácií vytvorilo skupinu tímov reakcie na núdzové počítačové situácie európskych vlád (EGC) na úzku spoluprácu v oblasti bezpečnosti sietí a informácií a reakcií na incidenty. Členstvo v skupine EGC je v súčasnosti uzavreté. Ďalších 17 menej pokročilých členských štátov a novo vytvorený tím reakcie EÚ na núdzové počítačové situácie⁽¹⁶⁾ sú v súčasnosti z tejto elitnej skupiny vylúčené. Medzi členskými štátmi s vysoko rozvinutou bezpečnosťou sietí a informácií a ostatnými členskými štátmi sa otvára nová digitálna priepasť. Ak sa táto priepasť neprekoná, rozdiely v bezpečnosti sietí a informácií ohrozia podstatu jednotného digitálneho trhu, čím sa obmedzí rozvoj dôvery, harmonizácie a interoperability. Bez dôrazných opatrení sa navyše budú rozdiely medzi členskými štátmi s pokročilou bezpečnosťou a členskými štátmi s menej pokročilou bezpečnosťou pravdepodobne zvyšovať, rovnako ako nedostatky na vnútornom trhu spojené s rozdielnou spôsobilosťou jednotlivých členských štátov.

3.5 Úspech stratégie kybernetickej bezpečnosti a účinnosť navrhovanej smernice o bezpečnosti sietí a informácií budú závisieť od existencie silného odvetvia bezpečnosti sietí a informácií v Európe a dostatočného počtu pracovníkov s odbornými zručnosťami v oblasti bezpečnosti sietí a informácií. EHSV s potešením víta, že v navrhovanej smernici je zahrnutá potreba členských štátov investovať do vzdelávania, informovanosti a odbornej prípravy v oblasti bezpečnosti sietí a informácií. Výbor by zároveň privítal, keby každý členský štát vynaložil osobitné úsilie na informovanie, vzdelávanie a podporu odvetvia malých a stredných podnikov v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Veľké firmy môžu ľahko získať potrebné poznatky, malé a stredné podniky však potrebujú podporu.

3.6 EHSV s potešením očakáva spoluprácu s Európskou agentúrou pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA), pokiaľ ide o podporu bezpečnosti sietí a informácií počas mesiaca kybernetickej bezpečnosti, ktorý sa uskutoční v tomto roku. V súvislosti s cieľom stratégie kybernetickej bezpečnosti a smernice o bezpečnosti sietí a informácií rozvíjať kultúru informovanosti o bezpečnosti v EÚ a zvyšovať úroveň zručností v oblasti bezpečnosti sietí a informácií výbor upozorňuje Komisiu na podujatia „súťaže hackerov“ pre mládež, ktorými sa dosiahol veľký úspech pri zvyšovaní informovanosti v niektorých členských štátoch a USA.

3.7 Výbor zároveň s potešením berie na vedomie záväzok uvedený v stratégii kybernetickej bezpečnosti, pokiaľ ide o výdavky v oblasti výskumu, vývoja a inovácií na technológie bezpečnosti sietí a informácií.

3.8 Rast služby cloud computing vedie k vzniku mnohých nových rizík v oblasti kybernetickej bezpečnosti, ktorými sa treba zaoberať. Zločinci v oblasti počítačovej kriminality majú napríklad v súčasnosti k dispozícii rozsiahlu počítačovú silu za pomerne nízke náklady a údaje tisícok spoločností sa teraz nachádzajú v centralizovaných úložiskách údajov, ktoré nemusia odolať sústredeným útokom. EHSV žiada vyššiu kybernetickú odolnosť služby cloud computing⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Tím reakcie EÚ na núdzové počítačové situácie je stálym tímom reakcie na núdzové počítačové situácie (CERT-EU) pre inštitúcie, agentúry a orgány EÚ.

⁽¹⁷⁾ Stanoviská EHSV na tému *Cloud computing v Európe*, Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 40 a *Uvoľnenie potenciálu cloud computingu v Európe*, Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 59.

3.9 Výbor v minulosti žiadal zavedenie dobrovoľného systému elektronickej identifikácie EÚ pre online transakcie na doplnenie existujúcich štátnych systémov. Takýto systém by zabezpečoval vyššiu úroveň ochrany proti podvodom, ovzdušie väčšej dôvery medzi hospodárskymi subjektmi, nižšie náklady na poskytovanie služieb a vyššiu kvalitu služieb a ochrany pre občanov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Návrh smernice o bezpečnosti sietí a informácií, ktorý predložila Komisia, je žiaľ príliš provizórny, nie je dostatočne jasný a v prvej miere závisí od samoregulácie členských štátov. Chýbajúce normy, jasné vymedzenia a kategorické povinnosti, najmä v kapitole IV smernice, poskytujú členským štátom priveľkú pružnosť vo výklade a transpozícii rozhodujúcich prvkov právneho predpisu. Nariadenie s vhodne vymedzenými záväznými právnymi povinnosťami členských štátov by bolo účinnejšie ako smernica.

4.2 Výbor pripomína, že podľa článku 6 smernice sa od každého členského štátu vyžaduje, aby určil „príslušný orgán“ na sledovanie a zabezpečenie jednotného uplatňovania smernice v EÚ. Výbor ďalej pripomína, že v článku 8 sa ustanovuje „sieť spolupráce“, ktorá bude prostredníctvom právomocí priznaných sieťi spolupráce a Komisii v prípade potreby zabezpečovať celoeurópske vedenie, dohľad a presadzovanie až na úroveň členských štátov. EHSV sa domnieva, že EÚ by mala v nadväznosti na tento rámec riadenia zväziť vytvorenie orgánu pre bezpečnosť sietí a informácií na úrovni EÚ podľa vzoru Európskej agentúry pre bezpečnosť letectva (EASA), ktorá určuje normy a riadi presadzovanie a dodržiavanie bezpečnosti v prípade lietadiel, letísk a leteckej prevádzky.

4.3 Orgán pre bezpečnosť sietí a informácií na úrovni EÚ, ktorého vznik výbor navrhuje v odseku 4.2, by sa mohol zriadiť na základe činnosti v oblasti kybernetickej bezpečnosti, ktoré už vykonáva Európska agentúra pre bezpečnosť sietí a informácií (ENISA), Európsky výbor pre normalizáciu (CEN), tímy reakcie na núdzové počítačové situácie (CERT), skupina tímov reakcie na núdzové počítačové situácie európskych vlád (EGC) a ďalšie orgány. Takýto orgán by stanovoval normy a sledoval presadzovanie všetkých prvkov bezpečnosti sietí a informácií od osvedčovania bezpečných koncových zariadení a ich používania po bezpečnosť sietí a bezpečnosť údajov.

4.4 Vzhľadom na vysokú vzájomnú závislosť členských štátov pri zabezpečovaní bezpečnosti sietí a informácií v EÚ a na veľmi vysoké potenciálne náklady všetkých postihnutých strán v prípade zlyhania bezpečnosti sietí a informácií by EHSV privítal, keby boli v právnom predpise zahrnuté výslovné a primerané sankcie za nedodržiavanie, harmonizované s cieľom zohľadniť celoeurópsky rozmer zodpovednosti a rozsah škôd, ktoré by mohli vzniknúť, a to nielen na domácom trhu, ale aj v celej EÚ. Článok 17 právneho predpisu, ktorý sa zaoberá sankciami, je všeobecný, umožňuje členským štátom priveľkú voľnosť pri určovaní sankcií a neposkytuje dostatočné usmernenia na zohľadnenie cezhraničných a celoeurópskych účinkov.

4.5 Vlády a poskytovatelia základných služieb dnes nezverejňujú prípady zlyhania bezpečnosti a odolnosti, kým nemusia. Nedostatočné zverejňovanie ohrozuje schopnosť Európy rýchlo a účinne reagovať na kybernetické hrozby a zlepšovať všeobecnú bezpečnosť sietí a informácií výmenou poznatkov. Výbor schvaľuje rozhodnutie Komisie zaviesť v smernici povinné oznamovanie všetkých významných incidentov v oblasti bezpečnosti sietí a informácií. EHSV si nemyslí, že dobrovoľné vlastné oznamovanie incidentov by fungovalo, keďže z dôvodu obáv o povest' a obáv zo zodpovednosti existuje motivácia zakrývať prípady zlyhania.

4.6 V článku 14 smernice, ktorý sa týka oznamovania, však chýba vymedzenie incidentov s „významným vplyvom“ na bezpečnosť a článok príslušným subjektom a členským štátom poskytuje priveľkú voľnosť pri rozhodovaní o tom, či incident v oblasti bezpečnosti sietí a informácií oznámiť alebo nie. Účinné právne predpisy si vyžadujú jednoznačné požiadavky. Keďže navrhovaná smernica je v základnom vymedzení požiadaviek príliš nejasná, nie je možné vyvodiť voči príslušným subjektom zodpovednosť za nedodržiavanie jej ustanovení podľa článku 17 smernice.

4.7 Keďže zaistenie bezpečnosti sietí a informácií je väčšinou v rukách súkromného sektora, dôležitá je podpora vysokej úrovne dôvery a spolupráce všetkých spoločností zodpovedných za základnú informačnú infraštruktúru a služby. Treba privítať a podporiť iniciatívu Európskeho verejno-súkromného partnerstva pre odolnosť (EP3R), ktorú Komisia zaviedla v roku 2009. Výbor sa však domnieva, že túto iniciatívu je potrebné posilniť a podporiť regulačnou povinnosťou v predpise o bezpečnosti sietí a informácií s cieľom zabezpečiť spoluprácu kľúčových subjektov, ktoré sa riadne neangažujú.

4.8 Každý členský štát by mal zverejniť online adresár všetkých subjektov vo svojej jurisdikcii, na ktoré sa vzťahujú bezpečnostné požiadavky a povinnosti oznamovania incidentov podľa článku 14 navrhovanej smernice. Táto transparentnosť by popri vysvetlení, ako sa jednotlivé členské štáty rozhodnú uplatňovať vymedzenia podľa článku 3 predpisu, zároveň pomohla vybudovať dôveru a podporiť kultúru riadenia rizík medzi občanmi.

4.9 EHSV pripomína, že tvorcovia softvéru a výrobcovia hardvéru sú z požiadaviek smernice výslovne vylúčení, keďže nie sú poskytovateľmi služieb informačnej spoločnosti. Výbor sa však domnieva, že v navrhovanom predpise by sa mala ustanoviť možnosť subjektov, na ktoré sa vzťahujú povinnosti podľa tejto smernice, obrátiť sa na dodávateľov softvéru a hardvéru v prípade akýchkoľvek chýb ich výrobkov alebo služieb, ktoré priamo prispievajú k incidentom v oblasti bezpečnosti sietí a informácií.

4.10 Napriek tomu, že podľa odhadov Komisie bude vykonávanie navrhovanej smernice o bezpečnosti sietí a informácií stáť približne 2 miliardy EUR ročne, ktoré sa rozložia medzi verejný a súkromný sektor v Európe, výbor pripomína, že niektoré členské štáty, ktoré sú pod finančným tlakom, budú mať problémy s hľadaním investícií potrebných na dodržiavanie smernice. Treba zväziť, ako by sa v rámci viacročného finančného rámca mohla zabezpečiť podpora dodržiavania smernice o bezpečnosti sietí a informácií prostredníctvom rôznych nástrojov vrátane Európskeho fondu regionálneho rozvoja a možno Fondu pre vnútornú bezpečnosť.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o fluórovaných skleníkových plynoch“

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD)

(2013/C 271/26)

Spravodajca: **Mário SOARES**

Rada (21. novembra 2012) a Európsky parlament (19. novembra 2012) sa rozhodli podľa článku 192 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o fluórovaných skleníkových plynoch“

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 26. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája) prijal 92 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV v plnej miere podporuje Komisiu v jej snahách posilniť právne predpisy týkajúce sa fluórovaných skleníkových plynov.

1.2 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité dosiahnuť celosvetovú dohodu na kontrolu fluórovaných skleníkových plynov, ktorá by podrobila všetky svetové ekonomiky rovnakým pravidlám.

1.3 V kontexte hospodárskej a sociálnej krízy, ktorou v súčasnosti prechádzame, musí byť obrana zamestnanosti prioritou. Prechod na hospodárstvo rešpektujúce klímu a životné prostredie musí vychádzať zo silného sociálneho dialógu s cieľom kolektívne a demokraticky riešiť budúce zmeny. Sociálny dialóg, rokovania a účasť sú základné hodnoty a nástroje, ktoré posilňujú a umožňujú zosúladiť podporu sociálnej súdržnosti a kvalitných pracovných miest, vytváranie pracovných miest a posilnenie inovácií a konkurencieschopnosti v európskych ekonomikách.

1.4 EHSV vyzýva na zníženie finančného a administratívneho zaťaženia, ktoré súvisí s uplatňovaním rôznych častí tohto nariadenia, a to najmä pre malé a stredné podniky.

1.5 EHSV ďalej vyzýva k väčšiemu zohľadneniu spotreby energie počas celého životného cyklu a k začleneniu prípadných nevýhod súvisiacich s navrhovanými alternatívnymi technológiami do analýzy nákladov a prínosov.

1.6 Komisia a členské štáty musia posilniť podporu priemyselného výskumu a inovácií, najmä pokiaľ ide o vývoj alternatívnych technológií k fluórovaným skleníkovým plynom.

1.7 Členské štáty a rovnako aj podniky by mali vyvinúť úsilie zamerané na realizáciu sociálne spravodlivého prechodu v rámci súčasných politík s cieľom obmedziť používanie a výrobu fluórovaných skleníkových plynov.

1.8 Rozvoj vhodných programov odbornej prípravy na vyššie kvalifikáciu pracovníkov na alternatívne technológie k fluórovaným skleníkovým plynom môže byť potrebný, ale treba zohľadniť špecifickú situáciu MSP. Malo by sa obmedziť finančné a administratívne zaťaženie spojené s vydávaním osvedčení/odbornou prípravou.

1.9 Bolo by treba konať už pred použitím fluórovaných plynov, a predchádzať tak únikom prostredníctvom posilnenia požiadaviek v súvislosti s navrhovaním zariadení obsahujúcich takéto látky.

1.10 Členské štáty by mali vyvíjať systémy separovaného zberu prístrojov po skončení životnosti, ktoré obsahujú fluórované látky, v súlade so zásadami smernice 2002/96/CE o odpade z elektrických a elektronických zariadení.

1.11 Programy odbornej prípravy by mali byť zamerané na všetky podniky, ktoré vykonávajú činnosti v súvislosti s výrobou, distribúciou a montážou zariadení obsahujúcich fluórované skleníkové plyny, a tieto programy odbornej prípravy by sa takisto mali rozšíriť na alternatívne technológie prostredníctvom podpory procesu technologického prechodu.

1.12 EHSV sa domnieva, že by bolo vhodnejšie rozlišovať medzi technológiami, aby sa mohlo skôr ako na „postupné znižovanie“ prejsť na „postupné odstraňovanie“, a to aspoň ak je to technicky možné a ekonomicky reálne.

1.13 Obmedzenia, ktoré platia pre európskych výrobcov, musia rovnako platiť aj pre výrobky dovezené do Európskej únie.

1.14 Európska komisia bude zodpovedná najmä za zavedenie systému kvót, pričom bude musieť obmedziť náklady a dozerať a chrániť environmentálnu integritu.

1.15 Komisia by mala byť oprávnená v súvislosti s týmto nariadením vykonávať kontrolu, overovanie a dodržiavanie.

1.16 EHSV súhlasí s výberom ochrany životného prostredia za právny základ, ale zdôrazňuje potrebu zabezpečiť, aby uplatnenie nariadenia nenarúšalo integritu vnútorného trhu.

2. Úvod

2.1 V roku 2004 EHSV vypracoval stanovisko ⁽¹⁾ k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určitých fluórovaných skleníkových plynoch (platné nariadenie č. 842/2006), v ktorom zdôraznil, že koncentrácia skleníkových plynov sa zvýšila v dôsledku ľudskej činnosti a ak sa tento trend a globálne otepľovanie, ktoré z neho vyplýva, nebude môcť obmedziť či zvrátiť, bude mať za následok trvalé a potenciálne škodlivé klimatické zmeny. Hoci sa v stanovisku z roku 2004 podporil zámer a všeobecný prístup Komisie, poukázalo sa na určité otázky, ktoré vyvoláva návrh nariadenia. Zdá sa, že niektoré z týchto kritických pripomienok sú stále platné a opakujú sa aj v tomto stanovisku.

2.2 Fluórované plyny sú významné skleníkové plyny, ktoré vznikajú ľudskou činnosťou. V súčasnosti sú predmetom dvoch medzinárodných dohôd podľa toho, či majú alebo nemajú vlastnosti, ktorými poškodzujú stratosférickú ozónovú vrstvu. Na jednej strane sa v Montrealskom protokole (1987) – ktorý vyplynul z Viedenského dohovoru – stanovujú opatrenia na kontrolu výroby a používania týchto látok z cieľom ich úplného odstránenia. Tento protokol sa neustále vyvíjal s cieľom rozšíriť svoju oblasť pôsobenia na nové plyny a nové použitia. Na druhej strane v Kjótskom protokole sú emisie fluórovaných plynov, ktoré nemajú vplyv na ozónovú vrstvu, predmetom úsilia o zníženie emisií skleníkových plynov, ktoré táto dohoda uplatňuje. Koalícia pre klímu a čisté ovzdušie, ktorá sa od roku 2012 zameriava na boj proti znečisťujúcim látkam s krátkou životnosťou, takisto zaradila emisie HFC na prvé miesto svojho programu.

2.3 Spolu s ďalšími aktérmi je EÚ na poprednom mieste v boji proti fluórovaným skleníkovým plynom. Viaceré zmluvné strany Montrealského protokolu vrátane Spojených štátov predložili v rokoch 2009, 2010, 2011 a 2012 návrhy na celosvetové obmedzenie výroby a spotreby fluórovaných uhľovodíkov (HFC) a 108 krajín túto iniciatívu podporilo.

2.4 Dosiahol sa však len malý pokrok, pretože Čína, Brazília, India a krajiny Perzského zálivu a ďalšie krajiny odmietli diskutovať o tejto otázke v rámci Montrealského protokolu s odôvodnením, že fluórované plyny zahrnuté do Kjótskeho protokolu nemajú žiadny vplyv na stratosférickú ozónovú vrstvu.

2.5 Európska únia prijala v roku 2009 ciele znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2020 a 2050. Emisie skleníkových plynov by sa do roku 2020 mali v EÚ znížiť o 20 % v porovnaní s ich úrovňou v roku 1990 a o 30 % v prípade, že sa podpíše medzinárodná dohoda, ktorá by k podobným cieľom zaväzovala veľké svetové ekonomiky.

2.6 V záujme dosiahnutia uvedených cieľov vytvorila EÚ súbor inovatívnych nástrojov, z ktorých najvýznamnejšie sú: európsky systém obchodovania s emisijnými kvótami (smernica 2009/29/ES), smernica o obnoviteľných zdrojoch energie (smernica 2009/28/ES), smernica o energetickej efektívnosti (smernica 2012/27/ES) a rozhodnutie o spoločnom úsilí členských štátov (rozhodnutie č. 406/2009/ES). EÚ uznala, že rozvinuté krajiny musia do roku 2050 znížiť emisie skleníkových plynov o 80 % až 95 % v porovnaní s úrovňou emisií v roku 1990 s cieľom dodržať cieľ obmedzenia globálneho otepľovania na dva stupne Celzia.

2.7 „Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo v roku 2050“ Európskej komisie stanovuje, že ekonomicky najúčinnnejšie scenáre počítajú s cieľom zníženia emisií v porovnaní s rokom 1990 o 25 % do roku 2020, o 40 % do roku 2030 a o 60 % do roku 2040.

2.8 Fluórované skleníkové plyny sú vzhľadom na svoj potenciál globálneho otepľovania neoddeliteľnou súčasťou európskeho rámca boja proti klimatickým zmenám. Právne predpisy EÚ o fluórovaných skleníkových plynoch tvoria tieto dva hlavné legislatívne akty:

— nariadenie 842/2006, v ktorom sa stanovuje systém prevencie úniku počas používania a po skončení životnosti pevných zariadení a určuje obmedzený počet zákazov týkajúcich sa špecifických aplikácií,

(1) Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 62 [nedostupné v slovenskom jazyku].

— smernica 2006/40/ES, ktorá sa týka klimatizačných systémov v motorových vozidlách.

2.9 Posilnené ambície EÚ bojovať proti klimatickým zmenám a prejsť na nízkouhlíkové hospodárstvo sú vítané, ale musia byť podporené dôveryhodným sociálnym programom a fondmi potrebnými na podporu odvetví a regiónov, ktorých zamestnanosť by bola negatívne postihnutá, ak by veľké ekonomiky dostatočne nepokročili. V medzinárodnom hospodárskom a energetickom kontexte je konkurencieschopnosť veľmi citlivou témou, najmä pre energeticky náročné vývozné odvetvia. Úsilie o dekarbonizáciu európskeho hospodárstva sa musí viac zamerať na projekt reindustrializácie založený najmä na účinnom využívaní zdrojov vrátane energie a na udržateľných a inovačných technológiách.

3. Zhrnutie a ciele návrhu Komisie

3.1 Cielom uvedeného návrhu Komisie je:

3.1.1 nahradiť nariadenie (ES) č. 842/2006 o určitých fluórovaných skleníkových plynoch s cieľom zabezpečiť nákladovo efektívnejší príspevok k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti klímy odrádzaním od používania fluórovaných skleníkových plynov s veľkým vplyvom na klímu, podporovaním energeticky účinných a bezpečných alternatív a ďalším zlepšovaním úniku z výrobkov a zariadení obsahujúcich fluórované skleníkové plyny, ako aj ich likvidácie po skončení životnosti;

3.1.2 podporovať udržateľný rast, stimulovať inovácie a rozvíjať ekologické technológie vďaka zlepšeniu trhových príležitostí pre alternatívne technológie a plyny s malým vplyvom na klímu;

3.1.3 zosúladiť situáciu v EÚ s najnovším medzinárodným vývojom v zmysle štvrtej hodnotiacej správy Medzivládneho panelu Organizácie Spojených národov o zmene klímy (OSN IPCC), najmä v súvislosti s látkami, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, a výpočtom ich potenciálu globálneho otepľovania (GWP);

3.1.4 pomôcť dosiahnuť konsenzus v rámci Montrealského protokolu vo veci medzinárodnej dohody o postupnom znižovaní fluórovaných uhlíkovodíkov (HFC), ktoré sú najvýznamnejšou skupinou fluórovaných skleníkových plynov;

3.1.5 zjednodušiť a sprehľadniť nariadenie (ES) č. 842/2006 s cieľom znížiť administratívne zaťaženie v súlade so záväzkom Komisie tvoriť lepšie právne predpisy.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV v plnej miere podporuje Komisiu v úsilí posilniť právne predpisy týkajúce sa fluórovaných skleníkových plynov vzhľadom na ich významný potenciál globálneho otepľovania, a je nevyhnutné zvýšiť úsilie na dosiahnutie obmedzenia emisií týchto plynov v EÚ, a to tak pri výrobe, ako aj pri používaní.

4.2 Platné právne predpisy sú síce dobré, ale ich uplatňovanie so sebou prinieslo mnoho problémov, ktoré EHSV z veľkej časti určil vo svojom stanovisku z roku 2004. EHSV vyzýva členské štáty k zintenzívneniu úsilia pri uplatňovaní ich vlastných rozhodnutí.

4.3 EHSV podporuje iniciatívy EÚ, zdôrazňuje však aj dôležitosť rýchleho dosiahnutia celosvetovej dohody na kontrolu fluórovaných skleníkových plynov, ktorá by podrobila všetky svetové ekonomiky rovnakým pravidlám.

4.4 Vzhľadom na to, že existujú technicky spoľahlivé a ekonomicky udržateľné alternatívne technológie, posilnenie právnych predpisov vychádza zo zaujímavej nákladovej účinnosti, takže sa vo veľkej miere obmedzí ich všeobecný makroekonomický vplyv, s výnimkou niektorých špecifických odvetví. Náklady vzniknuté uplatňovaním právnych predpisov však bude možné kompenzovať čiastočne ziskami z energetickej účinnosti a čiastočne strategickým umiestnením inovatívnych podnikov na trhu. Hoci bola nákladová účinnosť navrhovaných opatrení dôkladne preštudovaná, EHSV trvá na tom, že je nutné čo najviac obmedziť finančné zaťaženie vyplývajúce z uplatňovania ustanovení návrhu nariadenia. EHSV ďalej vyzýva k väčšiemu zohľadneniu spotreby energie počas celého životného cyklu a k začleneniu prípadných nevýhod súvisiacich s navrhovanými alternatívnymi technológiami do analýzy nákladov a prínosov (horľavosť, výbušnosť, toxicita, nebezpečenstvo vytvárania pretlaku). Navyše úroveň bezpečnosti, ktorá sa vyžaduje v niektorých odvetviach, ako je železničná doprava, by mohla zabrániť použitiu alternatívnych látok, a to aj keď boli úspešne vyvinuté. Je preto potrebné vyvinúť pre tieto odvetvia rázne alternatívne riešenia, ktoré sú z ekologického a ekonomického hľadiska reálne.

4.5 EHSV okrem toho vyzýva Komisiu a členské štáty k posilneniu podpory priemyselného výskumu a inovácií, najmä kvôli vývoju alternatívnych technológií k fluórovaným skleníkovým plynom. V tomto kontexte hospodárskej krízy, ktorej čelí európske hospodárstvo, je podpora inovácií rozhodujúcim prvkom stratégie reindustrializácie. Je však nutné takisto zohľadniť skutočnosť, že nie je isté, či je možné za prijateľné ceny vyvíjať látky alebo technológie splňajúce základné funkcie rozvinutej spoločnosti, ako napr. chladenie.

4.6 Víta skutočnosť, že návrh obsahuje článok týkajúci sa vydávania osvedčení/odbornej prípravy, čo by malo posilniť účinnosť právnych predpisov a podporiť rozvoj synergií s právnymi predpismi EÚ v oblasti zdravia a bezpečnosti zamestnancov, najmä tým, že sa venuje rizikám súvisiacim s alternatívnymi technológiami. EHSV však konštatuje, že nedostatočná odborná príprava pracovnej sily predstavuje často významnú prekážku pri uplatňovaní právnych predpisov. Členské štáty a rovnako aj podniky by mali vynaložiť veľké úsilie na vývoj programov odbornej prípravy potrebnej na prípravu zamestnancov na alternatívne technológie k fluórovaným skleníkovým plynom. Mala by sa zohľadniť špecifická situácia MSP a obmedziť finančné a administratívne zaťaženie súvisiace s vydávaním osvedčení/odbornou prípravou.

4.7 EHSV zdôrazňuje potrebu inšpirovať sa osvedčenými postupmi, ktoré niektoré členské štáty uplatňujú pri riešení otázky fluórovaných skleníkových plynov.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Keďže náklady na opatrenia na obmedzenie úniku (t. j. kontrola nepriepustnosti, detekcia únikov, vedenie záznamov, atď.) sú pre konečných používateľov, často MSP, veľmi vysoké, EHSV má obavy v súvislosti s finančným zaťažením, ktoré právne predpisy týkajúce sa fluórovaných skleníkových plynov predstavujú pre toto odvetvie hospodárstva, ktoré je už oslabené hospodárskou krízou. EHSV zdôrazňuje potrebu konať už pred použitím, a vyzýva teda na prevenciu proti únikom prostredníctvom posilnenia požiadaviek v súvislosti s navrhovaním zariadení obsahujúcich fluórované skleníkové plyny,

5.2 Povinnosť zhodnotenia podľa článku 7.4 sa týka v niektorých prípadoch domáceho použitia (klimatizácia, tepelné čerpadlá). Zdá sa byť vhodnejšie viesť členské štáty k tomu, aby vyvíjali systémy separovaného zberu prístrojov po skončení životnosti, ktoré obsahujú fluórované látky, v súlade so zásadami smernice 2002/96/CE o odpade z elektrických a elektronických zariadení.

5.3 Odborná príprava a vydávanie osvedčení (článok 8)

5.3.1 Povinnosť zaviesť programy odbornej prípravy je obmedzená na podniky, ktoré pre iné strany vykonávajú činnosti uvedené v článku 8 ods. 1. EHSV je toho názoru, že tieto programy odbornej prípravy by mali byť zamerané na všetky podniky, ktoré vykonávajú činnosti v súvislosti s výrobou, distribúciou a montážou zariadení obsahujúcich fluórované skleníkové plyny. EHSV zdôrazňuje, že je potrebné rozšíriť programy odbornej prípravy na alternatívne technológie prostredníctvom podpory procesu technologického prechodu.

5.3.2 Pokiaľ sú predmetom programov odbornej prípravy najmä látky a postupy, ktoré môžu mať vplyv na zdravie a bezpečnosť pracovníkov, členské štáty by mali do vytvárania týchto programov zapojiť sociálnych partnerov. Zapojenie sociálnych partnerov do vytvárania týchto programov by umožnilo zosúladiť príslušný návrh so všeobecnými zásadami európskych právnych predpisov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti pracovníkov.

5.3.3 Vzhľadom na to, že nie je isté, kedy bude tento návrh nariadenia prijatý, by bolo vhodné nahradiť dátum stanovený členským štátom na oznamovanie Komisii svojich programov odbornej prípravy a vydávania osvedčení odkazom na obdobie spojené s dátumom nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia.

5.4 Uvedenie na trh a kontrola používania

5.4.1 Napriek špecifickým obmedzeniam stanoveným v článkoch 9, 11 a 12 sa vo všeobecnom prístupe návrhu nariadenia uprednostňuje pojem „postupné znižovanie“ (*phasing down*) do roku 2030 pred pojmom „postupné odstránenie“ (*phasing out*). V článku 13 sa stanovuje obmedzenie uvádzania fluórovaných uhlíkovodíkov na trh prostredníctvom určovania postupných dodávok, ktoré nerozlišuje rôzne technológie, ktorých sa návrh nariadenia týka.

5.4.2 EHSV sa domnieva, že by bolo vhodnejšie rozlišovať medzi týmito technológiami, aby sa mohlo skôr ako na „postupné znižovanie“ prejsť na „postupné odstraňovanie“, a to aspoň ak je to technicky možné a ekonomicky reálne. Bolo by vhodné zaviesť cieľ dlhodobého zákazu, ktorý by bol kompatibilný s cieľmi zníženia emisií skleníkových plynov EÚ do roku 2050, ako aj s rozvojom alternatívnych technológií. Čo sa týka niektorých odvetví a pododvetví, ako je chladenie v obchodoch alebo veľké systémy priemyselného chladenia, o zákaze uvádzania nových zariadení obsahujúcich HFC na trh by sa mohlo uvažovať už od roku 2025. Takým istým spôsobom by sa mali zakázať aj jednorazové nádoby (spreje alebo aerosóly) obsahujúce fluórované plyny, s možnými výnimkami pre určité nevyhnutné použitia (napr. v lekárstve) a pre ktoré nebola preukázaná žiadna dôveryhodná alternatíva.

5.4.3 Okrem zjavných environmentálnych výhod úplného nahradenia techník, ktorými sa vyrábajú obzvlášť silné skleníkové plyny, a napriek z toho vyplývajúcim finančným nákladom, snahou systematickejšieho nahradzovania sa podporujú inovácie a umožňuje inovatívnym podnikom získať konkurenčnú výhodu na trhoch, ktoré vzniknú na základe pripravovaných právnych predpisov.

5.5 Označovanie poskytuje dôležité informácie pracovníkom manipulujúcim s prístrojmi, ktoré sú predmetom návrhu nariadenia, a konečnému spotrebiteľovi, pokiaľ ide o riziká súvisiace s technológiami, ktoré využíva. Čo sa týka pracovníkov, technické označovanie musí obsahovať veľmi podrobné, jasné a presné informácie, ktoré sú nevyhnutné pre postupy montáže, údržby alebo demontáže, a to pri maximálnom obmedzení environmentálnych rizík.

5.6 V záujme maximalizovania dosahu správy a vzhľadom na technickú komplexnosť spisu by sa v sprostredkovanom posolstve mali uprednostniť jednoduché a zrozumiteľné informácie širokej verejnosti. V tejto súvislosti by sa mali rozvíjať synergie so systémom platným v rámci smernice o ekodizajne 2005/32/ES, aby sa podporoval harmonizovaný systém environmentálneho označovania na európskej úrovni tam, kde je to technicky možné.

5.7 Obmedzenia, ktoré platia pre európskych výrobcov, musia rovnako platiť aj pre výrobky dovezené do Európskej únie. Zákaz plnenia zariadení vopred umožňuje účinným spôsobom regulovať dovoz fluórovaných plynov, a to tak z environmentálneho hľadiska, ako aj z ekonomického. EHSV si však kladie otázku, či plnenie v priemyselnom závode neponúka lepšie záruky spoľahlivosti, keďže sa pri jeho vykonávaní využíva špecificky prispôsobený materiál a zamestnanci, ktorí sú na túto úlohu špeciálne vyškolení. EHSV vyzýva teda k tomu, aby sa v nariadení jasne stanovilo, že sa zákaz plnenia vopred nebude vzťahovať na zariadenia určené na vývoz. EHSV takisto žiada vytvoriť režim výnimiek zo zákazu plnenia vopred pre zariadenia, pri ktorých sa preukáže, že takéto plnenie je odôvodnené vzhľadom na spoľahlivosť, bezpečnosť alebo výkonnosť v súvislosti so životným prostredím.

5.8 Všetci výrobcovia a dovozcovia fluórovaných skleníkových plynov musia dodržiavať kvóty. Tieto povinnosti sa nevzťahujú na spotrebiteľov ani prevádzkovateľov zariadení. V záujme zníženia administratívneho zaťaženia sa uplatňuje prahová hodnota jednej metrickej tony alebo 1 000 ton ekvivalentu CO₂ fluórovaných skleníkových plynov. Vyvážené množstvá sa nevykazujú podľa kvót uvádzania na trh. Pridelovanie kvót sa bude zakladať na predchádzajúcich

emisiách. Alternatíva k aukciám kvót nebola úspešná, pretože na trhu je prítomných príliš málo subjektov (celkovo nedostatočný počet subjektov na vytvorenie účinného trhu) a tento postup by zvýšil administratívne náklady. 5 % bude vyhradených pre „nové subjekty“. Pridelovanie kvót sa začne podľa údajov poskytnutých za obdobie 2008 – 2011. Je dôležité, aby povinnosti registrácie a nahlásenia bolo naďalej možné jednoducho riadiť, aby podniky, najmä MSP, nepodliehali nepriemeranému administratívne zaťaženiu. Vo všeobecnosti sa treba zaoberať otázkou nákladovej účinnosti.

5.9 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby pravidelne uverejňovala správy vypracované na základe zozbieraných údajov podľa článkov 17 a 18 návrhu nariadenia. Bolo by však vhodné, aby sa týmito správami neporušil dôverný charakter zozbieraných údajov v podnikoch, ktoré sa týkajú priemyselných postupov chránených právom duševného vlastníctva. Komisia by mala rovnako zabezpečiť obmedzenie administratívneho zaťaženia vyplývajúceho zo zberu údajov v príslušných podnikoch, ako aj členských štátoch.

5.10 V článku 21 sa stanovuje výbor, ktorého úlohou je asistovať Komisii pri vykonávaní jej právomoci prijímať delegované akty. Zástupcovia všetkých zainteresovaných strán by mali byť súčasťou tohto výboru vrátane zástupcov sociálnych partnerov.

5.11 EHSV vyjadruje poľutovanie, že v článku 22 sa nepíše o oprávnení Komisie vykonávať kontrolu, overovanie a dodržiavanie. Hoci sú opatrenia vykonávania v právomoci členských štátov, boli by bývalo vhodné umožniť Komisii stanoviť v tejto oblasti minimálne požiadavky, podobne ako je to stanovené v článkoch 8 a 18.

5.12 EHSV podporuje Komisiu v jej úsilí o to, aby nariadenie týkajúce sa fluórovaných skleníkových plynov bolo založené na článku 192 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie za predpokladu, že hlavným cieľom nariadenia je zaručiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia, najmä bojom proti klimatickým zmenám. EHSV však zdôrazňuje potrebu zabezpečiť, aby uplatnenie nariadenia nenarúšalo integritu vnútorného trhu.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb ustanovenej v nariadení (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2013“

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD)

(2013/C 271/27)

Hlavná spravodajkyňa: **Diľana SLAVOVA**

Rada (8. apríla 2013) a Európsky parlament (16. apríla 2013) a sa rozhodli podľa článku 43 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb ustanovenej v nariadení (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2013“

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD).

Predsedníctvo Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru poverilo 16. apríla 2013 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie.

Vzhľadom na naliehavosť prác bola pani SLAVOVA rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) vymenovaná za hlavnú spravodajkyňu. Výbor prijal 124 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje určenie miery úpravy mechanizmu finančnej disciplíny podľa článku 11 nariadenia (ES) č. 73/2009⁽¹⁾. Poznamenáva však, že návrh Komisie vychádzajúci z viacročného finančného rámca (VFR), na ktorom sa Európska rada dohodla 8. februára 2013⁽²⁾ a nie je bez súhlasu Európskeho parlamentu právoplatný.

1.2 EHSV sa domnieva, že Komisia a Parlament by mohli preskúmať, aká je možnosť, aby budúca rezerva na krízy nečerpala zdroje z rozpočtu spoločnej poľnohospodárskej politiky. Pokiaľ by táto rezerva bola zaradená do okruhu 2 VFR, mala by byť zabezpečená dodatočným financovaním. V dôsledku toho by percentuálny podiel miery úpravy priamych platieb mohol byť nižší, než navrhuje Komisia, čo by bolo prínosom pre poľnohospodárov.

1.3 Výbor vyzýva Radu, Európsky parlament a Komisiu, aby sa všemožne vynasnažili dospieť v krátkom čase k záverečnému kompromisu, teda aby zabezpečili právnu istotu, ktorú pri svojom finančnom plánovaní potrebujú nielen poľnohospodári, ale aj všetky ostatné subjekty vo všetkých odvetviach hospodárstva EÚ.

2. Kontext stanoviska

2.1 Aby sa zabezpečilo, že sumy na financovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky budú v súlade s VFR, mechanizmom finančnej disciplíny sa upravuje výška priamych platieb vtedy, keď z prognóz vyplýva, že sa prekročí čiastkový ročný strop výdavkov súvisiacich s trhom a priamych platieb, ktoré patria do okruhu 2 VFR.

2.2 Pravidlom je, že poľnohospodárom, ktorí požiadali o pomoc vo forme priamej platby na jeden kalendárny rok (N), sa pomoc vyplátí v pevne stanovenej lehote, ktorá patrí do rozpočtového roka (N+1). Pokiaľ ide o rok 2013, znamená to, že lehota na vyplatenie spadá do VFR na roky 2014 – 2020, ktorý ešte nie je schválený.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 S prihliadnutím na dôsledky nerovnomerného rozdeľovania priamych platieb medzi malých a veľkých príjemcov pomocí EHSV pripisuje veľký význam tomu, aby sa zníženie v budúcnosti uplatňovalo iba na sumy prevyšujúce 5 000 EUR.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2009, s. 16.

⁽²⁾ EUCO 37/13.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Spravodajkyňa: **pani Evelyne PICHENOT**

Európska komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom dokumenty na tému

„Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“

COM(2013) 92 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. apríla 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 23. mája 2013) prijal 103 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 *Spojiť v rámci programu po roku 2015 dva paralelné procesy týkajúce sa rozvojových cieľov tisícročia a cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja*

1.1.1 **Ludstvo po prvýkrát vo svojej histórii** disponuje poznatkami, zdrojmi a technológiami na odstránenie chudoby na celosvetovej úrovni do roku 2030. Pre viac ako jednu miliardu jedincov, ktorí sú ešte stále obeť extrémnej chudoby, to predstavuje obrovskú nádej. Štáty budú tiež po prvýkrát zodpovedné za to, že do roku 2050 budú lepšie hospodáriť s prírodným kapitálom našej planéty, ktorý sa považuje za obmedzený zdroj, chrániť ho a deliť sa oň s budúcimi generáciami.

1.1.2 Hlavným cieľom rokovaní, ktoré sa začnú v septembri 2013 v rámci OSN, bude dohodnúť sa na celosvetovej definícii cieľov v oblasti udržateľného rozvoja, aby sa z dlhodobého hľadiska zladil boj proti chudobe s udržateľnou výrobou a spotrebou a zachovaním prírodných zdrojov. Tento proces musí byť inkluzívny a viesť k zblížovaniu cieľov, aby jeho súčasťou bolo začlenenie revízie rozvojových cieľov tisícročia, ktorá je naplánovaná na rok 2015. Aktéri občianskej spoločnosti, medzinárodných inštitúcií a členské štáty vyvíjajú už teraz v rámci OSN úsilie v súvislosti s prípravami a účasťou na týchto medzinárodných rokovaní. EHSV sa po prvýkrát zapojil do tejto diskusie počas konferencie Rio+20⁽¹⁾, aby prispel k definovaniu úlohy občianskej spoločnosti pri riešení týchto výziev. V tejto práci bude pokračovať až do roku 2015 prostredníctvom ďalších stanovísk⁽²⁾ a iniciatív.

1.1.3 Výbor súhlasí s úmyslom Komisie začať prostredníctvom svojho oznámenia s názvom „Dôstojný život pre

všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“ diskusiu na európskej úrovni o potrebe usilovať sa o dosiahnutie zblíženia procesu v rámci rozvojových cieľov tisícročia a procesu v rámci cieľov v oblasti udržateľného rozvoja a o väčšiu zodpovednosť štátov. Hoci možno uznať, že tisícročné rozvojové ciele priniesli pozitívne výsledky v oblasti sociálnych cieľov, na definícii environmentálnych cieľov a hospodárskych cieľov sa zatiaľ krajiny sveta nedohodli. Výbor si myslí, že **na nájdenie spravodlivých, jednoduchých a účinných riešení je nevyhnutné lepšie pochopiť uvedené tri rozmery udržateľného rozvoja.**

1.2 *Odporúčania na zabezpečenie konvergentného a inkluzívneho procesu*

1.2.1 Výbor sa domnieva, že v rámci prípravy spoločného postoja Európskej únie, ktorý má byť prezentovaný pred Valným zhromaždením OSN, predstavuje oznámenie Európskej komisie **významný príspevok k diskusii** prebiehajúcej v inštitúciách a členských štátoch. Výbor pozitívne hodnotí **spoločnú prácu** generálneho riaditeľstva pre životné prostredie a generálneho riaditeľstva DEVCO⁽³⁾, ktorá svedčí o koordinovanom postupe, do ktorého bola v rámci prípravy uvedeného oznámenia zapojená aj Európska služba pre vonkajšiu činnosť, pokiaľ ide o oblasť bezpečnosti. Oznámenie by však bolo prínosnejšie, ak by bola doňho lepšie začlenená obchodná politika a poľnohospodárska politika. Výbor osobitne oceňuje spoluprácu v rámci Európskej rady a nabáda ju na to, aby na zasadnutí rady pre zahraničné záležitosti, ktoré sa uskutočnili v máji/júni 2013, vypracovala **spoločný záverečný dokument.**

1.2.2 Výbor konštatuje, že voľba **jednotného a globálneho rámca**, ktorého ciele sa musia uplatňovať v každej krajine, si zasluhuje široký vnútorný konsenzus, aby mohol byť predložený ostatným partnerským krajinám medzinárodného

⁽¹⁾ Konferencia EHSV s názvom „Požadovať udržateľnosť, prevziať zodpovednosť! Občianska spoločnosť na ceste k Riu.“

⁽²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Rio+20: Bilancia a perspektívy“ (doplňujúce stanovisko), Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 64 – 67.

⁽³⁾ Rozvoj a spolupráca – EuropeAid.

spoločenstva a aby bolo možné dohodnúť sa na rovnakom zaobchádzaní najmä s najchudobnejšími krajinami a približne stovkou **krajín so stredne vysokými príjmami**, ku ktorým patria aj rýchlo sa rozvíjajúce krajiny, ktoré v súčasnosti zohrávajú rozhodujúcu úlohu v medzinárodných rokovaníach. Vzhľadom na zložitosť rokovaní výbor považuje postoj EÚ za **míľnik v tomto diplomatickom procese**, ktorý presahuje rámec rozlišovania medzi rozvinutými krajinami a rozvojovými krajinami v minulosti.

1.2.3 Výbor odporúča, aby EÚ presadzovala svoj postoj v rámci medzinárodných inštitúcií na základe **zblížovania rozvojových cieľov tisícročia s cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja** aj prostredníctvom členských štátov OSN. Každá krajina bude musieť v spolupráci s občianskou spoločnosťou pripraviť **inkluzívnu národnú stratégiu rozvoja**, ktorá bude prihliadať na východiskovú situáciu krajiny a podieľať sa takto na dosahovaní spoločných cieľov v oblasti udržateľného rozvoja. Z hľadiska výboru to bude znamenať hodnotenie a sledovanie národných záväzkov uvedených v **celosvetovom registri** a súčasne potrebu zlepšiť štatistické ukazovatele, ktoré budú dopĺňať ukazovateľ HDP.

1.2.4 Európska únia má hodnoty, ďalšie výhody a schopnosť dospieť ku konsenzu, čo by jej malo umožniť, pokiaľ na to bude politická vôľa, aby sa rozhodným spôsobom angažovala v procese prechodu na udržateľný rozvoj a zapojila do neho svojich medzinárodných partnerov. Európska únia je naďalej **vzorom**. V prílohe tohto veľmi dôležitého oznámenia sa podrobnejšie uvádzajú konkrétne záväzky v oblasti environmentálnej politiky, dodržiavania ľudských práv, interných transferov v prospech územnej súdržnosti alebo prerozdelenia v oblasti sociálnej ochrany. Príloha poskytuje rámec pre sledovanie záväzkov prijatých EÚ a medzinárodným spoločenstvom na konferencii Rio+20.

1.2.5 Ciele v oblasti udržateľného rozvoja sa chápu ako univerzálne ciele a budú sa musieť realizovať prostredníctvom politických opatrení EÚ a národných programov reforiem jednotlivých členských štátov. Výbor odporúča, aby sa na toto hľadisko prihliadalo pri príprave **strednodobej revízie stratégie Európa 2020, v súlade so sledovaním záväzkov z konferencie Rio+20**. Ekologizácia európskeho semestra by mala priniesť nový impulz⁽⁴⁾. Podľa výboru to znamená zlúčenie stratégie Európa 2020 so **stratégiou trvalo udržateľného rozvoja** a zohľadnenie **sociálnej únie**⁽⁵⁾ úzko spojenej s Európskou hospodárskou a menovou úniou.

1.2.6 Pre nové ciele udržateľného rozvoja je charakteristické, že sú koncipované tak, aby boli univerzálne, vzťahovali sa na

všetky krajiny a zohľadňovali obmedzenú kapacitu planéty. So zreteľom na obmedzené možnosti pôdy, zdrojov sladkej vody, lesov a mnohých ďalších prírodných zdrojov na celom svete, ciele udržateľného rozvoja musia zahŕňať ciele pre efektívnejšie využitie a spravodlivejšie spoločné používanie týchto zdrojov. Podobne sa musia v rámci cieľov udržateľného rozvoja stanoviť ciele pre znižovanie záťaže emisií skleníkových plynov a ďalších foriem znečisťovania, ktoré budú založené na rovnosti. Takéto ciele by mali stanoviť množstvo a časové plány pre dlhodobu dohodnutý globálny cieľ prechodu na udržateľnejšie spôsoby výroby a spotreby. Ak sa nedosiahne tento prechod na udržateľnejšie globálne hospodárstvo na celosvetovej úrovni, môže dôjsť k tomu, že nebude možné dosiahnuť také rozvojové ciele pre rozvojové krajiny, ako sú rozvojové ciele tisícročia, vzhľadom na to, že pokrok v dosahovaní niektorých tradičných rozvojových cieľov je v súčasnosti často ohrozený v dôsledku narastajúcich celosvetových problémov týkajúcich sa vyčerpania zdrojov, zmeny klímy a iných foriem znečistenia.

1.2.7 Vyspelé a rozvíjajúce sa krajiny majú najväčší podiel na narastajúcich problémoch spojených s nadmernou spotrebou, plytvaním prírodnými zdrojmi a ich vyčerpaním a so znečistením. Ciele udržateľného rozvoja týkajúce sa udržateľnejších spôsobov spotreby a výroby budú preto pre ne osobitne dôležité a mali by stanoviť prísne a ambiciózne ciele týkajúce sa dosahovania lepších výsledkov počas nasledujúcich 15 rokov. Európska únia hrala v tejto oblasti vždy aktívnu úlohu a mala by prevziať vedúcu úlohu pri určovaní primeraných cieľov udržateľného rozvoja pre vyspelý svet.

1.3 Odporúčania na zabezpečenie participatívneho procesu otvoreného občianskym spoločnostiam

1.3.1 Výbor pripomína, že všetky spomínané stanoviská tvoria **jadro** odporúčaní týkajúcich sa **úloh občianskej spoločnosti v dobrej správe vecí verejných** a presadzuje sa v nich prechod na nový hospodársky model, ochrana najchudobnejším a najzraniteľnejším skupinám, pomoc pracovníkom v súvislosti s transformáciami a zohľadnenie boja proti globálnemu otepľovaniu a obmedzené zdroje našej planéty. Výbor sa ďalej domnieva, že nezávislá a silná občianska spoločnosť a **právny systém**, ktorý je garantom jej nezávislosti, tvoria spoločný základ demokracie, právneho štátu a prispievajú k stabilite nevyhnutnej pre investície a udržateľný rast⁽⁶⁾.

1.3.2 Výbor vyzýva Komisiu, ale tiež členské štáty, aby zapojili **občiansku spoločnosť do celého procesu** prípravy a následne realizácie a sledovania, najmä pokiaľ ide o ciele v oblasti udržateľného rozvoja, kde je účasť občianskej spoločnosti stále nedostatočná. V roku 2013 a 2014 by k tomu mali prispieť diskusie na národnej úrovni, a to i v rámci hospodárskych, sociálnych a environmentálnych rád a/alebo v rámci rád

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Ekologické hospodárstvo – podpora trvalo udržateľného rozvoja v Európe“, 2013 (Pozri stranu 18 tohto úradného vestníka).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému sociálneho rozmeru Európskej hospodárskej a menovej únie, (Pozri stranu 1 tohto úradného vestníka).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV na tému „Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike“, spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 150 – 154.

pre trvalo udržateľný rozvoj, do ktorých by mali byť zapojené všetky zložky občianskej spoločnosti, a tiež diskusie organizované s občianskou spoločnosťou EÚ a partnerských krajín. Tieto práce budú súčasťou prípravy **Európskeho roka spolupráce a udržateľného rozvoja 2015**, ktorého cieľom bude vybudovať spoločnú víziu budúceho sveta a znovu presvedčiť občanov o význame vonkajšej činnosti EÚ (?). V súvislosti s európskym rokom výbor vyzýva Európsku komisiu, aby zhromaždila dostatočné zdroje na zabezpečenie aktívneho angažovania sa občianskej spoločnosti, na prednostné podporovanie súčasných iniciatív realizovaných partnermi tohto európskeho roka a na podporovanie hĺbkových diskusií na témy, ktorým sa venuje toto stanovisko EHSV.

1.3.3 Úlohou občianskej spoločnosti je presadzovať medzi domácimi politikmi a medzinárodnými diplomatmi iný hospodársky model s cieľom oddeliť rovinu hospodárskych činností od činností spojených s ľudským rozvojom a vplyvom na životné prostredie. Výbor odporúča, aby sa najmä počas tematického roka 2015 vymieňali poznatky a skúsenosti s ďalšími občianskymi spoločnosťami partnerských krajín a regiónov. Ide o oblasť, s ktorou má EHSV bohaté skúsenosti.

1.3.4 Výbor vyzýva organizácie občianskej spoločnosti, aby sa zúčastnili na medzinárodných konzultáciách a využili výsledky medzinárodných, národných a tematických konzultácií, a to najmä konzultácie, ktorá v súčasnosti prebieha v rámci Rozvojového programu OSN a Programu OSN pre životné prostredie na tému environmentálnej udržateľnosti a ktorá je dostupná na internetovej stránke www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Výbor odporúča, aby sa program po roku 2015 systematickejšie opieral o **posúdenia vplyvu**, monitorovania usku-točnené najmä v spolupráci s organizáciami občianskej spoločnosti (napr. v oblasti ľudských práv, ekosystémov alebo pracovných podmienok). **Začlenenie sociálneho dialógu medzi sociálnych partnerov**, jeden z ukazovateľov dodržiavania ľudských práv na pracovisku, je základným nástrojom realizácie, sledovania a hodnotenia rozvojových cieľov tisícročia a cieľov v oblasti udržateľného rozvoja.

1.3.6 Občianska spoločnosť bude zohrávať zásadnú úlohu pri **plánovaní, sledovaní a hodnotení**. Európska občianska spoločnosť bude musieť disponovať náležitými informáciami, aby mohla konať prostredníctvom mechanizmov dohľadu nad vnútorným súladom európskych politík v oblasti rozvoja, čo je zásada zakotvená v Lisabonskej zmluve. Výbor odporúča zapojiť občiansku spoločnosť do výberu ukazovateľov, ktoré budú dopĺňať ukazovateľa HDP, do boja proti korupcii, rokovaní o mierovom procese a prípravy národných strategických plánov

(?) *Beyond 2015* je medzinárodná platforma združení pôsobiacich v oblasti rozvoja, ktorá vedie kampaň na zvyšovanie povedomia o významných otázkach tejto debaty a ktorá zbiera príspevky na svojej stránke www.beyond2015.org/

a navrhuje podporovať sociálne inovácie, ktoré vznikajú z pragmatických dôvodov.

1.3.7 V záujme posilnenia vedúceho postavenia EÚ v procese prechodu na iný hospodársky model výbor odporúča vytvoriť **konzultačné fórum viacerých strán** (8), ktoré bude venované presadzovaniu udržateľnej výroby a spotreby v rámci EÚ. Pre každý sektor je nevyhnutné stanoviť medzistupne vyjednaného prechodu spolu so sprievodnými opatreniami určenými príslušným sektorom, podnikom, regiónom a pracovníkom.

1.3.8 Výbor odporúča, aby sa v rámci implementácie tohto programu uplatnil prístup založený na posilnených partnerstvách medzi aktérmi, napr. v oblasti rodovej rovnosti. Mohla by sa podporovať spolupráca, ktorej základom budú **dobrovoľné zmluvy alebo dobrovoľné partnerstvá medzi aktérmi obsahujúce ciele** záväzné pre všetky územné úrovne. Išlo by napr. o iniciatívy navrhnuté v spolupráci medzi súkromnými aktérmi, verejnými aktérmi alebo združeniami, ktorí by sa spoločne zaviazali dosiahnuť konkrétne ciele v určitej územnej alebo mestskej oblasti. Tieto inovatívne prístupy sa zdajú byť nevyhnutné na to, aby sa zohľadnil **viacrozmerný aspekt chudoby**. Zmluvné vzťahy by boli tiež prospešné spolupráci medzi krajinami juhu, ktoré dostávajú finančnú pomoc od severu.

1.4 Odporúčania týkajúce sa perspektív programu po roku 2015

1.4.1 Program po roku 2015 predstavuje zmenu modelu, ktorý prekračuje rámec pomoci a medzinárodnej spolupráce. Musí sa chápať ako proces, ktorý zaväzuje všetky krajiny k prechodu na **inkluzívny a ekologický hospodársky model**, to znamená k zmene vývoja smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu. Výbor súhlasí s analýzou oznámenia, podľa ktorej „je nevyhnutné, aby sme smerovali k inkluzívnemu ekologickému hospodárstvu prostredníctvom trvalo udržateľných modelov spotreby a výroby a efektívneho využívania zdrojov, a najmä nízkoe-misných energetických systémov.“

1.4.2 **Súlad finančnej politiky, hospodárskej politiky a politiky v oblasti prístahovalectva**. Okrem hospodárskych aspektov je nevyhnutné, aby sa koordinovaným spôsobom vykonávali ďalšie politiky, ktoré majú zásadný vplyv na zmenu vývoja smerom k udržateľnému rozvoju. Ide napríklad o zdaňovanie emisií CO₂ a všetky opatrenia na podporu zmiernenia klimatických zmien, súbor nástrojov na podporu dočasnej alebo okružnej migrácie z chudobných krajín, prísnu kontrolu predaja zbraní do rozvojových krajín a finančnú reguláciu na obmedzenie prania špinavých peňazí a zastavenie daňových únikov.

(8) Prieskumné stanovisko EHSV na tému „Podpora udržateľnej výroby a spotreby v EÚ“, spravodajkyňa: An Le Nouail Marlière, Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 6 – 10.

1.4.3 Definícia cieľov v oblasti udržateľného rozvoja musí zohľadniť **napätie** medzi otázkami individuálneho a kolektívneho rozvoja a otázkami zachovania environmentálnej rovnováhy našej planéty. Vyriešiť toto napätie a nájsť rovnováhu medzi tromi rozmermi udržateľného rozvoja predpokladá podľa výboru zachovanie **celosvetových verejných statkov** spravovaných medzinárodným spoločenstvom, ktoré tvoria zvrchované štáty. Ide o veľkú výzvu, pred ktorou stojí budúci program.

1.4.4 Problematika celosvetových verejných statkov označená za jednu z **hlavných výziev** po roku 2015 si vyžaduje **väčšiu koordináciu medzi medzinárodnými inštitúciami** a svetovými politikami. Európska únia musí v tomto smere zaujať svoje miesto. EHSV vo viacerých svojich stanoviskách začal úvahy o odpovediach súvisiacich s otázkou svetových verejných statkov, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť potravín⁽⁹⁾, základnú sociálnu ochranu alebo viacstrannú reguláciu obchodu a investície, podnebie alebo biodiverzitu.

1.4.5 Výbor vyjadruje poľutovanie nad tým, že oznámenie „**Dôstojný život pre všetkých**“ sa o tejto problematike takmer vôbec nezmiňuje a domnieva sa, že budúce oznámenie na tému finančných zdrojov, ktoré má byť uverejnené v polovici roka 2013, sa musí zaoberať aj touto problematikou, aby súčasťou jej riešenia boli **primerané finančné zdroje**. Pomoc štátu určená na rozvoj musí byť i naďalej venovaná boju proti chudobe. V konzultáciách týkajúcich sa európskej dane z finančných transakcií, ktorá bude zavedená v roku 2013, by sa mal dať veľký priestor názorom medzinárodného spoločenstva.

1.4.6 Očakávaná medzinárodná dohoda týkajúca sa definície cieľov v oblasti udržateľného rozvoja nesmie v žiadnom prípade slúžiť ako zámerka na oddialenie alebo zmiernenie záväzkov finančnej pomoci zo strany rozvinutých krajín. Výbor je hlboko znepokojený možným prerušením poskytovania rozvojovej pomoci v prípade, že dohoda nebude sfinalizovaná v roku 2015. Aby sme sa vyhli tomuto riziku, odporúča, aby **revidované rozvojové ciele tisícročia** bezpodmienečne sprevádzali dostatočné finančné prostriedky do uplynutia tohto termínu⁽¹⁰⁾. Výbor apeluje na Európsku úniu a členské štáty, aby aj v tejto zložitej rozpočtovej situácii dodržali svoje záväzky a urobili všetko potrebné na dosiahnutie **priemeru 0,7 %**, keď sa začne táto nová fáza.

1.4.7 Ciele tisícročia si vyžadujú aktualizáciu a prispôbenie sa novým výzvam 21. storočia, ktoré budú vychádzať z bilancie a získaných skúseností. Podľa EHSV by už teraz mali pribudnúť

aspoň tri témy, a to **univerzálny prístup k energii**⁽¹¹⁾, **právo na výživu a vodu a základná sociálna ochrana**⁽¹²⁾. Ďalej sa ako priorita musí opätovne potvrdiť **dôstojná práca**, ktorá bola začlenená po revízii v roku 2006, ako i naliehavá potreba opätovne uznať **rozvoj poľnohospodárstva** za centrálny prvok boja proti chudobe.

Táto revízia, ktorá bude iba prvým štádiom prípravy budúceho globálneho programu, môže byť základom zblížovania uvedených dvoch programov. Treba však uznať súčasné napätie a neistotu medzi snahou o dosiahnutie „ideálneho“ programu a reálnymi „možnosťami“.

1.4.8 Výbor navrhuje, aby sa v rámci revízie rozvojových cieľov tisícročia uplatnil pri **zraniteľných krajinách alebo krajinách postihnutých konfliktami špecifický prístup rozvoja**, pričom hlavnými cieľmi stanovenými pre tieto krajiny bude obnova inštitúcií v záujme toho, aby sa v rámci úsilia o zavedenie správy vecí verejných najskôr zabezpečila **bezpečnosť a spravodlivosť v blízkosti miesta bydliska**.

2. Využiť skúsenosti s rozvojovými cieľmi tisícročia

2.1 **Trvalý charakter Miléniovej deklarácie.** Deklarácia si v plnej miere zachováva svoju politickú a symbolickú hodnotu paktu, ktorým všetky krajiny, či už bohaté alebo chudobné, **spečatili svoj záväzok na obdobie po roku 2015**. Deklarácia musí zostať základom budúceho programu, ktorý stanovuje hlavné výzvy a základné hodnoty, ktorými sa musia riadiť medzinárodné vzťahy v 21. storočí: mier, bezpečnosť a odzbrojovanie, ochrana nášho spoločného prostredia, ľudské práva, demokracia a dobrá správa vecí verejných, ochrana zraniteľných skupín a riešenie špecifických potrieb Afriky, právo na rozvoj a potreba vytvoriť prostredie priaznivé pre rozvoj. Deklaráciou sa už zaviedlo jasné prepojenie medzi jednotlivými rozmermi udržateľného rozvoja v odpovedi na vyhlásenie z Ria z roku 1992.

2.2 Napriek **nejednoznačnej bilancii** prispeli rozvojové ciele tisícročia vďaka svojej jednoduchosti a zrozumiteľnosti k zvyšovaniu povedomia a k mobilizácii verejnej mienky v rozvinutých krajinách. Zatiaľ však nie je isté, či sa táto podpora verejnej mienky skutočne premietla do zvýšenia objemu pomoci, účinného boja proti korupcii, zmeny orientácie na najzaostalejšie krajiny, alebo či sa dokonca prispôbila krajinám, v ktorých prebieha vojnový konflikt alebo ktoré sú vystavené vnútorným konfliktom.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Obchod a potravinová bezpečnosť“, spravodajca: Mario Campli, pomocný spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 1 – 9.

⁽¹⁰⁾ Post-2015, global action for an inclusive and sustainable future, správa EÚ o rozvoji na rok 2013.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Prepojiť ‚energetické ostrovy‘ EÚ: rast, konkurencieschopnosť, solidarita a udržateľnosť na vnútornom energetickom trhu EÚ“, spravodajca: Pierre-Jean Coulon, Ú. v. EÚ C 44, 15.2.2013, s. 9 – 15.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV na tému „Sociálna ochrana v rozvojovej spolupráci Európskej únie“, spravodajca: José María Zufiaur, Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013, s. 82 – 86.

2.3 **Územné celky, nerovnosť a chudoba.** V súvislosti s ukazovateľom chudoby má výbor výhrady k používaniu príjmu nižšieho než 1,25 USD na deň, ktorý sa používa na určenie zmiernenia extrémnej chudoby, a k používaniu národných priemerov. Tieto nástroje zakrývajú hlboké **vnútorné rozdiely** vo vnútri spoločnosti danej krajiny, ako i **územné rozdiely**, a to predovšetkým na úkor vidieckeho obyvateľstva, ktoré by malo mať možnosť zostať na vidieku a prostredníctvom **rozvoja vidieka** prijať časť demografického rastu v budúcich desaťročiach. **Zle kontrolovaná urbanizácia** na druhej strane zhoršuje a podnecuje rastúcu chudobu v mestách a vyžaduje si kvalitatívnejšie analýzy.

2.4 **Rodová rovnosť** je naďalej základnou podmienkou akejkolvek zmeny⁽¹³⁾, nielen vzhľadom na situáciu žien, ale tiež preto, že je príčinou všetkých ostatných foriem nerovnosti a znásobuje ich dôsledky. Stratégie zamerané na nediskrimináciu, to znamená **práva žien**, majú zásadný význam pre premenu našej spoločnosti. Prínos žien k mieru, rozvoju, hospodárskej činnosti a bezpečnosti je významným kladom budúceho programu. Tieto hodnoty musia uznať všetci, tak muži, ako i ženy.

2.5 **Kvantitatívne výsledky a metodologické nástroje.** Aktualizovaný plán realizácie musí stanoviť relevantné ciele a ukazovatele pokroku. Pravidelné uverejňovanie monitorovacích správ o rozvojových cieľov tisícročia umožnilo poukázať na zásadné výsledky a nedostatky. **Kvalita hodnotení je pre túto metódu riadenia prostredníctvom cieľov rozhodujúca.** Budúci program si vyžiada zlepšenie a harmonizovanie národných štatistických nástrojov týkajúcich sa najmä údajov o pohlaví a osobách so zdravotným postihnutím. Musí sa preto zlepšiť registrácia obyvateľstva a musia sa vykonávať **kvalitatívne prieskumy** najmä v oblasti vzdelania.

2.6 **Nad rámec HDP.** Ukazovatele udržateľného rozvoja⁽¹⁴⁾, ktoré definujú kvalitu života, budú musieť namiesto jedného súhrnného ukazovateľa zahŕňať **tabuľku s obmedzeným počtom ekonomických, sociálnych a environmentálnych ukazovateľov.** Doplňte ukazovateľ HDP o ďalšie ukazovatele je možné na medzinárodnej úrovni, ako je to v prípade definície najmenej rozvinutých krajín, ktorá spája kritérium omeškania ľudského rozvoja a kritérium hospodárskej zraniteľnosti alebo v prípade ukazovateľa ľudského rozvoja a najnovšie v prípade ukazovateľa nerovností, ktorý bol vytvorený v rámci Rozvojového programu Organizácie Spojených národov.

Aby sme preklenuli priepasť medzi hospodárskou politikou, kvalitou života a sociálnym pokrokom, mali by sme sa opierať

⁽¹³⁾ Rovnosť mužov a žien/rodová rovnosť? v rozvojovej politike EÚ na obdobie rokov 2010 – 2015.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Viac ako HDP – zapojenie občianskej spoločnosti do postupu stanovovania doplnkových ukazovateľov“, spravodajca: Stefano Palmieri, Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 14 – 20.

o **ukazovatele, ktoré budú dopĺňať ukazovateľ HDP.** Nový prístup si vyžaduje stanovenie zložiek pokroku začlenením sociálneho a environmentálneho rozmeru do národných štatistík, používanie zložených ukazovateľov a vytvorenie hlavných ukazovateľov. Chýbajúcim článkom reťazca je však **vytvorenie nástrojov na meranie účinnosti a zodpovednosti**, ktoré sú nevyhnutné na prepojenie politických a rozpočtových rozhodnutí s výkonnosťou ukazovateľov. Meranie kvality života a pokroku nie je výlučne technický problém. Samotná koncepcia kvality života ukazuje spoločné prioritné oblasti a základné hodnoty danej spoločnosti. Jedným zo spôsobov, ako pokračovať vo výbere ukazovateľov, je zapojiť do akademických prác občanov a organizácie občianskej spoločnosti s cieľom definovať tieto ukazovatele a posúdiť ich vhodnosť.

2.7 Orgány verejnej moci, ústredné orgány a miestne samosprávy sú zodpovedné za zabezpečenie účinnej **základnej sociálnej ochrany**, ktorá umožňuje čeliť vážnym životným situáciám, najmä v oblasti zdravia a zdravotného postihnutia, dôchodku a nezamestnanosti. Organizácie občianskej spoločnosti (odborové zväzy, mimovládne organizácie, nadácie, vzájomné poisťovne, družstvá, malé a stredné podniky, rodinné združenia alebo združenia spotrebiteľov) môžu na základe zmluvnej dohody spolupracovať s orgánmi verejnej moci, aby sa rozhodujúcim spôsobom podieľali na plánovaní, sledovaní a poskytovaní služieb a získavali od štátu pomoc, najmä v prípade najmenej rozvinutých krajín.

3. Ľudské práva, zapojenie občianskej spoločnosti, demokratizácia a zmluvné vzťahy/partnerstvá medzi aktérmi ako ústredný prvok programu po roku 2015

3.1 **Demokratizácia a ľudské práva ako základný predpoklad prechodu na inkluzívne spoločnosti a udržateľné hospodárstva.** Trvalá podpora úsilia o dosiahnutie väčšej demokracie je naďalej najlepšou cestou k transparentnej spoločnosti, ktorá sa zodpovedá svojim občanom. V otvorenej spoločnosti 21. storočia nie je možné dosiahnuť žiadne veľké zmeny bez **účasti, súhlasu, podpory a spoločnej zodpovednosti zainteresovaných aktérov.** V súvislosti s finančným nástrojom na podporu demokracie a ľudských práv a oznámením Komisie o úlohe občianskej spoločnosti v oblasti rozvoja výbor víta, že sa prikladá väčší význam vzniku nezávislej občianskej spoločnosti⁽¹⁵⁾, čo umožní bojovať proti **všetkým druhom korupcie**, zaistiť verejnú kontrolu, zapojiť hospodárskych aktérov do posudzovania vplyvu a monitorovania obchodných dohôd, a posilniť schopnosť ochrancov práv žien reagovať alebo podporovať ochrancov životného prostredia.

3.2 **Transparentnosť a zodpovednosť v partnerských krajinách ako základy budúceho programu.** Rozvojové ciele tisícročia a nadväzujúci **program účinnej pomoci** (zásady z Paríža, Akkry, Busanu) prispeli k posilneniu zodpovednosti

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete“, spravodajca: pán Iuliano, Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 81 – 83.

v partnerských krajinách a zohľadneniu špecifických podmienok zraniteľných štátov. Ak sa však majú odstrániť hlavné nedostatky v oblasti spolupráce, budúci program musí umožniť krajinám prijímajúcim pomoc stať sa aktérmi s rovnoprávnym postavením, ako majú krajiny poskytujúce pomoc. Bude predovšetkým treba osobitne zohľadniť situácie, ako sú **vnútorné konflikty alebo vojnové konflikty a zraniteľnosť spôsobená prírodnými katastrofami** tak, že sa pre tieto krajiny navrhnú špecifické riešenia na základe predbežných prioritných cieľov, ktorými bude obnova inštitúcií a zaručenie bezpečnosti, politickej ochrany a spravodlivosti.

3.3 Spolupráca medzi spoločnosťami a zhodnotenie rozsiahlych kontaktov medzi medzinárodnými aktérmi a sieťami. Prístup založený na účasti viacerých strán vedie partnerov zo severu a z juhu pôsobiacich v oblasti rozvoja k tomu, aby prekročili tradičný diplomatický rámec medzivládnych záväzkov. Vízia, ktorá počíta s väčšou účasťou občianskej spoločnosti, sa zakladá **na zmluvných vzťahoch alebo formálnych partnerstvách prostredníctvom zmlúv o cieľoch a prostriedkoch medzi jednotlivými aktérmi.** Na to je potrebné, aby sa už v štádiu prípravy cieľov, ale tiež pri ich realizácii a sledovaní lepšie zohľadnili iniciatívy miest a miestnych samospráv (siete zelených miest, hnutie transformujúcich sa miest), ako i iniciatívy organizácií občianskej spoločnosti (nevládna diplomacia ako summit v Riu de Janeiro), rôznych podnikov (obchodná sféra ako napr. sieť zodpovedných podnikov alebo sociálneho hospodárstva), medzinárodných **odborových konfederácií** (kľúčoví aktéri pre dosiahnutie cieľa v oblasti dôstojnej práce) alebo univerzity a výskumné centrá. Výbor odporúča, aby sa v budúcom programe uznali a podporovali zmluvné dohody medzi súkromnými partnermi, verejnými partnermi a partnerskými združeniami a aby sa pritom nezabudlo na množstvo medzinárodných iniciatív v oblasti solidarity pochádzajúcich od samotných občanov. **Rovnocenné zapojenie rôznych aktérov** je kľúčovou podmienkou účinnejšej a inkluzívnejšej správy vecí verejných, ktorá prihliada na názory najchudobnejších.

3.4 Výbor preto podobne ako mnoho iných pozorovateľov odporúča uskutočniť **zásadné zmeny v oblasti správy vecí verejných a demokratických inštitúcií**, aby partnerské krajiny vo väčšej miere zodpovedali za svoje vlastné národné stratégie rozvoja. Rozvojové ciele tisícročia umožnili **občianskej spoločnosti v niektorých rozvojových krajinách** upevniť svoje postavenie aktéra alebo namietať proti rozhodnutiam vlády týkajúcim sa investícií a verejných výdavkov. Budúci inkluzívnejší program musí zabezpečiť väčšiu účasť občianskej spoločnosti na príprave strategických dokumentov zameraných na zníženie chudoby a vznik inovatívnych riešení v oblasti dôstojnej práce alebo sociálnej ochrany, a zároveň nadobudnutie **odborných vedomostí a schopností v oblasti plánovania**, čo sú predpoklady pre lepšiu správu vecí verejných v štátoch. Výbor odporúča, aby sa časť pomoci určená obchodu zamerala na posilnenie **kapacít sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti** pôsobiacich v oblasti obchodu v záujme toho, aby prispeli k začleneniu obchodu a bezpečnosti potravín do ich národnej stratégie rozvoja.

4. Nové základy širokého konsenzu v záujme zmeny vývoja smerom k udržateľnému rozvoju

4.1 Svetová správa vecí verejných a verejné environmentálne, sociálne a hospodárske statky. Keďže statky alebo služby, ako je vzduch, voda, oceány, ekosystémy, dôstojná práca, sociálna ochrana, potravinová bezpečnosť alebo obchodné pravidlá, sa týkajú celej planéty, v tomto oznámení sa označujú za „základné piliere života“ a uvádzajú sa v jeho prílohe. Svetové verejné politiky zamerané na tri rozmery udržateľného rozvoja budú musieť tieto svetové verejné statky ⁽¹⁶⁾ začleniť do programu po roku 2015. Hoci je nevyhnutné sa nimi zaoberať v koordinovanom celosvetovom rámci, musia sa podporiť predovšetkým medzinárodnými zmluvnými záväzkami, financovaním a opatreniami na národnej úrovni, ktoré sa však budú realizovať prostredníctvom veľkého počtu kolektívnych a individuálnych činností skôr na miestnej úrovni.

4.2 Rôzne zdroje svetového financovania prispôbené zmene vývoja do roku 2050. Podľa odhadov Organizácie spojených národov by pre udržateľné riešenie chudoby a naliehavých potrieb v oblasti životného prostredia bolo potrebných každoročne 800 miliárd EUR, čo predstavuje 1,5 % svetového HDP. **Pomoc štátu určená na rozvoj môže pokryť iba 10 % až 15 %** týchto nevyhnutných medzinárodných finančných prostriedkov. Potrebné budú preto ďalšie domáce a medzinárodné zdroje. V rámci budúceho oznámenia o finančných zdrojoch sa bude treba vážne zaoberať otázkou medzinárodných fiškálnych zdrojov, ktoré umožnia transparentným a predvídateľným spôsobom získať finančné prostriedky nevyhnutné na odstránenie chudoby, zachovanie životného prostredia a správu svetových verejných statkov. Inovatívne financovanie a daň z finančných transakcií, ktoré sú predpokladom takejto politiky, by sa mali prioritne vyčleniť na tieto globálne výzvy. Okrem toho získavanie fiškálnych zdrojov na národnej úrovni a usmerňovanie **prevodu finančných prostriedkov migrantov** do produktívnej činnosti je nevyhnutnou podmienkou dosahovania cieľov stanovených na miestnej úrovni.

4.3 Viac pracovných miest v ekologickom a inkluzívnom hospodárstve. Súčasný spomalenie hospodárstva a jeho hlboký dosah na zamestnanosť a podniky vážne ohrozuje plnenie rozvojových cieľov tisícročia v roku 2015. Kríza by však mohla byť príležitosťou na väčšiu mobilizáciu v prospech ekologického hospodárstva vedúcu k zmene vývoja smerom k udržateľnému rozvoju. **Globálny pakt o pracovných miestach Medzinárodnej organizácie práce** je v tomto ohľade novým nástrojom, ktorý má urýchliť vznik pracovných miest tým, že bude stimulovať dopyt po pracovnej sile a kvalifikáciách, stanovuje základnú sociálnu ochranu na svetovej úrovni a prostredníctvom národného plánu pre dôstojnú prácu začleňuje neformálny sektor.

4.4 Svetové poľnohospodárstvo bolo v rámci plnenia rozvojových cieľov tisícročia zvlášť opomenuté medzinárodnými inštitúciami. Je absolútne nevyhnutné obnoviť rovnováhu investícií vytvárajúcich pracovné miesta v rodinných a ekologických poľnohospodárskych podnikoch.

⁽¹⁶⁾ V prílohe oznámenia je uvedená klasifikácia hlavných svetových verejných statkov.

4.5 **Úloha podnikov v období príprav výročnej správy o udržateľnosti.** Súkromný sektor je v Organizácii spojených národov zastúpený platformou „Global Compact“, ktorá vznikla v roku 2000 s cieľom vytvoriť zo **sociálnej zodpovednosti podnikov nástroj slúžiaci na plnenie rozvojových cieľov tisícročia**. Platforma v súčasnosti združuje 8 700 podnikov pôsobiacich v 130 krajinách, ktoré prijali záväzky v oblasti pracovných práv, ľudských práv, životného prostredia a boja proti korupcii. Dobrovoľné záväzky ako plnenie rozvojových cieľov tisícročia na úrovni podnikov môžu zohrávať významnú úlohu v subdodávateľských reťazcoch. Výbor sa domnieva, že iniciatívy zamerané na ekodizajn, ekologickú výrobu alebo spravodlivý obchod, ako i iniciatívy zamerané na hospodárne využívanie prírodných zdrojov sú inovatívne riešenia na dosiahnutie cieľov v oblasti udržateľného rozvoja⁽¹⁷⁾. Výbor preto navrhuje, aby sa implementovalo odporúčanie obsiahnuté vo vyhlásení z konferencie Rio+20, na základe ktorého majú podniky predkladať výročnú správu o svojej udržateľnosti podobným spôsobom ako v prípade finančnej správy.

5. Udržateľný hospodársky rozvoj: zodpovednosť a posilnenie úlohy súkromných aktérov

5.1 Napriek snahám o návrat k protekcionizmu na začiatku krízy sa medzinárodný systém všeobecne vyhol restriktívnym obchodným praktikám. Patová situácia vo **viacstranných rokovaniach o rozvoji** však vyvoláva hlbokú nespokojnosť, pokiaľ ide o rozdielne záujmy rozvojových krajín. Najväčší zisk z rastúceho obchodu majú **rýchlo sa rozvíjajúce krajiny**, hoci nerovnosti vo vnútri týchto krajín sa prehlbujú. Výnimkou je niekoľko krajín, ako napr. Brazília, a to vďaka redistribučným politikám a boju proti chudobe.

5.2 Otvorenie obchodu však neprineslo očakávané výsledky v mnohých rozvojových krajinách disponujúcich poľnohospodárskymi produktmi a surovinami z dôvodu neexistujúcej diverzifikácie, transformácie a **infraštruktúry**. Výbor vyjadruje poľutovanie nad zablokovaním dohôd o hospodárskom partnerstve s krajinami AKT. Výbor poukazuje na to, že **preferenčný prístup**⁽¹⁸⁾, ktorý EÚ poskytuje najmenej rozvinutým krajinám, priniesol iba veľmi slabé výsledky rovnako ako využívanie **pomoci určenej obchodu**, čo predstavuje čoraz významnejší model viacstrannej spolupráce. EHSV odporúča, aby sa **uľahčoval obchod**, ktorý bol už dohodnutý s týmito krajinami v rámci Svetovej obchodnej organizácie a aby sa podporovalo všeobecné otvorenie obchodu rýchlo sa rozvíjajúcich krajín s najmenej rozvinutými krajinami bez cieľ a kvót.

5.3 EHSV navrhuje, aby EÚ začlenila zásady **práva na výživu**⁽¹⁹⁾ do štruktúry svojich obchodných politík a iniciovala vhodné konzultácie v rámci Svetovej obchodnej organizácie a s ostatnými dôležitými obchodnými partnermi, aby sa tieto zásady stali neoddeliteľnou súčasťou viacstranných a dvojstranných obchodných politík. EHSV ďalej navrhuje liberalizovať environmentálne statky a služby nezávisle od dohody z Dauhy a uľahčiť transfer ekologických technológií do dvojstranných obchodných dohôd⁽²⁰⁾.

5.4 Hospodárske subjekty ale tiež infraštruktúra sa musia zamerať na udržateľný rozvoj. Z tohto dôvodu predstavuje **realizácia infraštruktúry**⁽²¹⁾ a **výmenných sietí** katalyzátor zahraničných investícií, podpory rozvoja malých a stredných podnikov, podpory spracovateľského priemyslu a rozvoja elektronického obchodu.

V Bruseli 23. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Štúdiá Concord: Prínos súkromného sektora k rozvoju, december 2012.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa uplatňuje systém všeobecných colných preferencií“, spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 82 – 88.

⁽¹⁹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Obchod a potravinová bezpečnosť“, spravodajca: Mario Campli, pomocný spravodajca: Jonathan Peel, Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 1 – 9.

⁽²⁰⁾ Stanovisko EHSV na tému „Medzinárodný obchod a klimatické zmeny“, spravodajkyňa: Evelyne Pichenot, Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 15 – 20.

⁽²¹⁾ Stanovisko EHSV na tému „Stratégia vzťahov EÚ – Afrika“, spravodajca: Gérard Dantin, Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 148 – 156.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti opatrení regulujúcich stanovovanie cien liekov na humánne použitie a ich zaraďovanie do pôsobnosti verejných systémov zdravotného poistenia“

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD)

(2013/C 271/29)

Rada (8. apríla 2013) a Európsky parlament (16. apríla 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zmenený a doplnený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti opatrení regulujúcich stanovovanie cien liekov na humánne použitie a ich zaraďovanie do pôsobnosti verejných systémov zdravotného poistenia“

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD).

Vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CESE 1573/2012, prijatom 12. júla 2012 (*), na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) rozhodol 161 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 5 členovia sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Stanovisko EHSV na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti opatrení regulujúcich stanovovanie cien liekov na humánne použitie a ich zaraďovanie do pôsobnosti verejných systémov zdravotného poistenia“, Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 81.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 450/2008, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (modernizovaný Colný kódex), pokiaľ ide o dátum jeho uplatňovania“

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD)

(2013/C 271/30)

Európsky parlament (15. apríla 2013) a Rada (18. apríla 2013) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 450/2008, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (modernizovaný Colný kódex), pokiaľ ide o dátum jeho uplatňovania“

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý a vzhľadom na to, že sa výbor k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku CESE 1297/2012, prijatom 23. mája 2012 (*), na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) rozhodol 161 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

(*) Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 68.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o povinnosti oznamovať Komisii investičné projekty v oblasti energetickej infraštruktúry v rámci Európskej únie, ktorým sa nahrádza nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 617/2010“

COM(2013) 153 *final*

(2013/C 271/31)

Európska Komisia, Rada a Európsky Parlament sa 20. marca, 15. a 16. apríla 2013 rozhodli podľa článku 194 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o povinnosti oznamovať Komisii investičné projekty v oblasti energetickej infraštruktúry v rámci Európskej únie, ktorým sa nahrádza nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 617/2010“

COM(2013) 153 *final*.

Keďže výbor usúdil, že návrh je úplne uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája) rozhodol 161 hlasmi za, pričom 2 hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre námorníctvo a rybné hospodárstvo, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1198/2006, nariadenie Rady (ES) č. 861/2006 a nariadenie Rady (EÚ) č. XXX/2011 o integrovanej námornej politike“

COM(2013) 245 final – 2011/0380 (COD)

a na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2013) 246 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/32)

Rada sa rozhodla 7. mája 2013 podľa článku 42, článku 43 ods. 2, článku 91 ods. 1, článku 100 ods. 2, článku 173 ods. 3, článku 175, článku 188, článku 192 ods. 1, článku 194 ods. 2 a článku 195 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre námorníctvo a rybné hospodárstvo, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1198/2006, nariadenie Rady (ES) č. 861/2006 a nariadenie Rady (EÚ) č. XXX/2011 o integrovanej námornej politike“

COM(2013) 245 final – 2011/0380 (COD)

a

„Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“

COM(2013) 246 final – 2011/0276 (COD).

Keďže výbor považuje obsah návrhu, ktorý zosúladuje Európsky fond pre námorníctvo a rybné hospodárstvo so súborom pravidiel platných v oblasti politiky súdržnosti, za uspokojivý a nie sú k nemu potrebné žiadne pripomienky, na svojom 490. plenárnom zasadnutí 22. a 23. mája 2013 (schôdza z 22. mája 2013) rozhodol 161 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 22. mája 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

2013/C 271/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stave colnej únie“ COM(2012) 791 <i>final</i>	66
2013/C 271/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán: európske právo obchodných spoločností a správa a riadenie spoločností – moderný právny rámec pre väčšiu angažovanosť akcionárov a udržateľné spoločnosti“ COM(2012) 740 <i>final</i>	70
2013/C 271/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe“ COM(2012) 795 <i>final</i>	75
2013/C 271/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o bezpečnosti spotrebných výrobkov a o zrušení smernice 87/357/EHS a smernice 2001/95/ES“ COM(2013) 78 <i>final</i> – 2013/0049 (COD)	81
2013/C 271/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dohľade nad trhom s výrobkami, ktorým sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 1999/5/ES, 2000/9/ES, 2000/14/ES, 2001/95/ES, 2004/108/ES, 2006/42/ES, 2006/95/ES, 2007/23/ES, 2008/57/ES, 2009/48/ES, 2009/105/ES, 2009/142/ES, 2011/65/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 305/2011, (ES) č. 764/2008 a (ES) č. 765/2008“ COM(2013) 75 <i>final</i> – 2013/0048 (COD)	86
2013/C 271/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: K sociálnym investíciám do rastu a súdržnosti – vrátane realizácie Európskeho sociálneho fondu v rokoch 2014 – 2020“ COM(2013) 83 <i>final</i>	91
2013/C 271/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje systém vstup/výstup na registráciu údajov o vstupe a výstupe štátnych príslušníkov tretích krajín prekračujúcich vonkajšie hranice členských štátov Európskej únie“ COM(2013) 95 <i>final</i> – 2013/0057 (COD) a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 562/2006, pokiaľ ide o používanie systému vstup/výstup a programu registrovaných cestujúcich“ COM(2013) 96 <i>final</i> – 2013/0060 (COD) a na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program registrovaných cestujúcich“ COM(2013) 97 <i>final</i> – 2013/0059 (COD)	97
2013/C 271/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2011) 607 <i>final</i> /2 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1081/2006“ COM(2013) 145 <i>final</i> – 2011/0268 (COD) a na tému „Návrh zmeny návrhu Komisie COM(2012) 496 – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“ COM(2013) 146 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	101

2013/C 271/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – CARS 2020: Akčný plán pre konkurencieschopný a udržateľný automobilový priemysel v Európe“ COM(2012) 636 <i>final</i>	104
2013/C 271/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Ekologická energia pre dopravu: Európska stratégia pre alternatívne palivá“ COM(2013) 17 <i>final</i> a na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá“ COM(2013) 18 <i>final</i> – 2013/0012 (COD)	111
2013/C 271/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o dostupnosti webových stránok orgánov verejného sektora“ COM(2012) 721 <i>final</i> – 2012/0340 (COD)	116
2013/C 271/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán elektronického zdravotníctva na roky 2012 – 2020: inovačná zdravotná starostlivosť pre 21. storočie“ COM(2012) 736 <i>final</i>	122
2013/C 271/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Digitálna agenda pre Európu – Digitalizácia ako hnacia sila rastu“ COM(2012) 784 <i>final</i>	127
2013/C 271/25	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti sietí a informácií v Únii“ COM(2013) 48 <i>final</i> – 2013/0027 (COD)	133
2013/C 271/26	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o fluórovaných skleníkových plynoch“ COM(2012) 643 <i>final</i> – 2012/0305 (COD)	138
2013/C 271/27	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určení miery úpravy priamych platieb ustanovenej v nariadení (ES) č. 73/2009, pokiaľ ide o kalendárny rok 2013“ COM(2013) 159 <i>final</i> – 2013/0087 (COD)	143
2013/C 271/28	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Dôstojný život pre všetkých: odstránenie chudoby a zabezpečenie trvalo udržateľnej budúcnosti pre celý svet“ COM(2013) 92 <i>final</i>	144
2013/C 271/29	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o transparentnosti opatrení regulujúcich stanovovanie cien liekov na humánne použitie a ich zaraďovanie do pôsobnosti verejných systémov zdravotného poistenia“ COM(2013) 168 <i>final</i> – 2012/0035 (COD)	151
2013/C 271/30	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 450/2008, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (modernizovaný Colný kódex), pokiaľ ide o dátum jeho uplatňovania“ COM(2013) 193 <i>final</i> – 2013/0104 (COD)	152

2013/C 271/31	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o povinnosti oznamovať Komisii investičné projekty v oblasti energetickej infraštruktúry v rámci Európskej únie, ktorým sa nahrádza nariadenie Rady (EÚ, Euratom) č. 617/2010“ <i>COM(2013) 153 final</i> 153
2013/C 271/32	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre námorníctvo a rybárstvo, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1198/2006, nariadenie Rady (ES) č. 861/2006 a nariadenie Rady (EÚ) č. XXX/2011 o integrovanej námornej politike“ <i>COM(2013) 245 final – 2011/0380 (COD)</i> a na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“ <i>COM(2013) 246 final – 2011/0276 (COD)</i> 154

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke možno prehliadať *Úradný vestník Európskej únie*, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikáтуру a návrhy právnych aktov.

Viac informácií o Európskej únii získate na stránke: <http://europa.eu>.

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK